

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 426

פנינים לפרשת תזריע תשפ"ד

סיפר הג"ר אליעזר כהנמן, שפגש אותו יהודי זקן באמריקה ואמר לו, כשאתה נולדת אני בדיוק ישבתי עם הסבא שלך (הרב מפוניבז')... הסבא שלך אמר לי בא נשתה לחיים, כעת זה הברית של הנכד שלי, שאלתי אותו, יש לך כזה ברית ואתה לא נוסע להיות בברית?!... ענה לי, אני אמרתי להם שאיחרתי את המטוס... אני לא רציתי להיות בברית ואני אגיד לך למה...

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א על המחשבות והמידות המיוחדות של גדולי ישראל

אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיֵּלֶדָה זָכָר (יבב)

שמעתי סיפור מאד מעניין מהג"ר נחום נבנצל, שסיפר לו חתנו של הג"ר אליעזר כהנמן מפוניבז'.
הסבא, הרב מפוניבז' איבד את כל המשפחה שלו בשואה, נשאר לו ס"ה בן יחיד, רבי אברהם זצ"ל, וגם הוא התחתן מאוחר בנסיבות אותם הימים, וסוף כל סוף נולד לו נכדו הראשון הג"ר אליעזר שליט"א. השמחה גאתה, והרב מפוניבז' באותו זמן היה בחוץ לארץ והוא לא השתתף בשמחת הברית. רק למחרת הוא הגיע...
וסיפר הג"ר אליעזר, שפגש אותו יהודי זקן באמריקה לפני הרבה שנים ואמר לו, כשאתה נולדת אני בדיוק ישבתי עם הסבא שלך... הסבא שלך אמר לי בא נשתה לחיים, כעת זה הברית של הנכד שלי, שאלתי אותו בפליאה, יש לך כזה ברית, אחרי כל האסון הנורא ואתה לא נוסע להיות בברית?!...

רואה בני שילשים, הוא רואה שממשיך הדור שלו, אבל מה יהיה עם השני...

והוא הוסיף דבר מעניין, שהחזון אי"ש היה הסנדק. והחזון אי"ש אחרי הברית ביקש לקרוא לילדת, תשמעו איפה הראש של גדולי ישראל... החזון אי"ש הגדול... הוא מבקש ממנה לחזור לבית חולים, ולמחרת כשיבוא הרב מפוניבז', שתהיה לו הרגשה טובה שלכל הפחות הוא הוציא אתכם מהבית חולים!... שיהיה לו את ההרגש הזה שיש לו נכד חדש... תראו על מה חושבים גדולי ישראל... על מה חושב הרב מפוניבז', ועל מה חושב החזון אי"ש... רק על השני...

אמר לי הסבא שלך, אני אמרתי להם שאחרתי את המטוס, אבל זה לא נכון... אני לא רציתי להיות בברית ואני אגיד לך למה... יש לי בארץ הרבה חברים ואני אהיה חייב להזמין אותם לברית. אחד החברים לא זכה להקים משפחה אחרי השואה, אם הוא יצטרך להיות בברית והוא יראה שזכיתי אפילו בנכד - זה יהיה לו קשה מאד לעכל את זה והוא יצטער. אני לא יכול לגרום לו כזה צער... עדיף לי להישאר פה...
אתם מבינים מה זה... אדם שאיבד את כל המשפחה (!) וכעת הוא

כשאדם חושב על עצמו אז הוא קטן!

הרב מפוניבז' גם כשהוא הקים את ישיבת פוניבז' הגדולה, הוא הקים מיד את ה'בתי אבות'. והיו תקופות - כך סיפר בנו רבי אברהם זצ"ל - שהיה ממש חשש שיתמוטטו... לא היה לו כסף לשניהם, בקושי לשיבה היה לו אך הוא לא הסכים לוותר... צריך לחשוב גם על הילדים האומללים האלו... היום יש כמה תלמידי חכמים מופלגים שצמחו בזכות הבתי אבות ההם...

אני רוצה לספר לכם סיפור: בשבת (פרשת זכור), בישיבת 'אמרי משה' בירושלים דיבר בחור בסעודה, בחור בן עליה צעיר.

הוא סיפר להם סיפור (בצורת שירה) היה פעם אברך מתמיד גדול שכל היום ישב ולמד בכולל מהבוקר ועד הערב... אשתו נתנה לו את האפשרות ולקחה על עצמה את עול הבית. באחד הימים האברך הרגיש לא כ"כ נעים שהוא לא עוזר כלום בבית, הוא ביקש מאשתו תעשי לי טובה, תתני לי להרגיש טוב... את אף פעם לא מבקשת ממני כלום, יש לנו ליד הכולל חנות מכולת וירקות, תרשמי לי מה לקנות ואני אקנה... כך גם לי יהיה שותפות קצת ועזרה בבית.

אמרה לו אשתו - אין בעיה, אני אחשוב מה לכתוב ואשים לך מחר פתק בכיס החליפה, למחרת, בהפסקה הקטנה בכולל, האברך מוציא את הפתק וכתוב שם 'שלש אדומים שני ירוקים'... הוא לא הבין מה זה... הוא מתקשר לאשתו, מה התכוונת?... שלש עגבניות ושני מלפפונים... טוב, הוא קנה, ואח"כ הביא הביתה, הוא הרגיש טוב...

למחרת הוא אומר לה גם היום תכתבי לי משהו, זה לא קשה לי... הוא מוציא אח"כ את הרשימה, מה כתוב שם?... 'שתי קופסאות ושתי שקיות'. הוא לא מבין מה כוונתה... הוא מתקשר שוב לאשתו, למה ירמזון דברייך?... שתי קופסאות גבינה, ושתי שקיות חלב. הוא קנה והביא לביתו.

ביום השלישי, הוא כבר בטוח שהיום זה יהיה כתוב נורמלי... אבל הוא רואה כתוב 'שני חומים ושני סגולים'... מה זה?... הוא מתקשר הביתה, והיא מסבירה לו, שני תפוחי אדמה ושני בצלים סגולים... הוא חוזר הביתה ואומר לה, תגידי, מה המשחקים האלו... אי אפשר לכתוב לי ברור!...

אני לא צריכה לא עגבניות, לא מלפפונים,

ואז הבחור באמרי משה שר להם את התשובה של האשה, (בניגון של 'שלום עליכם'...) 'בעלי היקר, לא חסר לי דבר, רק שאתה תתקשר'... זה מה שרציתי. אני לא צריכה לא עגבניות, לא מלפפונים, לא בצלים, ולא תפוחי אדמה. רציתי סך הכל שתתקשר אלי'...

ואז הוא המשיך ושר להם... אדם מקבל מהקב"ה פעם אדום, פעם ירוק, פעם סגול, פעם קופסאות... והוא לא מבין מה הקב"ה רוצה ממנו... אבל תשמע, הקדוש ברוך הוא עונה לך... 'בני היקר לא חסר לי דבר, רק שאתה תתקשר'... וזה מה ששרו אח"כ בישיבה כל השבת זכור...

הקב"ה לא רוצה שום דבר, הוא רוצה אותך... הוא רוצה שתדבר איתו... הוא רוצה שתהיה קרוב אליו... הבחור הנ"ל עשה את זה מאוד יפה ומרגש...

עכ"פ הקב"ה נותן לנו את הזמנים האלו, לא חסר לי שום דבר, רק שאתה תתקשר... אני רוצה רק לטובתך... תתקשר אלי... אני מתגעגע אליך... וזה עצמו סיבה לשמוח שמחה שאין לה שניה...

אני ברוך ה' מנוסה באסיפת כספים לצדקה...

אני ברוך ה' קצת מנוסה באסיפת כספים לצדקה... כשאתה בא, עד שהגביר מוכן בכלל לראות אותך, וגם כשהוא מסתכל, רוב הגבירים הם עם סבר פנים רציניות, אתה חושב עשר פעמים איך לדבר איתם, ועד שהוא מחליט כמה הוא נותן לך...

והקב"ה - אין רגע שהוא לא איתך... "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל"... עשרים וארבע שעות הוא פנוי לכל אחד ומיד, אין תורים,

אתה נכנס בין רגע... והקב"ה אומר לך "הרחב פיך - ואמלאהו!"

רק פעם אחת בחיים זה קרה לי, שהגביר ה"ה שלמה גרוס זכרונו לברכה לחיי העוה"ב נתן לי צ'ק פתוח ואמר לי תכתוב בפנים כמה שאתה רוצה... אצל הקב"ה לכל אחד הרחב פיך ואמלאהו!!! תכתוב לי צ'ק ואני חותם לך!!! כמוכן, רק אם זה לטובתך, והקב"ה כבר יודע

מה לטובתך... איזה אושר יש ליהודי... "כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראינו אליו"... למי יש את זה?...

סיפור מעניין סיפר לי הגאון רבי נחום נבנצל שליט"א, (בשם אביו) שהיה בחתונה ומרן הרה"י רבי דוד פוברסקי זצ"ל היה המסדר

קידושין, והגיע לשם גם מרן רה"י זיע"א והוא קיבל ברכה. ואז מרן הרה"י שואל את רבי דוד פוברסקי, איך אתה מרגיש?... אמר לו

רבי דוד, אני כבר מאד זקן... העיניים שלי לא רואות טוב, הרגליים בקושי סוחבות, ויש לחץ דם וכו' אבל ה'אני' שלי מרגיש טוב! סיים רבי דוד.

יש אדם שהאני שלו זה העיניים והאזניים והרגליים, והגוף, אז כשהוא לא מרגיש טוב האני שלו לא מרגיש טוב. אבל רבי דוד האני שלו זה הנשמה. הוא מסתובב עם גוף שנדבק אליו עד מאה ועשרים, והגוף

הזה סובל, אבל האני שלו מרגיש טוב!!!

פעם ביקשו בעלי בתים מהגאון רבי ירוחם ליבוביץ שיגיד להם דרשה, הם מאד הפצירו בו... אמר רבי ירוחם משל למה אנחנו דומים... היה בן אדם שרכב על סוס. באמצע הדרך הסוס השתגע,

התחיל לקפוץ, לדהור, להשתולל... הרוכב שעליו נחבט מכל הכיוונים וכמעט עף החוצה... הוא זעק בבהלה הצילו! הצילו! עבר שם פיקח אחד שאמר לו אתה לא הסוס... אתה על הסוס... תקפוץ! תרד מהסוס... שהסוס ישתגע לבד...

אמר רבי ירוחם... אנחנו זה הנשמה. יש לנשמה סוס שמוליך אותה - הוא הגוף, והוא משתגע... אבל מה איכפת לך מה שהוא רוצה, שהסוס ישתגע לבד, אתה לא הסוס, תעזוב אותו... ה'אני' שלי זה

הבית מדרש, זה הנשמה... ונשמה שנתת בי טהורה היא!

ונסיים במה שפתחנו - בני היקר אני לא רוצה שום דבר - - - רק שאתה תתקשר... ואל הקב"ה מתקשרים עם תורה ועם תפילה, הוא מחכה לנו... ואז אנחנו זוכים שהוא ימשיך לעשות לנו נפלאות. ונוכה

לראות בקרוב בריבוי כבוד שמים, אמן!

(באדיבות מערכת 'ארחות חיים' גליון 372 פרשת צו תשפ"ד)

אחד התלמידים בישיבת סלבודקא ניגש לראש הישיבה, הגאון ר' אייזיק שר, ושאל אותו: "יש לי בעיה גדולה! יש לי תאוה בלתי נשלטת לספר לשון הרע! בפרט סיפורים כאלו שאף אחד לא יודע! הרי זה כל כך מתוק, ממש זיס, צוקער, והתאוה הזאת בוערת בי כמו אש.

הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל, על החטאים הגדולים וכפרתם

פְּדַד יֵשֵׁב מְחוּץ לְמַחֲנֵה מוֹשְׁבּוֹ (יג מו)

ואמר רבותינו מה נשתנה משאר טמאים ליגש בדד? הואיל והוא הנדיל בלשון הרע בין איש לאשתו ובין איש לרעהו, אף הוא יבדל (כ"ג)

כתוב בספרים הקדושים שבזה שמוציאים רע מהפה, גורמים לכך שגם המקטרג פותח את פיו, וגם הוא מתחיל לדבר רע, לקטרג ולגרום לצרות קשות.

יש הבדל גדול בין חטאי הדיבור לבין החטאים האחרים. בכל החטאים יש צורך לעשות איזשהו מעשה, ולו הקטן, כדי לעבור על האיסור. כדי לעבור על "איסור בורר" בשבת צריך להוציא עצם קטנה מתוך הדג. אבל בחטא לשון הרע אין צורך לעשות כל מעשה! אדם יכול לשבת, לא לעשות כלום, ולדבר...

מצד אחד חטאי הדיבור כה חמורים, עד כדי כך שהגמרא אומרת (ערכין טו ע"ב) "כל המספר לשון הרע - מגדיל עוונות כנגד שלוש עבירות: עבודת כוכבים, גילוי עריות ושפיכות דמים". מצד שני כל כך זמין וקל לחטוא בחטאים אלו. לא צריך, כאמור, לעשות כלום, בסך הכל לדבר כמה מילים ולגרום לחורבן נורא! ובפרט בעידנא דריתחא, שישנה סערת רגשות, מהומה - שם המילים משתלחות "בלי חשבון!"

נורא נוראות!

לפעמים מתערב גם "לשם שמים". אז הופכות המילים ל"מצוה"... כל מילה - מצוה...

נורא ואיום! ה"מצוות" גורמות לחורבן נורא!

לשון הרע - עבירה כל כך חמורה, וכל כך קל לעבור עליה! מהי העצה?

דורשי רשומות אומרים: "והובא אל הכהן" - עלינו לגשת אל הכהן, אל הכהן הגדול מאחיו, אל ה"חפץ חיים" וללמוד את ספרו "שמירת הלשון". זוהי העצה להתחזק ולא לחטוא בחטאי הדיבור.

האדמו"ר מגור הזקן אמר: "מעיד אני עלי שמים וארץ, שהיה לי שינוי לטובה בזה שלמדתי את הספר של ה"חפץ חיים".

אחד התלמידים בישיבת סלבודקא ניגש לראש הישיבה, הגאון ר' אייזיק שר, שהיה געואלדיגער מוחנך, צדיק גדול, חכימא דיהודאי, ושאל אותו: "יש לי בעיה גדולה! יש לי תאוה בלתי נשלטת לספר לשון הרע! בפרט סיפורים כאלו שאף אחד לא יודע! הרי זה כל כך מתוק, ממש זיס, צוקער, והתאוה הזאת בוערת בי כמו אש. אם

הרבה יכול לתת לי עצה איך להתגבר על זה ולא להיכשל?" נענה ראש הישיבה ואמר לו: "אביך היה אצלי לפני שבועיים והתעניין עליך. הוא עשה עלי רושם נהדר, ממש א פיינער מענטש. רצייתי לשאול אותך האם גם עליו, על אבא שלך, יש לך תאוה לדבר לשון הרע?"

- "לא", השיב התלמיד. "על אבא שלי אין לי תאוה לדבר לשון הרע".
- "והאם אתה מרגיש שאתה עומד בפני 'נסיון' כשאתה לא מדבר עליו? האם אתה מרגיש שאתה "מתגבר" על תאוה כשאתה נוצר את פיך ביחס אליו?"

- "לא! ביחס לאבא שלי אין לי כל תאוה לדבר. זה אפילו לא 'נסיון' בעבורי". - "מדוע? האם לאבא שלך אין חסרונות?"

- "אין אדם ללא חסרונות. גם לאבא שלי יש חסרונות, ובכל זאת אין לי כל תאוה לדבר עליו. ולא זו בלבד אלא אם אשמע מישהו שידבר עליו לשון הרע - לא יתן לי הדבר מנוחה, ולא אוכל לישון כל הלילה".

- "תנסה להסביר לי, מדוע? במה שונה הוא מכל אדם אחר?"
- "על אבא שלי אני לא רוצה לדבר! אני אוהב אותו! וכשלא רוצים לדבר - לא מדברים".

- "אם כן אתה בעצמך נתת עצה נפלאה איך להתגבר על התאוה ולא לדבר לשון הרע על הזולת: תאהב אותו! אם תאהב אותו - לא תרצה לדבר עליו! וכשלא רוצים לדבר - לא מדברים".

המשך בעמוד 14

"יש לי פשט בסטייפלר, מדוע אינו נזקק למכשיר שמיעה, הלא ל'קריאת התורה' יש לו מי שיצעק את קריאת התורה לתוך אוזניו, לדבר עם אנשים אינו רוצה, מי שזקוק לעצתו וברכתו כותב לו את בקשתו על גבי פתק, ודי בכך"

מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א על הנהגותיו וגדלותו של בעל ה'קהילות יעקב'

"ואם יראנה הפה"ן" (ויקרא י"ג, כ"ו)

בהזדמנות מיוחדת אמר רבינו: "יש לי שלושה ויכוחים עם הסטייפלר! בשניים אני מבין את שיטתו, אם כי אני סבור אחרת, ואילו בשלישי אני יורד לסוף דעתו".

"הסטייפלר, כבד שמיעה, חירש לגמרי באזנו אחת, ובאוזנו השנייה הוא בקושי שומע. נוסף על כך, כמעט ואינו רואה בעיניו. כדי ללמוד הוא צריך לקרב את עיניו לגמרא עצמה. כמו כן, שרוי הוא בבני ברק, עיר שהחום וההבל רבים בה, והוא עצמו יושב ולומד בחדר שכמעט ואין האוויר נכנס לתוכו. הסטייפלר רוצה להתרחק מן ה'עולם הזה' ולא ליהנות ממנו מאומה, משום כך הוא אינו משתמש במכשיר שמיעה, אינו קונה לעצמו משקפיים, ומסרב להתקין מאוורר או מזגן בחדרו.

אני איני סבור כך. לדעתי, אם אפשר ללמוד יותר טוב בעזרת מכשיר שמיעה ומשקפיים, אין צורך להימנע מהם. כמו כן, אם אפשר להתרכז טוב יותר בלימוד התורה כשיש בחדר מזגן, הרי שאין לסרב להתקין אותו. לדעתי, כל דבר בעולם הזה, שיכול לעזור ללימוד התורה, אפשר להשתמש בו, שהרי זו תכליתו ולשם כך הוא נוצר, ואילו הסטייפלר סבור שיש להתרחק כליל מכל שייכות עם ענייני העולם הזה".

המשיך רבינו בדבריו: "יש לי פשט בסטייפלר מדוע אינו נזקק למכשיר שמיעה, שהרי לשם מה זקוק הוא לחוש השמיעה? הלא ל'קריאת התורה' יש לו מי שיצעק את קריאת התורה לתוך אוזניו, לדבר עם אנשים אינו רוצה, מי שזקוק לעצתו וברכתו כותב לו את בקשתו על גבי פתק, ודי בכך.

הסיבה שאינו מתקין מאוורר או מזגן בביתו היא, משום שבשבת אין מספיק כוח חשמלי בגנרטור של שבת כדי להפעיל גם מזגן, ואינו רוצה מדין עונג שבת שביום חול יהיה לו יותר נוח מבשבת. אולם בעניין כובד הראייה, איני יורד לסוף דעתו הגדולה. הלוא אם ירכיב משקפיים יוכל באמצעותם ללמוד בצורה נוחה יותר".

אנו, אנשים קטנים השקועים בעולם הזה ונהנים ממנו לשם הנאה, אין לנו אלא לעמוד ולהתבונן בשלושת ה"ויכוחים" הללו, כאדם העומד בשיפולו של מגדל ענק ומרים ראשו כלפי מעלה, וככל שמביט ומסתכל, ככל שמרים ראשו כלפי מעלה, כך קולט שהוא עדיין רחוק מלקבל "מושגים" במהותו ובגודלו של המגדל.

הסטייפלר היה גדול עשרות מונים מן ה'קהילות יעקב'

כיוון שעסקנו במרן בעל ה'קהילות יעקב' זיע"א, איננו יכולים להמנע מלהציג מספר סיפורים מגודל ההערכה וההערצה שרחש רבינו כלפי מחותנו מרן הסטייפלר זיע"א.

עיקר ידוע הוא בעולם הישיבות, שישנם מרבתינו האחרונים שכתבו ספרים, ומידת גדלותם וגאונותם משתקפת מספריהם באופן מדויק. אם תרצה למדוד את גודלו של המחבר לך אצל ספריו ומשם תכיר את אישיותו הגדולה, משום שכשהעלה המחבר את חידושו על הנייר, העתיק כביכול את מציאותו על גבי הנייר, וכל הלומד את דבריו הרי הוא כמו רואה לפניו את דמות הרוחנית של המחבר.

לעומת זאת ישנם ספרים הגדולים ממידת מחבריהם. הא כיצד? המחבר, שהיה קטן ממידת ספרו, התאמץ למעלה מכוחותיו עד שהוציא מתחת ידיו יצירה מופלאה וגדולה, אולם אותה יצירה אינה מגלמת את מהותו של המחבר, שבמציאות הוא קטן מן הדמות המשתקפת מספרו.

ברם, ישנם מחברים שמידת גדלותם וגאונותם בלתי נתפסת. אותם מחברים אף חיברו ספרים, אולם היתה להם סיבה מסוימת

או מטרה מסוימת שבעבורה חיברו את הספר. לרוב כתבוהו למען זיכוי הרבים, ולכן לא כתבו את כל אשר בלבם, הם צמצמו בדבריהם וכתבו באופן שהוא פחות בהרבה מדרגתם האמיתית. ישנם הטועים וחושבים שגדלותם של מחברים אלו היא זו המשתקפת מתוך ספריהם, ושזהו גבול גדלותם וגאונותם, עד שאינם יודעים שהמחבר גדול עשרת מונים מספרו.

כשכתבתי את סדרת ספרי 'קהילות יעקב' השתדלתי לכתוב אותו באופן שיהא מובן ללומדים

כך אמר רבינו פעמים רבות, כששוחח אודות גדלותו של מרן הסטייפלר: "העולם טועה בו, בסטייפלר. סבורים הם שעיקר גדלותו של הסטייפלר הנה הגדלות הנגלית בסדרת ספרי 'קהילות יעקב', ולא היא. הסטייפלר היה גדול עשרות מונים מן ה'קהילות יעקב', שהרי, כשכתב הסטייפלר את ספריו, צמצם את גאונותו ואת גדלותו העצומה, והעלה על הכתב רק את אשר יכול לזכות ולהאיר עיני בני הישיבות, אולם כשאני דנתי עמו רבות בסוגיות שונות ובעניינים רבים, הייתי יוצא באופן קבוע עם כאבי ראש מרוב ריכוז... כזו גאונות!!!" מי שלמד אי פעם סימן שלם מן הספר "קהילות יעקב" והתפעל עד בלי די מגדלותו ומגאונותו של המחבר, ידע נאמנה שלא נתגלה לו אפילו שמץ מבבואת המחבר, שהיה גדול עשרת מונים מחיבורו. ידוע בעולם הישיבות אותו מעשה במחבר גאון וגדול מופלג בתורה, שנכנס אל מעונו של מרן הסטייפלר וספרו הגאוני בידו. הספר היה מורכב ממערכות חידושים גאוניים ועמוקים שלא כל מוחא סביל דא! גער מרן הסטייפלר באותו גאון מופלג בתורה ואמר: "למי אתה כותב את הספר הזה? למי אתה מייעד אותו? הלוא מי שנמצא בדרגה כזאת שיכול ללמוד בספרך, מסוגל לחדש מערכות כאלו בעצמו. למי, אם כן, אתה מחבר את ספרך? כשכתבתי את סדרת

ספרי 'קהילות יעקב' השתדלתי לכתוב אותו באופן שיהא מובן ללומדים, כמה טרחות ויגיעות טרחתי והתייגעתי בכל מילה ומילה שאני מעלה על הכתב, שתהא כתובה באופן קל ושוטף, שתהא מובנת ללומדים ושלא יצטרכו לטרוח ולהשקיע מזמנם בהבנת דבריי".

מרן הסטייפלר היה גדול עשרות מונים מן הדמות הנשגבה המשתקפת בסדרת ספריו "קהילות יעקב", עד שסבר רבינו שעולה הוא בגדלותו על כל גדולי דורו.

אחד ממקורבי רבינו שאלו בהזדמנות מיוחדת: "על מי מגדולי הדור אפשר לברך את ברכת 'שחלק מחכמתו ליראיו'?"

נענה רבינו מיידית: "על הסטייפלר ועל רבי משה פיינשטיין!"

(מתוך 'גדולה שמושה' - הגאון רבי צבי ויספיש שליט"א)

האם מברכים שהחיינו על קניית משקפיים?

ומה אם קנית חולצה חדשה?

"בא אחד ושאל אותי, "מה אבא שלך עושה בזמן שהוא מתפלל שמונה עשרה...". זה לא יכול להיות שלהתפלל שמונה עשרה לוקח יותר משעה... אמרתי לו, מה אתה רוצה ממני? שאל את אבא"

שיחה מיוחדת מהגה"צ רבי בן ציון גוטפרב שליט"א
ראש ישיבת תורת ה' ומראשי קהילת 'המתמידים', על כח התפילה

איש צדיק הוא (יג מד)

הבעל הטורים אומר בפרשתנו דבר מאוד יסודי וחשוב, שכל אחד צריך לשים לב אליו. נאמר בפרשתנו "איש צרוע הוא, טמא הוא, טמא יטמאנו הכהן בראשו נגעו" (פרק יג פ' מד), והבעל הטורים מגלה לנו שיש קשר בין המילה 'נגעו' הכתובה כאן, לבין ה'נגע' הכתוב בתפילת שלמה המלך, שם מתאר שלמה המלך, מצבים שונים בהם אנשים באים להתפלל, ומבקש מהקב"ה שיענה לכל תפילותיהם.

וכך אומר שלמה שם (מלכים א - ח לח) "כל תפלה כל תחנה, אשר תהיה לכל האדם, לכל עמך ישראל אשר ידעון איש נגע לבבו, ופרש כפיו אל-הבית הזה - ואתה תשמע השמים".

מסביר הבעל הטורים, בכמה מילים בודדות רעיון עמוק וחשוב מאוד: "בתחילת העניין צריך שידע נגעו ויטהר ממנו בתשובה, קודם שיתפלל".

כלומר, כשאדם בא להתפלל לפני הקב"ה, הוא צריך להפעיל רגע את הראש, לחשוב מה הולך להתחולל פה. אתה בא לדבר עם מלך מלכי המלכים, ואתה יודע בנפשך שלא שמעתו בקולו באופן הרצוי במשך השעות האחרונות. פה היה איזה הרהור של גאוונה, פה היה איזה לשון הרע'לה קטנצ'יק, ברכת 'שהכל' חטופה שנאמרה בלי כוונה מספקת וכו', ואחרי כל זה אתה מגיע, נעמד לפני מלך מלכי המלכים אשר מלוא כל הארץ כבודו ורואה ומביט ויודע כל מעשיך מיום יצירתך ועד היום הזה, שלוש פסיעות אחורה, שלוש פסיעות קדימה ו... מתחילים לבקש... חננו מאיתך, השיבנו, סלח לנו, ראה נא בענייננו...

בעיקרון זאת חוצפה נוראה לבקש משהו מהקב"ה אחרי שלא שמענו בקולו. אלא מה? הקב"ה נתן לנו מתנה נפלאה ו'תשובה' שמה. והמעלה בתשובה היא שאפשר לעשות אותה בהרהור, אפילו בהרהור קצר, ממש רגע כמימריה ומיד לאחרי אפשר להתפלל. זה מאוד קל, אבל זה גם מאוד קשה, כי זה מחייב לעתיד, ותשובה אי אפשר לעשות רק מן השפה ולחוץ, זה חייב להיות הרהור של חרטה פנימית עמוקה.

אנשים מחפשים סגולות

אנשים מחפשים סגולות בכל קצווי תבל, שני וחמישי ושני, ארבעים

פעמים רצופות, עם מניין של תלמידי חכמים, בשעה התשיעית של השנה התשיעית ועוד הרבה מאוד סגולות, אבל כאן הבעל הטורים מגלה לנו סוד נפלא... הרהור תשובה! קודם להכיר בנגע, בחטא, להתחרט עליו ולעשות עליו תשובה, ולאחר מכן התפילה כבר פועלת בשמי מרום באופן שונה לחלוטין.

יש שמכניסים את הפשט הזה גם בפסוק שאנחנו אומרים תמיד לפני שמונה עשרה "ה' שפתי תפתח", רבש"ע, סלח לנו על החטאים עוונות ופשעים שלנו, כדי שתהיה לנו אפשרות לפתוח את השפתיים לפניך בתפילה. כי מי שחטא לפני המלך, אינו יכול אפילו לפתוח את פיו כדי לבקש ממנו בקשות.

דמעות היו זולגות כמו מים

אבי מורי, הגאון הצדיק רבי יצחק דוד גוטפרב זצ"ל, היה יהודי של תפילה. הוא התפרסם בכל ירושלים כמי שתפילותיו נאמרות בהשתפכות הנפש גדולה מאוד. כשהוא היה נעמד להתפלל שמונה עשרה, ידענו שזה סיפור שיכול לקחת גם שעה וחצי, ובכל מקרה זה לא ייגמר בפחות משעה. כך היה מתפלל בשחרית, במנחה ובמעריב, יום יום, שעות על גבי שעות היה משקיע בתפילה, דבר יום ביומו, ותפילתו היתה בלהט, בתחינה מופלאה. דמעות היו זולגות כמו מים,

כל כולו היה שקוע בתפילה, לא שמע ולא הרגיש בשום דבר שקרה סביבותיו עד שסיים את התפילה ופסע לאחוריו שלוש פסיעות. פעם בא אלי יהודי אחד ושאל אותי, "מה אבא שלך עושה בזמן שהוא מתפלל שמונה עשרה... למה זה לוקח לו כל כך הרבה זמן?". אמרתי לו שאבא מכוון בתפילה, הוא מכוון ומתדבק במילים הקדושות ולכן זה לוקח לו זמן רב כל כך.

אבל לא נחה דעתו בהסבר הזה. הוא אמר לי שהוא עשה חשבון ובדק שגם מי שיגיד כל מילה ב'שמונה עשרה' בקצב איטי מאוד יגיע לרבע שעה, או עשרים דקות לכל היותר. זה לא יכול להיות שלהתפלל שמונה עשרה לוקח יותר משעה.

אמרתי לו, ידידי, מה אתה שואל אותי? הנה אבא שלי חי וקיים, גש אליו ותשאל אותו בעצמו, מה אתה רוצה שאני אגיד לך, אני רואה אותו מתפלל בדיוק כמו שאתה רואה.

הוא אכן ניגש לאבא זצ"ל ושאל אותו, הרב גוטפרב, איך זה יכול להיות שלוקח לכם כל כך הרבה זמן להתפלל? האם אתם מכוונים בכוונות האר"י או כוונות הרש"ש?

אבא השיב בשלילה. לא ולא, הוא מכוון כוונות פשוטות, פירוש המילים בלבד.

נו, שאל היהודי, אם כן למה זה לוקח זמן רב כל כך???

הוא ניסה להתחמק, נתן לו הסברים שלא סיפקו אותו והיהודי הזה לחץ ולחץ, עד שלבסוף אמר לו אבא, "הסכת ושמע ידידי. מצורת השאלה שלך אני מבין שאתה חושב ששמונה זו חטיבה אחת של תפילה. נעמדים, מתפללים על כל העניינים ומסיימים..."

"אבל אתה טועה. שמונה עשרה זו לא חטיבה אחת, אלו 19 מסכתות שלמות! יש 'מסכת אבות', ולאחר מכן 'מסכת גבורות', ואז 'מסכת קדושת ה', ולאחר מכן 'מסכת הדעת'.

הלבלב מפריש אינסולין באופן טבעי, בלי שמישהו היה צריך ללמד אותו

"לכל מסכת יש פתיחה, דברי ריצוי והכנעה, לאחר מכן יש בקשה ולבסוף חתימה. בכל מסכת ומסכת צריכים שתהיה גם הודאה... אם אנחנו מדברים על מסכת 'רפאנו' לדוגמה, אז אנחנו קודם כל צריכים לזכור שהקב"ה ברא לנו את הגוף בשלימות נפלאה, כל כך הרבה מערכות שונות שפועלות בתוך הגוף באופן אוטומטי ומסונכרנות זו עם זו בחיבור נפלא, הראיה, והעיכול, ומחזור הדם, והנשימה, והשרירים, וחילופי החומרים, ומבנה העצמות עם הסחוס שביניהן, והגידים ומערכת הלימפה, וכלי הדם... זה לא נגמר. כל אלו פועלים בלי שאנחנו שמים לב, אם לא היה כואב לנו ואם לא היו מתמודדים לפעמים עם 'כשלים במערכת' כביכול, לא היינו יודעים בכלל כמה היא מפותחת וכמה היא מיוחדת. יש לנו איברים בגוף שאנחנו בכלל לא יודעים על קיומם, והם עושים את תפקידם נאמנה, הלבלב מפריש אינסולין באופן טבעי. בלי שמישהו היה צריך ללמד אותו או להכשיר אותו לכך. וזה נמשך שנים..."

"ואז אתה בא בשמונה עשרה וצועק 'רפאנו ה' ונרפא'. תגיד לי,

אתה יודע בכלל מה אתה מבקש? אמרת פעם אחת תודה רבה על מה שכן קיבלת? על כל החלקים האחרים בגוף שעובדים כמו שצריך כבר זכרת להודות? אוי אוי, כואב לך הגב, חשבת על זה שחוץ מהגב יש עוד אלפי חלקים בגוף שפעילים בצורה תקינה ואתה לא זוכר בכלל שהם קיימים? קודם אומרים תודה על מה שקיבלנו, מכירים הכרת הטוב, מי הוא זה שעשה את כל אלה? הקב"ה! כמה טוב הוא, כמה רחום וחנון, כמה אנחנו חייבים לו!

"אחרי כל ההקדמה הזאת אפשר להתחיל ולהיכנס לבקשות. רפאנו ונרפא, בבקשה, אני רוצה שגם הגב לא יכאב לי! ואז מבקשים בצורה יפה, מפרטים בפני הקב"ה כמה זה חשוב לנו, כמה אנחנו נהיה אסירי תודה אם הוא יקבל את התפילה - כמו שאתה מבקש טובה גדולה מחבר שלך ואתה גם מסביר לו למה אתה זקוק לה וכמה זה יעזור לך... ולאחר מכן מבקשים גם על החברים והאנשים האחרים שזקוקים לרפואה, וכן על זה הדרך..."

"עכשיו תגיד לי אתה", אמר אבא לאותו יהודי, "האם אתה יכול להתפלל כך 'רפאנו' בפחות מעשר דקות?? זה ברור שכזה 'רפאנו' לוקח לפחות עשר דקות ואפילו רבע שעה. ומיד לאחר מכן מגיעה 'מסכת ברכת השנים', וגם היא לוקחת רבע שעה... אז איך אתה רוצה שאסיים את תפילת שמונת עשרה בפחות משעה???"

זכורני מעשה שהיה פעם בלילה שלפני יום הכיפורים

זכורני מעשה שהיה פעם בלילה שלפני יום הכיפורים, אור לט' תשרי, בא אליו בחור אחד שהיה מקורב אליו והיה בא לשמוע ממנו פעמים רבות דברי התחזקות.

"מחר בלילה יום כיפור", אמר הבחור לאבא, "אני רועד מפחד. אני מרגיש שאני לא מוכן בכלל ליום הקדוש, איך אשא פנים ואיכנס לבית הכנסת ביום הקדוש כשאני נראה כמו שאני נראה..."

אבא תפס אותו ביד, ואמר לו: "ממה אתה מפחד? מיום הכיפורים? הרי יום כיפור יהיה רק מחר, בעוד כ-24 שעות. אתה יודע מה יש לך עוד להספיק קודם לכן? יש עוד יום שלם עד אז! הנה, עכשיו הולכים להתפלל 'מעריב'... אתה כבר מוכן ל'מעריב'? אתה כבר בטוח שתצליח לכוון בברכת 'אבות' בשמונה עשרה, שבלי זה לא יוצאים ידי חובת תפילה? אתה כבר יודע מה אתה עומד לבקש בברכת 'אתה חונן', שיש לך פנאי לחשוב על מה שיקרה מחר בערב? "עד יום כיפור יש לנו עוד מעריב, שחרית ומנחה... זה המון! קודם תתעסק עם מה שלפניך, ורק אחר כך תתפנה לחשוב על מה שיהיה לאחר מכן...".

איך לו היכרות עם העולם הזה של הסגולות והקמיעות

מאחר ויצא שמו כמי שמתפלל מעומק הלב, היו באים אל אבא זצ"ל אנשים ומבקשים ממנו שיתפלל עליהם ושייתן להם סגולות

הוא לא שכח מי הוא זה ואיזה הוא שהבטיח לו שתפילתו תועיל, ולכן הגיע לאבי מורי וביקש ממנו להיות הסנדק בברית לבנו שנולד בזכות ברכתו.

אבא הזדעק וסירב בתוקף. "לא!", הוא אמר, "בשום אופן. זה בכלל לא קשור אלי, אתה הוא זה שהתפלל בקבר רחל, אתה הוא זה שקרע את השמים בתפילות. אני לא עשיתי כלום, זה הילד של רחל אמנו, חפש לך סנדק אחר, שלא יטעו לומר שהילד הזה נולד בזכות ברכתי!".

פעם הוא כן נתן סגולה במקרה דומה

שפעם הוא כן נתן סגולה במקרה דומה אגב, מעניין לציין שפעם הוא כן נתן סגולה במקרה דומה. בא אליו יהודי ותינה צרתו בפניו שלא זכה לילדים. אבא שאל אותו היכן הוא מתגורר והוא השיב שהוא גר בכרמיאל, שאז לא היתה בה קהילה חרדית גדולה כמו היום.

שאל אותו אבי מורי, האם יש לכם צופר שבת שם בכרמיאל? והוא השיב בשלילה. נענה אבי ואמר לו, אם כן תעשה צופר שבת, ותזכה לבן זכר, בוודאות!

שמע היהודי לעצתו, עשה צופר שבת ואכן זכה לפרי בטן. הוא בא להודות לאבא, ואז הסביר לו אבי מהיכן לקח את הסגולה הזאת. "זה פסק ברור במשנה ברורה, סימן רנ"ו ס"ק ב' "ובקהלות גדולות מאד שא"א להכריז (על מועד כניסת השבת) נכון מאד שימצאו אנשים המתנדבים בעם לילך ולזרז בכל רחובות קריה, על דבר סגירת החנויות והדלקת הנרות, וכעת נמצא כן בכמה עיירות גדולות חבורות קדושות המיוסדות על השגחת השבת, ואשרי חלקם כי הם מזכים את ישראל לאביהם שבשמים, ויזכו עבור זה המתחזקים תמיד במצוה זו לבנים גדולי ישראל".

"כדי שיהיה לך בן גדול בישראל, אתה צריך קודם כל שיהיה לך בן", אמר לו אבא זצ"ל, "הנה, התחזקת בעניין זה של הכרזה על זמן הדלקת הנרות, וזכית לבן שבעז"ה גם יקיים החלק השני של ההבטחה של המשנה ברורה שיהיה גדול בישראל - זה לא ה'מופת' שלי, זה 'מופת' של המשנה ברורה!".

להצלחה ולישועה.

הוא היה אומר שבעיקרון אין לו היכרות עם העולם הזה של הסגולות והקמיעות. הוא איש פשוט של תורה ותפילה, אין לו עסק בנסתרות. אבל מה שכן יש לו איזו כתובת אחת שכדאי לפנות לשם וזה בדוק ומנוסה שמי שעושה את זה זוכה לישועה למעלה מדרך הטבע, ממש רבים ניסו ונושעו.

למעשה זו כתובת שאפשר להגיע אליה ב-150 דרכים שונות, מעין 150 מספרי טלפון שכולם מגיעים לאותה הכתובת, ושם יש תמיד מענה. אף פעם לא מגיעים ל'תא קולי' או 'המנוי אינו זמין'. כל מי שפונה לשם מגיע ליעד בוודאות - מדובר בספר התהילים, בו יש 150 פרקים, שכל אחד ואחד מהם מחבר את האדם לקב"ה.

"תפתחו ספר תהילים", הוא היה אומר, "תגידו פרק תהילים ולאחר מכן תרימו עיניים לשמים ותבקשו מהקב"ה כל מה שלבכם חפץ. זאת הסגולה הטובה ביותר, ואין שום סגולה בעולם שהכוח שלה חזק יותר מספר תהילים - הדבר היחיד שיותר חזק מפרק תהילים, זה שני פרקי תהילים!".

פעם, בעת שהתפלל בקבר רחל, הגיע אליו יהודי ודמעתו על לחיו. הוא בא להתפלל כי הוא נשוי כבר כמה שנים ולא זכה לילדים. אנשים שמעו את בכיו וכאבו, ואמרו לו שיש כאן יהודי צדיק, רבי יצחק דוד גוטפרב, שיבוא לבקש ממנו שיתפלל עבורו...

אבא אמר לו "הגעת למקום הנכון", קבלה בידינו מהרב מבריסק זצ"ל, שמי שרוצה להיפקד בפרי בטן, יתפלל בקבר רחל, זה המקום המסוגל ביותר לעניין הזה, כי רחל אמנו עצמה היתה עקרה ונושעה בתפילה.

טען אותו יהודי, אם כן, נפלא הדבר. יתפלל כבודו עלי כאן בקבר רחל, שאזכה להיפקד בזרעא של קיימא.

אמר לו אבי, לא ולא! רחל אמנו היא אמא שלך בדיוק כמו שהיא אמא שלי, ואתה הבן שלה בדיוק כמו שאני הבן שלה. התפילות שלך יכולות לפעול כאן, אתה לא צריך אותי כמתווך, תתפלל מעומק הלב, תקרע את השמים בתפילה, ותזכה להיושע. בטוח אני באלה!!!

כעבור קצת יותר משנה זכו אותו יהודי ורעייתו להיפקד בבן זכר.

האם מברכים שהחיינו על קניית משקפיים?

"אם ימנו אותי לרב, אני כבר לא אוכל לישון על הספסל, זה לא מכובד שהרב ישן על ספסל ואני אצטרך לוותר על המנוחה הזאת בצהרים, או שאצטרך לצעוד את כל הדרך הביתה כדי לנוח קצת... לא חבל להפסיד את הפריבילגיה הזאת של האנשים הפשוטים שיכולים פשוט להניח את הראש ולישון קצת על הספסל"???

איש 'דרשו' הרב דוד לובין משרטט קווים לדמותו של אביו הגה"ח רבי יוסף אריה לובין זצ"ל, מנכ"י הדעת שבטבריה

אליעזר (לייזר) רוט

בשבועות האחרונים איבדה טבריה את אחד מכלי החמדה המופלאים שלה, הגה"ח רבי יוסף אריה לובין זצ"ל, שנולד לפני למעלה מ-83 שנה, בי"א תשרי תש"א, וחי כמעט כל ימי חייו בעיר הקודש טבריה. ועל כגון דא אמרו חז"ל (מגילה דף ו) "אוי נא לה אמרה רקת (טבריה), כי אבדה כלי חמדתה".

שוחחנו עם בנו הרה"ח ר' דוד לובין, פעיל נמרץ במיוחד בכל מפעלות 'דרשו', ואיש החסד בחסידות קרלין, על דמותו המופלאה של אביו זצ"ל

"לפני מספר שנים התהלכתי ברחובות ירושלים, ויצא לי לשוחח עם יהודי שלמד בישיבת סלונים לפני עשרות שנים", מספר הרב לובין. "פתחתי איתו שיחה, מאחר ואבי למד גם הוא בישיבה זו, והתעניינתי אם הוא הכיר את אבא... "אני הבן של ר' יוסל לובין", אמרתי לו, "הוא למד בישיבה באותה תקופה שבה אתה למדת". היהודי פתח עלי זוג עיניים ואמר לי: "מה זאת אומרת? אני הייתי בחור מן המניין בישיבה, ואילו הוא היה מגיד שיעור!"

"נדהמת. עשרות פעמים שמעתי מאבא סיפורים על ישיבת סלונים והתקופה בה למד בה, ואפילו פעם אחת הוא לא רמז לי שבעצם הוא שימש בה כמגיד שיעור מעת שהיה כבן 18 שנה ועד שהיה כבן 20 שנה, אז נקרא למסור שיעור בישיבת קרלין 'מתיבתא דרבי יוחנן' בטבריה.

"התקשרתי לאבא שלי ובאתי אליו בטרונאי... "אבא", אמרתי לו, "עשרות פעמים סיפרת לי על הלימודים שלך בישיבת סלונים ואפילו פעם אחת לא סיפרת לי שהייתי מגיד שיעור. למה העלמת את זה ממני?"

"אבא ענה לי בתימהון, הוא בכלל לא הבין את השאלה. "לא הבנת מה אתה שואל. למה אני צריך לדבר ולספר על עצמי???"

"האמת, השאלה שלו היתה במקומה. הרי גדלתי אצלו והייתי צריך לחשוב לבד שזה בדיוק מה שהיה מצופה ממנו לעשות. הוא מעולם לא החזיק טיבותא לנפשיה, אף פעם לא חשב שמגיע לו שבח או כבוד כלשהו...

"כשרצו פעם למנות אותו לרב בקהילה של חסידי קרלין בטבריה,

הוא סירב בתוקף. מה היה ההסבר שלו? הוא אמר שכיום הוא מגיע ללמוד בכלל בבוקר, ובצהרים אין לו כח לחזור הביתה, זאת הליכה לא פשוטה לאדם בגילו. אז מה הוא עושה? הוא נשכב על הספסל בירכתי בית המדרש ושוכב לנוח קצת, אחרי זמן מה קם וחוזר ללימוד.

"אם ימנו אותי לרב, אני כבר לא אוכל לישון על הספסל", אמר, "זה לא מכובד שהרב ישן על ספסל. מה זה אומר? שאני אצטרך לוותר על המנוחה הזאת בצהרים, או שאצטרך לצעוד את כל הדרך הביתה כדי לנוח קצת... לא חבל להפסיד את הפריבילגיה הזאת של האנשים הפשוטים שיכולים פשוט להניח את הראש ולישון קצת על הספסל???"

"פעם אחרת היתה סעודת מצווה גדולה בכלל סיימו מסכת, וביקשו ממנו שישב במזרח, בכל זאת הוא היה מבוגר מכל שאר האברכים בעשרות שנים. אבל הוא סירב בתוקף ואמר שזה לא משתלם לו: "אני יושב פה למטה עם החברים שלי, אוכל, מדבר איתם, צחק איתם. אם אני אשב שם למעלה, זה לא יהיה מכובד להתנהג ככה,

אני סתם אסבול. הרבה יותר נחמד לי פה עם החברים".

חזרתי לחברים ואמרתי להם, אתם רואים? אמרתי לכם

"לפני כחמש שנים, היה בטבריה כינוס גדול שנערך על ידי 'דרשו', כינוס גדול עשו לכבודה של תורה ואליו הוזמנו כמובן גדולי הדור ורבני העיר. אבל טבריה נמצא רחוק והרבנים הגיעו באיחור ניכר, כך שבתחילת האירוע שולחן הכבוד היה ריק, והיה קצת לא נעים. "ניגשו אלי כמה חברים מ'דרשו' ואמרו לי "דוד, תעשה טובה, תכבד את אבא שלך שיישב ב'מזרח', הוא יהודי תלמיד חכם, מכבדים אותו בטבריה יש לו הדרת פנים, זה ממש יכבד את האירוע..." "אמרתי להם, חבל על המאמץ. אני מכיר את אבא שלי. הסיכוי שהוא יסכים לשבת שם אפסי! אין שום סיכוי."

"אבל הם לחצו עלי בכל זאת. ניגשתי לאבא ואמרתי לו, אבא, תעשה טובה בבקשה, הם ממש מתחננים, הרבנים מגיעים באיחור וזה מאוד לא נעים שיש כאן כזה קהל גדול ושולחן הכבוד עם נוכחות מאוד דלילה. בוא תשב שם קצת, לכבד את האירוע."

"אין צורך לומר שהוא דחה את ההצעה בשאט נפש, ואמר לי שאין על מה לדבר בכלל. חזרתי לחברים ואמרתי להם, אתם רואים? אמרתי לכם, אבא שלי לא ישב בחיים בשולחן הכבוד..."

"אבל אז אבא קרא לי, ושאל אותי במבט רציני מאוד: "דוד, תגיד לי, זה חשוב לך שאשב למעלה, זה יעזור לך מול המעסיקים שלך ב'דרשו'..." אני הבחנתי שיש לה פה קצה חוט ומיד קפצתי ואמרתי לו "בוודאי שזה יעזור, מאוד יעזור. זה ממש יעשה לי טובה גדולה אם תשב בשולחן הכבוד..." הוא הרהר קצת ואז אמר לי "בסדר, באופן חד פעמי. בשבילך, כי אתה הבן שלי ואני רוצה שיהיה לך טוב, אני מוכן לעשות את זה ולשבת שם, אבל זאת הפעם הראשונה והאחרונה שאני עושה את זה, הבנת???".

"למעשה היה אבי מאנשי היישוב הישן בטבריה. משפחת לובין היא משפחה טבריינית שורשית ותיקה מאוד, ואבא היה מהשרידים האחרונים של הקהילה החסידיית התוססת שחיה בעיר לפני שבעים שנה ויותר."

סיפר לי אחד האברכים הצעירים שם, שהיה 'חבר' של אבא שלי

"בהמשך הנוכחות החרדית בטבריה התדלדלה מאוד, והיו שנים רבות שהחיים החרדיים בעיר כמעט לא היו קיימים, על אחת כמה וכמה הקהילה החסידיית שכמעט נכחדה. בקרלין השקיעו מאמצים גדולים כדי לשמר את הגחלת, הביאו בחורים מירושלים שילמדו בישיבה בטבריה, אתה הקימו בבית המדרש של הרה"ק רבי מנדלי מוויטבסק זיע"א, לאחר שהרה"ק רבי יוחנן מקרלין זיע"א נטמן

בבית החיים הישן בטבריה, ורצו להקים ישיבה על קברו, סמוך ונראה לבית החיים.

"אבא שלי למד אז בירושלים, וכאמור התמנה לר"מ בישיבת סלונים, וכשהקימו את הישיבה בטבריה חיפשו מגיד שיעור קרלינאי שיוכל לעבור לגור לטבריה, כמובן שזה לא קל, ולכן הבחירה באבא שלי היה טבעית. הוא נשלף מישיבת סלונים והוחזר לטבריה, העיר בה התגוררו הוריו, ומאז הוא כיהן כמגיד שיעור בישיבה.

"לימים הוחלט לסגור את הישיבה ולפתוח במקומה כולל אברכים. הביאו קבוצה של אברכים מבוגרים מהמרכז, הם היו באים לטבריה ביום ראשון בבוקר, ולומדים שם כל השבוע, וביום חמישי בערב היו חוזרים כל אחד לביתו. כמובן שאז כבר לא היה צורך במגיד שיעור, ואבא הפך לאברך כולל מן המניין. מאז והלאה, הוא סירב בתוקף לכל מינוי ולכל משרה שהוצעו לו, ונשאר אברך כולל מן המניין.

"לפני למעלה כ-15 שנים, כבר לא היה עוד צורך להביא אברכים מהמרכז. הקהילה החסידיית בטבריה התפתח באופן מיוחד במינו וכבר היה בה מספיק כדי למלא כמה וכמה בתי מדרש. הכולל הישן נסגר, האברכים חזרו כל אחד למקום מגוריו, ואבא נשאר שם בטבריה, עם הכולל החדש, אברכים צעירים ממנו בעשרות שנים, בגילאים של הנכדים שלו.

"לא זו אף זו, הוא תמיד היה רגיל ללמוד ש"ס וש"ע אורח חיים, הכולל החדש עסק ב'חושן משפט'. אבל אצל אבא זאת לא היתה בעיה. אם לומדים 'חושן משפט', יהיה זה 'חושן משפט'. הוא החליף את כל צורת הלימוד שלו, והמשיך להיות אברך מן המניין ככולל.

"יתירה מזאת, סיפר לי אחד האברכים הצעירים שם, שהיה 'חבר' של אבא שלי למרות שהוא צעיר ממנו ביותר מ-50 שנה, שלא פעם הם שמו לב שאבא זצ"ל החזיק בסברא כלשהי, והתפתח ויכוח ענק בינו ובין אחד האברכים, מה שיצר ריתחא דאורייתא והתחילו אברכים נוספים להתערב בשאלה אם כדבריו או כדבריו. אבא עמד על שלו כמו אריה, הציג את טענותיו והפריך את הטענות שכנגד, ואז הגיע ראש הכולל, הגאון רבי יוחנן טראוויס ילכט"א, שגם הוא צעיר מאבא בכ-40 שנה, ואמר את דעתו. אם הוא אמר סברא שנוגדת את עמדתו, אבא היה משתתק באותו רגע, מכופף את ראשו ואומר טעית'... ראש הכולל סבור אחרת ממני... הפלא ופלא. הכבוד של ראש הכולל היה חשוב בעיניו עד כדי כך שהוא היה מפסיק להתווכח.

לאבא היה חברותא שלמד אתו במשך שנים רבות, ובמקצועו היה אופטיקאי

"בדבר אחד הוא כן היה משתבח. בכך שהוא החוליה המקשרת בין הקהילה החסידיית ההיסטורית של טבריה, ובין הקהילה הנוכחית. הוא היה שריד לקהילה הישנה שכמעט נכחדה, והוא היה חלק מהקהילה החדשה שקמה 50 שנה אחרי, וכיום ב"ה פורחת ועולה בצורה מופלאה. הוא היה אומר על עצמו שהוא כמו 'עצם הלז', שמובא שהיא העצם היחידה שנשארת מהאדם, וממנה הוא

הסכים שהיא תוותר על החדר שלה, אבל כשהיא לא היתה בבית, זאת היתה הבחירה הכי טבעית מבחינתנו."

הוא אמר לחמי, אשריך, מצאת לך משפחה טובה

סיפור מעניין היה בשמחת ה'שבע ברכות' שלי. מורי חמי היה הגאון רבי שניאור דייטש זצ"ל, מנקיי הדעת שבירושלים. הוא היה קשור בלב ונפש עם מרן הבבא סאלי זצ"ל, ומחצרו של הבבא סאלי הוא הכיר גם את הראשון לציון רבי מרדכי אליהו זצ"ל, ששמר אתו על קשר גם הרבה שנים אחרי שהבבא סאלי התבקש לישיבה של מעלה.

"ב'שבע ברכות', הגיע הרב מרדכי אליהו, ומיד כשהוא ראה את אבא שלי, אמר לו "אה... אתה הבאת לי ספר תורה לפני 20 שנה!". "מה היה הסיפור? הרב מרדכי אליהו בא לטבריה יחד עם קבוצה של תלמידים, הם התפללו שחרית כוונתיקין, אבל לא היה להם ספר תורה, ולכן אחרי התפילה הלכו לחפש בית כנסת שיוכלו לקרוא בו בתורה. באותן שנים, לפני כ-45 שנה, לא היה כל כך קל למצוא בית כנסת פעיל בטבריה, הם באו לבית המדרש של קרלין, ובדיוק התכוננו שם להתחיל להתפלל. ביקשו שייתנו להם ספר תורה שיוכלו לקרוא, אבל אז קפץ שם מישהו ואמר מה פתאום, יש פה בית כנסת, אנחנו לא מוציאים כף ספר תורה סתם, שבו פה בצד ותמתינו, אנחנו מתחילים להתפלל, וכשנגיע לקריאת התורה תשמעו גם אתם.

אבא מאוד שמח על כך, וישב בבית בלילה בשעת לילה מאוחרת

"אבל אבא שלי בדיוק ראה את ההתגודדות, ניגש לשאול במה דברים אמורים וכשהוא שמע על כך הוא נזעק ואמר איזה מן דבר זה. מה פתאום! יהודים התפללו ותיקין ואנחנו נעכב אותם עכשיו שלא יוכלו לקרוא בתורה. חס וחלילה, הוא עמד על כך שיוציאו

המשך בעמוד 28

מתעורר לחיים בתחיית המתים.

"והאמת שהחיים בטבריה לא היו פשוטים באותן שנים. העיר בחלקה הגדול לא התנהלה בדרך התורה והיראה.

"לאבא היה חברותא שלמד אתו במשך שנים רבות, ובמקצוע שלו היה אופטיקאי. הוא הציע לאבא אינספור פעמים לעשות לו משקפיים, כי הראייה שלו לא היתה מאוד משופרת, אבל הוא סירב בתוקף, עדיף לסבול מקוצר ראייה בעיר כמו טבריה, הוא אמר, כשאני הולך ברחוב עדיף לא לראות כלום.

"בשנים האחרונות כבר נעשתה ראייתו כבדה מאוד, והוא נאלץ לקנות משקפיים, אז מה הוא עשה? הוא קנה שני זוגות! זוג אחד הוא החזיק בבית ועוד זוג בכלל, כך שברחוב לא רק שהוא לא הרכיב משקפיים על עיניו, אלא שהוא אפילו לא החזיק אותם בכיס, ברחוב הוא רצה להיות כמו עיוור ל"ע.

"עם זאת, זה לא הפריע לו לראות מה שכן צריכים לראות. הוא היה מכניס אורחים נפלא מאוד, ואצלו זיכרונות הילדות עמוסים באורחים שונים ומשונים שהסתובבו בבית שלנו ושהיינו צריכים לפעמים להתחלק איתם באוכל כי לא היה מספיק לכולם, והיו צריכים לעשות כל מיני 'קומבינות' ולאלתר פתרונות כדי שאף אחד לא יישאר רעב.

"אחת המקורות הגדולים של האורחים שלנו, היתה הטרמפיאדה שביציאה מטבריה. בדרך מהבית לבית הכנסת, ממש בכניסת השבת, אבא היה עובר בטרמפיאדה ובודק אם יש שם אנשים שומרי שבת שלא הצליחו למצוא טרמפ למחוז חפצם ונשארו תקועים בטבריה. פעמים רבות הוא מצא שם אנשים שפשוט נתקעו והגיעה שבת, הם היו אובדי עצות ולא ידעו מה לעשות. אבא היה לוקח אותם, מציע להם להתלוות אליו לבית הכנסת, ומארח אותם כל השבת, בסעודות, בלינה, בבית הכנסת. שירות מלא, לכולם היה מקום בביתנו.

הוא כל התפילה במתח פוחד ודואג, לא נעים לו לחפש מישהו שיארח אותו

"גם בשנים האחרונות, כשכבר לא היה לו כח ללכת את כל הדרך ברגל, הוא ביקש מאתנו שכשאנחנו הולכים לבית הכנסת נבדוק אם יש אנשים שאין להם איפה לאכול, ונזמין אותם לביתו. אבל הוא הזהיר אותנו שלא נשכח לבדוק את זה עוד לפני התפילה. "מי שנמצא בבית הכנסת ולא יודע איפה הוא יאכל, אינו יכול לשבת ברוגע.. הוא כל התפילה במתח פוחד ודואג, לא נעים לו לחפש מישהו שיארח אותו. לכן חשוב להזמין אותו עוד לפני התפילה, כדי שירגיש בנוח!

"ב'בין הזמנים' של הקיץ, אמא שלי שתבלט"א היתה נוסעת לפעמים ל'נופש' בירושלים לכמה ימים, יחד עם הבנות, ואנחנו נשארו עם אבא בטבריה. זכורני שפעם הגיעו אורחים לביתנו, ואבא פשוט יצא מחדר השינה שלו, והלך לישון במרפסת, כדי שלאורחים יהיה מזגן בחום הנורא של טבריה... כשאמא היתה בבית הוא כמובן לא

אבל הרב וינר היה אדם הכנוע לגדולי ישראל, ואם זה מה שרבי אהרן קוטלר מבקש ממנו, הוא לא שואל שאלות. נכנס עם רבי אהרן לרכבו ונסע לכיוון הבית הלבן בו שוכנת לשכתו של סגן הנשיא ונכנס פנימה...

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על מהות המצוות וההשפעה העצומה שלהן על הבריאה כולה

וביום השמיני ימול בְּשֵׁר עֶרְלָתוֹ (יבג)

שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא איזה מעשים נאים של הקדוש ברוך הוא או של בשר ודם, אמר ליה של בשר ודם נאים. אמר ליה הרי השמים והארץ יכול אהה לעשות נאים מהם. אמר ליה לא תאמר לי בדבר שהוא למעלה מן הבריות שאין שולטין עליו, אלא דברים שהם מזוים בבני אדם. אמר ליה למה אתם מליים. אמר ליה אף אני יודע שעל דברים אלו אהה שואל ולכך הקדמתי ואמרתי לך שמעשה בשר ודם נאים משל הקדוש ברוך הוא. הביא לו סבלים וגלוסקאות אלו מעשה הקדוש ברוך הוא ואלו מעשה בשר ודם אין אלו נאים. אמר לו הואיל והוא חפץ במילה למה אינו מהול ממעי אמו אמר לו לפי שלא נתן הקדוש ברוך הוא לישראל את המלות אלא לררף בהם. וכך אמר דוד (י"ב אמרת ה' כרופה" ואומר) "אמרת ה' כרופה מגן הוא לכל החסידים צו". (ולקוטו שמעוני, חריע)

טורנוסרופוס טוען טענה ניצחת שאמורה להכניע את רבי עקיבא, לשאלתו נקדים:

כשלקתה רעייתו של מרן הגראמ"מ שך זי"ע בליבה, עברה ניתוח לב פתוח במחלקת לב החדשה בשיבא שבתל השומר, מנהל המחלקה שטיפל בה באופן אישי התמסר מאוד בכל מהלך הניתוח והאשפוז, כשעמדו להשתחרר, שאל אותו הרב שך במה הוא יכול להשיב לו על טובתו הגדולה.

ענה הפרופ' שהיות וכעת ממש הם חנכו את מחלקת הגניקולוגיה שנבנתה ביזמתו הוא מבקש להצטלם עם הרב על רקע הבניין, הרב שך הסכים, הוא הביא צלם, והרב שך נעמד עמו ואף סידר את עצמו כנאה להכרת הטוב...

לאחר שסיימו את הצילום שאל אותו הרב שך: האם יש לך רכב? והלה קפץ מיד, "ברור שיש לי! לאן הרב צריך לנסוע?" והרב שך השיב בחיכוך המתוק, "לא לא, אני מסודר, יש לי נהג שבא לקחת. אני רק מבקש לשאול איזה מודל הרכב שלך?"

השיב הלה שרכבו הוא 'מודל 85' שאל אותו הרב שך, ובשנה שעברה איזה מודל היה לך, אמר לו 'מודל 84'...

שאל אותו הרב שך, ומה היה רע ברכב של המודל מהשנה הקודמת מדוע הוזקקת לרכב חדש?

ענה הפרופסור: "ראה כבוד הרב, בכל שנה משתדלים להוסיף חידושים שלא היו בעבר, למשל השנה הוסיפו כריות אויר להגנה במקרה של תאונה חלילה..."

ובשלושים שנה אלו האם ראית איזה שינוי בלב?

אחרי שהכין את הקרקע, הגיע הרב שך עם השאלה שהתכוון

לשאול מלכתחילה... "אמור לי כמה שנים אתה מנתח לב?", ענה לו 30 שנה! "ובשלושים שנה אלו האם ראית איזה שינוי בלב? היה איזה שדרוג, תוספות שלא היו קודם לכן?", "לא", השיב הפרופ' והוסיף, "אני מבקש ממך", אמר לרב שך, "אתה יש לך קשר עם אלוקים, אנא בקש ממנו שלא יעשה שום שינוי. הלב זה המכשיר הטוב ביותר, אין צורך לשנות כלום!!!".

אמר לו הרב שך, "רק רציתי שתחשוב, כשהקב"ה מייצר דבר הוא לא זקוק לשום שינוי, הוא קיים כך מאז בריאת העולם, וזה המכשיר הטוב ביותר, כי הקב"ה הוא שלמות וכל מעשיו הם בשלמות הרצויה. רק במקום שבני אדם דוחפים ידיים שם לעולם לא יגיעו לשלמות, מה שהשיגו השנה לא השיגו בשנה שעברה, ומה ששיגו בעוד עשר שנים יעמיד בצל את המה שהשיגו היום".

וכאן נבין את עוצמת שאלתו של טורנוסרופוס, הרי הבורא הוא שלימות וברור שמה שהוא בורא זה המשולם ביותר, מדוע א"כ היהודים מליים את עצמם, הרי זה השלימות, כפי איך שהבורא ברא?! נדמה שלנוכח שאלה כזאת אנו נחסמים ממש, האם יתכן שאנו המאמינים בני מאמינים נחשוב שהבורא לא ברא משהו בשלמות?! אבל רבי עקיבא כן סותר את הרעיון לכאורה, הוא מביא לפנינו שבולים ולחמניות, ושואל אותו מה יפה יותר, כלומר מה משולם יותר? והתשובה היא כמובן: "לחמניות", ולכאורה זה סותר ממש

את הרעיון שדוקא מעשי ה' הם השלמות?

התשובה היא שכל אחד מבין שהקב"ה השאיר לאלו החיים בעולמו, לדאוג לעצמם ולקיומם היום יומי. לכן את הלחם הוא לא מוציא לנו מהאדמה, אלא חיטה, ומומנה יעשה האדם לחם לאכול.

וכאן אנו לא מבינים את המשך דבי חז"ל כששואלו טורנסרפוס מדוע אתם נימולים? הרי רבי עקיבא הסביר לו שזהו תפקידנו להשלים את הקיום על ידנו?

התשובה היא שטורנסרפוס הבין היטב מה ענה רבי עקיבא, אבל הוא לא מבין למה רבי עקיבא רואה במילה שלימות, כשלכאורה המציאות היא ההיפך מזה.

עונה לו רבי עקיבא את יסוד התורה כולה "אמרת ה' צרופה". הפסוק הזה מגלה שכל המצוות הם לא עצם המצוה, אלא שכל מצוה נסך בה הבורא כוח מיוחד שהוא מצרף, הוא מעצים, הוא הופך חומר לצורה. אנחנו רק עושים את פעולת המצוה אבל היא פועלת גדולות ונצורות, עד שלנו אין שום כוח להבין כמה גדול כוחה של כל מצוה וכל מעשה טוב, לשנות את פני הבריאה כולה.

חז"ל אמרו "הווה זהיר במצוה קלה כחמורה שאין אתה יודע מתן שכרה של מצוות" (אבות פ"ב א) מתן השכר כבר אמרו חז"ל שכר מצוה - מצוה, כלומר השכר הגדול היא מה שהמצוה פועלת, ומה שנראה בעיניך קלה, אין לך מושג מה היא יכולה לפעול, גדולות ונצורות.

ג'ייקוב וינר ומשפחתו אירחו את הארי בהזדמנויות אלו

אני רוצה לשתף את הקוראים הנכבדים בדוגמא מפעימה, התנהגות נכונה שיש לה השלכות מרחיקות לכת לעוד עשרות שנים. לפני כמאה ועשרים שנה עברו זוג יהודים לגור בעיר קנזס סיטי שבמדינת מיזורי, ארה"ב. בעיר זו דרו מעט מאוד יהודים שומרי תורה ומצוות. היה מקום די נידח, וקהילה שאף אחד לא שמע עליה. אב המשפחה היה ג'ייקוב וינר, איש תם שומר הלכה, שניהל את ביתו בדרך התורה בתמימות ובפשטות.

כמו כל יהודי לפעמים נזקקים ל'גוי שבת', ולשמחתם היה שם בחורצ'יק צעיר בשם 'הארי' שהגיע בפעם הראשונה לעשות את מה שמוותר לומר לגוי. הם הקפידו על ההלכה שצריך שהגוי יעשה את המלאכה עבורו ולא רק עבור היהודי, ולכן יש לתת לו משהו מהסעודה שיאכל וישתמש עם האור למשל שהדליק עבורם. הם לא הסתפקו בלדחוף לו בקבוק בירה שיקח לשתות בביתו... פעולה שאין בה שום משמעות. במקום זאת הם היו מושיבים אותו לסעוד איתם, ג'ייקוב וינר ומשפחתו אירחו את הארי בהזדמנויות אלו, נתנו לו לטעום ממטעמי השבת, והתעניינו בו בלימודיו ובמעשיו, כמו שעושים כשמגיע אורח ורוצים להנעים את זמנו.

הארי התלהב מה'גפליטע פיש', ה'טשולנט' וה'קוגל', אלו באמת מאכלים מיוחדים שלא פגש בבית אמו, והיה שמח בכל פעם שהוזמן לסדר משהו. אורחות חייהם של משפחת וינר מצאו חן בעיניו. הוא העריץ אותם מאוד, והיה מחפש הזדמנויות חוזרות ונשנות כדי

לבקר בביתם, ובעיקר בימי השבת.

לאחר מספר שנים התגייס הארי לצבא ארה"ב, היה זה בפרוץ מלחמת העולם הראשונה והוא התקדם כחייל מצטיין. עם סיום שירותיו הצבאיים החליט להיכנס לפוליטיקה הוא העמיד עצמו לבחירה לסנאטור של מיזורי, והצליח.

לאחר 26 שנה פרצה מלחמה העולם השנייה, נשיא ארה"ב דאז רוזוולט ביקש למנות סגן לנשיא, והוא בחר באותו סנאטור צעיר ממדינת מיזורי - הארי טרומן, ה'שבת גוי' של משפחת וינר הפך לסגן נשיא ארה"ב.

אם זה מה שרבי אהרן קוטלר מבקש ממנו, הוא לא שואל שאלות

מרחן הגאון רבי אהרן קוטלר זי"ע, שניצל בעור שיניו והגיע לארה"ב בעצם ימי מלחמת העולם השנייה, החל מיד עם בואו להוביל את וועד ההצלה של יהודי אירופה. הוא התחיל בפעולות חסרות תקדים לנסות להציל יהודים מהשואה הנוראה. בעיר הבירה וושינגטון די סי, התגורר אז יהודי ירא אלוקים בשם הרב וינר, שאגב, בינו ובין ג'ייקוב וינר מקנזס סיטי לא היה שום קשר משפחתי.

רבי אהרן מגיע אל הרב וינר מווישינגטון הבירה, ובתקופה הוא מבקש ממנו שהיות והוא מתגורר בווישינגטון בוודאי יש לו דרכים להגיע לבכירי השלטון ולכן הוא מבקש ממנו שיסדר לו בדחיפות בהולה פגישה עם סגן הנשיא מר טרומן.

כמובן שהקשר בין מי שגר בווישינגטון לבין השגת פגישה מיידית עם סגן נשיא ארה"ב, הנו הזוי לחלוטין. וכי יעלה על הדעת שמי שדר ברחביה או בקיסריה יוכל לארגן לנו פגישה מיידית עם ראש הממשלה רק בגלל שהם גרים באותה השכונה? לפגישה כזאת צריך להגיש בקשה בכתב ולהמתין לתשובה חודש במקרה הטוב, וגם אז תיקבע פגישה לעוד חמשה חודשים!

אבל הרב וינר היה אדם הכנוע לגדולי ישראל, ואם זה מה שרבי אהרן קוטלר מבקש ממנו, הוא לא שואל שאלות. נכנס עם רבי אהרן לרכבו ונסע לכיוון הבית הלבן משכנו של הנשיא וגם המקום בו שוכנת לשכתו של סגן הנשיא. הוא נכנס פנימה, בימים ההם לא היה את מערך השמירה הקיים היום, והגישה אל הבית הלבן לא היתה כל כך מסובכת. הוא ניגש אל מזכירתו האישית של סגן הנשיא וביקש להודיע לכבוד הסגן, שאדון וינר מבקש להיפגש עמו. למרבה הפלא היא לא שואלת האם הזמין פגישה, והאם נקבע לו מועד מראש, אלא פשוט נכנסת פנימה ומוסרת את ההודעה לסגן הנכבד.

לא עוברת דקה וסגן הנשיא יוצא בכבודו ובעצמו וקורא להם פנימה בחביבות גדולה. לימים התברר שטרומן קישר בין ג'ייקוב וינר מקנזס סיטי, לבין אדון וינר מווישינגטון די סי, המבקש להיכנס.

טרומן הקשיב ברוב קשב לדבריו של רבי אהרן, הוא התרגש ונרתם לסייע לפעולות וועד ההצלה. במקום בו קיבל הנשיא רוזוולט 'רגליים קרות', דחף אותו סגנו הצעיר להיכנס בעובי הקורה ולסייע

לפעולותיהם של חברי ועד ההצלה.

אבל בזה לא תם העניין. מלחמת העולם השנייה מסתיימת ובאותה שנה שנת תש"ה מת באופן פתאומי הנשיא רוזוולט. הארי טרומן מיועדנו הוכתר באופן אוטומטי לכהן תחתיו כנשיא ארה"ב.

לימים נפגש הרב שלמה לורנץ ז"ל עם הארי טרומן

כעבור זמן, פנו אל הנשיא טרומן בבקשה שייתן את תמיכתו ליהודים בארץ ישראל, וכפי שמופיע בספרי ההיסטוריה - בימים ההם לא היה בקרב הבכירים בארה"ב אף לא בכיר אחד שתמך ברעיון. הם חששו מאוד מפני תגובות הערבים בעולם, ובכל זאת בדעת יחיד חתם טרומן למען העם היהודי.

לימים נפגש שלוחא דרבנן הרב שלמה לורנץ ז"ל עם הארי טרומן, והלה סיפר לו שמבית ומחוץ היו עליו לחצים כבדים שלא לחתום בעד ארץ ישראל לעם היהודי. אבל הוא בצעירותו היו לו מכרים יהודים שהתנהגותם מאוד מצאה חן בעיניו, ולכן ביקש מאמו לקנות לו את התנ"ך. הוא היה מרבה לעיין בתנ"ך, ושם גילה שאלוקים נתן לעם ישראל את ארץ ישראל. על כן, כשעלה נושא זה לדיון על שולחנו, לא היה לו שום צל של ספק מה צריכה להיות ההחלטה שלו ובמי הוא תומך. הדבר היה פשוט לו, אף שכל יועציו ושריו הפצרו

בו שלא לעשות זאת, הוא הרגיש שהוא חייב לחתום ולתת הכרה רשמית של ארה"ב בכך שהארץ הזאת שייכת לעם ישראל. את הסיפור היסטורי הזה סיפר נכדו של הרב וינר מווישינגטון, הגאון רבי יוסף וינר שליט"א רב קהילה חשובה במונסי. לקחו הגדול של הסיפור בצדו, גם הרב וינר כמו כולנו אינו יודע מי הוא ג"יקוב וינר מקנזס סיטי שבמיזורי, אבל אותו יהודי עשה מה שיהודי צריך לעשות, הוא אינו משתמש עם גוי מבלי שהדברים יהיו מעוגנים בהלכה. הוא גם נוהג בכבוד עם כל אדם באשר הוא אדם, קיום דברי המשנה (אבות פ"א משנה יט) "והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות" - הוא חלק מחייו.

הקב"ה אומר לנו נתתי לכם תר"ג מצוות, נתתי לכם הנהגות שמורים לכם חכמינו ז"ל, נראה לכם שהמטרה היא המצוה בעצמה, ואם קיימתם אותה עד כמה שאתם רואים זה מה שהיא עשתה ותקבלו על כך שכר - לא ולא! אמרת ה' צרפתהו - לא נתנו המצוות אלא לצרף בהם את הבריות, כל מצוה היא מערכת של צירוף, וכל ישראל גוף ונשמה אחת, יהודי מקיים מצוה כראוי היום והיא משפיעה על המונים בעוד עשרות שנים, כי מצוה היא רוחנית ואין לה גבול ושיעור.

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ, ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

המשך מעמוד 3 | הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל

רבות! א געואלדיגער נקודה!
א געואלדיגער יסוד!

לפלוגי יש חסרונות? אז מה? גם לאבא שלך יש חסרונות, גם לבן שלך יש חסרונות! יתרה מכך, גם לך יש חסרונות! ובכל זאת על מי שאוהבים - אין כל תאוה לדבר לשון הרע!

כמה מכשירים ענקיים מביאים אלינו!

לא מזמן הייתי בבית חולים. באמצע היום לקה אחד החולים ששכב לידי בדום לב. מיד הביאו מכונת הנשמה, ועוד מכונות גדולות ומפחידות שאיני יודע איך קוראים להן. הייתי על ידו ממש, מצדם היו מוציאים אותי מהחדר ברגעים המפחידים הללו, רק עקב מצבי הייתי מוכרח להישאר. מה שנעשה שם, מהומה שלמה!
ממה שנוזקק החולה לכאלו מכונות, ולכל כך הרבה אנשי צוות -

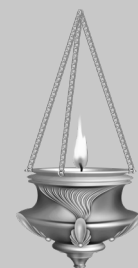
הבנתי שמצבו חמור ביותר, ה' ישמרנו!
תראו לאיזו כפרה זקוק המצורע - אומר הסבא מקלם זצ"ל - ותבינו באיזו מחלה קשה הוא לקה, ה' ישמור!
הבה נראה. המצורע זקוק לרפואתו, כדי לטהר אותו: שתי ציפורים חיות טהורות, ועץ ארז, ואזוב, ושני תולעת, וגילות. שני כבשים וכבשה אחת - לאשם, לעולה ולחטאת. שלושה עשרונים סולת, ולוג שמן, וצריך לתת דם ושמן על הבוהן ועל האוזן.

כמה מכשירים ענקיים מביאים אלינו!
וכל זאת בעולם הזה. ומה קורה אם, חלילה, צריכים להתעסק אתנו בעולם הבא? - - -
מה אנו לומדים מכך? על כח הדיבור, מה שאפשר, רחמנא ליצלן להפסיד בדיבור אחד. מבהיל ומרעיד!

(מתוך יחי ראובן)

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

האם מברכים שהחיינו על קניית משקפיים?

ומה אם קנית חולצה חדשה?

בימים אלה מתחילים בלימוד

הלכות ההודאות, שהחיינו וכו'

הצטרף עכשיו גם אתה, לעשרות אלפי לומדי ה'דף היומי
בהלכה, ותזכה להיות מהזוכים ל'מובטח לו שהוא בן עוה"ב'

להצטרפות ללימוד ולתוכניות המבחנים
והמילגות, היכנסו לעמדות 'נדרים פלוס'
או במוקד 'דרשו' 02-5609000

"הנה ימים באים..."

כי אם לשמע את דברי ה'...

עמוד היומי תלמוד בבלי

הרב **מנחם דריימן** שליט"א
עברית
שלוחה 3<1<5

רבי **אריה זילברשטיין** שליט"א
עברית
שלוחה 1<1<5

הרב **עמרם בינעט** שליט"א
אידיש
שלוחה 2<5

רבי **דוד הופשטר** שליט"א
אנגלית
שלוחה 1<3<5

הרב **ירמיהו לעסין** שליט"א
אנגלית
שלוחה 2<3<5

רבי **מאיר ערערא** שליט"א
צרפתית
שלוחה 5<5

הרב **שלמה סטרו** שליט"א
ספרדית
שלוחה 4<5

הרב **דוד בוק** שליט"א
עברית עם "ביאורי תוספות"
שיעורי גמ' רש"י שלוחה 2<1<5
ביאורי תוספות שלוחה 3<2<1<5

הרב **עובדיה טלגם** שליט"א
ספרדית
שלוחה

הרב **אליהו שור** שליט"א
נושאים מיוחדים בעמוד היומי
עברית שלוחה 4<1<5
אידיש שלוחה 2<2<5

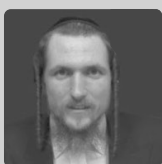
קו השיעורים של 'דרשו'

*4992

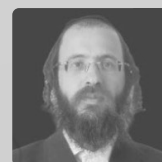
077-2222666

הדף היומי תלמוד בבלי

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
 עברית - שיעור מורחב
 שלוחה 2 < 2

הרב **אפרים סגל** שליט"א
 עברית + אידיש
 שלוחה 3/4 < 2

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
 דקה מתוקה על הדף היומי
 שלוחה 5 < 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
 עברית - שיעור מקוצר
 שלוחה 1 < 2

רבי **מרדכי שלמה פרוינד** שליט"א
 אידיש
 שלוחה 3 < 1

הדף היומי בהלכה

רבי **אריה זילברשטיין** שליט"א
 עברית - שיעור מקוצר+מורחב
 שלוחה 1/2 < 1 < 1

הרב **עדיאל אלון** שליט"א
 שאלות אקטואליות בדף היומי בהלכה
 שלוחה 9 < 1

רבי **אפרים סגל** שליט"א
 עברית+אידיש
 שלוחה 1/2 < 2 < 1

הרב **שמואל בקר** שליט"א
 עברית
 שלוחה 3 < 1 < 8

תלמוד ירושלמי

הרב **עמרם בינעט** שליט"א
 אידיש
 שלוחה 2 < 2 < 8

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
 עברית
 שלוחה 4 < 1 < 8

האדים כיסו את משקפיי ולא יכולתי לראות את מפלס המים וכך בטעות הכנסתי את ידי לתוך המים הרותחים וגם הידיים שלי עברו הגעלה... אבל ברוך השם 'שומר מצוה לא ידע דבר רע' ולא קיבלתי כווייה חמורה.

הצצה לפעילותו של פעיל 'אחינו' הרב ישראל דחבש, על הכשרת מטבח של משפחה שלא היה להם מושג בענייני יהדות

אלעזר גולדברג

כשאנו עסוקים בימים אלה בהכשרת הבית לחג הפסח, חשבנו להביא סיפור מיוחד של הכשרת הבית והלבבות. קוראי 'לקראת שבת' כבר מכירים היטב את פעילותו הברוכה של איש הקירוב הותיק הרב ישראל דחבש שעושה לילות כימים על מנת להוציא יקר מזולל. הפעם הוא מספר על נער שהתקרב ליהדות והתחיל ללמוד בישיבה אך היה לו קושי גדול - בכל פעם שהוריו ביקשו שיבוא לשבות עמם בביתם, נאלץ לסרב מאחר והמטבח בבית היה טרף לגמרי והוא לא ידע איך להתמודד עם העניין. עברו מספר חודשים עד שהגיע רגע השינוי המדהים וכאן אנו נותנים לרב דחבש לספר את הסיפור המיוחד שמלמד רבות גם עליו ועל מסירותו למען בעלי התשובה ובני משפחותיהם.

יום אחד הבחור מתקשר אלי ומספר לי שיש לו בעיה קשה

סיכמתי עם הבחור להיפגש בחנות לכלי בית ורכשתי עבורו סירים קטנים ומחבת ואמרתי לו: בכל פעם שאתה חוזר הביתה, אתה מבשל לעצמך בכלים האלו ואינך משתמש בכלים, בתנור או במיקרוגל של ההורים. כך הוא אכן עשה, אך הדבר היה קשה לו מאוד, כי בחור בן 16 שגם כך מתמודד עם קשיים נפשיים וחברתיים עם החזרה בתשובה הטרייה, מתקשה להסתגל למצב שהוא מבשל לעצמו ואוכל בנפרד מכל בני משפחתו. נוצר מצב שבמשך תקופה הבחור לא רצה לשוב בשבתות החופשה לביתו וביקש מצוות הישיבה וממני שנארח אותו ובשבתות בהן התארח בביתי, הוא נהנה מאוד מאוירת השבת המיוחדת, מה שלא הכיר מימיו.

כך עברו חודשיים בהם הוריו של הבחור הפצירו בו שישבו הביתה וכאשר הבן הסביר שזה ידרוש מהם להכשיר את המטבח והכלים, רכישת מצרכים כשרים למהדרין ועוד, הם נסוגו מהרעיון. אך לאחרונה חל המפנה - הגעגועים לבן גברו על הכל ויום אחד אני מקבל טלפון מהבחור והוא מספר שאביו התקשר אליו ואמר שמפריע לו מאוד שהוא לא מגיע הביתה ומתחנן שישבו לבקר אצלם ויאכל עמם מהאוכל שמכינים עבורו ולצורך כך הוא מוכן לעשות כל שינוי שיתבקש ממנו, כולל הכשרת המטבח וכשרות המאכלים. בתחילה הוא ניסה להניא את אביו מהעניין אך האב

מדובר בנער חילוני צעיר, מספר הרב דחבש, שהגיע אלינו למדרשיה על מנת לשמוע שיעור תורה כל יום בשעות הערב, מה שגרם לו להתחזקות בשמירת המצוות. לפני הגעתו למדרשיה הוא לא ידע מה זה יום כיפור, בביתו מעולם לא צמו ביום הקדוש ולא ידעו שמין יהדות מהו... לאחר תקופה פתחתי שיעור ל'מתקדמים' יותר בין 10 ל-12 בלילה והוא הצטרף גם לשיעור הזה והיה בין המתמידים ולא ויתר על שום שיעור. לאחר מספר חודשים בהם ראיתי שהוא רציני מאוד ויש בו בשלות להיכנס לישיבה, דאגתי להכניסו לישיבת 'אחינו' בפתח תקוה, שם הוא מתעלה ביראת שמים ובלימוד גמרא בעיון.

יום אחד הבחור מתקשר אלי ומספר לי שיש לו בעיה קשה. בבית הוריו לא שומרים על כשרות ואין הפרדה בין בשר לחלב, "איך אני יכול להגיע לבית במצב כזה? הרי אני לא יכול לאכול מאומה ממה שהם מכינים עבורי". בתחילה הצעתי שידבר עם ההורים ויסביר להם עד כמה חשובה לו שמירת הכשרות, אך הוא אמר שהדבר לא יועיל כי כבר היה הסכם לא כתוב בינו לבין הוריו שהם לא מעירים לו על דרכו החדשה והוא מצידו לא מעיר להם על אורח חייהם החלוני. אבא שלו אמר לו: "אתה חי את החיים שלך ואנחנו את החיים שלנו..."

כווייה חמורה.

הם שאלו אם יצטרכו לקנות מקרר חדש כי חשבו שאי אפשר להכניס מאכלי חלב באותו מקרר עם מוצרי בשר...

לאחר סיום מלאכת ההכשרה קראתי לבני הבית והסברתי להם את יסודות כשרות המטבח, שמעתה עליהם לקבוע מה הוא סט הכלים החלבי ומה הוא הבשרי ולהקפיד על ההפרדה ביניהם בבישול או בכיור היחיד שיש במטבח וגם מה לעשות במקרה של החלפה בטעות, כיצד ניתן לעשות הגעלה ביתית. בתחילה הם לא ידעו את נפשם, הם שאלו אם יצטרכו לקנות מקרר חדש כי חשבו שאי אפשר להכניס מאכלי חלב באותו מקרר עם מוצרי בשר... הרגעתי אותם שאיסור בשר וחלב הינו רק בעירוב תוך כדי בישול או אכילה. לאט לאט הם הבינו ושיננו את ההלכות.

לפני שנפרדנו אמר לי הבחור בחשש: כבוד הרב, אולי לאחר שאני אלך לשיבה ואחזור, הכל יהיה כאן שוב טרף? מי ערב לי שהם יישמו את מה שלמדו זה עתה? אמרתי לו: ראיתי שגם ההורים וגם האחים שלך רציניים מאוד ורוצים לעשות הכל כדי להתאחד איתך, אתה יכול להיות רגוע ולבוא לשבת בבית בשבת הקרובה! הבן שמח מאוד ובשבת פרשת יתרו הוא בא הביתה ולראשונה מאז חזר בתשובה שלימה הרגיש את קדושת השבת יחד עם הוריו שמן הסתם גם בהם נדלק הניצוץ היהודי ועוד יתקרבו בעקבות בנם הצדיק.

יש לי תקווה גדולה שמהסיפור הזה יבואו עוד סיפורים דומים, כי יחד עם הבחור הזה לומדים בשיבה עוד נערים שהגיעו יחד איתו ממודיעין והם התרגשו מאוד מהכשרת המטבח בבית הוריו וגם הם רוצים מאוד שהוריהם יכשירו את הבית עבורם. ומי יודע להיכן הדברים עוד יתגלגלו...

התעקש ועמד על כך שרוצה לעשות הכל כדי שהוא ישוב לחיק המשפחה בשבתות החופשה. הבן התקשר כדי לשאול מה עושים כדי שיוכל לאכול מבישולי ההורים?

תלך עם אביך לקנות מוצרי חלב ובשר כשרים למהדרין

לפני הכל - אמרתי לבחור - תלך עם אביך לקנות מוצרי חלב ובשר כשרים למהדרין, כדי שמוצרי היסוד מהם יבשלו את תבשילי השבת יהיו בכשרות מהודרת. כך אכן הוא עשה, הלך והראה לאביו איך לבדוק כשרויות וממה יש להימנע. לאחר מכן רכשתי יחד איתו חומרי ניקוי להסרת שומנים ובלון גז קטן וחצובה להעמיד עליה דוד מים גדול. הבחור חשש בתחילה שיהיה להוריו קשה לראות את המהפך שאנו הולכים לעשות להם בבית ואני הרגעתי אותו ואמרתי: אתה תראה שזה יעבור בקלי קלות והכל יהיה בסדר...

סיכמתי עם כמה אברכים שיבואו יחד איתי להכשיר את המטבח וביום רביעי בפרשת יתרו, הפרשה בה אנו קוראים על קבלת התורה והכשרת הכלים של בני ישראל לאחר מעמד הר סיני, הגענו אל הבית, בית חילוני טיפוסי, והתחלנו במלאכת ההכשרה. קירצפנו את הקירות, את השיש והכיורים וכן את התנורים, הסירים ושאר כלי המטבח מכל לכלוך ושומן ואז חיממתי את המים בדוד הגדול והתחלנו להגעיל את כל הכלים בזה אחר זה. את התנור ליבנו באמצעות הפעלתו על החום המקסימלי למשך שעתיים. תוך כדי עבודת ההגעלה פתחתי את מכסה דוד המים כדי להוציא את הסכו"ם מהדוד עם מלקחיים ומאחר שהייתי קרוב מדי אל המים, האדים כיסו את משקפיי ולא יכולתי לראות את מפלס המים וכך בטעות הכנסתי את ידי לתוך המים הרתחים וגם הידיים שלי עברו הגעלה... אבל ברוך השם 'שומר מצוה לא ידע דבר רע' ולא קיבלתי

בימים אלה מתחילים בלימוד

הלכות ההודאות, שהחיינו וכו'

הצטרף עכשיו גם אתה, לעשרות אלפי לומדי ה'דף היומי בהלכה', ותזכה להיות מהזוכים ל'מובטח לו שהוא בן עוה"ב'

להצטרפות ללימוד ולתוכניות המבחנים
והמילגות, היכנסו לעמדות 'נדרים פלוס'
או במוקד 'דרשו' 02-5609000

לא פעם אני שומע מאברכים שהתארחו בבית כנסת כלשהו בשבת, והביאו איתם תאורה נטענת לפני שבת. אנשים שואלים אותם מה זה, ומקבלים הסבר, ולאחר מכן כמה מהמתפללים בבית הכנסת מקבלים על עצמם להדר בעניין, ולפעמים אפילו בית הכנסת עצמו מתחבר לגנרטור

הרה"ג ר' מנחם רבינו ור' אהרן ידלר מספרים על 'גמ"ח תאורה' אחד שהפך לרשת עניפה של כ-100 סניפים בכל רחבי הארץ

אליעזר (לייזר) רוט

כשאנו עסוקים בהכנות לכבוד חג הפסח, והנסיעות הצפויות של משפחות רבות להתארח בחג, רצינו לתת מבט מיוחד על גמ"ח התאורה לכבוד 'שבת קודש', שבימים אלה נמצא בשיא פעילותו. הגמ"ח שהתחיל מסניף קטן אחד נהפך ברבות הימים הפך לרשת של ממש ומונה כיום כ-100 סניפים בכל רחבי הארץ. חלק מהקוראים קוראים את השורות הללו ולא מבינים על מה מדובר. 'גמ"ח תאורה'? זה חדש! שמענו על גמ"חים למוצצים, כריות לברית, מכשירי אינהלציה, כיסאות גלגלים, יש אפילו גמ"חים לתנורי חימום בחורף וגמ"חים המשאילים שמלות כלה. אבל תאורה? איך בדיוק משאילים 'תאורה'? קוראים אחרים, לא מבינים מה השאלה בכלל. זה הרי ברור! מי שמתנזר משימוש בחשמל של חברת החשמל בשבת, ונוסע להתארח במקום שבו אין חיבור לחשמל מגנרטור או ממצבר, צריך להצטייד בגופי תאורה נטענים שעולים הון רב. בדיוק בשביל זה יש 'גמ"ח תאורה', בו אפשר להשאיל כמה גופי תאורה נטענים, אותם מפזרים בדירה שבה מתארחים בשבת, והרי לנו דירה כשרה למהדרין מן המהדרין כשיטת מרן החזון איש...

וזה בדיוק הסיפור

בשנים האחרונות, פלח האוכלוסיה שמקפיד על חשמל מהודר בשבת הולך וגדל. היום אפשר למצוא רבים שמקפידים מאוד להדר ולצרוך רק חשמל שאין בו חשש חילול שבת אף לשיטת החזון איש. הרב מנחם רבינו והרב אהרן ידלר ששותפים בהקמת וניהול הגמ"ח, מספרים לנו שהגמ"ח שלהם דווקא משרת בעיקר את אלו שאינם 'חזונאי שניקים', וזאת, משום שהמשפחות של תלמידי מרן החזון איש בדרך כלל פחות מתמודדות עם הקושי הזה, משום שגם השמחות נערכות בשבתות רק באולמות המחוברים לגנרטור, וכשקרובי משפחה מארחים אותם, חזקה עליהם שגם הם מחוברים לגנרטור. דווקא אלו שהחמירו על עצמם בעניין, ולא מגיעים ממשפחות כאלו, זקוקים יותר לחסדי הגמ"ח הפזורים בכל רחבי הארץ. "היום זה כבר נוגע לכל הקהילות ולכל העדות והחוגים", מסביר הרב רבינו. אשכנזים, ספרדים, ליטאים וחסידים. "שנמנעים מלהשתמש

מחשמל של חברת החשמל בשבת, זה הפך להיות נחלת הכלל, ממש נחלת הכלל!"

מה הסיבה לכך? מה באמת גורם לשינוי הזה בציבור ומקרב יהודים נוספים לצריכת חשמל מהודר בשבת? הרב רבינו מסביר שיש כמה גורמים, וחשוב לציין אותם: "קודם כל המצב של ייצור החשמל השתנה. זה לא מה שהיה פעם כשגדולי ההוראה דנו בנושא ופסקו מה שפסקו. כיום ענף ייצור החשמל הפך להיות מבוזר מאוד, יש עשרות חברות שמפעילות טורבינות גז באופן פרטי, יש הרבה שמייצרים חשמל באופן סולארי, ומספקים אותו לחברת החשמל. במקרה של החשמל הסולארי זה פחות בעיה, למרות שדווקא זו אחת מהבעיות הלא פשוטות מכיון שלדוגמא כשפתאום ענן מכסה שדה סולארית השדה מפסיקה לייצר אנרגיה דבר שמקפיץ את התורן האחראי להשלים את הספקת האנרגיה באותם דקות ע"י הגברת טורבינה מסוימת וכמו"כ מעקב חזרה לשגרה הקודמת, אבל עוד יותר בעייתית הוא בייצור שנעשה באמצעות הטורבינות, כי זה מצריך המון המון פעולות שהיצרן

ר' אהרן ידלר

כזה יקר ולא כזה מפחיד כמו שחשבו קודם לכן.

בערב שבת האחרונה התקשר אלי יהודי בערב שבת

"והאמת שיש בזה גם עניין סגולי, ואני אתן דוגמה שתסביר למה אני מתכוון. בערב שבת האחרונה התקשר אלי יהודי בערב שבת, זה ממש לפני כניסת השבת, אבל היה לו מאוד דחוף לספר לי 'סיפור מאוד מרגש' - כלשונו.

"הוא גר בביתר, והתוודע לנושא החשמל וחומרתו, והוא משתדל לפרסם זאת למכריו וידידיו. מדי פעם הוא משוחח איתי על העניין ומנסה לפעול בתחום ולזכות את הרבים.

"לפני זמן מה הוא שוחח עם יהודי שומר תורה ומצוות, אבל לא מאוד חרדי, וניסה להשפיע עליו שיקפיד על חשמל מהודר בשבת. היהודי השיב באדישות שהנושא לא מעניין אותו, הוא לא חזוני אישניק ולא מבין מה זה קשור אליו.

"חלפו מספר חדשים, ואותו ידיד מתקשר אלי ושואל איך הוא יכול להתחבר לגנטור, מספר לי האברך. "הייתי מופתע לחלוטין, מה קרה פתאום?

"ידידי השיב לי: אני לא יודע בעצמי. היה לי פתאום התעוררות לטפל בעניין הזה.

"אולי תוכל לספר לי מתי אירעה ההתעוררות הזו, שאלתי. ידידי חשב מעט, ונזכר שהיה זה בליל השבת האחרונה שהתפלל בבית כנסת פלוני שלא רגיל להתפלל בו. אמרתי לו: יש לך מושג אם יש שם גנטור? אבל הוא השיב שאין לו מושג.

יש יהודי אחד שזכה לישועה גדולה

"אמרתי לו: "דע לך שבית כנסת הזה כולו על מצברים, ולא יאומן ההתעוררות שלך לקדושה הזו, התחוללה בדיוק כשהיית בהשפעה

מבצע, כל מיני מדידות והתאמות שהוא עושה כדי לנצל בצורה מקסימלית את אנרגיית הרוח. לא רק שהייצור אינו אוטומטי כמו בתחנות הכח הגדולות המופעלות ע"י אבני הפחם שגם לגביהן יש בעיות חמורות שעדיין לא נפטרו, אלא שהוא גם לא חיוני לפיקוח נפש, כי בוודאות הייצור בנוי על פי צורכי רווח כלכלי". מעבר לכך שהחשמל עצמו נהיה יותר 'בעייתי' ממה שהיה בעבר, הפיתרון מנגד הפך להיות הרבה יותר נגיש.

היו משתמשים בתאורת 'לוקסים', וזה היה מאוד לא נוח ומאוד לא יעיל

"לפני 30 שנה, מי שהחליט להימנע משימוש בחשמל בשבת, היה צריך להתמודד עם ההחלטה שלו. לא בכל מקום יש אפשרות להתחבר לגנטור, ואז היה קשה מאוד למצוא חיבור כזה ברוב המקומות. כל התחום הזה של שימוש בסוללות עוצמתיות לא היה קיים אז, הסוללות הרגילות החזיקו מעמד לכל היותר ארבע שעות וזה לא נתן פתרון בכלל. גם החשמל שהגיע מהגנטור לא היה יציב, גרם לפעמים לנזקים, וברוב רובם של המקרים לא הספיק להפעיל גם מכשירים זוללי חשמל, בחלק מהבתים נאלצו לנתק את המקרר מהחשמל, ובוודאי שלא הדליקו מזגן. היו משתמשים בתאורת 'לוקסים', וזה היה מאוד לא נוח ומאוד לא יעיל, כך שרק מי שהתייחס לשימוש בחשמל כחילול שבת לכל דבר ועניין, כפי שמרן החזון איש והפוסקים שהלכו בדרכו ראו בזה, התנזר מחשמל, ומי שראה בזה רק הידור או חומרה, נאלץ לוותר על ההידור הזה מפני הקושי הגדול שהיה כרוך בו.

"כיום הפתרונות נגישים מאוד. כמעט בכל שכונה חרדית אפשר להתחבר לגנטור בקלות. מדובר בעלות של כ-4,000 שקלים בתשלום חד פעמי עבור ההתחברות עצמה, ולאחר מכן תשלום של כ-200 עד 250 שקלים לחודש עבור החשמל עצמו. זה לא מאוד זול, אבל זה לא בשמים, ומי שרוצה להדר מוכן לקחת את זה על עצמו. מה גם שהגנטור מספיק ברווח להדלקת תאורה בכל הבית, וכן להפעלת מקרר, ואם משלמים עוד כמה שקלים אפשר אפילו להפעיל מזגנים.

"תחום הסוללות והמצברים התקדם גם הוא בצעדי ענק, ויש היום סוללות ליתיום עוצמתיות שיכולות לצבור חשמל במשך ימי השבוע, ולעשות בו שימוש בשבת כולל הפעלת מזגנים ומקררים וכל מה שצריך בלי שום בעיה, וזה אפילו תופס הרבה פחות מקום מהמצברים הישנים של פעם.

"אבל יותר מהכל זה העניין של המודעות. ככל שמדברים על זה יותר, וככל שמתעסקים בזה יותר, התופעה הברוכה הזאת הולכת ומתרחבת. לא פעם אני שומע מאברכים שהתארחו בבית כנסת כלשהו בשבת, והביאו איתם תאורה נטענת לפני שבת. אנשים שואלים אותם מה זה, ומקבלים הסבר, ולאחר מכן כמה מהמתפללים בבית הכנסת מקבלים על עצמם להדר בעניין, ולפעמים אפילו בית הכנסת עצמו מתחבר לגנטור. כשמתחילים לברר רואים שזה לא

כשעושים שמחה, כולם יודעים את זה, על אחת כמה וכמה שזה לא קל למצוא דירה שמחוברת לגנטור, כך שהם באים אלי ומאבזרים את הדירות בהתאם, כדי שיוכלו לארח את בני המשפחה. "לא פעם מדובר באנשים שהתוודעו עכשיו לעניין באופן יסודי והחליטו להחמיר ולא להשתמש בחשמל בשבת, או שהם מתלבטים בעניין ורוצים לנסות כמה שבתות, בינתיים הם מבקשים פתרון זמני".

מעבר לגופי התאורה, יש בטריית עם שקע

מגוון הפתרונות כיום הוא רחב מאוד. הרב רביבו מספר לנו שבגמ"ח"ים יש אומנם בעיקר גופי תאורה, ולא מדובר בפנסים קטנים כמו פעם, אלא בפרוז'קטורים רבי עוצמה, וישנם גם סוללות ונורות קטנטנים אפשר להכניס עשרה כאלו בשקית אחת ולנסוע לשבת לאיפה שרוצים, לא כמו שהיה בעבר שמי שרצה לסחוב אתו היה צריך לקחת מערכת שלימה של פנסים ומצברים כדי להאיר לעצמו את הדירה בשבת.

"מעבר לגופי התאורה, יש בטריית עם שקע, שפשוט אפשר לחבר להם כל מכשיר חשמלי נצרך כמו אינהלציה או משאבת חלב או כל מכשיר אחר, לפי הצורך והעניין, אפשר גם עם שעון שבת..."

"מה שכן, הבלאי של הציוד הזה גבוה, כי סוללות כידוע נחלשות עם הזמן. גם הבטרייה הכי עוצמתית תחזיק שנתיים, שלוש, אחר כך היא נחלשת ואז היא כבר לא כל כך אפקטיבית בשבילנו כי אם זה לא מחזיק כל השבת, זה כבר לא שווה הרבה..."

"לכן בחלק מהגמ"ח"ים גובים תשלום סמלי עבור השימוש, משהו כמו חמישה שקלים או עשרה שקלים לגוף תאורה, והחשבון הוא שכך העלות של המכשיר מכוסה, וכשהוא מתבלה ולא ראוי עוד לשימוש, זה אחרי שכבר נצבר מספיק כסף כדי לקנות חדש ולהחליף אותו. עם זאת, רבים מהגמ"ח"ים לא גובים שום תשלום, ורק מי שרוצה לתרום תורם כמה שהוא מבין."

"כך או כך, מדובר בהוצאות שבת, וזה ברור שהן חוזרות במלואן. בדיוק בתקופה האחרונה נחשפתי לסיפור מדהים שסיפר לי אברך שעבר דירה. בדירה הקודמת היה לו חיבור לגנטור, ובדירה החדשה לא היה לו. הוא מאוד רצה להתחבר, אבל סכום של 4,000 שקלים היה גבוה מדי עבורו, והוא דחה את זה בעוד שבוע ועוד חודש. כך עברו כמה חודשים, עד שיום אחד אשתו אומרת לו שזהו, אי אפשר עוד למשוך "השבת תובעת את עלבונה", היא אמרה, "אני חוששת לדחות את זה עוד".

"האברך שמע כאלו מילים חריפות, והחליט לקפוץ למים, הוא התקשר והזמין התקנת גנטור, במקביל ארגן הלוואה כדי לשלם את זה, והתחזק בביטחון ובאמונה במה שאמר הקב"ה 'לואו עלי ואני פורע'. "עוד לפני שבאה שבת, התקשר אליהם עורך דין שבעבר היו בקשר אתו. הגברת עבדה באיזו חברה שביום מן הימים פיטרה כמה עובדות באופן קבוצתי ובלי שימוע מסודר. כל העובדות החליטו להגיש תביעה לאחר התיעצות עם רב, וגם היא הגישה, אבל עורך הדין אמר להם שלא משתלם לו להתעסק בתיק שלה, כי היא עבדה שם רק תקופה קצרה והפיצויים שלה יהיו כמה אלפי שקלים בודדים

של החשמל המהודר המופעל שם, וכל זאת מבלי ידיעתך". אין זה התחיל? ובכן הרב רביבו הורגל לכך מבית הוריו, וביום מן הימים הוצע לו לפתוח גמ"ח 'לתאורת חירום', זה היה הפתרון הבא בתור אחרי הלוקסים. גופים קטנים של תאורת חירום נטענת הוטענו בחשמל לפני שבת, ושימשו את המשפחות המקפידות על כך במשך שעות. זה הספיק לארבע שעות, לפעמים לשש ואפילו לשמונה שעות, וזה בעיקר מה שהמשפחות היו זקוקות לו, סעודת ליל שבת. בבוקר כבר יש את אור השמש וסעודה שלישית אפשר לאכול קצת מוקדם וליהנות מאור יום מלא.

הרב ידלר מוסיף: "יש יהודי אחד שזכה לישועה גדולה לאחר שקיבל על עצמו להתנזר מחשמל בשבת, לפי עצתו של מרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל. מאז היהודי הזה שומר על כך מכל משמר, והוא החליט לזכות עוד יהודים בברכה הזאת. הוא תרם כמה אלפי שקלים והקמנו גמ"ח, בהמשך זה הלך והתפתח עוד ועוד, ועד היום, אף שכבר חלפו 15 שנה, הוא ממשיך להזרים לנו תרומות מדי פעם, כדי לרענן את המלאי ולכסות את העלויות."

"עם הזמן פתחנו עוד ועוד סניפים". ממשיך הרב רביבו לספר: כל סניף מנוהל על ידי המשפחה המפעילה אותו באופן עצמאי, אני רק מרכז אותם, מסנכרן מידיע ביניהם, ומחלק את התרומות שמגיעות לתחזוקה ביניהם. אני עושה איתם מעין 'מצינג'. מי שקונה חמישה גופי תאורה חדשים, אני מממן לו חמישה נוספים, מי שמגייס אלף שקלים, אני נותן לו עוד אלף וכן על זה הדרך, כך אני מנצל את התרומות בצורה מיטבית, והתורם שלי לא יודע אפילו עד כמה התרומות שלו אפקטיביות ומחוללות מהפכה של ממש בכל רחבי הארץ. כמוכן שאני גם מבצע רכישות מרוכזות שמוזילות את העלויות בצורה משמעותית, כך שיש לי קשר עם הגמ"ח"ים האחרים, אבל הם מנוהלים כל אחד באופן עצמאי לחלוטין."

זה דבר מדהים!

בהקשר זה מציין הרב רביבו נקודה מאוד מעניינת: "זה דבר מדהים! רוב רובם של מנהלי הגמ"ח"ים הם תלמידי חכמים מופלגים, רבנים דיינים, ראשי כוללים, ראשי ישיבות, פוסקים ידועים. אנשים שכל כולם תורה, ושמחמת החשיבות הרבה שהם רואים בזה, החליטו להקדיש מזמנם ומכספם כדי לפתוח כזה גמ"ח. הגענו למצב שיש כיום כ-100 גמ"ח"ים כאלו שאני מכיר ושאני עובד איתם, מתוכם כ-20 במודיעין עילית עצמה, והיתר בכל רחבי הארץ."

מי הם ה'לקוחות' של הגמ"ח, אנחנו שואלים, והרב רביבו מסביר: "אחד הביקושים הגדולים הוא מאנשים שעוברים דירה או שעושים שיפוצים ונאלצים לעבור לדירה אחרת לתקופה קצרה. ההתחברות לגנטור עולה כאמור סכום לא קטן, וכשהוא בשביל חודש או חודשיים זה יוצא מאוד יקר, לכן הם משתמשים בינתיים בפתרונות זמניים."

"כמו כן אנשים שבבית יש להם פתרון קבוע, אבל מדי פעם נוסעים לשבת להתארח במקום אחר וצריכים להביא איתם פתרון נייד. לפעמים זה אנשים שעושים שמחה ומארחים בני משפחה שמקפידים על חשמל מהודר בשבת. זה לא קל למצוא דירות

"החלטנו אני ורעייתי שלמחרת אנחנו באים שנינו למנהל, דופקים על השולחן ודורשים בתוקף שיעבירו את הבן שלנו לכיתה של המלמד הנורמלי... ואכן, הגענו לחיידר עם הילד, ובדיוק אז אבא שלך עבר שם..."

הרב שלום יכנס מספר על אביו, המחנך ובעל המנגן הנודע רבי אלתר יכנס זצ"ל, ועל הגישה הייחודית שלו לילדי ישראל

ישנה תופעה מדהימה, שאנחנו רואים במשפחה, שילדי ישראל מכירים לו טובה בצורה מופלאה, שמפתיע אותנו בכל פעם מחדש. כבר סיפרתי לקוראי 'לקראת שבת', על היוזמה הפרטית של איזו מורה בכיתות נמוכות, שהחליטה לזום פרויקט שילדי ישראל יאמרו תהילים ויקראו משניות לעילוי נשמתו של אבא זצ"ל, במיוחד ביום הפורים. אנחנו הופתענו מעצם היוזמה המיוחדת של מישהו שלא קשור למשפחה ושלא הכירה את אבא בכלל, אלא רק נהנתה מאוד מהתרומה של הקלטות והדיסקים שלו לתלמידות שלה, ובשל כך החליטה להרים פרויקט לעילוי נשמתו.

אבל לאחר מעשה התברר לנו שגם היא עצמה הופתעה עד מאוד. היא חשבה שתצליח לגייס בערך אלף ילדים, שזה מאוד יפה לפרויקט שכל הפרסום שלו מגיע מה'מכתבים למערכת' של 'יתד נאמן'.

אבל בפועל נרשמו למעלה מ-15 אלף ילדים!!!

זה פשוט מדהים, וזה מראה שילדי ישראל באמת הרגישו שהאיש הזה אוהב אותם ומשפיע עליהם תורה ויראת שמים בתמימות טהורה שאין כדוגמתה!

זה מזכיר לי סיפור מצחיק ששמעתי מאבא בכמה הזדמנויות, על היום הראשון שלו בחיידר 'המסורה' לפני עשרות שנים.

אבא הגיע מאמריקה זמן קצר קודם לכן. הוא היה צעיר אמריקאי לכל דבר. כמובן יהודי חרדי, בן תורה וירא שמים, אבל הסגנון שלו היה אמריקאי קלאסי, ולא האמריקאים של 'בורו פארק' ו'לייקווד', אלא סגנון הרבה יותר שונה, שלא מכיר כ"כ ניואנסים חברתיים שמתנהגים בארץ ושל קוד התנהגות חרדי קלאסי. הוא בא עם היראת שמים שלו ועשה מה שמצא לנכון בלי להתבייש ובלי להתבלבל מאף אחד.

אני לא יודע איך קרה הנס, אבל הנהלת חיידר 'המסורה' החליטה לקבל את האברך האמריקאי הזה כמלמד, למרות הכל, ואולי דווקא בגלל זה.

הוא הגיע לחיידר ביום הראשון של שנת הלימודים. התוכנית היתה שהוא ישב יחד עם המלמד הוותיק, שהיה יהודי נכבד ונשוא פנים מחנך מהדור הישן עם נכבדות ומסירות עצומה לתלמידים. במעמד קבלת הפנים לתלמידים ישבו כל התלמידים עם ההורים שלהם באולם אחד, שני המלמדים, הרבה הוותיק ואבא זצ"ל היו צריכים לשאת דברים, ולאחר מכן היו עושים מיון ומחליטים מי מהתלמידים יילך לכתה של הרבה המבוגר ומי מהתלמידים ילך

לכתה של 'רבי אלתר'.

המלמד הראשון פתח בדברים, דיבר על החשיבות של ההוראה הנכונה של האלף בית לתלמידים ועוד, ואילו אבא שלי, כשהגיע תורו, שלף את הגיטרה מהנרתיק שלה, והתחיל לשיר לילדים כמה שירים. כשבאו למיין את הילדים קרה דבר פלא, כל הילדים רצו והתקבצו סביב אבא, וכל ההורים סימנו להם מרחוק "לא לא" וניסו לדחוק אותם שיילכו דווקא לרבה השני, ומבחינתם בצדק רב. מלמד עתיר ניסיון עם התנהגות נורמלית, מול מלמד חדש שבא לחיידר עם אופניים ומנגן בגיטרה...

פגשתי אדם שהוסיף לי עוד פרט שמשלים את הסיפור: "אני הייתי אחד ההורים באותו מעמד", הוא הודה, "ואני נחרדתי לשמוע שהבן שלי הולך ללמוד אצל 'רבי אלתר'. החלטנו אני ורעייתי שלמחרת אנחנו באים שנינו למנהל, דופקים על השולחן ודורשים בתוקף שיעבירו את הבן שלנו לכתה של המלמד הנורמלי..."

"ואכן, הגענו לחיידר עם הילד, ובדיוק אז אבא שלך עבר שם. הילד שחרר את ידו מידינו, ופתח בריצה כזאת אל אבא שלך, עם כזאת התלהבות, שהותירה אותנו עם פה פתוח. אמרנו לעצמנו שאם הקב"ה סובב את זה כך שהרבי החדש יעבור בדיוק רגע לפני שאנחנו נכנסים למנהל, והילד שלנו רץ אליו בכזאת שמחה, זה סימן משמים שכנראה הוא צריך להיות הרבי שלו, ואנחנו לא צריכים להתערב... האמן לי שהקב"ה ידע מה הוא עושה, התרומה שאבא שלך תרם לחינוך שלו ולאישיות שלו, היתה עצומה וכל יום מחדש הודינו לה' שנתן לו כזה מלמד מיוחד".

הלימוד שרבי אליעזר סילבר לימד אותי - כך סיפר צייד הנאצים שמעון ויזנטל באחד האירועים בהם נאם - הוא שלכל סיפור יש 2 צדדים.

על לשון הרע, ועל צד שני לכל סיפור

מאת: הרב ישראל היימן

פרשת נגעים. פעם בשנה אנו קוראים על עונשו של בעל לשון הרע. זה שלשונו מתגלגלת ללא מעצור, שבסוף מקבל צרעת ויושב מחוץ למחנה... מקבלים תזכורת לנושא הכל כך כואב ושהכי פחות נשלט על ידנו.

זה הזמן להסב מבט אל יסודות הדברים ולנסות לפתור מהשורש את העניין.

כמעט כל מי שאני מכיר לא רוצה לדבר לשון הרע, זה יוצא לו בטעות... אין מי שבאמת מחפש להחריב עולמות באבחת לשון. זה רק לא כל כך בשליטתנו, יש לנו משהו כל כך טוב וחשוב לומר, אנחנו לא שמים לב ומהראש זה מתגלגל ללשון ובורח החוצה בשניה של חוסר שימת לב. נו, אולי אונס רחמנא פטריה...

וודאי שאם ננסה להגיע למצב שאין לנו משהו רע לומר על אף אחד, אם נסתכל על העולם ועל האנשים שמסתובבים בו בצורה יותר טובה ומתוך מקום פחות שיפוטי, יהיו לנו פחות פאשלות כאלו.

עין טובה! זה שם הקוד. לראות טוב בכל אחד.

וזה רק עניין של הסתכלות. אם נרגיל את עצמנו להסתכל נכון זה יעבוד אחרת.

הגאון רבי אליעזר סילבר היה מאלו שעבדו קשה מאד אחרי מלחמת העולם השנייה לשקם את העולם היהודי ולנסות להטיב ברוח ובגשם עם אלו ששרדו את הזוועות.

מטעם צבא ארה"ב הוא היה מסתובב בין מחנות העקורים ומנסה לעזור ככל הניתן. בפרט הוא שם דגש על החזרת חיי הרוח לאותם ששנים ארוכות לא ראו צורת בית כנסת ולא הריחו את ריח דפי הגמרא. הוא הקים בתי כנסיות וישיבות, ארגן מצות לפסח וארבעת המינים לסוכות וכל מה שנצרך ליהודי בכל מקום שהוא.

ליל שבת אחד, ר' אליעזר סילבר נמצא באחת מהריכוזים בהם נמצאים אלפי עקורים. ביניהם יהודים לא מעטים, אבל ככל שמגיעה שעת תפילת ערבית של ליל שבת הרב סילבר מוצא את עצמו עם עוד שמונה יהודים בבית הכנסת מחכים לעשירי למניין.

אחד המתפללים יוצא החוצה ומנסה לחפש עשירי. הוא ניגש ליהודי שלא נראה עסוק כרגע ומציע לו להצטרף ולהיות עשירי למניין. היהודי מסתכל עליו ובכעס עונה לו "אני לא מוכן!!"

הרב סילבר שעמד בפתח בית הכנסת המאולתר והיה עד למחזה, ניגש ליהודי במהירות. הוא מנסה בדרכי נועם לשכנע את היהודי בחשיבות התפילה במניין וענייית אמן יהא שמייה רבה.

היהודי הזר מתעקש.

הרב סילבר לא נרתע ומתיישב לידו על ספסל מזדמן, יש לו את כל

הזמן שבעולם. אדם שעבר את המחנות לא ניתן לשפוט אותו בכלל, הוא רק מנסה להבין מדוע היהודי כל כך נרעש ולא מוכן לשמוע על ההצטרפות לתפילה בשום פנים ואופן.

כל מי שרצה את התפילין היה צריך להיפרד מפרוסת לחם שלימה

וכך מספר אותו יהודי שבור לב לרב סילבר.

הייתי במחנה מטאהוזן, סבלנו שם סבל לא אנושי. קרן אור אחת הייתה שם במחנה. בדרגש מתחתיה היה יהודי שהצליח להחביא זוג תפילין וסידור תפילה. בכל שעות היממה היו עומדים אצלו בתור, לפני השקיעה להניח תפילין ואחריה להתפלל תפילה מתוך הסידור. הנקודה היא שהוא גם היה היהודי העשיר ביותר במחנה. הוא לא ניהל גמ"ח אלא בית עסק לכל דבר ועניין. כל מי שרצה את התפילין להניח חצי דקה ולומר איתם שמע ישראל היה צריך להיפרד מפרוסת לחם שלימה. מי שרק היה צריך את הסידור הספיקה לו חצי פרוסה...

כל הבית חרושת הזה התנהל לו בדרגש מתחת חודשים ארוכים מאד.

לא האמנתי למראי עיני מידי יום. היהודי הזה פשוט סוחר בסידור ובתפילין שלו. מאיפה היה לו את העוז והחוצפה הזו? יש לכבוד הרב מושג מה המשמעות של חצי פרוסת לחם במחנה? ויש יהודים שנתנו לו את זה מידי יום! איפה האחריות שלו?

באותו יום כשנכנסתי כהרגלי אצל רבינו, לפני שפתחתי לומר לו דבר, אמר לי, 'אתה יודע שאבא היה אומר כשמתחילים מסכת צריך לסיים, זה לא כבוד להתחיל ולא לגמור'.

לא מספיק לראות ולחזות 'מופת', צריך להתבונן בו כדי להסיק ממנו מסקנות ברורות.

מאת: הרב צבי גטקר

בהפטרות תזריע מתואר המעשה בנעמן שר צבא ארם, שבראותו את קדושת איש האלוקים, כי ברחיצה סתמית בירדן שב בשרו כתינוק שנולד!, מיד התגייר, ועזב את האלילים.

בעלי המוסר עמדו על כך, כי הנס נעשה הלא לעיני קבוצה ענקית של עבדי נעמן שהיו איתו, ולמה דווקא נעמן הוא זה שלקח מוסר מהמופת האלוקי והתגייר.

תשובות שונות נאמרו על תמיהה זו, וכלל כולם הוא, כי לא מספיק לראות ולחזות 'מופת', צריך להתבונן בו כדי להסיק ממנו מסקנות ברורות.

נעמן התבונן במה שקרה איתו, בשונה מכל השאר שאמנם שרקו בהתפעלות, ולא גמרו לדבר ולספר על כך למכריהם אבל לא התבוננו, רק נעמן שנעצר והבין את משמעות המופת, את האלוקות שהוא מוכיח, הסיק את המסקנא המתבקשת, והתגייר.

לא מכבר יצא לאור הספר 'אריד בשיח' ההספדים שנאמרו על מרן שר התורה זצוק"ל.

מרן היה איש קדוש, שזכינו בדורנו אנו, לראות איך איש אלוקים מברך, או מורה למישהו לעשות משהו, והטבע פשוט מתהפך, לא פעם ולא פעמים. ראינו כולנו איך ה' שומר את צעדיו של מי שמוסר את כולו לתורה.

נביא בס"ד כמה עובדות שליטנו מהספר, בהם ניכר ההשגחה המופלאה והסייעתא דשמיא שיש למי שדבק בקב"ה, והעיקר במעשיות אלו הם, להתבונן ולהסיק את המסקנות.

הנכד הגאון הרב שלמה קולדצקי שליט"א מספר: פעם הייתי בביתו בשבת, ובתי היחידה אז, שהייתה כבת שש ביקשה ברכה שיהיו לה עוד אחים, אמר רבינו 'אי"ה יהיו לכם שלישיה', והרבנית ע"ה אמרה, 'שלישיה זה מאד קשה, אולי תאומים', נענה רבינו 'לא חייב שיהיה שלישיה בבת אחת, אפשר כל שנה אחד', ואכן כך היה במשך שלוש שנים כל שנה נולד לנו ילד, ויותר לא היה לנו תקופה ארוכה מאוד, באותה תקופה באתי שוב ובקשתי ברכה מסבא, אמר רבינו 'כעת חיה יהיה לך עוד ילד', וכן ממש הוה.

באופן כללי שמענו ממנו תמיד, לעשות מה שהרופאים אומרים, וכן בדרך כלל כך היתה דעתו, אך היו מקרים שראינו אותו מבטל את דברי הרופאים, אחת מבנות משפחתי הוצרכה לעבור ניתוח כפתורים, לילה לפני הזמן באתי אליו להתברך, הוא אמר לא לערוך את הניתוח, ומחר הכל יסתדר, וכן הוה.

וכעת אותו ת"ח הולך ברחובות בני ברק כאדם רגיל

כך היה גם בדברים של פיקוח נפש ממש, אמי תחי' בקשה ממנו ברכה לטיפול בעל משמעות לטווח ארוך בשביל ת"ח אחד, שהרופאים אומרים שחובה לעשות את הטיפול, וכעת הוא אמר לעבור אותו, רבינו לא הסכים לברך אלא אמר שלא יעשו את הטיפול, ואף כשהגיע הרופא עצמו אליו, והסביר את חומרת המצב, והסכנה הכרוכה בכך, שללא הטיפול יתכן שיתפשט זיהום בגוף, אבל רבינו התעקש כי לא יעשו את הטיפול, ואכן לא עשו, וכעת אותו ת"ח הולך ברחובות בני ברק כאדם רגיל.

אתה יודע שאבא היה אומר

הגאון הרב שמעון ויסברג מספר בהספדו: הרבה מופתים סופרו על רבינו זצ"ל, וזכורני מעשה מבהיל, שבדידי הוה עובדא, בלמדי בישיבה קטנה פוניבו', למדתי עם חברותא תקופה ארוכה מס' נזיר, ואחר זמן ראינו שקשה עלינו מאד הלימוד במסכת זו, וכמש"כ תוס' [נזיר יב.] 'דלשון נזיר משונה', והחלטנו יחד שממחר נלמד מסכת אחרת.

באותו יום כשנכנסתי כהרגלי אצל רבינו, לפני שפתחתי לומר לו דבר, אמר לי, 'אתה יודע שאבא היה אומר כשמתחילים מסכת צריך לסיים, זה לא כבוד להתחיל ולא לגמור'.

גילה צרעת קטנה על רגלו, וסירב להצעת הרופא לחתכה, עד שבחסד ה' עליו נרפא מהחולי המר הזה

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

האם אבי הבן אסור במלאכה ביום המילה כיון דמילה הוי כקרבן

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (י"ב ג)

האם אבי הבן אסור במלאכה ביום המילה כיון דמילה הוי כקרבן - הנה בספר 'זכר דוד' (לרבי דוד זכות בסוף ספר ענייני מילה) כתב יש מקומות שנוהגים שאבי הבן והמוהל והסנדק אינם עושים מלאכה במשך כל יום המילה דהוא חג שלהם, כמובא בירושלמי (ומובא בתוס' פסחים נ) דביום הקרבת קרבן אין עושים מלאכה. וכן ב'מאמר מרדכי' (או"ח סי' תס"ח) כתב מטעם זה אסור האב בעשיית מלאכה ביום שמל את בנו דהוי כמקריב קרבן (כדאיתא במדרש תנחומא וירא סי' ו'), וביום הקרבת קרבן אסור בעשיית מלאכה, ולכן נוהגים שלא הסנדק ולא המוהל עושים מלאכה. תמה ה'נשמת כל חי' (יו"ד סי' ס"ב) הרי אין המוהל אלא ככהן המקריב, והסנדק כמזבח, והיכן מצינו שנאסר הכהן במלאכה ביום שמקריב בו קרבן של אחר, א"כ אין לאסור רק לאבי הבן, אבל ה'פרי חדש' (או"ח סי' קל"ה) סבור דאבי הבן מותר במלאכה ביום המילה. וכן כתב ה'ברכי יוסף' (או"ח קל"ה) דהעיקר כדברי ה'פרי חדש' דאבי הבן לא נאסר במלאכה. וב'שרי לב' (מערכת מ' אות י"ט) העיר על ה'נשמת כל חי' דנעלם ממנו ה'פרי חדש' שמתיר בזה. וה'דברי יציב' מצאנו אמר שהוא מאחר התפילות ביום ברית כדי שלא יהיה זמן לבעל ברית לילך לעבודה (כך מובא בשפע קודש עניני ברית מילה ע"ט ע"ז לרבי חיים גולדשטיין שליט"א) (מעדני אשר).

גילה צרעת קטנה על רגלו, וסירב להצעת הרופא לחתכה, עד שבחסד ה' עליו נרפא מהחולי המר הזה

אדם פי יהיה בעור בשרו ... לנגע צרעת (י"ב ג)

האם דיני צרעת נוהגים בזה"ז - הגרא"ל שטיינמן זצ"ל הביא ('איילת השחר' פר' תזריע) את שסיפר רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל אודות אחיו רבי שלמה זלמן זצ"ל המכונה 'ר' זלמליה', שגילה צרעת קטנה על רגלו, וסירב להצעת הרופא לחתכה, עד שבחסד ה' עליו נרפא מהחולי המר הזה. וכך מובא ב'תולדות אדם' (ח"ב עמוד י"ב): 'פעם אחת זרחה צרעת קטנה על רגל הצדיק. וירא הרופא ויתבונן בה ויאמר התחבולה הטובה היא, לדעתו, לחתוך אותה ולשרש אחריה. ורבי זלמן ענה ואמר: הנה יש לי מבוכה בזה! ראו, הצרעת מראה בהרת יש לה! ולדעתי אסור לאו של קציצת בהרת נוהג גם בזמן הזה. והרבה לפלפל בזה בדרך אמת ובסברות ישרות והדינים הכלולים בהלכות אלה כולם היו ערוכים ושמוורים על לוח לבו ומשוננים על פיו. ויחרישו כולם כי לא מצאו מענה... וה' בחמלתו הוציאו מחוליה זה לרוויה, בלי עצת הרופא, להראות כי כל המסתפחים בנחלת ה' ובתורתו, פרי ביטחונם יאכלו'. ואכן יש לתמוה מדוע לא שמענו ולא ראינו בדורותינו אנשים שנהגו טומאת צרעת, בעוד שמעיקר הדין אמורות הלכות צרעת לנהוג גם בזמן הזה. דכך פסק הרמב"ם (פי"א מטומאת צרעת ה"ו): 'טהרת מצורע זו נוהגת בארץ ובחול, בפני הבית ושלא בפני הבית'. וכיוצא בזה הוכיח הנצי"ב מוולאזין ('העמק שאלה' משאילתות דרב אחאי גאון שאי' פ"ח) אשר הביא דיני הצרעת: 'דוע דרבינו לא כתב אלא בדינים הנוהגים בזמן הזה, ומובן דסובר שרואין נגעים בזמן הזה'.

יש בידינו עדויות ממוקדות שמאז חורבן ביהמ"ק לא היו נוהגים בטומאת צרעת

מאיך גיסא, יש בידינו עדויות ממוקדות שמאז חורבן ביהמ"ק לא היו נוהגים בטומאת צרעת. כך הביא ה'פסיקתא זוטרתא - לקח טוב' (פר' תזריע): 'דאמר רבי יוחנן: מיום שחרב ביהמ"ק, אין טהרה ממת ואין טומאה ממצורע. פירוש: אין טהרה ממת, אבל טומאה איכא, לפי שאין לנו אפר הפרה להזות, אבל טומאה ממצורע אין כלל, שאין בהם מורה'. וכתב בשו"ת 'יד חנוך' (סי' מ"ט): 'והנה המאמר הזה (של רבי יוחנן) לא נמצא אצלנו לא בתלמוד בבלי ולא בתלמוד ירושלמי, ונעלם מאתנו מקורו, אבל נאמן עלינו רבינו טוביה ז"ל (מסדר הפסיקתא בימי הגאונים) שמצא כן בספרי חז"ל שנאבדו מאתנו, כי כמו כן מצינו הרבה מאמרים בתשובות הגאונים שלא נמצאו בספרים שיש בידינו מחז"ל... וכן עוד

מאמרים כהנה שהביאו הקדמונים בשם האמוראים ואין זכר למו בש"ס ובמדרשים שבידינו, אלא היו כתובים בספרי חז"ל שאבדו מאתנו באורך ובטלסול גלויות ומאמר זה של הפסיקתא זוטרתא הנ"ל הוא כאחד מהם. וכן גם הביאו רבותינו הגאונים (תשובות הגאונים - שע"ת' סי' קע"ו): 'משחרב ביהמ"ק אין המנוגעין מטמאים. ובזמן הזה אם ח"ו יהא תלמיד או חכם מצורע, אין דוחין אותו לא מביהכ"נ ולא מביהמ"ד, דליכא השתא (דברים כ"ג ט"ו) 'והיה מחניך קדוש'. והרי הדברים צריכים ביאור רב: הלא לכאורה אין נגעי הצרעת תלויים ועומדים בבניין בית המקדש, ומהיכי תיתי שהתבטלו כל דיני הנגעים עם חורבן ביהמ"ק? וכן הקשה ה'תפארת ישראל' (בסוף הקדמתו 'מראה כהן' על מסכת נגעים אות ל"ט): 'ומימי תמהתי למה אין נוהגין כן בזמן הזה. וזכרתי ימים מקדם, שבילדותי הצעתי תמיהתי זו לפני הגאון הגדול רבי עקיבא זצ"ל. והשבני, שגם הוא תמה על דבר זה. ואין לו תירוץ המתקבל על הדעת. אמנם האמת היא

ששאלה זו כבר נפתחה בקדמונים ותשובות שונות ומפתיעות נאמרו בה ע"י רבותינו הראשונים והאחרונים, את ההסבר הראשון אנו מוצאים בדברי רבינו שלמה בן היתום (מרבותינו הראשונים שבאיטליה, הכותב בפירושו למסכת משקין י"ד): 'ונוהג צרעתו בזמן שביהמ"ק קיים, וטומאה וטהרה הייתה בישראל, ולא יבוא אל תוך המחנה, אבל השתא איתקיים בנו (ישעיה ס"ד ה) 'ונהי כטמא כולנו'. והיינו, היות ובזמן הזה אין נוהג דיני טומאה וטהרה, לכן גם אין צריכים לעסוק בטומאת וטהרת המצורע. וכפי הנראה זה גם כוונת דברי רבותינו הגאונים שהסבירו: 'דליכא השתא והיה מחניך קדוש'. כעין זה כותב היעב"ץ, המתייחס רק לעניין טהרת המצורע ('שאלת יעבץ' ח"א סי' קל"ו): 'לא הטילה תורה חיוב מצוה זו אלא כדי להיטהר ולבוא אל המחנה ולביתו. ודין שילוח טמאים בלא"ה אינו נוהג בזמן הזה אפילו בא"י. ואין צריך לומר בחו"ל, שעכשיו אינו מועיל לו כלום לטהרתו, דמכל מקום נשאר טמא בטומאת ארץ העמים, לכן לכתחילה ודאי לא קמיבעיא דלא צריך להיטהר'. אמנם ה'חזון איש' לא סבר כך, וכתב (נגעים סי' י"ג אות י"ז): 'ראיית נגעים וטהרתו חובה אף בזמן הזה אף שאין לנו טהרות, וטהרת מצורע חובה אפילו למאן דלית ליה טבילה בזמנה מצווה, דהרי הוא דוחה בתגלחתו לאו דהקפה והשחתה וגילוח נזיר'. הרדב"ז (מצודת דוד מצ' תמ"ו) מציג את המציאות הקיימת: 'הוי יודע שמצווה זו נוהגת בין בארץ בין בחו"ל, בפני הבית ושלא בפני הבית. ומימינו לא ראינו ולא שמענו שעשו מצוה זו באחד מבתי דינים שבישראל, וגם בעלי ההלכות הפסוקות לא כתבוה'. והסיבה כי אין אנו בקיאים בהל' נגעים! דאין הדורות שאחר התלמוד בקיאים במראות נגעים, וכל שכן שאין בה תלמוד, ולכן העמידו הדבר על חזקתו, שכל עוד שאין הכהן רואהו ואומר מוחלט או מוסגר הרי הוא בחזקתו, ואפילו שנראה סימני חולי זה אינו חייב לנהוג דבר מכל מה שחייב לנהוג המצורע'. וכן כתב גם רבי משה חאגיז (באלה המצוות מצ' קע"ד). וכבר קדמם בזה הראב"ה (מו"ק סי' תח"מ): 'הלכות מצורע לא הוזקקתי לפרש, כיון דכהן לא חזי ליה ולא בקיאי למיחזי, ולא נהגי בזה' דיני מצורע, אבל מרחיקין מהם מפני הסכנה'. נראה גם שזו הייתה כוונת ה'פסיקתא זוטרתא': 'טומאה ממצורע אין כלל, דאין בהם מורה', שאין כהן הבקי בנגעים וראוי להורות.

וכתב ה'אור שמח' (הל' טומאת צרעת פי"א ה"ו) דייכתן שהשתכח מאתנו מראה של שני תולעת, כמו שנשתכח מראה התכלת והחילזון כן נשתכח התולעת שני ומראהו, ולא יתכן טהרתו וטהרת בתים. ואילו ה'ערוך השולחן' סבר שמראה הלבן הוא שנשתכח ('עה"ש העתיד' הד' נגעים סי' צ"ז): 'ולפלא שלא נהנו בזמן הזה בטהרת מצורע, ואי משום יחסי כהונה, אדרבא עכשיו כל הכהנים בחזקת כהונתם, כיון דלכולם אין כתב יחוס, ופדיון הבן יוכיח. וגם בזמן הגמ' לא מצינו שנהגו בטהרת מצורעים, רק בזמן התנאים אחר החורבן נהגו (כמבואר בתוספתא פ"ח ברבי טרפון שטיהר). דאין אנו בקיאים במראות הנגעים, דאפילו במראה אדום דדם אין אנו בקיאי, וגם האמוראים לא היו בקיאי בהם (כדאיתא ספ"ב דנדה) ולכן כל מראה אדום היו מטמאין, וכל שכן בעומק מראה לובן שהוא למעלה מבוהק'.

חידות לפרשת השבוע:

- א. על שם מה נקרא הזכר - 'זכר' וע"ש מה נקראת הנקבה - 'נקבה', מי צריך להתפלל על מזונותיו והיכן נרמז שאשה פטורה ממצות עשה שהזמן גרמא?
- ב. איזה דין בפרשתנו בא כדי לקבוע בנפשותינו יראת המקדש וקדשיו?
- ג. היכן נרמז בפרשתנו המנהג שנהגו מקצת, שאשה אחרי לדתה לא תלך לבית הכנסת עד חודש ימים?
- ד. על מה צריך אדם להתפלל לקראת לידת אשתו?
- ה. מי הוא זה שהמתינו עם קבלת שבת כדי שלא תחולל שבת עם לידתו?
- ו. מה מראים השרטוטים המנומרים בעור הנחש?

ל) 'נקבה שכרך עלי ואתנה', ופירש"י: 'כשתנקוב ותפרש שכרך - אתנה. ובפסיקתא כתב שנקבה מלשון 'נקיה באה' שנקיה מהמצוות, שפטורה ממ"ע שהזמן גרמא.

• תשובה לחידה ב. כתב ה'חינוך': שורש המצווה שאסור לטמא

• תשובה לחידה א. איתא בגמ' (נדה ל"א:): 'א"ר אמי, בא זכר לעולם - בא ככרו בידו (דהיינו פרנסתו), ולכך נקרא 'זכר' מלשון - זה כר, ואילו נקבה אין עמה כלום, מלשון - נקיה באה, ועד שמתפללת ומבקשת מזונות - לא ניתן לה, כדכתיב (בראשית

לאכול קדשים, כדי לקבוע בנפשותינו יראת המקדש וקדשו ואין ראוי שיאכלום אלא רק הטהורים, כי הטהרה היא מעלה וכבוד באדם.

- **תשובה לחידה ג.** כתב ב'פענח רזא' בפרשתנו עה"פ 'ואל המקדש לא תבא' - דהיינו ביה"כ, ולכן ממתנינים חודש ימים או יותר מללכת לביה"כ. והמשנ"ב (סי' פ"ח סק"ה בשם רבינו ירוחם) כתב: 'יש טועים לומר שנשים שילדו לא יכנסו לביה"כ עד שיעברו ארבעים יום מלידת הזכר ושמונים יום מלידת הנקבה, ומנהג טעות הוא, ויש למחות בידם.
- **תשובה לחידה ד.** כתב בספר חסידים (סי' תשצ"ג): 'מי שאשתו מעוברת והגיע חודש התשיעי, יתפלל שלא תלד אשתו בשבת, שלא יחללו שבת, וכן על בתו וכלתו'. וב'כף החיים' (לרבי חיים פלאגי זצ"ל סי' כ"ז אות כ"ה) כתב: אין נראה לנכון להתפלל שלא תלד בשבת, דאם גזירת הבורא שתלד בשבת כי כן ימלאו ימיה ללדת, אפשר שאם תמהר או תאחר ללדת תבוא לידי סכנה ח"ו, ולמה לנו להתערב בהנהגתו ית' (אוצר פלאות התורה).
- **תשובה לחידה ה.** ה'חתם סופר' נולד בז' תשרי תקכ"ג, סמוך לכניסת השבת, והמתינו בביה"כ"נ מלקבל שבת עד שנוולד, כדי שלא תחולל שבת בלידתו, וכתב ב'חוט המשולש' (עמ' י"ב): 'ויהי בעת כרעה אמו ללדת', והיא שלחה אל המרא דאתרא רבי אביש חסיד (מפראנקפורט דמיין) זצ"ל, ונפשה בשאלתה ועמה בבקשתה כי יצווה שימתינו בביה"כ"נ בקבלת שבת עד לדתה, לבל יחולל שבת קודש בלדתה, והאב"ד שעה לבקשתה,

באמרו ברוח הקודש דיש להמתין, כי הבן הילוד לאשה זו, יאיר עיני חכמים בתורתו, ויושיע את ישראל בתפלתו ויקראו שמו משה' (אוצר פלאות התורה).

- **תשובה לחידה ו.** במדרש (תנחומא פר' מצורע סי' ב) איתא דבר פלא, השרטוטים המנומרים בעור הנחש 'צרעת' הם, ונענש הנחש בצרעת כדין המספר לשה"ר, כי הנחש דיבר לשה"ר על הקב"ה שאמר 'כי יודע אלוקים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלוקים יודעי טוב ורע' (בראשית ג, ה). והנה יש לעיין מדוע לעור הנחש יש חן בעיני בני אדם, שעושים מהם בגדים וכלים נאים, ונמכרים ביוקר גדול. בעת שראוי שיהיה משוקק ומתועב בעיני אדם, דהוא נגע צרעת שנפשו של אדם קצה ממנו. ו"ל דהנה, הקשה 'רבינו בחיי' (פר' שמיני י"א ל, ד"ה והחומט) למה הנחש אינו נמנה בכלל השמונה שרצים המטמאים במגע, דראוי היה שיהיה הוא טמא ומטמא, שהרי הוא שורש הטומאה והזוהמא שהוא הנחש הקדמוני. וכתב דהתורה לא רצתה לטמא הנחש במגע, שא"כ היה האדם לפעמים נמנע מלהרגו בכדי שלא יטמא על ידו, והתורה רצתה שאדם יהרוג הנחש כדי שתתקיים בו הקללה 'והוא ישופך ראש', ולפי דברים אלו מובן הפלא שעורות הנחש מצאו חן בעיני בני אדם, דרצון ה' שבני אדם יהרגוהו לכן המשיך הקב"ה על עורו חן כדי שיחפצו בני אדם להורגו ולעשות מעורו בגדים וכלים נאים (אוצר פלאות התורה).

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק-תשפ"ג)

המשך מעמוד 11 | הגה"ח רבי יוסף אריה לובין זצ"ל

הקושיא שהציג אתמול. כאילו הוא לא טיפס רק לפני רגע את האוורסט בכבודו ובעצמו.

"בתקופה האחרונה, הוא ממש סבל מכל מיני חלאים ומכאובים. שאלתי אותו פעם, "אבא, חם לך? קר לך?", הוא צחק ואמר לי "בזמן שאני אגיד לך אם חם לי או קר לי, אני כבר ארגיש עוד כמה ייסורים שיבואו עלי... אז מה זה משנה אם קר לי או חם לי... העיקר זה עוד שטיקל גמרא, או שטיקל שולחן ערוך".

"ביום האחרון שלו, הוא התווכח עם האברכים בכולל בשאלה מה נשאר להלכה האם יש דין 'טבל' בצמר שלא הופרש ממנו 'ראשית הגז' או לא..."

"אחי, הגאון רבי שמואל לובין שליט"א, שמכהן כרב הקהילה של קרלין בטבריה, שמע על כך, והראה לאבא שיש בשולחן ערוך יורה דעה של 'דרשו' עיסוק נרחב בשאלה הזאת. אבא מאוד שמח על כך, וישב בבית בלילה בשעת לילה מאוחרת, ועיין בסוגיא בשקיקה. אמא שתחי' אמרה לו שכבר מאוחר והוא צריך כבר ללכת לישון אבל הוא אמר לה "לא לא, אני חייב לגמור ללמוד את הנושא הזה לפני שאני נכנס למיטה, וכך הוא המשיך לעיין זמן רב, עד שעלה על יצועו כשהוא שבע מדברי תורה, וכך עלה למרום בטהרה גמורה".

ספר תורה והם קראו בו בחדר הצדדי. הם לא ידעו אז מי הוא הרב הזה, הרב מרדכי אליהו לא היה אז כל כך מוכר, אבל הרב מרדכי אליהו לא שכח את האיש שדאג לו בכזאת מסירות. הוא אמר לחמי, אשריך, מצאת לך משפחה טובה להשתדך איתה!".

"בשנים האחרונות ההליכה כבדה עליו מאוד. הכולל בו למד נמצא בקומה השנייה ואין שם מעלית. האברכים הצעירים חשבו להעלות אותו עם כסא גלגלים, אבל החברותא שלו בשעות הבוקר רופא במקצועו, והוא מאוד הקפיד על הנושא הבריאותי של אבא, ואסר על האברכים להעלות אותו במדרגות. הוא אמר להם שזאת פיזיותרפיה מאוד חשובה לבריאותו, ואסור לוותר לו על זה.

"האברכים מספרים שזה היה מחזה מדהים לראותו אותו עולה מדרגה, ואמר "אה, חסדי השם", עוד מדרגה ושוב "חסדי השם". זה עלה לו במאמצים מרובים ולקח זמן רב. בסופו של דבר היה עולה את כל גרם המדרגות, וצועד לאטו למקום שלו בבית המדרש, מתיישב באנחת רווחה "אה! חסדי השם!!!", פותח את השולחן ערוך וצולל ללימוד בתוך שניה. עוד לפני שהספיק להסדיר את הנשימה הוא כבר היה קורא לאחד האברכים שאיתו התווכח אתמול באיזו סוגיא, ומספר לו מה התחדש לו במהלך הלילה, ואיך הוא חשב לתרץ את

אתה מבין למה אני לא מוכן לבוא להתפלל?

הוא ביקש את רשותו של הזר לספר לו סיפור

הרב סילבר לא התרגש. הוא ביקש את רשותו של הזר לספר לו סיפור ורק אם שייך שיקשיב עד הסוף. הרב סילבר פתח וסיפר לו על יהודי שהיה במחנה מטאהוזן והיה ברשותו סידור ותפילין. הוא החליט לעשות עם הדבר הזה מסחר ולגבות בעד שימוש בהם מהאוצר הכי יקר במחנה - לחם. מידי יום עמדו לפני הדרגש שלו עשרות יהודים שנתנו את נפשם כפשוטו בעד תפילה מתוך סידור או הנחת תפילין. במהלך כמה חודשים מאות רבות של יהודים שילמו את הלחם היחיד שהיה להם

בשבילם היה זה נתינה של פיסת חיים, בשביל הזכות להתחבר לבורא העולם דווקא בתוך התופת. זה פשוט תלוי מאיזה צד מסתכלים על זה, הסביר לו הרב. היהודי שבמקרה שמו הוא שמעון ויזנטל ושהתפרסם לימים כצייד נאצים מפורסם נכנס לבית הכנסת להשלים מניין של ליל שבת. הלימוד שרבי אליעזר סילבר לימד אותו - כך סיפר ויזנטל עצמו באחד האירועים בהם נאם - יותר מחשיבותה של התפילה במניין הוא שלכל סיפור יש 2 צדדים. הבחירה ביך אם לראות את הטוב או דווקא להביט אל הרע. אכן, זה קשה לשמור על הפה. לא משימה קלה... אבל מי שפשוט רואה בכל יהודי רק טוב אין לו נסיון עם זה בכלל.

המשך מעמוד 25 | הרב צבי גטקור

לא זו בלבד, אלא המשיך רבינו "לפי תומו" וסיפר לי את המעשה הנודע שסיפר מרן הגר"א קוטלר זצ"ל למרן הגר"א וסרמן, שפעם עמד להפסיק באמצע לימוד מסכת, ונכנס לח"ח והח"ח אמר לו באריכות את חשיבות לימוד מסכת שלימה, ואף שהגר"א קוטלר לא אמר כלל לח"ח שעומד להפסיק את המסכת באמצעה, והוסיף וסיפר לי רבינו כי ר' אלחנן אמר על מעשה זה שהקב"ה נותן בפי הגדולים דברים לומר לציבור לפי מה שהם צריכים לשמוע... הגאון רבי ברוך מרדכי שוורצבורד מספר: עוד שמעתי מאחד מידידי, שהמתין כמה שנים לילדים, והלך לקבל ברכה, ואמר לו הגר"ח שיקפיד לקדש ולהבדיל על יין, וכעבור תקופה שלא נושע, נכנס שוב, והשיח צערו לפני הרב, ואמר שמקפיד על יין בהבדלה כדברי הרב ועדיין לא נושע, הרב הביט עליו בעיניו הטהורות, ואמר 'מה עם הגויה?', ולא ידע מאי קאמר, וכשהגיע לביתו אמר לאשתו שהגר"ח אמר מה עם הגויה, וישבו יחד וחשבו מה יכול להיות כוונתו, ואז הבינו שיש להם עוזרת גויה, ולא הקפידו להרחיק ממנה שלא תגע ביין כאשר היא לבדה בדירה, כי כשהיה להם רק מיץ ענבים

סמכו בעצת מורה הוראה על כך שהמניין מפוסטר, וכשעברו ליין קנו יין לא מבושל וממילא נכשלו בסתם י"נם, ומאז הקפידו לנעול את היין כראוי, ותכף מיד נושעו ונפקדו. נסיים במעשה אותו סיפר הגאון רבי ישראל אדלשטיין, בו רואים כמה הקפיד מרן עצמו להתבונן בישועת ה' להודות עליהם ולהתקרב עוד לקב"ה מהתבוננות בהם. מעשה ששמעתי ממקור נאמן, פעם אחת ביקר אצל אחותו הרבנית ברום שתח"ל לאוי"ט, ואחר זמן קצר שהלך משם שוב חזר וחיפש דבר מה, ושאלוהו מה אבד לו, והתברר שהייתה מונחת בכיסו שקית עם פתקא, שהניחה למשמרת בכיסו כדי לזכור ישועה גדולה שהייתה לו, וראה עכשיו שאבדה וחיפשה היכן היא. הנה לכאורה מעשה זה קטן הוא, אבל באמת דבר גדול הוא, כי אמנם יש רבים שמכירים ומודים להקב"ה, אבל די להם באמירת מודים כמה פעמים בכוונה, או לומר נשמת במנין או בכותל... וזהו, אבל להניח למשמרת בכיסו סימן כדי לזכור לשבח ולהודות להקב"ה על שאירע עמו, זו דרגה מיוחדת של הודאה והכרה בהקב"ה, והתבוננות בדרכיו.

המשך מעמוד 22 | מספרים על 'גמ"ח תאורה'

כך שהעמלה שלו תהיה נמוכה מכדי להתעסק עם זה. "עברו מאז כמה חודשים והם לא חשבו שיש סיכוי שיראו כסף מאותה תביעה, אבל באותו שבוע התקשר העורך דין ואמר להם שהוא שינה את דעתו, ואף שזה לא משתלם לו בכלל, הוא רוצה לכלול אותם בתביעה, כדי לעזור לאברך בן תורה... בתוך כמה שבועות חזר הכסף במלואו, והוא כיסה בקלות את ההלוואה שלקח כדי להתקין גנרטור. "זה רק סיפור אחד מיני רבים, ויש באמתחתי עוד מאות סיפורים כאלו שנתקלתי בהם במשך השנים. המציאות מראה את זה שוב

ושוב, מי שמשקיע כסף לשבת, לא מפסיד מכך, אף פעם!". הרב ידלר מוסיף: מנהלי הסניפים הם אנשים שפשוט פועלים במסירות נפש, רק לשם מצוה, ולכן רואים סייעתא דשמיא מיוחדת בכל צעד ושעל. ניתן לקבל את רשימת הגמ"חים בשליחה לכתובת מייל bn324143@gmail.com - מענה אוטומטי. המעוניינים להקים גמ"ח תאורה באזור מגוריהם, וכן לבירורים והתעניינות בנושא ניתן לפנות לרב מנחם רביבו בטלפון שמספרו 052-7177049.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

מה פירוש "הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב"? כמה זמן לאחר הלידה מברכת היולדת 'הגומל'?

בפרק ק"ז שבתהלים, נזכרות הסכנות השכיחות במהלך הליכה במדבר, ישיבה בכלא, מחלה, והפלגה בים. לגבי כל אחד מדברים אלו מתוארות הסכנות, הצעקה אל השי"ת להינצל מהסכנה, וישועת השי"ת בהצילו מהסכנה; ולאחר מכן, בפסוק נפרד לכל אחד מארבעת הדברים, נאמר: "יודו לה' תִּסְדּוּ וְנִפְלְאוּתָיו לְבְנֵי אָדָם".

ותיקנו חז"ל, שהודאה זו תהיה באמצעות ברכת "הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב", כלומר, למרות שאינני זכאי, גמלני טוב והצילני מן הצרה. ויש שמברכים "שגמלני טוב". וברכה זו היא חובה

אף במקרה שלא נשקפה כל סכנה מוחשית במהלך ההליכה במדבר, או ההפלגה בים, וכדומה.

ואין לברך 'הגומל' אלא לאחר ההצלה המוחלטת מהסכנה, ולכן, לדוגמה, אין לברך על ריפוי ממחלה אלא כאשר תהליך הריפוי הושלם לחלוטין. ואם נרפא לחלוטין, אך נשאר רושם מהמחלה - לדעת הגר"ש וואזנר זצ"ל, יברך 'הגומל'. אולם, בשו"ת דברי יציב בשם זקנו בעל הדברי חיים, שלא יברך 'הגומל' עד שלא יחוש כל חולשה מהמחלה, ומצבו ישוב להיות כפי שהיה לפני שנחלה. ובדומה לכך, הורה הגרי"ש אלישיב זצ"ל, בנוגע למי שעבר אירוע מוחי והזיכרון החל לשוב אליו, שלא יברך 'הגומל' עד שהזכרון ישוב להיות כפי שהיה לפני האירוע.

וכמו כן, בנוגע ליולדת - שיש הנוהגים שמברכת 'הגומל' - כתב הכף החיים, שתברך לאחר שבעה ימים מלידתה, שאז בדרך כלל כבר מתחזקת מחולשתה. וכן כתב הגרי"ח זוננפלד זצ"ל, שעד שבעה ימים היא מוגדרת כחולה, אך הוסיף, שאם לאחר שבעה ימים עדיין חשה חולשה, ראוי שתמתין ולא תברך אלא כשתחוש שבריאותה שלימה.

מה הורה הרב מטשיבין זצ"ל בנוגע לברכת 'הגומל' לאחר טיסה? האם מברכים 'הגומל' לאחר טיסה ממקום למקום באותה יבשה

חכמינו זכרונם לברכה, תיקנו לברך 'הגומל' לאחר הפלגה בספינה בים. ולאחר טיסה במטוס - לדעת החזון איש, האגרות משה, הגר"ש אויערבך זצ"ל, והגרי"ש אלישיב זצ"ל, שצריך גם כן לברך ברכת 'הגומל'; משום שההימצאות במטוס היא כהימצאות בספינה בים. והוסיף האגרות משה, שלמרות

שבזמננו כמעט ולא נשקפת סכנה לחייהם של המפליגים בים והטסים במטוס, יש לברך 'הגומל', משום שעצם ההימצאות במקום שאינו יבשה נחשב כמצב סכנה, ולפעמים אכן באים לידי סכנה, ולכן צריך להודות על ההצלה מסכנה זו, על אף שאינה סכנה כה גדולה כבעבר. ועל פי דבריו אלו, שעצם ההימצאות במקום שאינו יבשה נחשבת כסכנה, כתב האגרות משה, שיש לברך 'הגומל' גם לאחר טיסה ממקום למקום באותה יבשה, למרות שהמטוס לא עבר מעל הים. וכן דעת הגר"ש אויערבך זצ"ל. אולם, לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, אין לברך 'הגומל' לאחר טיסה מעל יבשה בלבד. וכעין זה הורה הגרי"מ קניבסקי זצ"ל, שאין לברך על טיסה ממקום למקום במדינה אחת.

מאיך, היו מגדולי ישראל שסברו כי טיסה במטוס אינה כהפלגה בים: הרב מבריסק זצ"ל נהג שלא לברך 'הגומל' לאחר טיסה כלל. וגם הרב מטשיבין זצ"ל הורה לברך ללא 'שם ומלכות'.
והטס בטיסת מעבר עד למדינה מסוימת שאינה נקודת יעדו, וממשיך ליעדו בטיסה אחרת, אינו מברך אלא בסוף מסעו, וזאת, אף אם שוהה בתחנת הביניים מספר ימים. אולם, הטס ליעד סופי כלשהו, אף אם מתעתד לשוב לביתו לאחר זמן קצר - הורה הגר"ז אויערבך זצ"ל שיברך 'הגומל' במקום היעד; ולאחר מכן, בשובו לביתו, יברך על טיסת החזור.
וכמו כן, מי ששב לביתו לאחר שיצא ממקום סכנה, אף אם מתכוון לשוב למקום הסכנה לאחר מספר ימים - הורה הגר"ש וואזנר זצ"ל, שיברך 'הגומל'.

בני דודים מברכים יחד ברכה מסוימת, ונוסח הברכה משתנה משום כך! הכיצד? האם ניצולי מחנות ההשמדה צריכים לברך בראותם את המחנה בו שהו?

מי שניצל מסכנה על ידי נס, דהיינו שלא כדרך הטבע, כששב למקום שבו נעשה לו הנס לאחר חלוף יותר משלושים יום - מברך: "שעשה לי נס במקום הזה. ואם נעשו לו במקום זה כמה ניסים - מברך: "שעשה לי ניסים במקום הזה".

וכן הרואה מקום שנעשה בו נס לאביו, מברך: "שעשה נס לאבי במקום הזה"; וכן הרואה מקום שנעשה בו נס לרבו המובהק, מברך: "שעשה נס לרבי". וכשרואה את אביו או את רבו עצמו - מברך: "שעשה נס לאבי", או: "לרבי".

והרואה מקום שנעשה בו נס לאמו, יאמר: "לאמי". ושני בנים הרואים יחד מקום שנעשה בו נס לאחד מהוריהם, יאמרו: "לאבינו", או: "לאמנו". ונכד, יאמר: "לאבותי", "לאמותי", או: "לאבי אבי", "לאבי אמי", "לאם אבי", "לאם אמי". ושני נכדים - בני דודים - המברכים יחד, יאמרו: "לאבותינו".
ו'נס' לענין זה, פירושו: א. הצלה בדרך שיש בה שינוי הטבע, וכגון מעשה שנזכר בגמרא, באדם שהיה בסכנה מרוב צמא, ונבקעה האדמה ויצאו ממנה מים. ב. הישארות בחיים לאחר אירוע שבדרך הטבע היה אמור למות בו, וכגון שנפל עליו מבנה או שנפל על ראשו חפץ כבד באופן שלפי הטבע נחשב כמוות בטוח, רחמנא ליצלן.

והגר"ש אלישיב זצ"ל הורה בנוגע לתאונת דרכים קטלנית - שהנוסעים שניצלו צריכים לברך "שעשה לי נס" במקום התאונה. ואדם שניצל מסכנה, ואופן ההצלה היה ללא שינוי הטבע - וכגון שגוי רדף אחריו להורגו, והזדמנו למקום אנשים רבים והבריחוהו - לא יברך 'שעשה לי נס' בראותו את מקום האירוע. ויש אומרים, שאף באופן זה צריך לברך, משום שצריך להודות ולשבח להשי"ת על שהכין והזמין את הצלתו, וכגון בדוגמה הנ"ל, שהגיעו אנשים רבים למקום בדיוק באותו הרגע. ולמעשה, ראוי לברך ללא 'שם ומלכות'.

ובהקשר זה, כתב בשו"ת בצל החכמה, שניצולי מחנות ההשמדה של הגרמנים ימח שמם, צריכים לברך 'שעשה ניסים' בראותם את המחנה שבו שהו. והסביר את דבריו, שגם אלו שניצלו על ידי התקדמות והתקרבות צבאות מדינות המערב, שאז נסוגו הגרמנים מפניהם והשאירו בחיים את אלה שזכו להיות בחיים באותה שעה, נחשב אופן הצלתם כנס, ולא כאופן טבעי; משום שהתקרבות צבאות המערב נמשכה זמן רב, ולולי רחמי השי"ת היה להם זמן ואפשרות לבצע את זממם, כפי שהצטוו, לחסל כל יושבי המחנות, וכפי שאכן עשו במקומות רבים. והוסיף, שראוי שהניצול יסתכל סביבו בכל שטח המחנה עד כמה שניתן, כדי לפטור בברכה זו את כל הניסים שנעשו לו במקומות השונים שבמחנה, כלומר, שעמד בכל העיניים והסבל שעבר במקומות אלו, שאף זה נחשב במידה רבה פְּנִס.

הצטרפו גם אתם ללומדי ה'דף היומי בהלכה'

עכשיו בכל עמדות: דורים פלוס
או במיקד דרשו 02-5609000

הַמֵּדָת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָת

”שבת כזאת לא היתה עדיין מעולם, וגם לא תהיה שוב לעולם!”

ההתרגשות הגדולה שפיעמה בלבו של הגהה”ח רבי זלמן בריזל זצ”ל,
לקראת ביאתה של שבת המלכה

מתנה טובה...”

בהתרגשותו לקראת יום השבת היה ר' זלמן סוּחָף עמו את כל סובביו. ומצית אף בקרבם את שלהבת השבת.

מספר אברך אחד:

ביום שישי אחד עברתי על יד ביתו של ר' זלמן, והנה הוא בא לקראתו, והארה עילאית נסוכה על פניו. ופונה הוא אלי וקורא לעומתי בשמחה:

”אי. אם היינו יודעים מה זה שבת קודש היינו יוצאים כאן בריקוד באמצע הרחוב!”

”בא נא יקירי!” ביקש, ”הכנס נא בצל קורתך, ונראה מה אומרת על כך הגמרא הקדושה”

פסעתי בעקבותיו לביתו, הוא שלף מהארון מסכת שבת גדולה ופתח אותה בדף קיט. - והחל להקריא לי, ולפרש בהטעמה יתירה את דברי הגמרא שם - המספרת אודות האמורא רבה בר רב הונא שנזדמן לביתו של רבה בר רב נחמן בערב שבת. הגישו בני הבית בפני האורח מאכלים משובחים ויקרים. השתומם האורח על הכבוד הרב שחלקו לו ושאל: מהיכן ידעתם שאבוא לבקר היום, שכל כך טרחתם להכין עבורי? - ענו לו בני הבית:

”לא כי, אלא כלום חשוב אתה מן השבת אשר לכבודה הכנו את כל הכבוד הזה?”

”אה” - סיים ר' זלמן, ”אנו אין לנו שום מושג בקדושת השבת. אם היה לנו מושגים, כמה היינו שמחים עכשיו...”

כך היה עוסק ר' זלמן בהכנותיו לקראת שבת, כשכולו שרוי בשמחה והתרוממות הנפש לקראת קבלת פני יומא דמלכא.

היה ר' זלמן חוזר רבות בשם הרה”ק ר' מנחם מנדל מוויטעבסק זי”ע, אשר היה אומר על כל שבת ושבת -

”שבת כזאת לא היתה עדיין מעולם, וגם לא תהיה שוב לעולם!”

(מתוך הספר 'ר' זלמן')

בוקר יום השישי. רבי זלמן בריזל, סיים זה עתה את תפילתו ואת שיעוריו הקבועים, יוצא הוא מבית המדרש כשהטלית והתפילין חבוקים לו תחת זרועו, ופוסע הוא מעדנות במעלה הרחוב בדרכו לביתו. פניו של ר' זלמן המאירים והמפיקים נוגה, מסגירים כי דבר מה מתחולל בלבו של האיש פנימה...

אחד ממכריו החולף בסמוך ברכבו. מבחין בר' זלמן המתהלך בצידי הדרך, הלה ממהר לעצור, ולהזמין את ר' זלמן להכנס פנימה לרכבו, כדי להביאו למחוז חפצו.

ר' זלמן נענה להזמנה, נכנס לרכב, ומודה לנהג נרגשות:

”ממש א גרויסען יישר כח, על שאתה ממהר להביאני לביתי. אכן

באמת הנני ממש ממהר... מחכה לי בבית אורח חשוב מאד!”

”שמה אוכל לדעת מי הוא האורח החשוב?” - שואל הנהג.

”מה השאלה בכלל? וכי אינך יודע?”, השיבו ר' זלמן בתמיהה -

”דער הייליגער שבת קומט! שבת קודש מגיעה! שבת קודש הוא האורח החשוב ביותר!”

כזו היתה התכונה הרוגשת הקבועה, אשר פיעמה בלבו של החסיד ר' זלמן מידי שבוע בשבוע, לקראת ביאתה של שבת המלכה.

אינו דומה מאור פניו של אדם בשבת קודש כמאור פניו בימות החול! אם באנשים בעלמא כך, על אחת כמה וכמה יאירו ויבהיקו פניהם של חסידים ואנשי מעשה, אשר קידשו וטיהרו עצמם ששת ימים לקראת שבת המלכה.

כך היה נראה ר' זלמן של שבת, אשר כבר בהתקרב יום השבת היה לובש צורה חדשה, כשכל כולו אומר - שבת!

עם עלותו מן הטבילה בערב שבת, בשעה מוקדמת, ניתן היה לראות על צעדיו העלזים את שמחתו העילאית, את תשוקת לנו ההומה לקבל את פניה של שבת המלכה.

והיה מתהלך ר' זלמן ובעונג ובהתרגשות ממלמל הוא ”מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה - אי, אי, שבת איז א מתנה טובה... א

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 621
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

האנשים לא יעזבו את מקומם

לך אחד ששמו דיקליטיאנוס היה מציק לתושבי העיר פנייס, באו שלוחי העיר אל המלך ואמרו לו, אם אתה ממשיך לייסר אותנו נעזוב את העיר ונלך למדינה אחרת. קרא המלך ליועציו וסיפר להם את דבריהם. אמר לו יועץ אחד, אל תדאג האנשים לא יעזבו את מקומם, וגם אם ילכו סופם שישובו חזרה, שכן כל אחד רגיל למקומו, כמו היה שרגילה למקום שבו נולדה, ואין היא יכולה להתעכב זמן רב במקום אחר. ואם אינך מאמין לי, יכול אתה לנסות אם אמת הדבר, הוסיף היועץ ואמר, צוה להביא לך צביים, ושלח אותם לארץ רחוקה, תראה שיחזרו משם. ואם תאמר צביים אחרים הם אלה שחזרו, זאת עשה, סמן את קרניהן בכסף, ותראה שהחוזרים הם אותם צביים ששלחת. עשה המלך כדבר יועצו, שלח צביים למדינת אפריקה הרחוקה, וכעבור שלושים שנה חזרו למקום ששם נולדו.

(ירושלמי תרומות פ"ו)

פרשת השבוע

וראה הכהן את הנגע (י"ג - ג')

בדברים הנוגעים לנעשה בבית, צריך לספר לכהן ואין יוצאים עוד ידי חובה במה שבאים אל הכהן, "והגיד לכהן".

ורחץ את בשרו במים וטהר (י"ד - ט')

מסופר: הרה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א, ערך פעם ביקור גומלין אצל הרה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א, ולא מצאו בביתו. התנצלו בני הבית בפני הגאון, וסיפרו לו כי רבי יוסף חיים הלך לטבול במקוה, ומיד יחזור. כי סוחר ישמעאלי שעמד בקשרי מסחר עם אחד מבניו, ביקר זה עתה בביתם, ומפני דרכי שלום הושיט לו מורנו את ידו בברכה נימוסית, ומיד לאחר מכן הלך לטבול במקוה. עם שובו של רבי יוסף חיים, שמח מאד לפגוש את רבי איסר זלמן בביתו, בתוך שיחתם, שאל רבי איסר זלמן את רבי יוסף חיים על ענין טבילתו במקוה לאחר שנתן שלום לגוי. השיב רבי יוסף חיים: ידוע פסיקתם של חז"ל, לגבי גר שנתגייר: "מל ולא טבל, אינו גר, עד שימול ויטבול" (יבמות מ"ו ע"א). כלומר, שאפילו אם הגר מל עצמו לשם גרות, אינו נעשה יהודי עד שיטבול, כי הטבילה היא המשלימה את תהליך הגרות. הרי הדבר קל-וחומר: אם הטבילה במקוה, בכוחה לעשות מגוי, יהודי, על אחת כמה וכמה, שהיא עושה מאדם יהודי, יהודי יותר מעולה ומשופר, ומעלתו משוכחת אחרי הטבילה מאשר לפני הטבילה.

וראה הכהן את הנגע (י"ג - ג')
הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפניטשוב זיע"א תלמידו של "החזוהי מלובלין", היה עני מרוד וכל פעם שנסע ללובלין, הייתה אשתו מצווה עליו, שלמען השם לא ישכח לספר לרבי על המצב הנורא שהם שרויים בו, ויבקש ממנו עצה וברכה. אלא שכל פעם נשכח הדבר מלבו, בבואו אל הרבי היה נכנס עמו בשיחה במילי דשמייא ולא היה מזכיר אף במלה אחת את מצבו הקשה. יום אחד נתישבה אשתו בדעתה כי באו מים עד נפש, ובשעה שעמד רבי אברהם מרדכי לצאת ללובלין, קמה ונסעה עמו. לא הייתה עוד בידו הברירה, ומשנכנס אל הרבי ישב לפניו וסיפר לו על המצב שהוא ובני ביתו שרויים בו, שאלו "החזוהי" מפני מה לא סיפרת לי על כך כל הימים. השיב רבי מרדכי, הייתי סבור שהרבי יודע על כך ברוח הקודש שבו, השיב לו "החזוהי": התורה אומרת לנו "אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והובא אל הכהן וגו' וראה הכהן את הנגע", אין הוא צריך לומר ולספר לכהן דבר, אלא רק לבוא אליו, והכהן עצמו רואה מהו הנגע, כנגד זה בנגעי בתים נאמר "ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר בנגע נראה לי בבית" (ויקרא י"ד ל"ה) כאן

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 7:45 ת"א: 7:47 ר"ת: 8:22

פרשת תזריע

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:31 ת"א: 6:46

היה זה יום חג ושמחה ליהודים

רבי משה בן נחמן הרמב"ן המפורסם, (יומא דהילולא י"א ניסן) היה ידידו האישי של המלך בספרד, המלך היה מזמינו אליו לארמון לעיתים קרובות, כדי לשוחח איתו ולהאזין לדברי החכמה ששפיעו מפיו. פעם אחת אמר המלך לרמב"ן, כי דלתות ארמון המלוכה תהיינה תמיד פתוחות בפניו, והוא יכול לבוא ולבקר את המלך תמיד בכל עת ובכל שעה אף ללא הזמנה מיוחדת. יום אחד ישב הרמב"ן אצל המלך, והשניים היו שקועים בשיחה, המלך הקשיב לדברי הרמב"ן בדריכות כזו, שלא הבחין בקארדינל ראש הכמרים שנכנס לחדר, הלז נשאר עומד ליד הדלת שעה ארוכה, עד שהמלך הבחין בו והזמינו להיכנס. הקארדינל שהתיישב ליד המלך והרמב"ן, היה נרגז מאד, בחושבו שהמלך מעוניין יותר בקרבתו של הרמב"ן היהודי מאשר בו ראש הכמרים, אולם הוא לא הראה את כעסו בגלוי, רק חשב בלבו כי ידידותו של המלך אל הרמב"ן הרחיקה לכת למעלה מן המידה, וכי הגיעה הזמן לעשות משהו בנידון באמצעים כשרים או לא כשרים.

כעבור ימים אחדים, בא הקרדינל אל המלך בזמן שהרמב"ן לא היה אצלו, תוך כדי שיחה החל הכומר להפליג בשבחם של היהודים, ואמר, בימים קדומים היו ליהודים אנשים גדולים, כמו הנביאים, שמשון הגיבור, דוד המלך וכו', אולם מה קרה ליהודים לאחר מכן שאל הקארדינל, היכן הנביאים ואנשי המעלה היום? אכן היכן הם? חזר המלך בענין על השאלה, אני אומר לך, השיב הכומר בערמה, מאז שהיהודים החלו ללמוד את התלמוד שלהם, הם איבדו את חכמתם וכוחם הרוחני, הלא יום ולילה הם שקועים באותם כרכים עבי כרם המלאים שטויות ודברי הבל, כך המשיך הקארדינל לשפוף דברי בוז ושיטנה על התלמוד, והוסיף כי הוא מלא דברי עלבון לדת הנוצרית, והוא חזר למעשה על כל דברי השיטנה והעלילות שנהגו הגויים להעליל על היהודים מאז ומתמיד, והוסיף ואמר, לאמיתו של דבר הרי התלמוד הוא הדבר היחידי המונע מהיהודים להצטרף אל אמונתנו הנוצרית, אם אפשר היה להניע אותם מלהמשיך וללמוד את התלמוד, אין ספק שלא היו ממשיכים להיות דבקים באמונת אבותיהם, והיו מוצאים מחסה תחת כנפי הכנסייה שלנו.

והאם יכול אתה לשכנע אותם שיוותרו על לימוד התלמוד? שאל המלך לא אדוני, השיב הקארדינל בעוגמה, היהודים הם כידוע עם קשה עורף, ולא בניקל יוותרו על הספר המזיק, אני חושב שרק צו מלכותי האוסר עליהם במפורש את לימוד התלמוד, יכול להציל את המצב, צו זה חייב לכלול את האיום בעונש מוות למפיריו. המלך נתפתה לדברי הקארדינל, והוציא צו האוסר על לימוד התלמוד, תוך גזירת עונש מוות לעובר על הצו, הוא לא חשד כלל כי מטרתו האמיתית של הכומר הערום, היתה ללכוד את הרמב"ן בפח שטמן לו. בהזדוודע דבר המלך ודתו, קמה מהומה רבה בקרב היהודים, אולם

הרמב"ן שלח שליחים לכל הריכוזים היהודיים, והודיע להם ששיבתו תישאר פתוחה גם להבא, והלימודים בה התקיימו כרגיל, וכל מי שלבו חפץ ללמוד תורה, יבוא אליו וילמד. ואכן, מאות תלמידים נהרו לשיבתו של הרמב"ן, והוא לימד אותם תורה ותלמוד כרגיל, ומבלי להתחשב לפקודה המלכותית שיצאה זמן קצר.

לאחר מכן פגש הקארדינל שניים משרי המלך, ושאלם מתי נועץ בככם המלך בפעם האחרונה? השיבו השניים כאחד, המלך שוב אינו מתייעץ עמנו כלל, מאז שהוא התיידד עם הרב היהודי הזה, הוא מתייעץ רק איתו, כך גם אני חשבתי אמר הכומר, ושאל מה אתם חושבים, למה מעדיף מלכינו להיוועץ ברמב"ן בלבד? השיבו השרים משום שהרמב"ן הוא האדם הפיקח ביותר בכל רחבי הממלכה, נכון, ענה הקארדינל והוסיף ואמר, הידעתם מאין שואב הרמב"ן את חכמתו הרבה? אני אומר לכם, כל לילה באים מלאכים מן השמים, ומגלים לו את כל סודות תבל. אמרו השרים בעגמה, אולם אלינו המלאכים אינם באים, ולכן אין אנו יכולים להתחרות בחכמתו של הרמב"ן. השיב הכומר אגלה לכם סוד, אני אתיו עליכם מים קדושים, ואתם תלכו בלילה אל ביתו של הרמב"ן, ותעמדו קרוב אל החלון הפתוח, כאשר המלאכים יגיעו תהיו בקרבת מקום, ותשמעו את כל הסודות, ואז תהיו חכמים כמו הרמב"ן. הסכימו השרים לתכנית הסודית, למחרת בבוקר באו השניים אל הקארדינל, ודיווחו לו שהמים הקדושים לא פעלו פעולה כלשהי, הם אמנם ראו צעירים רבים אשר פניהם כפני מלאכים, נכנסים ומשוחחים ארוכות עם הרמב"ן שיחה חייה ונרגשת, עם תנועות ידיים בשאלות ותשובות, בניגון מתוק, אך מלאכים לא ראו ולא הבנו מילה אחת מכל האמור. השיב הקארדינל כנראה שאין אתם ראויים לראות את המלאכים, אולם בכל זאת כדאי מאד שראיתם את מה שראיתם, כי ראיתם את הרמב"ן לומד את התלמוד עם מאות תלמידים, בניגוד גמור למצוות המלך אשר אסר זאת, וחובתכם לרווח על כך למלך, וכאשר יקבל הרמב"ן את העונש המגיע לו, אתם תהיו שוב יועצי המלך כבראשונה. השרים עשו כמצוות הכומר, והלכו אל המלך לספר לו מה שראו ושמעו, הקארדינל הערמומי הגיע אל המלך מיד אחריהם, והשמיע את דעתו עד כמה פגע הרמב"ן במלך, ואיזה רושם קשה זה יכול לעשות, כשידידו הקרוב של המלך עובר על מצוותו, ומעודד בכך גם אחרים לעשות כמוהו.

המלך נחרד והודיע למשמע הדברים, אולם למרות זאת הוא לא רצה לפעול מתוך פזיזות, וביקש לשמוע תחילה מה יש לרמב"ן לומר להגנתו, הוא התעלם איפה מהקארדינל ומשני שריו, שדרשו במפגיע את ביצוע של גזר דין המוות המגיע לכל מי שנתפס על לימוד התלמוד, והזמין אליו את הרמב"ן כדי שיסביר לו את פשר התנהגותו. כאשר הופיע הרמב"ן בפניו, שאלו המלך בנימה תקיפה, האם זה נכון שאתה לומד את התלמוד? כן, הוד מלכותך השיב הרמב"ן. אולי אם כן לא שמעת או שכחת כי הוצאתי צו האוסר על לימוד התלמוד, באיסור חמור שעונשו מוות? שאל המלך.

משל ונמשל

קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת

יתבונן האדם תמיד בימי היותו בעולם הזה לדרוש את ה', כי בעולם הזה יכול למצוא אותו ולדבר איתו בתורה, וכן לקיים מצוותיו ולתת הודאה לשמו בברכה עליהם בלשון נוכח כאשר ידבר איש אל רעהו, כמו שאנו אומרים "ברוך אתה ה'".

משל לאיש אחד בעל אכסניא שהיתה עליו מלשינות גדולה, ועמל מאד להוציא משפטו לאורו, ולשווא היתה עמלו, ועל ידי זה היה בסכנה גדולה. אמרו לו אוהביו, שאין לו שום עצה כי אם שיבוא לפני המלך בעצמו וישתטח לפניו, כי הוא איש חסד ורחמן מאד, ובוודאי ירחם עליו ויטה דינו לזכות, ויציל אותו מהצרה. ובימים ההם היה מנהג, שהמלכים היו מלבישים עצמם במלבושים פשוטים כשאר העם שלא יכירו אותם, והיו נוסעים במדינותיהם להתבונן על הנהגותיהם וענייניהם. ויהי היום והמלך נסע דרך העיר ההיא והתאכסן בבית האיש הזה ולא הכירו אותו. וכאשר נסע משם כעבור מספר ימים, נודע שהמלך עבר דרך העיר ההיא ונתאכסן בבית האיש הנ"ל. כאשר שמע האיש את הדבר הזה, נפל על פניו ארצה ויבך בכי גדול, ויאמר: אוי לי על מזלי החשוך, הלא המלך הטוב רב החסד היה בביתי, אילו הייתי יודע הייתי משתטח לפניו ובוודאי היה מוחל לי על הכל. אבל כעת מה אוכל לעשות, לנסוע לעיר מלכותו אין בכוחי, וגם כמה אלפי אנשי צבא חונים סביב היכלו לכבודו ובוודאי לא יניחו לי לבוא אצלו. והנמשל המלך זהו מלך מלכי המלכים הקב"ה, בעת שהאדם הוא בעולם הזה, הוא מצוי לפני ה' תמיד, ואפילו אם עיוות וקילקל, יכול לשוב ולבקש על נפשו להיטיב עמו בכל העניינים, והקב"ה קרוב לו, וכמו שנאמר (תהילים קמ"ה) קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת" וכנ"ל. אבל האדם מתעצל בזה יום יום, עד שנסתלק מעולם ובא לידי חשבון, ושם ימצא הפנקס פתוח וכל ענייניו נכתבים וחתומים, ונפשו ורוחו ונשמתו הן בסכנה גדולה, כי צריך להשיב על הכל תשובה נכונה ואין לו מה להשיב, והוא צועק וי! כשהייתי בעולם התחתון היה הקב"ה מצוי אצלי תמיד, והיה ביכולתי לבוא ולהשתטח לפני ולבכות והיה מוחל לי על הכל, וגם היה מסייעני לידיעת תורתו ולקיים מצוותיו, וכמו שאמרו חז"ל הבא לטהר מסייעין אותו.

(בשם ה"חפץ חיים" הקדוש זיע"א)

השיב הרמב"ן בקור רוח, לא, הוד מלכותך, היה לי ברור בתכלית שאסרת על לימוד התלמוד, אם כן מדוע עברת על מצוותי? תבע המלך הסבר. הרשה נא לי אדוני המלך לספר לך מה שאירע לפני שנים לא רבות במדינה אחרת, פתח הרמב"ן את סיפורו, שם במדינה ההיא, היה פעם מלך שהיתה לו בת יחידה שהיתה אהובה ביותר על אביה המלך.

יום אחד חלתה הנסיכה וכל רופאי המדינה הובהלו אל מיטת חוליה, אך כל חכמתם לא עמדה להם, והם לא היו מסוגלים לרפא אותה, בסופו של דבר הודו הרופאים שאין בידם לרפא אותה, ורק הרופא כל בשר ומפליא לעשות יכול לרפאות אותה, עצתנו היא שהמלך יוציא צו, שיחייב את כל אזרחי המדינה לצום שלושה ימים לילה ויום, ולהתכנס כל אחד בבית תפילתו ולהתפלל לשלום הנסיכה, אולי ירחמו מן השמים וישלחו לה רפואה שלימה. מיהר המלך והכריז על הצום והתפילה.

ביום השני לצום תפסו שוטרי המלך יהודי בשעה שהפר את הצום ואכל, הוא נעצר והובא לפני המלך, כיצד מלאך לבך לעשות כדבר הזה? שאל המלך בכעס גדול, האם אינך רוצה שבתי תשוב לאיתנה? חם וחלילה. השיב היהודי, אני מתפלל בכל יום לרפואתה של בתך, אולם אצלנו בתלמוד יש כלל האומר, בריא ושמא בריא עדיף, לי כשלעצמי היו לי ספקות אם הצום שלי במשך שלושה ימים יציל את חיי הנסיכה, מאידך היה לי ברור ללא צל של ספק, כי צום כזה יגרום לי למות, כי על כן הזהירו אותי הרופאים כי אסור לי לצום במשך שלושה ימים בגלל לבי החלוש, כך החלטתי ללכת לאור הכלל התלמודי, ולבחור בוודאי מול הספק.

הוא הדין אדוני המלך במקרה שלי, סיים הרמב"ן את סיפורו, כאשר אתה פרסמת את הצו שלך האוסר את לימוד התלמוד, היו לי ספקות אם האיסור חל גם עלי, כי קשה היה לי להאמין שאתה הוד מלכותך שהענקת לי את ידידותך, תרצה להרע לי כל כך, מאידך היה ברור לי שאם אפסיק את לימוד התורה שהיא חיינו ואורך ימינו, הרי שחיי לא שווים מאומה, המסקנה, גם אני הלכתי לפי הוודאי, מה שהסתבר לי כמובן מאליו. צדקת, ידידי הסכים עמו המלך, כל הענין הזה היה עצתו הרעה של הקארדינל, ואותו אגרש מארצי. היה זה יום חג ושמחה ליהודים, כאשר המלך ביטל את הצו האוסר לימוד הגמרא, והיהודים יכלו להתמסר ללימוד התורה באין מפריע, והמלך העריץ את הרמב"ן והעריך את פקחותו עוד יותר מאשר מקודם.

צ'ין אדם לחברו

קמחא דפסחא לרוב

מסופר: פעם אחת נסע הסבא קדישא משפאלי זיע"א לכלל העיירות הסמוכות לשפאלי, וקנה הרבה חיטים לחג הפסח, ואח"כ טחן אותן, והכין "קמחא דפסחא" לרוב. העולם התפלא בשביל מי צריך כ"כ הרבה קמח? שלושה ימים קודם החג נשרפה פתאום עיר אחת הסמוכה לשפאלי, ויצאו כולם נקיים מנכסיהם, וגם לצרכי חג הפסח לא נשאר להם מאומה. אז נסע תיכף ה"סבא" לאותה עיר, והביא את כל הקמח שהכין, ואפה מצות בשביל כל אנשי העיר. אז הבינו שהצדיק היכן תרופה למכה.

למה לא הותיר הצדיק שיריים

סיפר הרה"צ רבי שלמה ולמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב-לייקווד, על הרה"ק בעל אמרי חיים מוויזניץ ויע"א (יומא דהילולא ט' ניסן) שפעם אחת בעת שהותו בויליאמסבורג, בליל שב"ק בעת עריכת השולחן, כשהביאו לו את הצלחת עם הדגים, טעם מהדגים והתחיל לאכול את הכל, ולא הותיר שיריים לחסידיו כמנהגו. כאשר עלה ביד בנו הרה"ק מוויזניץ מאנסי ויע"א לטעום חתיכה קטנה מהדגים, הרגיש שהחתיכה מאוד מלוחה, וכמעט שלא שייך לאכול את הדגים. אז הבין הסיבה שהרבי לא הותיר

שיריים, כדי שלא ירגישו אחרים במליחת הדגים, ולא ירעו למי שבישל את הדגים.

חשיבותו של שמש בית הכנסת

פעם הגיע אל הרה"ק רבי אריה לויץ זיע"א (יומא דהילולא ט' ניסן) שמש של אחד מבתי הכנסת, וקבל בפניו במרירות, איזה חיים יש לז' כל הזמן אני סוחב ספסלים בבית הכנסת, מנקה ושוטף רצפות, ר' אריה השיב לו, מה אתה שח? אתה יודע מי אתה? ענה האיש בוודאי אני יודע מי אני, שמש עלוב. אמר לו ר' אריה, מובא בתלמוד, משמת משה התמנה יהושע, זקנים שבאותו דור אמרו פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה, אוי לאותה בושח, אוי לאותה כלימה. גמרא זו אינה מובנת, האם ייתכן שחז"ל מדברים בגנות יהושע? אלא במה זכה יהושע שהוא בא להחליף את משה? לא בגלל גדלותו בתורה, שהרי נאמר על עתניאל בן קנז שהיה מפולפל ממנו בתורה, אלא כיוון שהיה מסדר את הספסלים בבית המדרש, כלומר היה שמש. עולה אפוא שזקני הדור דיברו בשבחו של יהושע וכוונתם היתה, אף אנחנו יכולנו להחליף את משה, אלא מאי, התביישנו להיות שמשים, וכיוון שהתביישנו, לא זכינו לכך, זו כוונת הגמרא, אוי לאותה בושח וכו'. השמש קיבל את הדברים והתחזק.

תילולא דצדיקא

שבת קודש ה' ניסן

הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא ב"ר שמואל (אוהב ישראל - תקפ"ה) הרה"ק רבי צבי אלימלך מבלאזוב ב"ר דוד מדינוב (צבי לצדיק - תרפ"ד)

יום ראשון ו' ניסן

רבי חיים אבואלעפיא ב"ר יעקב (אב"ד טבריה - תק"ב)

הרה"ק רבי אהרן ב"ר שמואל יעקב ראטה (שומרי אמונים - תש"ז)

יום שני ז' ניסן

הרה"ק רבי יצחק מדראביטש ב"ר יוסף (תלמיד הבעש"ט - תק"ד)

הרה"ק רבי ישכר דוב מוידויטשוב ב"ר יצחק אייזיק מכפר ספרין (תקצ"ב)

יום שלישי ח' ניסן

רבי ר' אליה שפירא ב"ר בנימין וואלף (אליהו רבה - תע"ב)

הרה"ק רבי מרדכי מנעשחוי ב"ר דוב בער (תק"ס)

יום רביעי ט' ניסן

הרה"ק רבי יעקב צבי יאלעס מדינוב ב"ר נפתלי (תלמיד החוזה - מלא הרועים - תקפ"ה)

הרה"ק רבי אריה לויץ ב"ר בנימין ביינוש (תשכ"ט)

הרה"ק רבי חיים מאיר ב"ר ישראל מוויזניץ (תשל"ב)

יום חמישי י' ניסן

מרים הנביאה בת עמרם (ב"א תפ"ז)

יום שישי י"א ניסן

רבינו משה בן נחמן רמב"ן (ה"א כ"ט)

הרה"ק רבי ישעיהו ב"ר אברהם הורוויץ (של"ה - ש"צ)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

נאות הרה"ג נשילא הכהן רבינו שלום שליט"א מוד"ס "ב"א אור"ח רפ"ח יום הדר"ש על המעשרים.

ברכת כהנים (י"ג)

א) כהן המתפלל שמונה עשרה, ואוחז בתפילתו במקום ברכת כהנים, מפסיק תפילתו ועולה, (וצריך לעקור רגליו קצת לצד הדוכן בעת שמתחיל הש"ץ רצה, ומיירי במובטח לו שלא תטרף דעתו ויחזור לתפילתו). (משנה ברורה סימן קכ"ח ס"ק ק"ו) (ואע"ג דעוסק במצוה פטור מן המצוה, ולמה אם כן צריך להפסיק בתפילתו לברכת כהנים, י"ל כיון דחשיב כמבטל ג' עשין (ש"ע סימן קכ"ח סעיף ב') לכן לא אמרין דפטור. ועוד י"ל דמצות תפילה לרוב הפוסקים דרבנן, והכא דאורייתא. ביכורי אביב, להגרא"ד שליט"א)

ב) אין המקרא שקורא "כהנים" רשאי לקרות "כהנים" עד שיכלה מפי הציבור "אמן" שעונים אחר ברכת מודים. (ש"ע או"ח סימן קכ"ח, סעיף י"ח)

ג) אין הכהנים רשאים להתחיל ברכת "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן" עד שיכלה דיבור קריאת "כהנים" מפי הקורא. (שם)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחטות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי אהרן ב"ר שמואל יעקב ראטה
"שומרי אמונים"

נלב"ע ו' ניסן תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֶשֶׁת תְּזַרְיעַ - מַאֲכָלוֹת אָסוּרוֹת

"אִשָּׁה כִּי תִזְרָיעַ" (ויקרא י"ב, ב')

היינו נגעים בנפש הוולד. גם צריך להקפיד על מה שמוציא מפיו שלא לדבר לשון הרע. אם לא יקפיד על מוצא שפתיו- נגעים ל"ע באים עליו.

מובא בשם הגאון רבי אהרון יהודה לייב שטיינמן זצ"ל, שרבים מבני התורה סובלים מדחוק ועניות מחמת שנכשלים בעוון לשון הרע. אם היו מתחזקים בדבר, ודאי שהיו נושעים בפרנסה טובה.

רמז לדבר, המילה פרנסה מתחילה באות פ ומסיימת באות ה, דהיינו פה. האותיות הפנימיות הן רסן. כלומר, אם האדם שם כביכול רסן לפיו, מהר לא לדבר חלילה לשון הרע, אזי יש לו פרנסה.

מין החפץ חיים כותב שעל ידי לשון הרע האדם מקלקל את כל עבודת ה' שלו, ועלול לאבד את כל עולמו! על זה אנחנו מתפללים כל יום בסיום התפילה: "אלוקי, נצור לשוני מרע"- אחרת התפילה לא מתקבלת.

מין רבי אליהו זלמן זצ"ל (הגאון מוילנה זיע"א) כתב באגרת שלו: "אי אפשר לשער גודל היסורין והצרות שסובל בשביל דיבור אחד ולא נאבד אפילו דיבור אחד שלא נכתב".

יהי רצון שניזוהר מכל דיבור היוצא מהפה שלנו שלא ניפול חלילה בעוון לשון הרע.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מברשת ציון

פרשת תזריע נסמכת לשתי פרשות אחרות כאשר היא בתווך. הפרשה שקודמת לה פרשת שמיני שבה אנחנו קוראים על מאכלות אסורות. הפרשה אחריה היא פרשת מצורע שבה אנחנו קוראים על הנגעים השונים.

באגרת הקודש שמיוחסת לרמב"ן בפרק רביעי שעוסק בעניין המזון כתב שאם אדם ימנע מאכילת מאכלות אסורות- יזכה לבנים הגונים, קדושים וטהורים. דהיינו שלא זו בלבד שאכילת מאכלות אסורות משפיעה על נפש האדם שאוכל אלא יש לאכילה זו השפעה גם לדורות הבאים. לפי זה מובן הקשר בין פרשת שמיני לפרשת תזריע.

הסמיכות לפרשת נגעים באה ללמד שאם אדם לא ימנע את עצמו מאכילת מאכלות אסורות הרי שנגעים גדולים ועצומים מתחדשים עליו מאותן מאכלות אסורות.

רבינו בח"י כתב שפרשה זו נסמכה לנגעים ללמד שאם אדם לא נזהר במאכלות אסורות הרי שבנו יולד מצורע ל"ע.

אומנם אין סמיכות גמורה בין פרשת נגעים למאכלות אסורות, שהרי פרשת תזריע מבדילה ביניהם, אבל מכל מקום מכיוון שפרשת נגעים שבפרשת תזריע סמוכה לפרשת שמיני אפשר לומר שיש בזה רמז כמו שכתוב במסכת ערכין (ס"ו ע"ב): כל המספר לשון הרע- נגעים באים עליו.

לא די בזה שהאדם צריך להקפיד על מה שמכניס לתוך פיו שלא יהיו חלילה מאכלות אסורות. הם גורמים לנגעים, פגמים וטמטום הלב, כמו שכתוב באגרת הקודש שנגעים

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה חנון אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה אנאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דורי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרור בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן מזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקוה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן אריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונעם בן אורנה ז"ל

זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	יבויין תמן
י"ט	18: 31	19: 43	20: 31
ת"א	18: 49	19: 42	20: 28
מ"ט	18: 51	19: 44	20: 31
כ"ב	18: 50	19: 42	20: 29

שואל ומשיב בהלכה - מוצרים לפסח

איזה מוצרים צריך להקפיד שתהיה להם כשרות לפסח?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

נייר סופג ומפיונים - יש בהם חשש חמץ. יש להקפיד לקנות עם הכשר לפסח מכיוון שבאים במגע עם אוכל חם או רטוב. **הערה:** נייר עשוי בד"כ 95% עץ ו-5% עמילן שמקורו אינו ידוע. יתכן שהוא חמץ מכיוון שנעשה מחיטים ומשמש לחיזוק הנייר. למרות שלכאורה החמץ נפסל מאכילת כלב, מכל מקום אפשר שאין החמץ עצמו נפסל אלא שעשוי שהוא בתוך הנייר - הרי הוא במצב שאינו ראוי לאכילת כלב, אבל אם יפלוט הבליעה של החמץ לתוך מאכל יתכן שיתן טעם הראוי לאכילת כלב. כמו כן הובא בספר חוט שני - פסח (פ"ז).

בשו"ת תשובות והנהגות ח"ה (סימן קכה) כתב להחמיר. טענתו אף שהעמילן נבלע בנייר ואינו ניכר ומותר לקיימו, היינו לעניין 'בל יראה' אבל לאיסור הנאה - לא פוקע ממנו איסור חמץ, מכיוון שאולי יש שדות שזורעים את החיטים לצורך העמילן בנייר, אין להתיר אף כשאין צורת החמץ עומדת. [בנייר עיתון או נייר טואלט אין עמילן]. ע"ש. יש לציין שנייר שמוצר כאן בישראל - העמילן שבו הוא ברובו מתירס ולא מדגן [כך נמסר לי מחברת סנו, טאצ']. אולם לדעת בני אשכנז שמחמירים בקטניות, גם כאן יש להחמיר.

הוא הדין בנייר אפייה ומנג'טים. הערה: הנייר הוא שומני ויש חשש שנמרח בשמן אסור. **המקל** - יש לו על מה שיסמוך. **הערה:** מכיוון שמבואר ברמב"ם ובשו"ע - בגדים שכיבסו בחלב חיטה וניירות שהדביקו אותם בחמץ - מותר לקיימם, מכיוון שאין צורת החמץ עומדת. הרמ"א כתב באופן שאין החמץ נראה מבחוץ כולי עלמא מודו דחשיב שאין צורת החמץ עומדת, ולכן אין בו איסור חמץ. כן דעת הרש"ל"צ הגר"ע יוסף הובא בשו"ת מעין אומר ח"ג (עמוד סא). בעדכון כשרות שע"י הרבנות הראשית לישראל (ניסן תשע"ד) נכתב: בכל נייר סופג שמוצר בארץ לא מוסיפים עמילן מחיטה או תירס בכל השנה אלא עמילן מתפוחי אדמה. יש חברה אחת שמייבאת את הנייר מטורקיה - ושם לא מוסיפים עמילן.

כפפות ח"פ (ניילון לטקס) - ברובם יש עמילן שמקורו אינו ידוע. למהדרין יש לרכוש כפפות ללא אבקה עם הכשר לפסח.

כלי פלסטיק חד-פעמי - צלחות סכו"ם - אין בהם חשש חמץ. יש מחמירים בכל זאת לרכוש עם כשרות לפסח מכיוון שמשתמשים בהם לדבר מאכל חם.

מוצרי קוסמטיקה - עלולים להכיל חמץ. אבל מכיוון שטעמם פגום, לרוב השיטות אין צורך בכשרות. **הערות:** איפור (מייקאפ, רימל) אין בו חשש חמץ. אולם יש לציין כי בנוגע לאודם - פעמים רבות היצרן אינו פוגם אותו ממאכל כלב. לכן יש לרכוש לכתחילה אודם עם כשרות. [חלק ממוצרי קוסמטיקה הכשרים לפסח: ד"ר פישר, קרליין, רבלון, רוזנבלום].

חומרי ניקוי - (אקונומיקה, אבקת כביסה, משחת נעליים וכיו"ב) עלולים להכיל חמץ אבל אין צורך בכשרות, מכיוון שטעמם פגום למאכל כלב.

זדלן - [מדובר בתוצר נפט ואין בו טריפות כלל] - כאשר הוא טהור, אינו מכיל חמץ ואין צורך בכשרות. אם יש בו מרכיבי חמץ, מכיוון שהנפט מהווה חלק ניכר - יש כאן ביטול ונתינת טעם לפגם. אולם אם הוא בטעמים - יש צורך בכשרות.

אלומיניום נייר כסף - בשנים האחרונות לא נמצאה בעיה של שימוש בחומר משיחה מן החי או ממרכיבי חמץ. **מקורות:** עדכון כשרות ע"י הרבנות הראשית לישראל (ניסן ה'תשע"ד). יש מחמירים כל השנה מכיוון שלעיתים משתמשים בשמן מן החי בתהליך הייצור.

תבניות חד-פעמי - פעמים רבות משתמשים בשמן מן החי בתהליך הייצור. לכן יש צורך בכשרות לכל השנה, אבל המשחות אינן מכילות חמץ.

הבִּלְגָה וְיִשׁוּעָה

הרב חיים זאיד סיפר: יהודי אחד סיפר לי, שהיה צריך לסדר נושא מסוים בעיר חדרה. הוא נסע באוטובוס מירושלים לחיפה. האוטובוס עובר דרך חדרה. מכיוון שהיה עייף מאוד הוא ביקש מהיהודי שישב לידו שיעשה טובה ויעיר אותו לפני התחנה בחדרה. הלה כמובן הסכים בשמחה. כשהגיעו לחדרה אותו יהודי שכח מהבקשה, ירד מהאוטובוס ולא העיר אותו. הוא התעורר בתחנה המרכזית בחיפה ולא האמין - אני בחיפה!

במקום לכעוס ולהקפיד אמר לעצמו: "הבלגת- הרווחת. שמעתי מהרב זאיד שיחה על גודל מעלת ההבלגה. אלמד עליו זכות ואמחל לו. אשמח ואבטח בבורא העולם, שהכול לטובה". הוא עלה לאוטובוס חזרה לירושלים. לידו ישב יהודי והם דיברו ביניהם. אותו יהודי סיפר לו שהוא עובד באותו מקום שהיה צריך להגיע אליו, והמקום סגור היום, כך שאם היה מגיע לחדרה, הוא לא היה מרוויח כלום. אותו אדם שעובד שם לקח ממנו את כל הפרטים שהוא צריך וסייע לו לסדר את כל מה שהיה צריך על הצד הכי טוב שיכול להיות. היהודי הבין שבזכות ההבלגה הסתדר הכל לטובה ולברכה. (מעובד מתוך 'משכן שילה')

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חנינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,

חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב סעייד גד הכהן זצ"ל

הגאון הרב סעייד גד הכהן זצ"ל - נולד במוצאי שבת ויום הכיפורים בשנת ה'תש"ד (1943) בעיר תיטואין שבתוניסיה למשפחת כהנים מיוחסים בשם משפחת כהן זבולון. מקרא בשם סעייד שפירושו מזל. בהמשך כשעלה לארץ הקדוש שינה את שמו לגד, שגם שם זה משמעותו מזל. כשהיה נער פחות מגיל 16 נשלח ללמוד את מלאכת השחיטה ועבר את מבחן העמדת הסכין כהלכתו. הוא חזר לביתו ללמוד את הלכות השחיטה עצמה. באותה שנה בחורף ירדו גשמי ברכה ואביו חשש לבריאותו ולכן הוא לא הסכים לשלוח את בנו שנית לג'רבא והוא לא הלך לקבל את תעודת הסמיכה.

ביום ראשון, ג' מנחם אב ה'תשכ"ד (1964) הרב עלה לארץ הקודש. בהתחלה התגורר באשקלון. לאחר מספר שנים עבר להתגורר בירושלים בגלל שחרד לחינוך בניו. התגורר בשכונת נווה יעקב עד יומו האחרון. בירושלים עמד מאחורי הקמתו וניהולו של ת"ת 'לחם הביכורים' ובית-הכנסת 'שער גד'. זמן קצר אחרי פורים נחלש חולשה גדולה והובהל לבית הרפואה, שם היה מאושפז כחודש עד יום פטירתו, שב"ק פרשת ויקרא, ז' ניסן ה'תשפ"א (2021). חי כ-78 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים.

אביו: רבי חמיני. **אמו:** מרת תיתה. **אשתו:** מרת ג'ינט (בת ה"ה יצחק צחייק הכהן, אחי אביו). **מרבתי:** הגאונים רבי מעתוק מאזוז (רבו המובהק), רבי בנימין מקיקץ דידי, רבי מרדכי סגרון ורבי חנינא בוגיד סעדון. **בניו:** הרה"ג ר' רונן (רו"מ 'לחם הביכורים'), הרב יגאל וארבע בנות. **מספריו:** • **ברוך מרחיב גד** - ג' חלקים: תורה, תהילים, נ"ך ועוד.

גולת הכותרת של הרב זצ"ל היתה חינוך בני משפחתו. רבינו תמיד דאג, שילדיו יצאו מחוץ לביתם רק עם ליווי, כדי שלא ייווצר מצב שילדים אחרים ישפיעו עליהם לרעה. פעם אחת בנו, הרב יגאל הביט מחלון הבית לצפות בילדי השכונה כשהם משחקים כדורגל.

לפתע הוא הבחין כי אביו נמצא מאחוריו. להפתעתו הרבה הוא ראה כי עיני אביו זולגות דמעות. הבן הוריד את ראשו בהכנעה ונכנס לתוך הבית בפחד כשהוא חושב שעשיו מצפה לו מנה הגונה. הרב בחכמתו הרבה השכיל לקרוא לפניו פסוקים בספר משלי בניגון המסורתי בקול נשנק כמתחנן:

"בני, אל תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתב'בתם. פי רגליהם לרע! רוצו וימ'הרו לשפך דם" (משלי א', ט"ו-ט"ז). הדברים הספיקו לבן להבין כל ימי חייו שמשחק הכדורגל הוא הבל וריק ואין להתפעל ממנו כלל ועיקר.

בנו, הרה"ג ר' רונן, שאביו הרב התגורר תקופה מסוימת בשכונת גילה בירושלים סיפר כי היה לו שכן בחור צעיר, שהיה מדליק בשבת מוזיקה בקולי קולות ומחלל את קדושת השבת רח"ל, כך מידי שבת בשבתו היה חוזר ונשנה המעשה הרע הזה. יום אחד בימות החול הרב פגש את אותו בחור יושב על תל אבנים.

הרב התיישב לידו ושתק. הבחור אמר לו: "אני יודע, מה אתה רוצה. אני מפריע לך בשבת-קודש עם השירים". הרב אמר לו: "נכון". הצדיק התחיל לדבר איתו בנועם על מעלת השבת וקדושתה ועל העובדה כי השבת היא היום היחיד שהקב"ה נתן לנו לנוח בו. מאותו יום בכל השבתות חדל ופסק ממעשה זה והיה זה בבחינת לשון רכה תשבר גרם.

הרב בעל כורחו נאלץ ליטול חלק במלחמת יום הכיפורים במוצאי יום הכיפורים של שנת ה'תשל"ד (1973). כשהרב חזר מבית הכנסת לביתו, גילה על שולחנו צו שמונה שהורה לו לבוא למלחמה מיידית. הרב התפלל לה' שישחררו אותו משם כדי שיוכל לחזור לתלמודו. משמייים נענו לו, כאשר בצבא ראו שהוא אב לארבעה ואשתו לקראת לידה נוספת, הם התפלאו על כך שגייסו אותו. הקצין שחרר אותו מיד לביתו.

בכל מקום ששהה השרה תמיד אווירה של יראת-שמייים טהורה. בכל מקום שהגיע דאג שיהיה בית-כנסת לתפילה. כשהגיע לארץ ישראל הוא גר באשקלון. רבינו התפלל עם קהל עדתו יוצאי ג'רבא בבית-הכנסת 'אוהל משה'. כאשר הגבאי ר' מאיר חורי פנה לרבינו וביקש ממנו לקרוא בתורה, רבינו סירב בטענה שיש אחרים טובים ממנו. ר' מאיר לא הרפה ואמר לו, שאם לא יקרא בתורה - הם יאלצו לסגור את בית הכנסת.

מאותו היום רבינו התחיל לקרוא בתורה, כשגדול עומד על גביו הוא הגה"ק רבי חווייתו חורי זצוק"ל. כשהגיע לעיה"ק ירושלים ראה כי מתפללים רבים בבית-הכנסת שהיה מקלט והמקום צר מלהכיל את הציבור. הרב הלך ופעל אצל רב השכונה רבי משה בן אבו להשיג מקום גדול יותר כדי שגם הילדים הקטנים יוכלו לבוא (שלא יכלו לבוא מחמת הצפיפות והרב הצטער מזה מאוד). היום בית כנסת 'איש מצליח' בגילה עומד עד עצם היום בזכות הרב.

כשהרב התגורר בשכונת נווה-יעקב הגיעו לבניין זוג צעיר- שכנים חדשים. הרב קיבל אותם בסבר פנים יפות ודאג להם שירגישו בבניין החדש בנוח, כאילו הם ותיקים. לאחר שנכח לראות כי בבית הזוג לא היתה ספה, רבינו העניק להם ספה, שהייתה ברשותו ואילו לעצמו קנה ספה אחרת.

לימים הרב עבר להתגורר בבית אחר באותה השכונה. כשהרב חלה, אותם השכנים לא ידעו שהוא חולה. באותו מוצאי-שבת שהרב נפטר החלטו אותם שכנים כי הספה 'עשתה את שלה' והחליטו לזרוק את הספה בדיוק ביום הפטירה. שעה קלה לאחר מכן הם שמעו את הכרוז המודיע על פטירת הצדיק ומועד הלוויה.

(החומר באדיבות מכן 'ממלכת כהנים')

כְּחוֹשׁ הַדִּיבוֹר

השמות ממש לא מוכרים לי. מדוע הזמנתי? אבל בכל זאת החלטתי בעז"ה להגיע כי שלחו לי את ההזמנה.

אני נכנס לאולם. אני רואה מחזה מדהים. החתן יושב באמצע המעגל. מסביבו יושבים כל הקהל חבריו וידידיו (הרגשתי כזר בתוכם מאחר ולא היה חסיד אחד ביניהם, ציבור ליטאי מובהק אף אינו נוהג מנהג ה"מצווה טאנץ").

הם שרים בדמעות ובהתלהבות את השיר הנודע של רבי אביעזר וולפסון שליט"א: "מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי". הם שרים ובוכים.

אני עדיין לא מבין מה אני עושה כאן. אומנם קיבלתי הזמנה, אבל אני ממש לא נראה ששייך לכאן. לרגע חשבתי: "אולי בטעות ההזמנה הגיעה אלי? זה לא סביר אבל מנגד אני לא מכיר שם אף אחד".

לפתע החתן שנמצא במרכז מבחין בי. הוא קם ממקומו ופשוט סחב אותי למרכז המעגל. הוא נפל על כתפיי והתחיל לרקוד איתי בהתלהבות עצומה.

אני מנסה בעדינות להיחלץ ממנו. אני מביט בפניו ותוהה: "מי הוא? מדוע הוא מתנהג איתי כך? למה הוא הזמין אותי?". ברור היה לי שהוא מזהה אותי.

שאלתי אותו: "מהיכן אתה מכירים?". הוא בפליאה עצומה עלי שואל: "אתה חצה לומר לי שאתה לא זוכר אותי? איך זה יתקן? הרי אני הבחור שאיחלת לו שאתה תבוא ותשתתף בחתונתו, למרות שידעת כי הרפאים לא נתנו לו זמן רב לחיות".

התבוננתי בפניו בפליאה - "כיצד אירע הנס?", תהיתי. הבחור הביט בי והסביר: "מאז אותו ביקור, לא שכחתי ליום אחד את המשפט שאמרת אז ב'טעות' לחבר שהיה איתך וניגנתם שם עבורי".

"אם ירצה ה', בחתונה שלו אנחנו נבוא לשמח". בניגון ובמעשים שעשית עבורי כל כך שימחת אותי ורוממת את רוחי למרות המצב הרפואי שלי.

המשפט האחרון שאמרת לי, נתן לי כל כך הרבה כוח ותקווה כי אסור להתיימשך למרות המצב בו אני נמצא. מאותו היום התחזקתי בתפילה ולא התייאשתי, עד שבעזרת ה' יתברך רופא כל בשר הבראתי והחלמתי כליל.

"הנה אני כאן נמצא היום, שמח ביום המאושר בחיי - ביום חתונתי. זו ההזדמנות שלי ושל משפחתי לומר לך תודה רבה על חלקך בהצלתי".

"לכן הזמנתי אותך כדי שתראה במו עיניך עד כמה המעשים שלך גדולים ויכולים ממש להציל ממוות לחיים כפשוטו".

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'ניצוצות'. ניתן ללמוד ממנו עד כמה יש בכוח הדיבור היוצא מפינו לנטוע כוח וחיות בזולת. להלן הסיפור מפי בעל המעשה הרב שוורץ.

אני מבקר בבתי הרפואה לשם מצווה יחד עם ידידי הטוב המנגן הנודע ר' מיכאל שניצלר הי"ו ואחרים. אנחנו משתדלים לשמח את החולים.

לאחר שצברתי ב"ה שעות רבות של ביקורים אלו נוכחתי לראות ולגלות איזו השפעה אדירה, כבירה ועצומה יש לניגוני שמחה.

בבתי הרפואה אני גם משתמש בחוש נוסף של תרגילים נפלאים ומשמחים (באמצעות זריזות ידיים - ביררתי, חקרתי ודרשתי מפייהם של מורי הוראה מובהקים מה מותר לעשות ומה אסור לעשות).

המעשים הללו מסיחים את דעתם של חולים הנמצאים במצבים נואשים, קשים ואיומים. לפעמים אני מבקר במחלקות של חולים במחלות קשות ובמחלקות שבהן מאושפזים אנשים שהוגדרו ל"ע עם מחלות סופניות, "המחלה הנוראה" ועוד.

אנחנו עדים כי רגעי השמחה הללו מצילים חולים כפשוטו ומחזירים אותם ממש ממוות לחיים. גם אם הצלחנו לעזור לחולה במשך ימים ספורים בלבד - והיה זה שכרי.

יום אחד הגעתי לבית הרפואה הנודע 'ממוריאל הוספיטאל' עם ר' מיכאל שניצלר הי"ו. בדרכנו נכנסנו לחדרו של בחור צעיר כבן שמונה עשרה שנים מלייקווד.

מדובר בבחור עם גידול ממאיר בראשו רח"ל ה" שהיה כבר היה במצב סופני. הרופאים נואשו רח"ל מחייו ולדבריהם נותרו לו רק כמה שבועות בודדים לחיות.

נכנסנו לחדר והתחלנו לשיר ולזמר, לבדח ולהקסים עד שפשוט בס"ד שינינו את מצב רוחו כליל והוא עלז ושמח מאוד.

בסיום הביקור נפלט לי משפט מטופש תוך כדי שאני פונה למיכאל ואומר: "אי"ה בחתונה שלו אנחנו נבוא לשמח"...

מיד תפסתי את עצמי. נשכתי את השפתיים חזק חזק אבל המשפט יצא כבר.

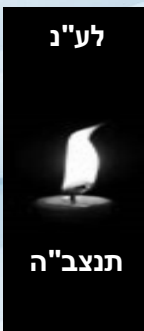
הבחור שידע את מצבו הבריאותי ענה לי בחצי חיוך: "אי"ה בגלגול הבא"...

אני לא ידעתי היכן לשים את עצמי מבושה ומחרטה על המשפט התמוה.

עוברים שנתיים וחצי. מאז הספקתי לבקר ולחזק חולים ולשמח בריאים. יום אחד אני מקבל הזמנה לבוא ולשמח בחתונה בעיר לייקווד בתאריך ט"ו בכסלו ה'תשס"ג.

הסתכלתי בשמות שתי המשפחות ושמות החתן והכלה.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רגינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
יצחק בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
פיבי מלכה בת מזלי ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
נעמי בת כותום ע"ה	אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה
סעדה בת בסה ע"ה	כל נשמות עם ישראל	

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	ר' עוליאלי ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	יצחק בן חביבה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זידי בן קלרה ז"ל	אחורן (אורי) בן רבקה ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	קסאנש בת דגיטו ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה	אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	שרה בת נרקיס ע"ה	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	יעקב בן סלימה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	מישא אסתר בת זרה ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל	יהודה בן סעדה ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
רחמה בת מסעודה ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה
סעידה בת תופחה ע"ה	חיים חומטל בן רינה ז"ל	סעידה בת תופחה ע"ה
	שפרה בת פסיה ע"ה	

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

תזריע

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת תזריע

- ב ..... מרבים באמונה - חיזוק האמונה בימים האלו
- ד ..... יבקשו עליו רחמים - חשיבותה של כל תפילה ותפילה
- ז ..... הנגע את עינו - הכל תלוי בשמירת העינים בקדושה
- ט ..... כי תזריע - הזורע ממונו בצדקה מצמיח ישועות נפלאות
- יב ..... ועבדת את העבודה הזאת - מעלת עבודת 'ביעור' החמץ
- יג ..... 'עבדו' בשמחה - להתרחק מן הכעס והרוגז
- טז ..... לעסוק בדברי תורה - קביעת עיתים לתורה

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת תזריע

מרבנים באמונה - חיזוק האמונה בימים האלו
 בה אמר הרה"ק רבי מנחם נחום מבאיאן טשערנאוויץ
 זי"ע (תפארת מנחם ר"ח ניסן תרצ"ה), שכשם שאמרו
 חז"ל (תענית כט.) משנכנס אדר מרבין בשמחה, כך
 משנכנס ניסן מרבין באמונה, (ושעם הדבר) כי 'בניסן
 נגאלו' - בזכות האמונה, ו'בניסן עתידין להגאל'^א בזכות
 האמונה (ילק"ש ח"ב רמז תקי"ט), וכמו שנאמר 'כימי צאתכם
 מארץ מצרים אראנו נפלאות' (מיכה ז טו)^ב.

א. באופן נפלא מבאר רבינו הר"ן בדרשותיו (דרוש ח' ד"ה ההקדמה השלישית) דהנה אמרו חז"ל (ר"ה יא) 'בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל'. והיינו שכל חודש ניסן נחשב לחודש הגאולה. ומבאר הר"ן, שעל ידי שגאולת מצרים היתה בחודש זה לכן עד היום הנו מסוגל לגאולה, כי כשם שבענינים הגשמיים קל יותר להרתיח מים שכבר רתחו בעבר וקל יותר להדליק נר שכבר דלק בעבר, כך גם ברוחניות קל יותר להחיש ולהביא גאולה בחודש שכבר נגאלו בו. וז"ל הר"ן, שהענין כאשר קבל צורה אחת גם כי תסתלק הצורה ההיא מן הדבר ההוא, שיקבל הדבר ההוא הצורה ההיא שנית, יותר בקלות, במעט פעולה. וזה מבואר נגלה, כי המים כשהוחמו וקבלו צורת החום, גם כי נתקררו יקבלו החום שנית יותר בקלות, מפני שהחום הראשון חלחלו ודקדקו חלקיהם, ולכן יקבלוהו שנית בקלות יותר, וביחוד כאשר לא עמדו בקרירותם זמן רב. גם העץ והפתילה כשידליקו האש או הנר בהם, הם יותר מוכנים לקבלו פעם שנית אחר הכבותם מאשר היו קודם הפעם הראשונה. ומזאת ההקדמה הוציא ר' יהושע בפ"ק דר"ה (יא.) תולדה אחת והוא שבניסן עתידין ישראל ליגאל, והוא כי מאחר שכבר הוכן החדש ההוא לגאולת האבות הדין נותן שבו יגאלו הבנים פעם אחרת.

ועל פי דבריו יבואר עוד מה שאמרו צדיקי בית רוז'ין שמלבד ששם החודש 'ניסן' מורה שהימים הללו הם ימי ניסים לישראל, עוד יש בו להורות על ריבוי הניסים, כמו שדרשו (ב"מ לג.) על הכתוב (שמות כג ה) 'רובץ - ולא רבצן' ופירוש רש"י, 'רובץ - מקרה הוא לו שרובץ תחת משאו בפעם הזאת, ולא רבצן - הרגיל בכך', והיינו שהאות 'ן' מורה על רגילות וריבוי מידי יום ביומו, ולכן נקרא החודש - 'ניסן' ולא 'נס', להורות שיש בו ריבוי ניסים, וההנהגה ניסית שולטת, ובנקל יכול כל אחד להיושע בכל משאלותיו. והיינו כאמור, ש'מאחר שכבר הוכן חודש ההוא לעשות בו ניסים ונפלאות לאבותינו בימים ההם, אם כן 'הדין נותן' שכך יהיה גם בזמן הזה... אמור מעתה בניסן עתידים להיגאל - מלבד הגאולה הכללית שתהיה בקרוב ממש - גם גאולה פרטית לכל אחד ואחד בכל העניינים הזקוק בהם לגאולה' וישועה.

ובהאי עניינא יש להביא מה שכתב הגאון ר' שמעון שוואב זצ"ל (בספרו מעין בית השואבה פ"א בא) וז"ל, כשזכיתי להיות משובתי שבת אצל מרן הגה"ק החפץ חיים זצוק"ל פתח ואמר בליל שב"ק, בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל, הנה אף שצריכים לחכות בכל יום לביאת המשיח, הרי על פי דין צריכין לצפות לישועה בכל חודש ניסן כספק השקול שמא יבא בחודש הזה או לא יבא, אבל חבל שהיצר הרע עושה מזה ספק רחוק. עכ"ל.

ב. והנה הגם שהאמונה היא 'סם החיים', כלשון הכתוב (חבקוק ב ד) 'וצדיק באמונתו יחיה', ואי אפשר לחיות בלא אמונה אפילו רגע אחד, אך 'סם חיים' זה נצרך ביותר בימים אלו - ימי 'ערבי פסחים', בהם עסוקים ישראל קדושים בביעור חמץ וסילוקו מן הבתים והכנתם לקראת חג הפסח הממשמש ובא, ומצוי ביותר 'תקלות' שונות, וצריך להאמין שכל מה שאירע לו הכל הוא בהשגחה פרטית מדוקדקת, ועי"ז ינצל מן הכעס ומן הרוגז המכלים לב ונפש כאחד...

ו'נצייר' את הדברים, במי שהיה צריך לכמה מנות 'בשר ודגים' לקראת היו"ט המשמש ובא, ולא מצאם בחנות הסמוכה לביתו, וגם לא בחנויות הרחוקות קמעא, רק בפאתי העיר מצא, ובעזה"ש"ת קנה כמות גדולה של 'בשר ודגים' לכבוד שבת קודש, ואך בקושי שירך רגליו כשמשאו בידו בחום היום, ובבואו לביתו הוברר בידו ש'חבילה' זאת איננה שלו, כי את שלו שכח בחנות, ועתה עליו לחזור את כל הדרך בחום היום להחזיר את אשר בידו ולקחת

את שלו, וכולו נרגז ומאבד עשתונותיו... אוי לו למי שמעז להתקרב בשעה זו לד' אמותיו... עתה בן אדם, עמוד וחשוב נא, אילו היה אליהו הנביא נגלה אליך, ומבקשך גש לחנות פלונית תן להם חבילה זו וקח משם חבילה פלונית הרי היית מתמלא שמחה, כמה היית מודה ומשבח ועל כל פסיעה ופסיעה שאתה זוכה לקיים הוראתו של אליהו הנביא, מעתה ק"ו שצריך לשמוח שמקיים את רצון הבורא ית"ש בכבודו ובעצמו ששילחו בשנית אל החנות, ודייקא בחום היום לחנות המרוחקת, כי בזה הוא יותר מהדר בקיום שליחותו של הקב"ה.

הגאון רבי משולם איגרא זצ"ל היה מחמיר שלא לאכול מצות זולת הכזיתים שחייב האדם לאכול מן התורה בליל הסדר (יש 'יחידים' המקפידים על כך, בחששם לחימוץ במצות, כי אם אין משגיחים עליהן כהוגן בעת האפיה קרובות הן מאד לבוא לידי חימוץ), והיה משגיח מאד על אותן מצות שאכל בליל הסדר למצוות היום, כשהוא עצמו עומד על גבי עושי המלאכה שיתעסקו בעבודת הקודש כתיקונה, ומשעת קצירה עד אחר אפיה היה בוחן ובודק שיהיה הכל בתכלית השלימות בכל פרטיה ודקדוקיה.

שנה אחת בערב פסח אחר חצות היום רעבו ילדיו לאכול, ולא מצאה המשרתת מאכל כדי שביעה להשקיט בו רעבונו (כי כבר שרפו את החמץ), לפי תומה ראתה את ה'מצות' ונתנה אותן לילדים, משהבחינה בכך הרבנית נבהלה מאד, שהרי ידעה כמה יגיעות טרח הרב לאפות את המצות כהלכתן, ומהיכן ישיגו כעת מצות מהודרות כאלו, ומתוך שחששה ופחדה מקפידת בעלה החליטה לברוח מן הבית ולחזור רק לאחר שישב מבית הכנסת, וכך עשתה, אולם כאשר חזרה הביתה קיבלה בעלה הרב במאור פנים, הבינה האשה שאינו יודע מאומה מן המאורע, לכן פרצה בבכי וסיפרה על המצות שנאכלו בטעות על ידי הילדים, מששמע כן הגאון השיב בפשטות ובניחותא, 'מה לך כי תבכי, וכי אין בבית מצות אחרות'.

הרה"ק מסאטמאר זי"ע היה מספר מעשה זה בהתפעלות, והיה מוסיף ואומר, שעיקר החידוש הוא ה'פשטות' שהיתה בתשובתו, כי ברוב אמונתו בהשי"ת בתכלית השלימות, לא עלה בדעתו כלל לכעוס ולהתרעם, לא על הילדים ולא על המשרתת ואף לא על זוגתו שאולי לא הצניעה את המצות בשמירה מעולה, שהרי על האדם לעשות רצון קונו, ואם הכי איתרמי ליה שהאכילו את הילדים במצות אלו בוודאי שכך היה צריך להיות, הרי כך היה רצון ה' - שיקיים מצוות הלילה במצות אחרות, וממילא לא היה לו קפידה כלל, ולא ראה שום מקום ופתח שיגרום לו לכעס.

מעשה ב'מלמד' בן דורנו, שיצא ביום מן הימים ב'ערבי פסחים' מתוך כיתתו באמצע השיעור, התקשר לבני ביתו ושאלם האם כבר השליכו את ה'בגדים' הישנים מהבית אל האשפה ברחובה של עיר, ומשנענה שאכן השליכו לאשפה, שאל שוב, האם יש אפשרות להחזירם מאשפתות, ויאמרו לו בני הבית כי כבר הלכו להם אוספי האשפה ואי אפשר לחזר אחר הבגדים, כשמוע המלמד כי כן שב אל תלמידיו והמשיך באמירת השיעור כאילו לא היה. לאחר השיעור פגע בו המנהל ושאלו מדוע יצא בעיצומו של שיעור לדבר עם בני ביתו דברים של מה בכך - לברר אודות ה'בגדים' אם השליכום לאשפה אם לאו. ויען המלמד ויאמר, הנה עומד אני לקראת נישואי אחד מצאצאי ומכיוון שלרש אין כל, על כן לויתי סכום אדיר מגמ"ח פלוני לצרכי החתונה, והנחתיו למשמרת באחד מכיסי בגדי הישנים - במקום שאין היד שולטת בו, באמצע השיעור נזכרתי שנו"ב אמרה לי שהיום עומדים לזרוק את כל ה'שמאטעס' לאשפה, לכן יצאתי מיד לבקשם שיוציאו את המעות מכיסי הבגד...

נתפעם המנהל ושאל את המלמד, ואיככה היה בך שלוות הנפש וכח הסבל לסבול את הבשורה הקשה על איבוד הדמים, ולחזור מיד לפני התלמידים להמשיך ה'שיעור' כאילו לא אירע דבר, ענה המלמד, הנה אנכי מתלמידיו של המשגיח הגה"צ רבי גד'ל אייזנער זצ"ל והוא השריש בנו, 'עיקר ירידת האדם לעולם הזה הוא למען יעמוד בנסיון ברגעים הקשים הללו' - בכדי שיתחזק אז באמונה שהכל הוא בהשגחתו העליונה של הקב"ה, ואם לא עבור רגעים הללו לשם מה ירדנו לעולם הזה.

עוד נימא מילתא אחריתי בעניין האמונה, שהלא ידוע לכל אחד ואחד עד כמה מרובים המה ביותר הוצאות הפסח, ובפרט בזמן הזה שנתקיים בהידור מה שאמרו חז"ל 'והיוקר מאמיר', ובמקום אשר יתלה עיניו ב'עסקן' פלוני ואלמוני ש'יסדר' לו כמה 'תלושים' של קמחא דפסחא, או שיואיל בטובו להעניק לו כמה שקי תפוחי אדמה (Potatoes)... אזי צריך להאמין במי שאמר והיה העולם כי הוא הזן ומפרנס לכל, והוא הוא הגביר הגדול המעניק קמחא דפסחא לכל דכפין (בלי תור ו'קשרים', וגם אין צורך לדחוף בכדי להגיע אליו...), וכלישנא דגמ' (ביצה טו:): 'אמר ר' יוחנן משום ר' אליעזר בר' שמעון, אמר להם הקב"ה לישראל, בְּנֵי לוֹוֹ עָלִי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע'.

באר הפרשה - פרשת תזריע

יבקשו עליו רחמים - השיבותה של כל תפילה ותפילה
בפרשתן (יג מה), 'והצרוע אשר בו הנגע... וטמא טמא
 יקרא'. ובגמרא (שבת סז). נתבאר שצריך להודיע
 צערו לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים, ולמדו מכאן,
 שאילן המשיר פירותיו צובעו בסיקרא (צבע אדום) כי היכי
 דליחוייה אינשי וליבעו עליה רחמי (כדי שיראו אותו הולכי
 דרכים ויבקשו עליו רחמים)². מכאן למד הגאון רבי יחזקאל

וכבר כתב הנצי"ב ב'העמק דבר' (שמות יג ד) על הפסוק
 'היום אתם יוצאים בחודש האביב' - שאין צריך
 להרבות בחודש ניסן בפעולות להשרשת האמונה, אלא
 'די בהכנה מועטת', ובוה מבאר הטעם שנוכח כאן
 'חודש האביב', שכשם שזמן זה מסוגל לזריעה הרבה
 יותר מבשאר חדשים, כך גם האמונה נקלטת בלב
 ביותר בימים אלו.

וכבר איתא ב'מדרש תנחומא' בפרשתן (ו), מעשה בכהן אחד שהיה רואה את הנגעים. מטה ידו, בקש לצאת
 לחוצה לארץ בכדי לאגור ממון לפרנסתו. ויקרא לאשתו ואמר לה, קשה לי לצאת מארץ ישראל מאחר שבני אדם
 רגילין לבא אצלי, להראות את נגיעיהם - ולא יהיה להם למי להראות הנגעים כשאשה בחו"ל, על כן אלמד אותך
 שתהיי רואה את הנגעים. ולמד אותה שאם תראה שערך של אדם שיבש המעין שלו, תהא יודעת שלקה. לפי שכל
 שער ושער, ברא לו הקב"ה מעין בפני עצמו שיהא שותה ממנו. יבש המעין, יבש השער. אמרה לו אשתו - ברצותה
 למנוע ממנו לצאת לחו"ל), ומה אם כל שער ושער, ברא לו הקדוש ברוך הוא מעין בפני עצמו שיהא שותה ממנו. אתה
 שאתה בן אדם (וכמה שערות יש בך, ומלבד זאת שגם בניך מתפרנסין על ידך, א"כ בוודאי יש לך כמה וכמה מעיינות וקורות של שפע), לא
 כל שכן שיזמן לך הקדוש ברוך הוא פרנסה. לפיכך לא הניחה אותו לצאת חוצה לארץ.

ג. והנה אילו היו שואלים את הבריות כדת מה לעשות ב'אילן המשיר פירותיו', הרי רבים 'החכמים' היו מתחילים
 להציע עצות שונות ותשובות הרבה, כגון לנכש את האילן, או להתייעץ עם מומחים לדבר וכיו"ב, אכן חז"ל
 הקדושים עצה אחרת היתה להם (מלבד ההשתדלות) - להרבות בתפילה על ידי שיוודיע צערו לרבים והמה יבקשו עליו
 רחמים, כי אין עצה ואין תבונה בלתי תפילה ועוד תפילה...

מעשה נפלא שמענו מפי מרא דעובדא אשר בשנים עברו שימש כמלמד דרדקי בעי"ת מאנסי יצ"ו, ואלו דבריו,
 שם נהוג להעלות את התלמידים מכיתה לכיתה הגבוהה באסרו חג סוכות, והנה באחד השנים במשך חודש תשרי,
 שמעתי מה'מלמד' הקודם (שהיה דר בשכנות לביתי וגם היה קרוב אל לבי מאד), כי הנני אמור לקבל אחרי החג כיתה קשה
 מאד מאד, ואף הסביר לי היטב את ה'מעלות' של הכיתה הלזו...

והנה, מעודי נהגתי להשקיע רבות בתלמידי (כי בילדותי עברתי ילדות קשה ביותר, ואמרתי אל לבי, הנה כשהיו תלמידים תחת
 ידי אשקיע בהם כל נשמת - שלא ירגישו את הקשיים שעברו עלי בשעתו), ואכן, לקחתי עצמי לידיים, ובמשך כל ה'בין הזמנים'
 הגיתי בהרבה ספרי חינוך, וככה הגעתי לתחילת הזמן כשהנני נכנס לכתה בראש מורם, עם 4-5 דפים כתובים בעצות
 נפלאות, כדת מה לעשות בכל אופן ומקרה שהתלמידים אינם מקשיבים, או מתחצפים וכו', עצות להשליט 'משמעת'
 וכיו"ב הרבה. אמנם, כבר מיד בעת הכנסי לכתה, גיליתי את המצב... הילדים היו רחוקים ממשמעת ודרך ארץ
 כרחוק מזרח ממערב... וכל אחד מהם הפך את 'הכיתה' לכיוון אחר... ממש תוהו ובוהו, ולא הצלחתי ללמוד עמהם
 מאומה, ה'עצות' היו שוות ל'כפרות'... עד כדי כך שכבר בשבוע השלישי לתחילת הזמן חשבתי לעזוב את העבודה
 ולחזור רק בשנה הבאה.

באמצע השבוע השלישי, ויהי בבוקר באמצע תפילת שחרית פרצו רגשי לבי, ונפתח מקור דמעות עיני, וכל זה
 בעת אמירת 'מזמור שיר... שועתי אליך ותרפאני... ואני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם... הסתרת פניך הייתי נבהל,
 אליך ה' אקרא ואל ה' אתחנן... שמע ה' וחנני ה' היה עוזר לי... הפכת מספדי למחול לי', וכה אמרתי לפני אבינו
 שבשמים, הנה סמכתי על עצותי... שכחתי ממך ה', ולכן אני נראה כך, אנא, רבש"ע מעתה אינני סומך לא על
 ה'נסיון' שלי בחינוך, ולא על ה'עצות' שהכניתי לעצמי, היום הנני חוזר לתלמוד תורה וקורע את כל דפי העצות
 שהכניתי לעצמי. וכך הארכת בתפילה - כולם כבר גמרו להתפלל את התפילה, ואני עדיין במזמור שיר...

משגמרתי להתפלל, נכנסתי לכיתה, והפלא ופלא - התפילה מקרב הלב, ומתוך ההכרה כי אין לנו על מי לסמוך
 אלא על אבינו שבשמים פעלה מיד את פעולתה, כל התלמידים שתקו כדגים... אמרתי להם להתחיל להתפלל וכולם
 פתחו את פיהם בתפילה ללא יוצא מן הכלל, לאחמ"כ בעת הלימודים הקשיבו והשתתפו בענינים הנלמדים, ואכן,
 בסוף השבוע ידעו כל התלמידים היטב את הנלמד, באופן שלמעלה מדרך הטבע... ועד סוף שנה התלמידים התעלו
 מעלה מעלה. וכל זה בזכות ההכרה שאינני יכול לבד ובתפילה לפני השי"ת.

להתפלל כך, א"כ לא אעשה מאומה, לא כן היא דרכה של תורה ותפילה, אלא על האדם להחשיב כל תפילה קטנה, אף תפילה הנאמרת בסמוך לעין ברחובה של עיר.

אנב אורחא למדנו עוד מכאן, עד כמה יש לאדם להתפלל על צרת חברו, שאם אמרו חז"ל הקדושים שמוטל על עוברי דרכים לבקש רחמים על 'אילן' שאין מצבו שפיר, על אחת כמה וכמה שיש לבקש ולהפיל תחינה על צערן של כל יחיד מישראל הזקוק לרחמים, לבקש על ישועתו של אחיו מישראל, ובוודאי יפעל בתפילתו לקרב ישועתו.

לעוונישטיין זצ"ל (ועוד בעלי מוסר) 'הלכות גדולות' בהלכות התפילה, שהרי פשיטא שאין כוונת הגמרא לומר שיכריזו על 'יום תפילה רבתי' לביטול הגזירה הקשה על שלימות העין, אלא הכוונה, שבראות עוברי אורח אילן הצבוע כאות וכסימן שאינו בבריאותו השלימה, שפירותיו נושרים ואינם 'ברי קיימא', יפטירו 'תפילה קצרה' תוך כדי הילוכם - שיחדש הקב"ה ימי האילן כבראשונה, ותו לא.

נמצינו למדים, שאף בקשה קטנה בוו לתפילה תחשב, ושלא יאמר אדם שרק תפילה גדולה ומרובה נחשבת כתפילה, וממילא אני שאין לי פנאי וסיפק בידי

ד. סיפר הגאון רבי בן ציון גוטפארב שליט"א, שפעם ביקשה ממנו אמו שיסע אל הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל וישאל בשמה, מאחר שהיא מתפללת על איזה ענין זה תקופה ארוכה ועדיין אין רואים כל ישועה באופק כלל וכלל, וממילא היא עומדת ב'פרשת דרכים', האם יש להבין מכך שאין זה רצון השי"ת למלא בקשתה, וממילא מה יש לה להתחכם ולבקש שוב ושוב, או שאדרבה, מותר וצריך להמשיך, וביקשה ממנו שיסיים את השאלה בפסוק (תהלים סט ד) 'כלו עיני מייחל לאלוקי'...

ואכן במצוות 'כיבוד אם' נסע לבני ברק, וקבלו הגר"ח בסבר פנים יפות, שמע את השאלה, ומיד השיב הרי"ז גמרא מפורשת (ברכות לב): 'אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל, שנאמר (תהלים כז יד) קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'', אך הוסיף הגר"ח זצ"ל לדייק בלשון הגמ' שלא אמרו ימשיך להתפלל וכיו"ב אלא יחזור ויתפלל, והכוונה בזה היא, לאפוקי מדרך הבריות שאם אינם נענים נחלש אצלם כח האמונה בתפילה והם 'מתחזקים' להתפלל... אבל כבר לא מתאמצים כמו עד עתה, אלא יחזור ויתפלל - והיינו להתחיל מתחילה, לגשת עם כל הלב עם כל האש - תבערת קודש אל ענין התפילה, עם כל התקוה, עם כל האמונה בכחה של תפילה שהיא פועלת, וזהו יחזור להתפלל יחזור לראשונה - כאילו הוא ניגש בפעם הראשונה להתפלל, ובזה יפעל פעולת טוב בתפילתו לטובה ולברכה.

וכאותו מעשה שסיפר הגאון רבי יעקב לנדא זצ"ל רבה של עיה"ת בני ברק יצ"ו, מה שהיה בשנות נעוריו כאשר הסתופף בליובאוויטש אצל הרה"ק מהר"ש זי"ע, שפעם הכניסו ס"ת חדש לארון הקודש שבהיכל ביהמ"ד, ותגבר השמחה עד מאוד, בריקודים סוערים בקול רינה וצהלה, והיה שם אחד שלא היה יכול להשיג ב'רוחב שכלו' לשמחה מה זו עושה, שהרי אין זה ספר תורה ראשון שמכניסים, וב"ה ארון הקודש מלא וגדוש בס"ת לרוב, עד שלא היה יכול להתאפק ואמר בלשון בתמיה וזלזול נאך א ספר תורה... (עוד ס"ת), נענה לו המהר"ש ברוב רגש דקדושה ולבת אש נ-א-ך א ספר תורה... וכמי שאומר וכי מילתא זוטרתיה היא שמכניסים עוד ס"ת... וכך גם לענין התפילה, כשהוא 'חוזר ומתפלל' חלילה מלומר לעצמו נאך א תפילה... מתוך זלזול וחוסר הערכה לאותה תפילה שעומד לשפוך, אלא אדרבה יתאזר בעוז ובתעצומות לומר נ-א-ך א תפילה... יגיל וישמח בחלקו על הכח האדיר שנתן לו הקב"ה בידיו - כח התפילה, ועי"ז בוודאי ישבר כל מחיצות ברזל ויקרע את כל המסכים המעכבים את התפילה.

ה. וכך ביאר הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (יתרו ד"ה ויאמר) בלשון הכתוב (שה"ש ב יד) 'יונתי בְּחַגְגֵי הַסֵּלַע הַשְּׂמִיעִינִי את קולך כי קולך עָרַב', והנה, 'ערב' הוא מלשון 'ערבות', והכוונה, שהקב"ה מבקש מכלל ישראל להשמיע קולם על צרות אחרים, כי כל ישראל ערבים זה לזה, ומביא מה שאמר שמואל הנביא (שמואל א' יב כג) 'גם אנכי חלילה לי מחטוא לה' מחדול להתפלל בעדכם', והרי שמניעת התפילה על חברו נחשבת היא כחטא, לעומת זאת 'עיקר התפילה הנשמעת למעלה יותר הוא כשמתפלל בעד חברו'.

נביא כאן עוד מעשה שסיפר ה'מלמד' הנ"ל, שרבות בשנים היה נוהג לעלות לארה"ק בימי הקיץ כאשר לא מתקיימים הלימודים בתלמודי התורה בחו"ל. והנה לאותו שכן היו באותה תקופה 4 בנים מבוגרים חשובים מאד, שעדיין לא מצאו את זיווגם, ומאחר שהשכן היה בידידות קרובה עמי על כן ביקש ממני, בהגיעך לעמוקה על ציון התנ"א יונתן בן עוזיאל הידוע כמסוגל לפעול שם זיווגים הגונים, אנא אבקשך שתתפלל ותבכה שם עבור בניי. כן

באר הפרשה - פרשת תזריע

הווה, מיד למחרת הגעתי לארה"ק נסעתי לעמוקה, ובכיתי שם על כל אחד ואחד מבניו - על כל שם ושם בפרטיות, בכיות נוראות שמעולם לא בכיתי אפילו על הקרובים אלי.

ירדתי מהציון, נכנסתי לרכב שהמתין לי ומיד התקשרתי לשכני, נוי"ב ענתה ואמרה שרק בעוד שעה יוכל השכן לדבר... כעבור שעה התקשרתי שוב, ואז סיפרתי לו על הבכיות והתפילות בעמוקה. נענה השכן בהתרגשות, ראה נא, זה כשלוש רבעי השנה מדברים איזה שידוך לבני הגדול, והצד השני לא הסכימו, והנה, לפני שעה (באותו זמן שסיימתי תפילתי בציון בעמוקה) הם החזירו תשובה חיובית, והגלגלים החלו לנוע... משם המשכתי לתפילה בציון התנא רבי מאיר בעל הנס, כאשר גמרתי שם את סדר התפילה כבר שברו צלחת למזל טוב.

לסיום דבר הוסיף, שכעבור שנתיים בנסיעתי לארה"ק נסע שוב לעמוקה, אז התפלל על שידוך לבנו שכבר מלאו לו ח"י שנים, ומיד בצאתו משם - בעמדו באותו מקום אשר עמד לפני שנתיים - בירידה מהציון, התקשרו אליו מביתו שבמאנסי, והודיעו לו שעליו לחזור תיכף ומיד לארה"ב, כי קבלו תשובה חיובית על שידוך מאד טוב לבנו, ואכן חזר ולמחרת נגמר השידוך, והרגיש כעין הכרת הטוב, שבאותו מקום שנתקבלה התשובה לבני השכן קבל גם הוא שידוך לבנו.

1. מידי שנה בשנה אחר אפיית מצות היה הגרי"ז סאלאוויצ'יק מבריסק זי"ע עולה לביהמ"ד דחסידי קארלין, פעם פגש שם את החסיד המפורסם רבי יהושע העשיל הלטובסקי זצ"ל, מזקני חסידי קארלין ומנכ"י הדעת שבירושלים, וסיפר לו החסיד על אחד הצדיקים, שהיה מהדר מאד באפיית מצות בחומרות ודקדוקים שונים, שנה אחת בצאתו מאפיית המצות אחר שעות רבות של יגיעה ועמל, החזיק את מצותיו בחביבות מתוך שבח והודאה להקב"ה על שזכה לאפות מצות כשרות ומהודרות, עודו צועד בדרכו פגע ביהודי פשוט המהלך כנגדו ומצות בידו, משראהו הצדיק ביקש אותו להחליף עמו מצותיו. שמח האיש על ה'עסק' הלז כמוצא שלל רב, וכך עשו, והיו תלמידי הצדיק תמהים מאד על הדבר הזה, איך הסכים לוותר על המצות המהודרות בכל פרטי ודקדוקי הדינים ולקבל תמורתן מצות פשוטות, עד שנתברר להם שאותו איש פשוט סיים את כל ספר תהלים באותו יום והתפלל להקב"ה שלא יכשל בחשש חמץ במצות, על כן החשיבם הרבי כל כך.

משסיים החסיד לספר עובדא זו, שאלו הרב מבריסק מה מלמדנו מעשה זה, השיב החסיד ואמר בפשטות, לימוד גדול שנינו כאן - שהצדיק העדיף מצות שנאפו בכח התפלה יותר מן המצות שנאפו בעמל ויגיעה של בני אדם, אף שהיו בתכלית ההשתדלות שיצאו כשרות ומהודרות ללא פקפוק.

נענה הרב מבריסק ואמר שלדעתו יש ללמוד, כי על ידי אמירת התהלים בתמימות ובלב שלם סיבב הקב"ה שיקבל את המצות שהרבי עמל עליהן ודאג שיהיו בתכלית ההידור, ואלו ואלו דברי אלוקים חיים, ללמדנו כוחה של תפלה. אגב אורחא, בכלל ה'הכנות לחג' להרבות בתפילה שנזכה אכן להינצל מכל חשש חמץ, וכמו שסיפר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע על אחד מהצדיקים שמצא גרגיר חיטה בתוך תבשיל המרק בעצם חג הפסח, נחרד הצדיק ותמה על מה עשה לו ה' ככה, בלילה ההוא שאל הצדיק בשאלת חלום מדוע אירע לו כך, וגילו לו מן השמים שלא היה כאן כל חסרון מצד עבודת הבית בבדיקת וביעור החמץ, אלא שמן השמים סיבבו שעוף יעבור עם חיטה בפיו מעל ארובת הבית ויפול הגרגיר אל תוך הקדירה, ואירע לו כזאת על ששכח להתפלל אל ה' שישמור אותו מאיסור חמץ.

ומפורסמת עובדא כיוצא בזה שסיפר הרה"ק רבי יצחק מנעשכ"ז זי"ע (נדפס בהקדמה לספ"ק בעש"ט עה"ת אות מ), אשר פעם אחת ביקש מרנא הבעש"ט הק' זי"ע מתלמידו הרה"ק רבי דוד ממיקלאיוב זי"ע שיביא לו יין ממדינת 'בסרביא' לחג הפסח, והזהירו מאד שישתדל להשגיח ולשמור את היין מכל חשש איסור ובתכלית ההידור. נסע התלמיד במסירות ושהה בעיר 'טילנעשט' אשר ב'בסרביא' ונתעכב בבית הגתות בחודשי אלול ותשרי (במקום שהיה רגיל לשהות בצל רבו בימים הנוראים והמועדים) להשגיח בכל עת יצירת היין, מבצירת הענבים ועד דריכתם. מתסיסת היין ועד שפיכתו לתוך כדים בלי שום היסח הדעת, והרבה טרחות ויגיעות השקיע בעינא פקיאח על כל פעולה ופעולה שיעשו בכשרות הראויה למהדרין מן המהדרין, ואף לאחר חג הסוכות נתעכב שם עוד כמה שבועות עד אחר גמר תסיסת היין כדי שיוכלו להכניסו לחביות.

ויהי ככלותו את עבודתו הקשה והמייגעת זכה להטעין על עגלתו כמה חביות יין מהודרות שמורות וכשרות לפסח. בשמחה רבה יצא לדרך אך היו לו טלטולי דרך קשים ביותר מחמת קלקול הדרכים בימות הגשמים, וממש היה לו 'מסירות נפש' בכל פרסה ופרסה שנסע, בפרט שלא הסיח דעתו משמירת היין אפילו לרגע כמימרא - ביום ובלילה. לאחר כל העמל והיגיעה עלה בידו להביא היין למעז'יבוז' עד לפני פתח בית רבו. תיכף ומיד נכנס אל

הנגע את עינו - הכל תלוי בשמירת העיניים בקדושה

בפרשתן (יג נה), 'והנה לא הפך הנגע את עינו וכו' טמא הוא', ופירשו הרבה מצדיקי הדורות כי הנה תיבת 'ענג' ותיבת 'נגע' שווין הן באותיותיהן, אך ההפרש והחילוק ביניהם הוא באות 'עין', שאם ה'עין' בראש התיבה הרי זה 'ענג', ואם ה'עין' בסוף התיבה הרי זה 'נגע', וזהו שאמר הכתוב לא הפך הנגע את עינו, ר"ל שלא נתהפך ונשתנה ה'עינו' - האות עין, אלא נשאר לבסוף, על כן עדיין טמא הוא.

בהסתכלויות אסורות רח"ל - אין זה אלא 'נגע' ל"ע. ומוסיף עוד, שהלא עיקר חיות האדם הם בעינים, וכמו שאמרו (נדרים סד): 'סומא חשוב כמת', על כן העוצם עינו מכל דבר רע זוכה שיתקיים בו מה שנאמר (תהלים לג יח-יט) 'הנה עין ה' אל יראו וגו', להציל ממות נפשם, שהמקדש את עינו שיהיו 'עין ה' זוכה להציל ממות נפשו, הן לחיות דקדושה - ל'והאר עיננו בתורתך', והן לחיים כפשוטו, כי יראת ה' תוסיף ימים.

זאתה בן אדם בא וחשב חשבוננו של עולם, האם 'שוה' לך ללכת אחרי יצרך הרע ולהביט במקום האסור חלילה, ועל ידי זה לאבד בידים שתי עולמות, ולהמשיך על עצמך 'נגעים למיניהם, או שעדיף ללחום בגבורה כנגד אותו יצר הרע ולזכות לב' העולמות, ולחיי אריכות, בני בריב' ומזוני רויחוי, ולכל מיני ה'עונג' שבעולם...

וביאר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, שנרמזו כאן עניין שמירת העיניים בקדושה ובטהרה, כי מי שמרים את ה'עין' לשמים, ששומר עינו מראות ברע - אצלו הוא ענג, והוא זוכה לכל מיני העונג שבעולם, ברוחניות ובגשמיות, לעומתו, מי שמשפיל את ה'עין' ומנמיך אותה

הבעש"ט כדי לבשר לו בשורה טובה שהשיג לו יין כשר בשמירה מעולה כחפצו, באותו רגע שעמדה העגלה לפני בית הבעש"ט לבדה עבר שם 'קאזאק' (קוזק) - גוי משומרי העיר, שהיה מפקח על מבריחי יי"ש מבלי לשלם מכס לאדון העיר, ומשראה את החביות חשש אולי יש יי"ש בתוכן וע"כ ציוה לפתוח תיכף ומיד את החביות לבדוק אם אינן יי"ש, ולא זז משם עד שפתחו החבית והכניס הגוי את חרבו, ומשנוכח לראות שזהו יין הלך לו לשלום, אך 'הזיקו בידו' שהרי היין נאסר בזה משום יין נסך.

אין לשער צערו הגדול של רבי דוד, שאחר כל היגיעות והטרחות נתקל בגוי ערל שברגע כמימרא הולך את כל עמלו לטמיון, ונכנס בבכיה ונפש עגומה אל הבעש"ט, ואמר לו יודיעני רבינו על מה נענשתי כך, בשעה שמסרתי נפשי לדבר מצוה. ענה לו הרבי, אכן מסרת נפשך בשמירת היין, אבל שכחת את 'עיקר השמירה' והיא 'אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר' (תהלים קכז א), ומכיוון שכן לא התפללת לפני הקב"ה שיעזורך לשמור היין היטב אירע מה שאירע. ולדידן, אין לנו כל השגה בצדיק הנ"ל, אבל ללמדנו בא שלא להסיח דעת בכל עת וענין מהבורא יתב"ש, לבוא אליו ולהתחנן לפניו שיצליח אותנו בכל דרכינו.

ז. וכבר אמרו להמשיל, ליהודי שהיה לו 'בית עסק' לממכר 'שקי קמח', והיה קונה את השקים מערבי אחד, וכך היה ההסכם ביניהם - על כל שק שיעביר הערבי יטיל היהודי 'פרוטה' לתוך צלוחית, ולבסוף ימנו יחדיו את המטבעות בכדי שידעו כמה שקים נתן לו, וישלם לו היהודי שכרו הראוי כמניין השקים. אך הערבי הדומה לחמור - בטיפשותו כי רבה - המתין לשעת הכושר כשיסובב היהודי את ראשו, וגנב מלא חפניים מהמטבעות שבצלוחית, בחשבו שהוא מרוויח בזה הון רב, ואין ה'שוטה' מרגיש שבזה מפסיד לעצמו 'הפסד מרובה' - שהיהודי לא ישלם כי אם על מספר שקים קטן יותר - שהרי התשלום תלוי בכמות המטבעות שיהיו בצלוחית. והנמשל מובן, לכל יהודי יש 'ערבי' קטן היושב על מפתחי לבו, וצופה רשע לצדיק - וממתין לשעת כושר כשלא יעמוד על המשמר ו'גונב' כמה ראיות אסורות, בחשבו שהנה הרוויח בזה 'הנאה ותענוג', וכמה לא חלי ולא מרגיש כמה הנאה ותענוג הפסיד בזה בשני העולמות, בעולם הבא ובעולם הזה...

ח. כך אמרו חז"ל (מס' דרך ארץ זוטא פ"א ה"ד) אל תכשל בעיניך, אין מכשול אלא בעיניים. עוד אמרו (שם פ"ט ה"י) 'אבא איסי בן יוחנן משום שמואל הקטן אומר, העוה"ז דומה לגלגל עינו של אדם, לבן שבו זה אוקיינוס שמקיף את העולם, שחור שבו זהו העולם, קומט שבשחור זהו ירושלים, פרצוף שבקומט זהו בית המקדש שיבנה במהרה בימינו ובימי כל ישראל אמן', ופירש ב'בנין יהושע' (שם) מה שדימו עולם הזה לעינו של אדם, וז"ל, כמו שבידו ובכוחו לגלגל עינו, כך בכוחו של אדם להנהיג כולי עלמא בזכותו, כמו שנאמר וצדיק יסוד עולם, עכ"ל, והיינו, שהשומר עינו בקדושה יכול 'להנהיג' את העולם בזכותו...

באר הפרשה - פרשת תזריע

כדי שישחית זה דרכו עד אשר יראה כי לא יכול לו, זהו שטן המשחית, עכ"ל. ולדין יאמר, כי בראות אדם שבא עליו נסיון - ידע שלא די שכל העולמות תלויין בו ועומדין לראות אם יעמוד בנסיון, אלא גם רווחים גשמיים עצומים תלויים ועומדים, אם יתגבר על עצמו וישלוט ברוחו².

וכבר איתא ב'רוקח' (בפירוש סידור התפילה) המבאר מה שאנו מבקשים בכל יום (ב'ברכות השחר') 'יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שתצילני היום ובכל יום וכו' משטן המשחית, וז"ל, בשהקב"ה רוצה להיטיב לאדם אומר השטן, וכי בחינם תעשה לו טובה, תנסהו מקודם, וילך השטן ויקח את מפתחות התאוה ומטעהו

ט. וכמו שכתב רבינו ה'אבן עזרא' זי"ע על הפסוק (תהלים קיט לו) 'העבר עיני מראות שווא בדרכיך חייני', שלכן כתב הפסוק אחר 'העבר עיני - בדרכיך חייני' כי חיי האדם יאריכו אם לא ילך אחר עיניו.

י. הט אזנך למה שאמר הרה"ק 'השרף' מסטרעליסק זי"ע 'השומר עיניו יחיו בניו, ויגדלם בלא צער, ויציל אותם על ידי זה ממקרי הזמן' (אמרי קדוש עמ' קא), ומי אינו נזקק ל'סגולה' כזו לשמירה על בניו ולהצילם מכל צרה וצוקה... וכבר כתב כן בספר 'חסידים' (תצה) ועוד זכות ושכר גדול יש לו (לשומר עיניו)... כל דבר צער שהאדם סובל באותו ענין עושים טובה לזרעו שנא' יראה זרע יאריך ימים וכתוב אשרי בניו אחריו.

יא. נוראות אמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (חנכה נר ד' ד"ה ולא) שאיסור הסתכלות נאמר בתורה בלשון 'אשר אתם זונים', והוא גם מלשון 'מזונות', כי המזין עצמו בהסתכלות אסורה רח"ל 'מזיק לו לפרנסה', ורמז זאת במה שאמרו (סוטה מח.) שמשבטלה טהרה ניטל טעם הפירות, כי הא בהא תליא [ולכן רק ב'עיניים' מצינו שחז"ל כינו אותו (ברכות כ. זבחים קיח.): זן עיניו מדבר עבירה, שלא נאמר כן על המדבר לה"ר - זן פיו, וכיו"ב].

עוד אמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (בהעלותך ד"ה והמן) לפרש בלשון הכתוב (יא ז) 'והמן כזרע גד הוא ועינו כעין הבדולח', כי 'המן' רומז לשפע הפרנסה, ואימתי זוכה ל'מן' כשעיניו עין הבדולח בשמירתו על טוהר העיניים, וזה כלל גדול, הפרנסה היא לפי שמירת טהרת העיניים, וככל מה שממלא תאוותו ועיניו בראיות אסורות ומילוי תאוותיו כן מנכים לו מפרנסתו והנאותיו ורווחיו של היתר, ומידה טובה מרובה בשמירת עיניים תרבה פרנסתו.

וכך מתאמרא בשם צדיקי קמאי זי"ע לדרוש בלשון הכתוב (תהלים קמה טו) 'עיני כל אליך יִשְׁפְּרוּ ואתה נותן להם את אכלם בעיתו', אל תקרי יִשְׁפְּרוּ אלא יִשְׁפְּרוּ, ר"ל, שאם 'משבר' את עיניו אזי יתקיים בו 'ואתה נותן להם את אכלם בעיתו', שזוכה לפרנסה...

יב. כענין זה מצינו בספר 'מדרגת האדם' לסב"ק מנובהרדוק (מאמר דרכי חיים פ"ג) מעשה שהיה בשנות קדם, כאשר מינו רב צעיר לימים לכהן פאר בקהילת 'האמבורג' שהיתה עיר ואם בישראל, והנה תיכף בבואו העירה - ביום הראשון לרבנותו הגיעה לפניו אשה אחת 'פשוטה' מן השוק ואמרה לו שיש לה דין ודברים עם פלוני הגביר שהיה מנכדי העיר, ושאל הרב אותה אם יש באפשרותה להמתין עד מחר כי עודנו עייף מטורח הדרך, ואמרה לו כמה אמתלאות שמכרחת לזה דוקא היום, קרא המרא דאתרא אל השמש ואמר לו שילך להזמין את הגביר לדין תורה, ואחז את השמש פחד ורעדה ממש, וכי הוא ילך לתבוע את הגביר לבוא לדין... וזירוז הרב שילך תיכף ומיד, הלך השמש, אבל לא עצר כח בעצמו לעלות לבית הגביר, אלא המתין בסמוך לחצר הבית מתוך תקווה שאולי יצא הגביר מעצמו, ואכן, כאשר יצא הגביר החל השמש להתקרב אליו, שאלו הגביר מה בפך, גמגם השמש בחצאי תיבות ובלשון קטועה שהרב מזמינו לדין, השיב הלה, אמור לרב 'עדיין יש לי פנאי'... חזר השמש וסיפר לרב את תשובת הגביר, וישאל הרב את ה'תובעת' האם מסכימה להמתין, אך היא אמרה שאינה יכולה. שוב שלח הרב את השמש אל הגביר לאמור לו שעליו להתייצב תיכף... נבהל השמש ביותר כיצד יוכל לגרום בזיון כזה לרום מעלת הגביר... אך הרב הכריח אותו, וכאשר הגיע לא הצליח לפתוח בדיבור עד ששאלו הגביר מה אמר הרב, והשיב לו כנ"ל, מיד קצף הגביר וחמתו בערה בו, וכדרך עשיר יענה עזות שלח את השמש להודיע לרב, כי אני הוא גביר דמתא, ואילו הרב אינו אלא אורח ואינו מכיר את תהלוכות העיר... ועוד אגיע לדין מתי שיהיה לי פנאי. וחזר השמש על עקבותיו לספר להרב מה שהיה. מיד קם הרב במקומו, ואמר לשמש, לך אמור לו 'כי אמנם שהוא הגביר דהאמבורג, ואם אני אומר שיבוא היום הוא מוכרח לבוא דווקא היום, ואם כי חיל וצבא אין לנו להביאו בעל כרחו, אבל יש לנו שלוש אותיות ח-ר-ם ואנו יכולים לשלוח אותו על ידך'...

כמובן שנבהל השמש עד עמקי נפשו ואחזה אותו פלצות, היאך ירהיב עוז לומר דברים קשים כגידין כאלו אל כבוד הגביר... והתחנן אל הרב שישלח מישהו אחר... אכן הרב צעק עליו וזרזו לילך מיד, והלך אל בית הגביר כמי

סתומים וסגורים, אכן שערי הגן עדן הינם העיניים, כי השומר על עיניו בקדושה ובטהרה - זה השער לה' צדיקים יבואו בו, אכן מי שמפקיר את עיניו רח"ל הרי ה'שער' סגור בעדו והיאך יזכה לטייל בגן עדן"...

כי תזריע - הזורע ממונו בצדקה מצמיח ישועות נפלאות
בפרשתן (יב ב), 'אשה כי תזריע וילדה זכר' וגו'. ביאר
 הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה אשה) דהנה
 איתא בגמרא (גיטין ז): 'אמר מר זוטרא אפילו עני
 המתפרנס מן הצדקה יעשה צדקה, מוסיף ה'חתם
 סופר', ובזכות זה זוכה לפרנס אחרים משלו בלי ספק,

זו"ל הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (תר"ע) בזה"ל, והנה
 זה נשאר לדורות עולם, כשמגיע ניסן נפתחים
 הלבבות שהיו סתומים וסגורים, ולעומת זה מסתלקות
 החומות שבין ישראל לאביהם שבשמים, וזהו האמור
 ב'יהי רצון' (שאחר אמירת סדר ה'נשיאים') 'תכנים ותעייל הנך
 ציפרי קדישי' אלו הנשמות שהיו עומדין על חומות גן
 עדן ולא היו יכולין ליכנס - עתה השערים פתוחים (עיי"ש
 עוד), וכל מי שיש לו רצון באמת יכול להיכנס. עכ"ל.

ולמדנו מדבריו, שה'גן עדן' פתוח עתה לרווחה וכל
 הרוצה יבוא ויכנס. ואפשר להוסיף על דבריו
 הק', כי ה'גן עדן' היינו הלב, כי נפתחים הלבבות שהיו

שכפאו שד... וביקש את סליחת הגביר על שאינו יכול להגיד לו את דברי הרב, אכן הוא הכריחו שיגלה לו, ובדלית
 ברירה מסר לו את התראת הרב, והלך משם מבלי הבט בפניו מרוב בושה ופחד. כעבור זמן מועט הגיע הגביר
 בכבודו ובעצמו, נכנס לבית הרב והכריז בקול גדול מזל טוב מזל טוב, כבודו ראוי להיות לנו לרב, אין כאן 'נתבע'
 ואין כאן 'תובעת', אלא כל הדבר הזה הוא רק 'בחינה' בעלמא... כי חששנו שמא הרב שהינו אברך רך בימים יתיירא
 מפני הגבירים והיושבים ראשונה במלכות ולא יוכל לקיים כדבעי את ציווי הכתוב (דברים א יז) 'לא תגורו מפני איש',
 על כן עשינו 'שפיל' (הצגה) בתחבולות שונות כאילו יש כאן איזה דין ודברים, ועתה כאשר נוכחנו לראות כיצד הרב
 תקיף לקיים ככל אשר כתוב בתורה מבלי לנטות ימין ושמאל, אם כן כבוד גדול הוא לנו שדייקא כבוד תורתו הוא
 ישמש כמרא דאתרא.

הבט וראה, אילו לא היה עומד 'הרב' בנסיון, אזי לא בלבד שלא היה מוצא חן בעיני הגביר, אלא אף היה מאבד
 את ה'רבנות'... ורק משום שלא רצה להחניף לגביר אלא עמד בנסיון, על כן זכה ב'רבנות' ואף הגביר עצמו הוקירו
 ביותר.... גם נתברר שלא היה שום מעשה אלא רק דמיון בעלמא של דין תורה... וכדברים הללו ייאמר לכל אחד
 ואחד, אם תעמוד בנסיון תזכה לכל הטובות שבעולם, גם תראה שבאמת לא היה שום נסיון אלא הכל מתחבולות
 היצר שמראה דמיונות שוא... זאת ועוד, גם 'היצר הרע' בעצמו הוא יהפך להיות מהעומדים לימינך אם לא תשמע
 בקולו... וכמו שהביא הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בן יהודע ב"ק קיז): בשם הגה"ק מהר"א גאלנטי זי"ע לבאר במה
 שמצינו בחז"ל (ב"ק קיז: לגבי רב כהנא, וכן בב"מ פה. לגבי ר' אלעזר ברשב"י) שה'עכנא' הוא הנחש שומר פתח מערות הצדיקים
 ואינו מניח להיכנס אליהם, עד שהוצרכו לבקש 'עכנא עכנא פתח פיך', ולכאורה מדוע דווקא ה'נחש' הוא השומר...
 ומבאר בזה"ל, שזה העכנא הוא היצה"ר של הצדיקים אשר לא היה יכול להחטיאם בחייהם יתהפך אחר פטירתם
 לעכנא וישמור אותם, עכ"ל.

יג. הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע דקדק פעם בלשון המשנה (פסחים ב.) 'אור לארבעה עשר בודקין את החמץ
 לאור הנר', ולכאורה אינו מובן מאי דקאמר 'בודקין את החמץ' והלא בודקין את הבית מן החמץ שבו (ואילו
 החמץ עצמו אינו טעון כל בדיקה), ונשאר המהר"י בקושיא.

בין השומעים היה גם בנו המהר"ד זי"ע, שלימים חזר על קושיית אביו, ופתח ליישב את הקושיא במשל, למה
 הדבר דומה, לשני סוחרים שנסעו ליריד למכור סחורתם, והצליח ה' דרכם שבזמן קצר מכרו את הכל, ובשמחה
 הכינו את צעדיהם לחזור לביתם מוקדם יותר מממה שחשבו תחילה, כיון שכן החליטו לחזור רגלי, ויצאו לדרך,
 לאחר כמה שעות רצו לנוח מעט מעמל הדרך לתת תנומה לעפעפיהם, אך חששו לשלום צרור המעות, כיוון שלא
 ידעו היכן להחביא את צרור כספם, הביטו כה וכה, ויראו כי אין איש, כי אם עדר של פרות רועות באפר, על כן
 השכיבו עצמם על הזרעים, ואת צרור הכסף תלו על אחד העצים.

אך סוחרים אלו לא ידעו ולא הבינו שפרות אינן רועות לבדן בשדה מרעה, ובוודאי יש כאן איזה רועה המנהיג
 את עדרו, והוא אכן ראה איך שהם תולים את המעות על העץ וחמד אותו לעצמו, המתין הלה עד שנרדמו השנים,
 מיהר אל העץ - ונטל את כל הכסף לעצמו, אך חכך בדעתו כדת מה לעשות - אם יברח עם הפרות הרי הפרות

והיינו שיוורק עליו מן השמים שפע עשירות עד שיפרנס אחרים משלו. ובוה ביאר את הכתוב 'אשה' רומז לעני, שהרי בידוע אשה היא בבחי' מקבל, והעני הוא המקבל מאחרים, כי תזריע רומז לנתינת צדקה, ועל דרך שנאמר (הושע י יב) 'זרעו לכם לצדקה', אם יעשה כן מובטח לו ש'ילדה זכר' - שיתהפך הוא עצמו להשפיע לאחרים בבחי' זכר.

ובמקום אחר כתב ה'חתם סופר' (בפרשת וירא עה"פ איה שרה אשתך) וז"ל, כי אשה שהיא בעלת צדקה זוכה לזכרים (כמו שכתבתי על פסוק אשה כי תזריע וילדה זכר)^{טו}.

והזמן גרמא לעסוק בצדקה וחסד ובנתינת 'קמחא דפסחא' וסיפוק צרכי החג, והנה כתיב (שמות יג ו-ז), 'שבעת ימים תאכל מצת וביום השביעי חג לה',

מקימים קול רעש גדול בדרך הילוכם ויתעוררו הסוחרים משנתם ויתפסוהו בקלקלתו, ולאידך אם יברח בלי הפרות הרי בעל הפרות יקיים בו 'פסק', על כן מילא את התרמיל בגללים של הפרות תחת הכסף - כדי שלא ירגישו הסוחרים בקחתם את תרמיל המעות שהוא ריק ממעות, והשכיב עצמו במקום אשר שכב עד עתה, ואכן תחבולתו הצליחה, כאשר התעוררו הסוחרים משנתם שמחו בראותם את תרמילם 'מלא' תלוי על העץ והמשיכו בדרכם בשמחה, אולם כאשר פתחו את התרמיל חשכו עיניהם בראותם כי הוא מלא בגללים במקום הכסף, והביטו זה על זה בתדהמה ותמהו 'איך יתכן שהפרות הגיעו לראש האילן ונטלו את צרור הכסף ומילאו אותו גללים...' ובסכלותם אמרו, נו, וכי אפשר לנו לילך אל הרב לדון 'דין תורה' עם הפרות... ובכך סיים מהרי"ד את דבריו, כאשר הקהל משחק על טפשותם של הסוחרים, ולא הבינו כלל מה בין עובדא זו לקושיית מהרי"ד מבעלזא זי"ע.

בכל אותו זמן עמד בנו הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע מן הצד והקשיב בכובד ראש לדברי אביו, ובתום דבריו התחיל כל גופו לרעוד מרוב פחד, ולשאלת החסידים הסביר באימה, שדברים עמוקים וטמירים גזו אביו בהאי עובדא, דהנה הסוחרים נשאר בקושיא מחמת טיפשותם, ואם היה להם קצת שכל בקדקדם היו מהפכים את הקושיות לתירוצים, דהנה דווקא מחמת שהוקשה להם - האיך יתכן שהפרות עלו על העץ ליטול צרור כסף, היו צריכים להסיק שוודאי היה שם רועה שהוא עלה על העץ לגזול את כספם.

והנמשל, האדם ירד לעוה"ז עם תרמיל - זה הלב, ועליו למלאותו באבנים טובות ומרגליות על ידי קיום התורה ומצוות, אולם לפעמים נרדם האדם על משמרתו דומיא דהסוחרים שנתנו תנומה לעפעפיהם, ובשעה זו מרוקן היצה"ר את לב האדם מכל הרכוש שצבר בתרמילו, ומכניס תחתם גללים - עוונות ותאוות רעות רח"ל, אמנם בהגיע זמנים טובים מתעורר האדם משנתו ובודק את לבו, והוא נדהם למצוא שם 'גללים', אך במקום לבחון מאין מקורם של הגללים כדי להוציאם ולהחזיר לעצמו את רכושו הרי הוא מתייאש ומשלים עם מצבו השפל, אולם המשכיל מבין שהקושיות הן עצמן התירוצים, ויסיק שהיצר הרע הוא המכשיל את האדם בעת תרדמתו, כמאמר החכם ב'חובות הלבבות' (שער יחוד המעשה פרק ה) 'אתה ישן והוא ער לך', והוא אשר גזל ממנו את כל אוצרותיו, וימהר לרדוף אחריו ויתבע ממנו את רכושו ויעמוד על המשמר מכאן ולהבא שלא ירדם שנית, ולכן בזמנים טובים של אור לארבעה עשר 'בודקין את החמץ' ולא את הבית, כי עליו לחקור אחר שורש הדברים, מה מקור ושורש של החמץ, באיזה דרך מצא היצר פירצה למלאותו בכל אלו הגללים, ולהחזיר את האבידה היקרה זו הנשמה הטהורה של כל יהודי.

ולענייננו ייאמר, אם רואה אדם שהלב סגור גם בימים קדושים אלו - יבדוק את ה'חמץ'... והזמן גרמא לקבל על עצמו לשמור על העיניים בימים אלו שהסכנה מצויה בהם יותר.

יד. נפלאות כתב הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע (דרוש לשבת תשובה), כי הנה בשעה שאדם זורע את הגרעין ומטמינו באדמה הרי נראה שהוא 'הפסיד' לעצמו את הגרעין, על כן השוטה אינו רוצה לזרוע כי חס על ממונו, אכן החכם מבין שב'הפסד' זה הוא גורם לעצמו רווחים בלי גבול, כי מגרעין אחד יכול לצאת 'כמה וכמה אלפי גרעינים', כך ה'זורע' צדקה אינו נפסד כלל במה ש'מחסר' מממונו אלא אדרבה 'זורע צדקות' - מצמיח ישועות, הצדקה היא ה'גרעין' שעל ידה צומחים ישועות ורווחים הרבה.

טו. וכך אמרו חז"ל (כלה פ"א), מה יעשה אדם ויהיו בניו עשירים ויקיימו, יעשה חפצי שמים וכו', ואלו הן חפצי שמים - יפזר מעותיו לעניים, שנאמר (תהלים קיב ט) 'פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד'. אמרו עליו על רבי טרפון, שהיה עשיר גדול, ולא היה נותן מתנות לאביונים. פעם אחת מצאו רבי עקיבא, אמרו לו, רבי, רצונך שאקח לך עיר אחת או שתים, אמר לו הן, מיד עמד רבי טרפון ונתן לו ארבעה אלפים דינרי זהב, נטלו רבי עקיבא, חלקו

שינוי אופן כתיבת 'מצות', שבפסוק הראשון המדבר על חובת האדם לאכול בעצמו נאמר 'מצת' חסר, כי לעצמו רשאי הוא לחסר ממאכלו... אבל לאחרים נאמר 'מצות' מלא - לתת להם כדי שביעה בלא לקמץ ולחסוך".

ביסוד הדברים מתאמרא בשם הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז' זי"ע מה שנפסק בשו"ע בריש הלכות

פסח (תכט א) 'שואלין בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום, הגה - ומנהג לקנות חיטים לחלקן לעניים לצורך פסח', ובהמשך דברי המחבר 'אין נופלין על פניהם בכל חודש ניסן', ומבאר את סמיכות ההלכות, שרצה הרמ"א להקדים, שתחילת דבר ידאגו איש לרעהו, שיהיו לו כל צרכיו בהרחבה, ויתן 'מעות חטים' לעניים"י, ורק

מצות יאכל את שבעת הימים' וגו', והקשה הגר"א זי"ע (קול אלהו בא) א. מפני מה כפל הכתוב בציווי שבעת ימים תאכל מצות ומצות יאכל את שבעת הימים. ב. מדוע שינה הכתוב בלשונו שבתחילה אמר תאכל, ובפעם השנית נאמר יאכל. ג. גם צריך ביאור הטעם שבפסוק הראשון נאמר 'מצת' חסר ואילו בכתוב השני כתיב 'מצות' מלא.

ומבאר כי בתחילה הזהיר הכתוב כל איש מישראל שבעת ימים תאכל מצת - והיינו שיאכל הוא בעצמו, וחזר הכתוב לצוות שלא ידאג רק לעצמו"י, אלא צריך להשתדל שמצות יאכל על ידי אחרים, ולרמוז על מנהג נתינת 'קמחא דפסחא' לעניים, ועל כן נאמר 'יאכל' שמשמעותו יאכל על ידי אחר, ובוה מתבאר

לעניים. לימים מצאו רבי טרפון, אמר לו היכן העיירות שלקחת לי, תפסו בידו והביאו לבית המדרש, והביא ספר תהלים והניחו בפניהן, והיו הולכין וקורין עד שהגיעו לפסוק זה 'פזר נתן לאביונים' וגו', אמר לו זו העיר שקניתי לך, עמד רבי טרפון ונשקו ואמר לו רבי אלופי רבי בחכמה ואלופי בדרך ארץ והוסיף לו ממון לבזבז.

עוד מעשה נורא איתא ב'אבות דרבי נתן' (סוף פרק שלישי), מעשה בחסיד אחד שהיה רגיל בצדקה, פעם אחת הלך וישב בספינה, באה הרוח וטבע ספינתו בים, ראהו רבי עקיבא, ובא (לפניו ב"ד) להעיד על אשתו להינשא, עד שלא הגיע עת לעמוד בא אותו האיש ועמד לפניו, א"ל את הוא שטבעת בים, א"ל הן, ומי העלך מן הים, א"ל צדקה שעשיתי היא העליתני מן הים, א"ל, מאין אתה יודע, א"ל כשירדתי למעמקי מצולה שמעתי קול רעש גדול מגלי הים שזו אומר לזו וזו אומר לזו - רוצו ונעלה את האיש הזה מן הים שעשה צדקה כל ימיו, באותה שעה פתח ר' עקיבא ואמר, ברוך אלוקים אלוקי ישראל שבחר בדברי תורה ובדברי חכמים, שדברי תורה ודברי חכמים קיימין הם לעולם ולעולמי עולמים, שנאמר (קהלת יא א) 'שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו', ועוד כתיב (משלי יא ד) 'וצדקה תציל ממות'.

טז. מסופר על הגאון הנודע רבי אייזיל חריף זצ"ל, שראה את ה'גביר דמתא', אשר כגודל עשרו כך גודל קמצנותו, והיה נמנע מלתת 'קמחא דפסחא', והנה אותו גביר עומד ובודק את כיסי בגדו לבל ימצא שם אפילו פירור חמץ, נענה לו רבי אייזיל, חבל שהינך טורח כל כך בחינם, שכבר אמרו חז"ל (פסחים ה:): 'חור שבין יהודי לארמאי' (-נכרי) אינו צריך בדיקה (וכלומר שבמקום הנמצא תחת בעלות אינו יהודי פטור מבדיקה), ואתה הינך יהודי רק עד הכיס...

יז. וכך כתב הגה"ק רבי חיים פלאגי זי"ע (צדקה וחיים מערכת י) וז"ל, מצת כתיב בתורה חסר, ר"ת צדקה תציל ממות, כלומר מי שנותן צדקה למי שחסר, צדקה כזו תציל ממות [ועל כן נאמר 'מצת' חסר, לרמוז על נתינת צדקה למי שחסר לו, שהיא מצילה ממות], לכן אות צ' באמצע תיבה של 'מות' לומר שהוא מפריד המות שהוא מ' ת' הן 'מת', כלומר אף שחייב מיתה אך באה אות צ' רמז צדקה מפריד וכו', ומה שנאמר מיתה סתם משמע מיתות ב"ד שהן מיתות חמורות. עכ"ל. כלומר, שאף מהם ינצל לחיים ולשמחה ושלוש.

סיפר צדיק נשגב מרא דעובדא, לפני כמה שנים התעסקו בביתו ב'סידור' משפחות עניות ונזקקות מאוד לחג הפסח, ועמלו הרבה לסדר להם 'חלוקות' למיניהם וקמחא דפסחא כדבעי, ועם כל הטורח בערבי פסחים בנקיון הבית והכשרתו לא חסכו במאמצים לעמוד לעזרת אותם משפחות. ויהי בעיצומה של ההתעסקות במעשי החסדים הבחינה ב"ב שאינה רואה את בנה התינוק כבן שנה, והחלו לחפש אחריו בכל הבית אך 'הילד איננו', עד שמצאו אותו בעריסתו 'קבור' מתחת הררי כרים וכסתות (שמיכות) שהניחו שם מבלי משים, וכמעט שלא בא לידי חנק רח"ל. וראו בחוש היאך נתקיים בהם מה שנאמר צדקה תציל ממות...

יח. שנה אחת בעת עריכת ה'סדר' התלהב הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע בעת הגדה של פסח למשך כשעה ושעתיים, לאחר מכן נענה ואמר בשנה זו הסדר של הרה"ק רבי אלעזר מענדל מלעלוב זי"ע (שהיה דר בעיה"ק ירושלים) מאיר למעלה מאד ונעלה מכל הסדרים, ברבות הימים נודעה סיבת הדבר, כי באותה שנה נשלח אליו סכום גדול מאחד

ואל יחשוב כי 'ביטול תורה' יש כאן ואולי עדיף לעסוק בתורה כהכנה דרבה לקראת ליל התקדש החג, כי אדרבה זוהי ההכנה הראויה על ידי הטירחה בגופו ממש, וכמו שאמר הרה"ק רבי פנחס מקאריין ז"ע 'הטרחות שטורחין קודם הפסח על ידי זה שוכח האדם עסקי עצמו וכו' והוא בבחינת פושט צורה, ועי"ז ילבש צורה ויכול לקבל חיות ואור חדש לפסח' (אמרי פנחס

לאחמ"כ ידאג האדם לצרכי עצמו שיהא 'אין נופלין על פניהם' - שאף הוא עצמו לא יבוא לידי נפילה"ט.

ועבדת את העבודה הזאת - מעלת עבודת 'ביעור' החמץ הנה 'עבודת הימים' כפשוטו היא בעסק הכנת הבתים לקראת פסח, בביעור החמץ והכשרתו לחג המצות,

מאנשיו שבחול, והיה סיפק בסכום זה לחוג את החג כשלמה המלך בשעתו, אבל הוא חילקו בין עניי עיר הקודש שיוכלו לחוג את החג כראוי, ולכן האיר סדרו מעלה מעלה (הגש"פ אמרי החן להגה"צ רבי אלחנן היילפרין ז"ע עמו' ל). יט. ועל ידי זה גופא שדואג לאחרים אזי יתעורר עליו מן השמים רחמים וחסדים 'לדאוג' ולספק לו כל צרכיו. כי הנה שנינו במשנה (פסחים קיד.) 'מזגו לו כוס ראשון', להראות מנהג 'חירות' שאינו מוזג בעצמו אלא אחרים טורחים עבורו, ואם כי מעיקרא דדינא הרי זה נוהג רק כלפי בעל הבית, אבל כל שאר המסובים מוזגים לעצמם, אמנם רבים נהגו זאת בכל המסובים, שאין אחד מוזג לעצמו אלא אחרים מוזגים לו. אלא שלפי זה נמצא שכל אחד מוזג לשני, ואם כן יש מקום לשאול 'מה הועילו חכמים בתקנתם', שהרי סוף סוף כל אחד 'טורח למזוג', ומה המעלה הגדולה בכך שאינו מוזג לעצמו. וביארו עפ"י מה דאיתא בחת"ס ובספה"ק שעל ידי שבני ישראל עשו חסד אחד עם השני במצרים אזי גם מן השמים נהגו עימם במידת החסד, ולזכרון זאת אף אנו מתעסקים כל אחד בטובתו של השני. ואין זה רק 'לזכר' בעלמא... אלא כך הוא 'בכל דור ודור', כי 'איש לרעהו יעזור', ואבינו שבשמים ירחם עלינו ו'ימזוג' לנו כוס מלא ברכת השם.

כ. דבר שפתיים אך למותר ש'עבודה' זו היא מצוה שבגופו..., ובל יטריח את בני ביתו בעוד שהוא עצמו עושה 'והתעלמת', וד"ל. וכמסופר על הגה"צ רבי שמשון אהרן פאלאנסקי גאב"ד טעפליק זצ"ל, שפעם ראה בביהמ"ד אברכים השוקדים על תלמודם בהתמדה גדולה בערבי פסחים, והבין שבבית כמה מהם נצרכים לעזרתם בהכנות החג, עלה הרב על הבימה והכריז, בידי רשימת אלמנות המשוועות לעזרה בדחופות למען צרכי החג, מי ממכם מוכן לעזור ולסייע להן. כאיש אחד ובלב אחד התאספו כולם לעזור ולסייע לאותן אלמנות. ביקש מהם הרב להתייצב לפניו בשורה ונתן בידי כל אחד פיתקא בו נכתב אדרעס (כתובת) של אחת מהמשפחות הזקוקות לעזרה, והיה כאשר פתחו את הפתקים מצאו כל אחד כתוב בפיתקא שלו מקום מגוריו - שנשלח לסייע לבני ביתו. והייתה כוונתו להוכיח להם, שלא טוב הוא המעשה שהם מוכנים ומזומנים לסייע לאחרים יותר מבני ביתם, ולא באלה חפץ לה' שהרי כתיב (ישעיה נח ז) 'ומבשרך לא תתעלם'.

וכאותו 'מעשה' באברך שהלך ברחוב, ומרחוק הבחין בבריה מבריותיו של הקב"ה 'נופל תחת משאו' כשבידיו ועל גבו נישאים חבילי חבילין של מאכל ומשתה וכלי בית, וכבר הכין את עצמו לקיים מצות פריקה, וטעינה על גבו - עכ"פ חלק מהמשאוי, אך מכיוון שנתקרב הבחין שה'נושא' הוא אחד מבני ביתו, מיד ביקש ממנו 'טובה' והעמיס עליו גם את תיק הטלית-תפילין שלו... כמי שאומר, שמצוות עשיית חסד נאמרה רק בחברים וידידים ולא אצל הקרובים אליו.

ובאמת, כמה רעה וחולה היא הנהגה זאת, להיות אכזרי כעורב על בני ביתו, לרחק את הקרובים ולקרב את הרחוקים. וכזאת מצינו באחשוורוש אשר נראה כ'בעל חסד' הגדול ביותר, בעשותו את הסעודה וציווה על משרתיו 'לעשות כרצון איש ואיש', אולם אם כלפי כל העולם היה 'וותרן' ונוח במידותיו, אך כאשר ושתי המרתה את פיו ולא עשתה רצונו - ויקצוף המלך מאוד וחמתו בערה בו עד שגזר דינה להריגה...

וכבר היה מעשה באחד ששאל את אחד מגדולי הדור בערבי פסחים, היות ונפל בדעתו 'חומרא' רבתי שצריך לנקות - לגרד ולשפשף כהוגן בין המרצפות (tiles between the) ובני הבית אינם מסכימים כל כך לקבל על עצמם 'חומרא' זאת, האם עליו לכופם על כך... אמר לו הרב אכן הידור גדול וחשוב ראוי הוא, אך ב'חומרא' כזו אין סומכין על הנשים, אלא אתה בעצמך צריך לעשות זאת כמו ידיך...

שמעתי אומרים בשם עדי ראיה שזכו להיות נוכחים במשך כמה שנים בליל הסדר אצל הגאון רבי דוב בעריש וויידנפלד זצ"ל גאב"ד טשעבין, בכניסתו לביתו מביהמ"ד התחיל תיכף בעריכת הסדר כמנהג ישראל, ופתח ואמר

זאת חודש ניסן נקרא 'הזה', שנאמר 'החודש הזה לכם', ועל כך נאמר ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה, ללמד שעבודת חודש ניסן חשובה כאותה עבודה שבחודש תשרי. ומכאן 'זכר לדבר' עד כמה חשובה במרומים עבודת ישראל קדושים בימי ערבי פסחים²¹.

הפליג בדבר בשו"ת 'מן השמים' (סימן עא) וז"ל, והחמירו בהם בכלליהם ובפרטיהם (של איסור חמין בפסח), וכל המאריך בדקדוקיהן מאריכין לו ימיו ושנותיו²².

'עבדו' בשמחה - להתרחק מן הכעס והרוגז

בלל גדול איתא בזה"ק שכל דבר שהוא מ'סטרא דקדושה' צריך להיעשות בנחת²³ ובשמחה, אבל אם נעשה ברוגז הרי זה מ'סטרא אחרא בישא, סטרא

השלם, ער"פ אות קסו²⁴. והיה הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע מפליג מאד בשבחן של ישראל העמלים לבער ולגרש כל זכר של משהו חמין, ובקדושתו המליץ שפעולות אלו שוות לתקיעות שופר העולה קשר"ק, כי בערב פסח 'ראשי תיבות' שלהם הוא 'ק'ראצין ש'אייערין ר'יבין ק'עריין' (כולם ענין נקיון הם בשפת האידיש, לשפשף ולכבד את הבית מכל פירור של חמין) והמלאכים העולים מהם הם קשר"ק וממליצים טוב על ישראל²⁵.

והסמיכו לזה מה שאמר הרה"ק רבי ברוך ממעוז'בו' זי"ע (בוצינא דנהורא בא) לרמזו בלשון הפסוק (שמות יג ה) 'ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה', כי הנה מצינו בחודש תשרי שנאמר בו לשון 'זאת' וכדכתיב (טו ג) 'בזאת יבוא אהרן אל הקודש', לעומת

'קדש' ותרגם בשפת האידיש את משמעותו של 'קדש' כנהוג, וכן עשה בכל שאר הסימנים, אך כשאמר הסימן של 'שלחן עורך' סתם ולא פירשו, רק אמר זימנא חדא 'שלחן עורך' מבלי לתרגמו ולפרשו, והיה הדבר למילתא דתמיהה בעיניו. בתום עריכת ה'סדר' שאלו לפשר הדבר, וזכה שגילה לו טעמו באמרו הנה בשאר הסימנים כיוונתי את הדברים לעצמי, 'קדש' שאני אעשה קידוש, וכן 'ורחץ' שאני אטול ידים וכן כולם, אך ב'שלחן עורך' אמרתי לבית יעקב אלו הנשים שיכינו את השלחן במעדנים ומטעמים לכבוד יום טוב, וכשמצווים לאחרים אין צורך לחזור ולפרש שוב, ודי באמירה רכה תחילה...

כא. וכבר העיד הרה"ק בעל ה'שומרי אמונים' זי"ע שבשנה אחת החליט בתחילת ימי ניסן שבשנה זה הוא רוצה לקבל את שפעת הקודש הבאה ומתגלית בליל חג הפסח, לכן הודיע למשמשי שיעשו ככל היכולת מלהכניס אליו את הקהל, וסגר את עצמו בכל ימי ניסן ב'הכנות גדולות' לקראת ליל הסדר, וממילא לא סייע בגופו להכנות הנדרשות, אבל, משנכנס החג ראה שמעולם לא היה לו סדר 'חלש' מבלי השגות מוחין עלאין כאותו ה'סדר'. כי זהו עיקר דבר, דייקא טרדות של ערב החג ביאו עליו אורות החג.

כב. חסידים מספרים, שהגבאים של הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע רצו להחליף את השולחנות ולקנות חדשים לפסח, גער בהם הרה"ק ואמר, וואס וועט דער בארדיטשובר זאגן - מה יאמר הרה"ק מבארדיטשוב, תדעו שהרעש והקול העולה משפשוף וגירוד השולחנות עולה למעלה ומבטל כל מיני קטרוגים מלמעלה.

כג. וכה אמר הרה"ק רבי אלעזר מליז'ענסק (בן הרה"א) זי"ע לפרש במה שפירשו חז"ל (מגילה יג:) בדברי המן הרשע 'ואת דתי המלך אינם עושים' - דמפקי לכולא שתא בשה"י פה"י, ולכאורה תמוה, וכי כל השנה היא שבת או פסח... אלא 'שהיה קשה בעיניו הרשע וכקוץ בעיניו' ההכנות שעושים לקראת שבת ולקראת חג הפסח, הן בקצירת החיטים ושמירתם מפני כל חשש חימוץ חלילה, 'ובפרט קודם החג על כל דבר ודבר בפרטי', על כן אמר שכל השנה אומרים שפסח היום. מעתה עמוד והתבונן אם להמן הרשע מפריע כל עסק ההכנה לפסח והרי זה כ'קוץ בעיניו', אם כן כמה חשיבות יש בדבר...

כד. וכך כתב ה'קב הישר' (פרק ז) בשם ספר 'יסוד יוסף' וז"ל. ויש קבלה בידי, כל טורח שאדם מטריח עצמו לכבוד יו"ט של פסח, והוא עייף ויגע בהטורח, אזי בעסק זה הוא הורג כל המזיקים הנקראים נגעי בני אדם, עכ"ל. והיינו שעל ידי זה מגרש ומבטל כל רע מעל עצמו.

ומעתה ראה נא כמה שמחה ותענוג עלינו להביא על עצמנו בעת העסק הגדול ובטרח סביב החג ונקיון בבית ובחוץ, כי 'רווחים' הרבה נשכרים בעסק וטורח זה.

כה. בעת שנסע הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע בערב חג הפסח לאפות את ה'מצות מצווה' בכפר חב"ד (כשהיה דר בתל אביב), אזי מחמת השעה המאוחרת מיהרו מאד המשמשים, והורה הרה"ק לעמוד, ושמעוהו אומר 'הושע נא נפש מבהלה... הושע נא נפש מבהלה...'. ואכן הרבה צריך להיזהר בימים אלו ולשמור על ה'נפש מבהלה'...

באר הפרשה - פרשת תזריע

בדרך רמז אמר הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע בפסוק (שמות לד יז) 'אלהי מסכה לא תעשה לך', וסמך ליה (פסוק יח) 'את חג המצות תשמור', כי מילתא דשכיחא היא שבאים לידי כעס בעת ההכנות לחג הפסח וכן בחג עצמו, והרי אמרו חז"ל (שבת קה:): כל הכועס כאילו עובר ע"ז, לכן הזהירה תורה שבימים אלו יזהר ביותר שלא לעשות 'אלהי מסכה' זה הכעס לב,

דמסאבא' (צד אחר הרע, צד הטומאה)^כ, על כן צריך להשגיח וליזהר מאד שכל עבודת הקודש של נקיון הבית מחמץ תיעשה מתוך שמחה וחדוה^כ ולא חלילה מתוך כעס ועצב^כ, רק ישיש וישמח^כ בזכות גדולה זו שנפלה בחלקן לעשות נחת רוח לבורא יתב"ש ולקיים מצוותו^ל. וכבר כתב ה'רוקח' (סי' רפג, הובא בבאר היטב תסט סק"א) לא יאמר כמה טורה פסח לא.

כו. נוראות הובא משמיה דהרה"ק רבי לוי יצחק מבארידטשוב זי"ע, שעל ידי ההכנות לחג הפסח יש ביד האדם להשיג מדריגת רוח הקודש, אך מדת הכעס מונעת ממנו מעלה נשגבה זו.

כז. הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע ביאר הטעם שכתב השו"ע בתחילת הלכות פסח (סי' תכ"ט ס"ב) 'אין נופלין על פניהם בכל חודש ניסן' (ואף שם הסימן נקבע על הלכה זו), כי היסוד הראשון של כל 'הלכות הפסח' הוא שלא להלך בפנים נפולות וברוב דאגה, אלא רק מתוך שמחה.

כח. וכבר אמרו 'דבר נורא', דלכאורה אינו מובן על מה מקנטר הרשע ומתלונן - 'מה העבודה הזאת לכם', הלא פסח זמן חרותנו הוא, והכל יושבים בהסיבה כבני מלכים, ואין לך תענוג גדול מזה, ומה גרם לרשע למאוס בעת כזאת במצוות ה', הלא מסברא היה נראה יותר להתלונן בשעה שצמים ומתענים ביום הכיפורים, או בשאר קיום המצוות שאין בהן הנאת הגוף, אלא, אומרים לו לאב, אם ראית שיצא מבטנך בן רשע, עליך להתבונן היטב, שמא ענין זה גרם לו, שראה בערב החג איך כולם עומדים ומנקים את הבית בעצבון מתוך 'נערוון' (עצבים), ובמקום לשמוח בקיום מצות מלך מלכי המלכים מתרגזים ובאים לידי כעס ולכלל טעות, זה גורם לו למאוס בעבודת ה' ויצא שכרם בהפסדם ח"ו (ואף שאין אתנו יודע עד מה, מדוע יש לפלוגי בן חכם ופלוגי הבן כביכול רשע, אבל ללמדנו בינה בזהירות ההנהגה, לשמוח ולשמח סביב המצוות).

כט. דבר נפלא שמעתי מחכם אחד שליט"א לרמז בלשון 'חגים וזמנים לששון', כי הנה 'חג' הוא מלשון עיגול וסיבוב כידוע [ומלשון 'ובמחוגה יתראהו' (ישעיה מד יג) ופירש רש"י, אם בא לעשות בו ציורים עגולים מסבב אותו במחוגה], ורמז יש בדבר, גם כשה'זמנים' הם 'מסובבים' ומעורבבים (פארדרייטע צייטן), והוא בבחי' 'יחוג וינועו כשיכור' (תהילים קז כז), ראשו סחרחר ומסובב מרוב טרדות היום וה'סיבובים' ברחובות עיר לצורך המועד... עדיין תהא בששון ובשמחה...

ל. בדרך צחות אמרו, דהנה אמרו חז"ל (ר"ה טז). 'למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, כדי לערבב השטן', ובתוס' (ד"ה כדי) הביא בשם הירושלמי 'כשהוא שומע את קול השופר - פעם ראשונה הינו בהול ולא בהול, וכששומע בשנית נבהל עד מאד באומרו ודאי זהו ה'שופר' הידוע של תקע בשופר גדול ובא זמני להכלות, ומתערבב ואין לו פנאי לקטרג', על דרך זה ייאמר לענייננו לגבי עבודות הנקיון שהם בבחי' 'תשר"ק' וכנ"ל, שבפעם הראשונה בה 'תוקעים' ומנקים נבהל השטן ועדיין אינו נבהל לגמרי, אכן אם חוזרים ותוקעים - בעת אשר אחד מהתינוקות (או מהגדולים...) הכניס חמץ למקום הבדוק והנקי, וחוזר ומנקה ביישוב הדעת בלא כעס, אזי השטן נבהל לגמרי לנוכח מדרגתו של איש הלזה שכה כובש את יצרו ועושה רצון ה' מתוך שמחה ושלוה.

עוד אמרו, שהרי כל הטעם שתוקעים 'תשר"ק' (תשר"ת, תש"ת ותר"ת) בראש השנה הוא כדי לצאת כל הדעות והמנהגים שהיו בכלל ישראל ולהפיס דעת כולם, אם כן גם עבודת התשר"ק בערב פסח צריכה להיות בשלום ובשלוה... ושכל ה'דעות' ימצאו מנוח לנפשם...

לא. וכלפי אלו המתלוננים על 'קושי השעבוד' בערבי פסחים יסופר בזאת, כי פעם נכנס הגה"ח רבי נטע ציינווירט זצ"ל לביהמ"ד בימים שקודם הפסח, ופתח ואמר לסובביו 'מנהג אבותינו בידינו לעשות יום תפלה ותענית על כל צרה שלא תבוא, וכיוון שנתרגשה צרה לפתחנו - ו'ערב פסח' שמה, אם כן מן הראוי להכריז על יום תפילה... כמובן שבדבריו אלו הרגיע את הרוחות הסוערות, והבינו הכל דאדרבה יש לשמוח ולשבח להקב"ה על הזכות שנפלה בחלקנו, ובנים אנחנו לה' אלוקינו וזוכים לעשות רצונו.

לב. סיפר הגה"צ רבי משה אריה פריינד זי"ע גאב"ד ירושלים עיה"ק מה ששמע מחמיו, שפעם נסע עם רעהו לשפוך שיח על קברי הצדיקים בגולה, בהגיעם לבית החיים העתיק בעיר לעמבערג, ראו שעל מצבה אחת

ידיכם מבעם שהיא בע"ז, וכמו שאמרו 'כל הכועס כאילו עובר ע"ז'. והיינו שההכנה הראשונה קודם חג הפסח היא לפרוש מע"ז ומאביזרייהו דע"ז דהיינו מן הבעם והרוגז'.

דבר נורא כתב הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זי"ע בספרו 'דרך פיקודיך' (מצוה יג אות ד) 'אפשר מדרבנן, יש להחמיר באכילת הפסח שלא להאכילו למי שאמרו רז"ל שהוא כאילו עובר ע"ז, כגון כל הכועס כאילו עובר ע"ז (שבת קה:), וביותר כל המשבר כלי בחמתו יהיה בעיניך כאילו עובר ע"ז. ולדידך, שאין לנו 'קרבת פסח' מכל מקום מאד מאד יש לנו להתרחק

אלא בניחותא^ל ורוגע ומתוך שמחה של מצוה ינקה את ביתו מכל משהו חמין.

וכבר כתב בספה"ק 'פלא יועץ' (סוף ערך גלות), כי מה שמנרדין את בעה"ב ממקומו בערבי פסחים וצריך לישב בין תנור לכירים מכפר בגלות כי מה לי בולו מה לי מקצתו. ובלבד שיכוין לשם כך וליקבלניחו באהבה רבה. עיי"ש.

והנה כתיב ב'פסח מצרים' (שמות יב כא) 'משכו וקחו לכם צאן וגו', ודרשו חז"ל (שמו"ר טו ב) 'משכו ידיכם מע"ז, וגם לדורות עולם ייאמר בזאת משכו

חרוט 'פה נטמן פלוני בן פלוני צדיק נסתר', ויתמהו מי האיש הטמון כאן ומה מעשיו, ע"כ, פנו השניים אל הנהלת החברא קדישא לשאול על כך, לאחר שנתנו מתת יד הגונה הסכימו אנשי חברא קדישא לפתוח בפניהם את פנקסי החברא הנושנים, ומצאו את דבר המעשה, וכך הוה, רבה של לעמבערג שהיה צדיק נשגב וקדוש עליון, הלך כדרכו לטבול בערב יום השבת קודש, בעודו עומד בבית המרחץ ניגש אליו אחד מיהודי העיירה, שהיה עני מרוד וכמעט אינו נראה, והיכהו חלושות על כתפו עם המטאטא שבידו ואמר לו, הנה בשבוע זה צמת היום וגם מתמול שלשום, דע לך שגם אני צמתי כן, לאחר דקות מספר היכהו שוב ואמר לו הנה בשבוע זה התענית 'תענית הפסקה' משבת לשבת, דע לך שגם אני צמתי כן. אמנם הנפקא מינה בינינו הוא, שאתה בבואך מבית הכנסת לאחר תפילת ליל שבת ולאחר כל השבוע שלא טעמת מאומה, תאכל בשר ודגים וכל מטעמים, ואילו אני בבואי לביתי לא אוכל כי אם פת קיבר במלח ומים לחץ, ודע לך, שבאם תבוא בליל שבת ותראה שחתול אכל את הדגים שהיו מוכנים עבורך ותעלה חמתך ותבוא לידי משהו של כעס, שוב אין שום ערך ושוויות לכל התענית הפסקה שהתענית.

ויהי כבוא הרב לביתו בליל שבת קידש על היין וכבר באה שעת אכילת הדגים אמרו לו בני ביתו שחתול אכלם, נזכר מיד הרב במה שאמר לו העני בבית המרחץ, ולא כעס כלל, אז הבין שזה העני אינו איש פשוט כלל וכלל, וודאי קדוש עליון הוא, שלח הרב את משמשו אל ה'צדיק הנסתר', אמר לו מיד ה'צדיק נסתר', הנה בשעה שצדיק נסתר בא לידי גילוי עליו להסתלק מן העולם תיכף ומיד, ובאם היה הרב בעצמו בא הנה היה באפשרותי ללמדו רזי עולם בעת הזאת, וישב המשמש את הדברים אל הרב, כשמוע הרב את דבריו רץ בזריזות אל ביתו של ה'צדיק נסתר' אבל כבר לא הספיק לדבר עמו לאחר שכבר שבק חיים לכל חי, לאור מעשה זה טמנוהו בחלקה חשובה וחרטו על מצבתו בציווי הרב פה נטמן פלוני ופלוני צדיק נסתר. נמצאנו למדים ממעשה נורא זה, שאותו צדיק נסתר היה מוכן להתגלות, ואף להסתלק בגין כך מן העולם, וכל זאת למנוע מהרב 'כעס' אחד, כי מידות רעות בכלל, ומידת הכעס בפרט מוציאים את האדם מן העולם.

לג. אמרו בדרך צחות, אין צורך 'להדר' להיות ב'לחץ' ובנערוון, כי כבר אנו שרויים בלחץ עד למעלה ראש... וכבר יצאנו ידי חובת 'הידור' זה...

לד. ביותר צריך זהירות יתירה שלא 'לשפוך' חמתו וכעסו על בני ביתו... אלא אדרבה יש להרבות בימין מקרבת' וכהכנה לקראת מצוות 'והגדת לבנך', וכשם שהכל מהדרים ומחזרים אחר מצות מהודרות, וכן בימים שקודם חג הסוכות הכל עסוקים בקישוט הסוכה להדר במצוות זה קלי ואנווהו, כך צריך בימים אלו להכין את ה'חפצא דמצוה' של 'והגדת לבנך' - אלו הבנים והבנות אשר חננו ה', על ידי שירבה עליהם אהבה וחיבה, עד שירצו לשמוע ממנו את סיפור יציאת מצרים.

וזאת למדנו מדברי 'בעל הטורים' על הפסוק (שמות י ב) 'ולמען תספר באזני בן ובן בנך' - 'עד כאן רחמי האב על הבן, ולכאורה מה עניין זה לזה, אלא שצורת סיפור יציאת מצרים הוא מתוך אהבה וחיבה, ומאחר שרחמי האב הם עד ג' דורות על כן המצוה היא לספר באזני בנו ובן בנו ותו לא, וממילא עלינו להרבות בחיבה לקיים את המצוה בהידור רב...

באר הפרשה - פרשת תזריע

הפסח הבעל"ט, אך חלילה מלהיבטל מקביעת עיתים לתורה אפילו יום אחד ל"ו, ואף המרוד ביותר אינו פטור ל"ו... וכידוע מה שפסק הרמב"ם (הלכות ת"ת א ח) 'כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורין'.

משמין כעס בימים אלו, שהרי מהרה יבנה בית המקדש וכי יש בינינו אי מי הרוצה שלא לזכות להימנות עם בני החבורה על קרבן הפסח, ואף כהיום הזה יש מקום לחשוש (עפ"י דבריו באות ג) דאפשר שאף 'אפיקומן' אסור להאכילו, שהרי הוא בא זכר ל'קרבן פסח', והדברים מבהילים.

ומתאמרא בשם הרה"ק הקדושת יום טוב' זי"ע (י"א
 זה בשם החת"ס, עיי' ברך משה הושע נא נב) על
 הסמיכות בסדר ההושענות (בסדר המתחיל 'אום אני חומה')
 'כבושה בגולה, לומדת יראתך', כי על פי דין, הכובש
 דבר היתר בדבר איסור למשך כ"ד שעות נהפך ההיתר

לעסוק בדברי תורה - קביעת עיתים לתורה

דברי תורה צריכים חיזוק תדיר, ובפרט בימים הללו, כאשר הכל עסוקים בהכנת הבית לקראת חג

לה. גם ידוע מה שכתב הרה"ק ה'שם משמואל' (שבועות) בשם הרה"ק מקאצק זי"ע, שהאור של כל יום טוב טמון ומונח במסכתא העוסקת בענייני החג, וממילא כחלק מההכנות לקראת היו"ט הוא לעסוק בהלכות החג, וכבר אמרו חז"ל שואלין ודורשין בהלכות החג...

הרה"ק מהר"י מבעלזא אמר לרמזו בלשון המשנה (ברכות פ"ח מ"ו) 'אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו', כי הנה ה'תורה' נמשלה לאור ואילו מעשה המצווה הרי היא כ'נר', וכדכתיב (משלי ו כג) 'כי נר מצוה ותורה אור', וזהו שאמרו אין מברכין על הנר - כי אי אפשר לזכות לקבל השפעת מצוות החג שהם כנר מבלי שנהנה לאור ועוסק בתורה שהיא אור עולם.

לו. וכמו שביארו האחרונים בעניין 'קביעת עיתים לתורה', שהוא על דרך שמצינו בגמ' (ר"ה כו:) קבען פלניא, והוא מלשון גזל, (כדכתיב מלאכי ג ח, 'היקבע אדם אלוקים'), וכלומר שאף מי שטרוד ביותר בעסקיו צריך לגזול מסדר יומו ולייחד זמן ועת ללימוד התורה (עיי' בשע"ת סי' קנו סק"ב בשם בעל ההפלאה).

וכבר אמר הרה"ק מסקולען זי"ע אודות 'בין הזמנים', וכי יש לך אדם אשר יחדל מאכילתו במשך חודש ימים... אם כן היאך ניתן להפסיק מלימוד התורה אשר היא חיינו ואורך ימינו... וכל הפורש ממנה כפורש מן החיים... פעם 'דרוש דרש' אחד הדרשנים - שהתורה הקדושה הרי היא ממש כאוויר לנשימה, נכח שם הגאון רבי ברוך בער מקאמעניץ זצ"ל בעל ה'ברכת שמואל', נזדעק ואמר 'נישט גוט (אין הדברים נכונים)... נישט גוט'... והסביר, התורה הקדושה איננה אוויר לנשימה, אלא היא הנשימה עצמה, וכמו שהפוסק מלנשום אף לזמן מועט ימצא את עצמו מיד ב'גן עדן'... כך הוא המפסיק מללמוד כראוי לו.

וכבר אמרו המושלים, לאדם שהלך לרופא, והתאונן בפניו על שתקפה אותו חולשה רבה, משהחל הרופא לברר אצלו על סדר יומו במאכל ובמשתה ובשאר ענייני בריאות גופו, נוכח הרופא לדעת שהוא עושה כל מיני פעולות של התעמלות (עקסערסייז) המועילים לבריאות האדם, אך ממאכל וממשתה מתנזר הוא כליל, אמר לו הרופא, הרי שלך לפניך, כי ב'הוספות' לבריאות הגוף מהדר הינך בתכלית ההידור, אך את העיקר אינך מקיים, כי האכילה והשתיה הם מזינים את גוף האדם. והנמשל לענין לימוד התורה פשוט הוא, כי רבים העוסקים בעבודת ה' בכל מיני העבודות, ובודאי אשרי חלקם, אך יש לדעת כי העיקר הוא מזון הנפש והיא התורה הקדושה.

לז. דבר נאה שמעתי, כי הנה אחד מעיקרי מצוות היום ב'ליל הסדר' הוא 'והגדת לבנך', אמנם אם נשאל את הילדים מה היה אצלם עיקר ה'עסק' בזה הלילה - הרי כולם יענו ויאמרו שעיקר המצב וה'חגיגה' היה סביב ה'אפיקומן', כיצד הצליחו לגנוב אותו מבלי שירגישו בכך ומה בקשו תמורתו... ומעתה יש להתבונן, וכי כך הוא קיום מצוות והגדת לבנך לחנך אותם לגנוב...

אלא יש לבאר על דרך הרמז, שהנה נודע מה שכתב הרמב"ם (סוף הל' שמיטה ויובל) 'ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו וכו' הרי זה נתקדש קודש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים' וכו', ובאמת, ס'איז א שווערע רמב"ם (הרי זה רמב"ם מוקשה)... ואין הכוונה שקשה להבין דבריו אלא כיצד ניתן לקיימו 'להיבדל לעמוד לפני ה'', והרי מוטל על כל אחד 'ריחיים על צוואריו' להביא טרף לביתו כדי פרנסתם ומה עוד לגדלם ולהשיאם ושאר צרכים... על כן

להיות בנגוף האיסור, כי שיעור כבישה הוא מועת לעת, אך 'כבישה' לפחות מכ"ד שעות אינה ולא כלום, לזה אמר היאך נשמור עצמנו שלא ליהפך ל'גלות' בעצמותנו, ע"י לומדת יראתך בקביעות גמורה. והיינו שבכל יום ויום יעסוק בתורה בקביעות של שעה אחת לכה"פ, ונמצא שלא נכבש ב'גולה' כ"ד שעות ברציפות לח.

'הנה ימים המבורכים', ובקרוב נזכה ל'ניסים' ונפלאות כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, אור חדש על ציון תאיר ונזכה במהרה לאורו.

בליל הסדר הוא זמן 'והגדת לבנך' נוטלים אנו את המצה האמצעית שהיא כנגד לוי 'ולא שבט לוי בלבד'... ומלמדים את הילדים אם ברצונכם לקיים את דברי הרמב"ם אין עצה ואין תבונה אלא להיות 'גנב'... - לגזול כל איש מזמנו העמוס ולהקדישו בקביעת עיתים לתורה, ורק על ידי זה תוכלו להתגדל ולהתעלות...

וכי תאמרו מה נאכל... כבר הבטיחו לנו חז"ל הקדושים שיזמן לו הקב"ה פרנסתו, וכדאיתא בגמ' (ע"ז יט:): 'אמר רבי יהושע בן לוי דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים כל העוסק בתורה נכסיו מצליחין לו', ויתר על כך איתא עוד (שם יט.) 'כל העוסק בתורה, הקב"ה עושה לו חפציו'. ובמהרש"א מבאר, כי ה'עוסק בתורה' יצליח בכל ענייניו אף ללא השתדלות כלל, וסגי לו לחפוץ ולרצות בדבר מסוים - והקב"ה עושה לו 'חפציו', והן הן דברי הרמב"ם שם 'ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללויים'.

לח. עד כאן הדברים אמורים כלפי אותם הטרודים ב'הכנות' לחג הבעל"ט, אכן מי שעיתותיו בידו ודאי שעליו להרבות בלימוד התורה, ואדרבה עתה שעת הכושר להצלחה בתורה, כידוע מפי ספרים וסופרים שיש סייעתא דשמיא ביותר למי שלומד בשעה שאין רבים הלומדים עתה. ומסופר על הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל שכשהיה מתקשה בסוגיא בה עסק ולא מצא תירוץ הגון ליישב כל חמירא, היה מניח את הסוגיא ללמוד בה בער"ש אחר חצות, באמרו שבאותו זמן מתמעטים הלומדים בעיסוקיהם לקראת שב"ק, ועתה הוא שעת הכושר לזכות להבין ולהשכיל.

גליון
באר
הפרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

כבוד את אביך ואת אמך

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש
באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש
דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית
Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית
Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית
Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית
Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית
Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון
מכון באר האמונה
ארה"ב: Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

כְּבֹד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ
כְּאֲשֶׁר צִוָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ
לְמַעַן יֵאָרִיכוּ יְמֵיךָ וְלְמַעַן יֵיטֵב לָךְ

כי אביו ואמו הם יותר טוב מ'קמיע' לשמרו
(הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע, בספרו נפש כל חי, ערך כיבוד)

הורה הגה"ק החזו"א שיש חיוב על הבהורים חיוב לעסוק
בהלכות כיבוד אב ואם שלושים יום לפני שחוזרים הביתה
כדרך שתקנו חז"ל לעסוק שלושים יום קודם החג בהלכות החג.

ומי שגר בביתו בתמידות חייב להתמיד בה מאוד,
כמו הלכות חג בחג

תוכן הענינים

כבד את אביך ואת אמך

- ה.....גודל מעלת מצוה רבתי זו
- י.....למען יאריכון ימים - אריכות ימים בעוה"ז ולעוה"ב
- יב.....למען ייטב לך - רוב השפעות הטובה בכל הענינים
- יג.....בן יכבד אב - הזהירות במצות כיבוד אב ואם
- יד.....עוד ינובון בשיבה - כיבוד הורים לעת זקנה ושיבה
- יט.....ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו - בזכות כיבוד הורים נזכה להכניע כוחו של עשו
- כא.....איש אמו ואביו תיראו - שלא לבזות את אביו ואמו על ידי מעשיו הרעים

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

גותוסיםפ.מופ@גותוסיםפ.מופ

כבד את אביך ואת אמך

כבד את אביך - גודל מעלת מצוה רבתי זו

בתיב בתורה ב'עשרת הדברות' (שמות כ יב) 'כבד את אביך ואת אמך', ומצינו בדברי חז"ל שהפליגו הרבה ביקרת המצוה ובגודל חיוביה שהיא 'חמורה שבחמורות' (דב"ר ו ב), עד שאמרו (קידושין ל): 'השוה הכתוב כבוד אב ואם לכבוד המקום', עוד אמרו (שם) 'בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אמר הקב"ה מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבודוני, יתר על כן מצינו בירושלמי (ריש פאה) 'תני, רבי שמעון בן

יוחי אומר, גדול הוא כיבוד אב ואם שהעדיפו הקב"ה יותר מכבודו, ולא עוד אלא שאמרו (תד"ר נו) 'אין הקב"ה מבקש מן האדם רק שיכבד אב ואם ויתירא מהם, שהוא כאילו מכבד להקב"ה ומתיירא ממנו, מפני שהקב"ה השוה כבודו לכבוד אב ואם והשוה מוראו למורא אב ואם'.

ועד היכן הדברים מגיעים יש ללמוד מאותם דברים נוראים שכתב הב"ח (י"ד ריש סי' ר"ט) שכל מה

א. והרבה יש להתעורר בדברי הפלא יועץ' (ערוך כבוד אב ואם) וז"ל, 'הנה כי כן בחורי חמד בני ישראל הכשרים, תנו לאלוקיכם כבוד, והזהרו בכבוד אביכם ואמכם, ולא תסורו מן הדבר אשר יצו אתכם ימין ושמאל וכו', וכבר מילתי אמורה שיש מצוות בר מזל, שהרי כמה מעות אדם מפזר לעשות מצות פתיחת ההיכל, או להיות סנדק וכדומה אף דליכא לא מצוה דאורייתא ולא מצוה דרבנן אלא חבוב מצוה בעלמא, אשריהם ישראל, ועל כל פעם ששומע בקול אביו ובקול אמו מקיים מצוה רבה דאורייתא, ופתאים עברו ונענשו'.

וניתן לומר כי מצוה זו 'עומדת ברומו של עולם ובני אדם...', דוגמא לדבר הוא כמו ששמעתי מכמה אנשים שסיפרו לי בכאב, כי אחרי שזכו להשיא את צאצאיהם אינם זוכים לשמוע 'אות חיים' מילדיהם, כי המה טרודים בענייניהם ואינם טורחים לבקר את הוריהם ולכבדם, והלא בימינו איכשר דרא ויש לנו מכשיר 'טלפון' שאפשר לעמוד במקום אחד ולדבר עם איש אחר בקצה השני של העולם, ומדוע אם כן לא יקבע אדם שעה קבועה מדי יום ביומו שאז ידבר עם הוריו ויספר להם מה שעובר עליו ועל משפחתו, והלא בפעולה קטנה זו הרי הוא מקיים מצות עשה דאורייתא של 'כיבוד אב ואם' שהיא מן החמורות שבחמורות. והלא בכל עת שכותב רבינו ה'רמ"א' בהגהותיו לשולחן ערוך 'יש מחמירין' - הננו מחמירין בכל עוז. ואם כן כמה יש להחמיר בכל חומרה יתירה בעניין זה 'החמורה שבחמורות', ליזהר מאד בכיבוד אב ואם, ולהוקירם בכל יקר תפארת וגדולה.

וכבר כתב הגה"ק רבי שלמה קלוגער ז"ל ע לבנו הגאון הגדול רבי אברהם שמואל בנימין זצ"ל בזה"ל, ידידי בני למה אין יראת שמים על פניך, לקיים כבוד אם - לכתוב אל אמך, נא, מהיום והלאה תפרוס שלו' אמך ביחוד (הובא בספר בדידי הוי עובדא עמו' ש"סו).

מעשה בנער שבקרבת הוריו היה שוכח כי התורה ציוותה 'כיבוד אב ואם'... בצערו פנה האב אל 'ראש הישיבה' של בנו ושפך בפניו מעוקתו, הבטיח ראש הישיבה לסדר את הענינים עד כמה שידו מגעת. למחרת היום קרא ראש הישיבה לבחור הנ"ל, ושאלו האם יסכים לקבוע עמו 'חברותא' ללימוד באחד הסדרים, שמח הבחור על ההצעה, כי כבוד גדול הוא ללמוד עם ראש הישיבה. מכיוון שכן גילה ראש הישיבה את לבו כי ברצונו לעסוק ב'שולחן ערוך' (כי 'גמרא' ממילא לומדים בישיבה ברוב שעות היום), שאל הבחור - באלו הלכות חפץ ראש הישיבה להתחיל את לימודו, ענהו רה"י, ברצוני להתחיל עם הלכות 'כיבוד אב ואם' (ביו"ד ר"מ), אמר לו הבחור, לא... לא... וכי לא עדיף שנלמד הלכות הנוהגות אף בזמן הזה... (כי בעיניו היו הלכות אלו 'הלכתא למשיחא' - בזמן שביהמ"ק היה קיים).

ב. מובא ב'מעשה איש' (ח"ב עמוד קפא) על גאון אחד שהיה חי בדחקות נוראה, ולא היה סיפק בידו להחזיק את הוריו שהגיעו מלודז', ועקב כך היה בצער ופניו היו נפולות. פעם אחת פגש הגאון את ר' יעקב הלפרין ז"ל, שאלו ר' יעקב מדוע פניך נפולות, תיאר הגאון בפניו את מצבו הכספי, ושמחמת כן אין בידו לכלכל את הוריו, מיד בירר ר' יעקב כמה עולה מזונם, ואמר לאותו גאון, הריני מקבל עלי את עול החזקת מזונם - בתנאי שאני אקבל

באר הפרשה - כבד את אביך ואת אמך

שכר המצוה, הגאון נחרד למשמע הבקשה, והשיב שברצונו להתיישב בעניין. מיד נסע הגאון אל החזו"א סיפר לו את המעשה הלז, ושאל את פיו מה עליו לעשות בשעה כזו... אמר לו החזו"א, מה השאלה... בוודאי עליכם להסכים לר' יעקב, נו, ואם תפסידו את שכר המצוה, תפסידו, דעו נא כי לכבוד ההורים יש לאדם להיות מוכן אפילו לקפוץ לגיהנום, אבל מיד הפטיר - להקב"ה יש מספיק (שכר), לתת גם לך וגם לר' יעקב...

עוד הובא שם (עמוד קפד), מעשה בבחור (כהיום הנו אחד מגדולי ת"ח שבדור) שעלה בגפו לארץ הקודש בשנת תש"ח, בעזר וסיוע ממעל זכה להשתקע בה כראוי, וישב על התורה והעבודה בישיבה נודעת לשם ולתהילה, והנה, בשנת תש"י לקראת סוף 'זמן החורף' עלו ארצה גם הוריו, הבחור שרצה לסייע להם במציאת דירה ו'פרנסה' - כשהוא כבר בקי בתהלוכות החיים ושפת המקום, פנה אל רבו הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל לדון לפניו, כגון דא מה עליו עשות... כי הסיוע להוריו כרוך ב'ביטול תורה' ועזיבת כותלי הישיבה למשך כמה שבועות... רבי אייזיק הסתפק בדבר היות שבי'שולחן ערוך' של הרב בעל התניא נפסק שמי שיכול להשיג 'דיעת התורה' בשלמות אין אצלו שום דיחוי, ואינו רשאי לבטל מת"ת גם למצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, ואותו השואל היה 'בר הכי'.. ושלחו אל החזו"א, ואכן פנה הבחור אל החזו"א, הציג את שאלתו - מבלי להזכיר את דברי שו"ע הרב, וכה ענהו החזו"א, אך דבר טבעי הוא - שהבנים עושים זאת להוריהם (הגר"א שר הסביר את תשובת החזו"א, כי כל מה שנראה כתפקידם של הבנים להתמסר עבור ההורים אזי עפ"י 'הלכה' אין בזה ביטול תורה - כי לכך נוצרת).

מעשה בבחור שלמד בישיבת בעלזא בירושלים בחיי הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע, ולקראת הימים הנוראים התכונן לשהות בצל קדשו, אך כמה ימים קודם ראש השנה שלח אביו לבקש ממנו שיבא אליו להתפלל אצלו בבית המדרש שהיתה תחת נשיאותו (כידוע שבימים הנוראים דרך העולם שכל אחד מתפלל במקום ובקהילה שהוא שייך לשם, והרבה בתי מדרשות מתקשים לקיים מניני תפילה כסדרן). אך הבחור לא הסכים לוותר על הזכות הגדולה להיות אצל מהר"א בראש השנה, לפיכך התנצל בפני אביו שעזר רצונו להישאר בירושלים ואינו יכול לבוא לתל-אביב, ואכן שהה בר"ה בצל הרה"ק מבעלזא.

באחד מימי עשי"ת הגיע אחד מדודי הבחור [אחי אביו] להתברך מפ"ק של מהר"א, ובתוך הדברים סיפר לפי תומו על אחיו שיש לו בית המדרש בתל-אביב, ויהי כשמוע כן הרה"ק מבעלזא שאלו בפליאה לאחיק יש ביהמ"ד בתל-אביב, נענה האיש, אכן, אמת כנים הדברים, מיד שלח המהר"א את משמשו לקרוא לאותו בחור (שהיה אז בשכונת קטמון ועסק בבניית הסוכה של הרה"ק מבעלזא), וכאשר הגיע אליו שאלו, לאביך יש בית המדרש בתל-אביב ואתה היית כאן בראש השנה, איך יתכן כדבר הזה, ביום הקדוש תראה להיות אצל אביך, למותר לציין שפקודת הרבי שמרה נפשו וביהמ"ד שהיה אצל אביו בתל-אביב, ויהי כאשר חזר ונכנס אל הקודש ממחרת יוהכ"פ שאלו אם שהה אצל אביו, משנענה בחיוב, אמר הרה"ק מבעלזא בהנאה, טוב עשית, חדא מחמת מצות כיבוד אב, ועוד שמצוה לחזק יהודי בכל מצב שהוא... (הובא ביביתו נאוה קודש').

וגם בדידי איתרמי מילתא כיוצא בזה, כאשר שנה אחת בערב ראש השנה פגשתי בחור צורב שעננה של עצב כיסתה את פניו, ולשאלתי לתוגה זו מה היא עושה, השיב לי, שאביו ביקש ממנו להיות עמו בימים הנוראים בתל-אביב כדי להשלים 'מנין' באחד מבתי המדרשים שבעיר, ועז היה רצונו להישאר במחיצת רבו בימים נשגבים כאלו ואינו יודע להכריע בנפשו כדת מה לעשות, ויהי כאשר שמעתי את דבריו אמרתי לו, שהנני העני ממעש ואני מחפש זכויות לקראת יום הדין, לכן בקשתי שטוחה לפניו שישע לשהות במחיצת אביו ובהיותו שם כשהוא מקיים בכל רגע ורגע מצות 'כיבוד אב' יזכור ממני ויכוון עלי בתפילתו, כי מובטחני שתפלותי יעשו פירות בזכות קיום מצוה רבה ונשגבה זו של 'כיבוד אב', ובע"ה זכיתי שמצאתי מסילות בלבבו והבין שמחובתו לעשות רצון אביו וזה חשוב יותר בשמים.

ואך למותר להאריך שזה כל האדם, רק שלפעמים בא היצה"ר ומעורר בלבו חשק זר למצוות ושאר דברים נשגבים, כדי שעל ידם ידחה חובותיו שעליו לעשות, וכגון הכא, שמפתה אותו שלמען עבודתו עליו להישאר בצל רבו ולא לשמוע בקול אביו, אמנם צריך לדעת שעצת היצר הוא, ולעולם ישקול במאזני פלס לדעת העיקר והטפל ולא להפוך את ה'יוצרות' חלילה.

וכאשר מסופר על הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שהלך פעם ברחובה של עיר בעצם יום השבת קודש, וראה יהודי מבוגר הנושא בשארית כוחותיו ספסלים, ולאחוריו מהלכים בניו בניחותא ובשלוות הנפש ו'טליתותיהם' על כתפיהם, ואינם מסייעים לו במאומה. מששאלם על מידת העזות הנוראה, הצטדקו הבנים שהם 'מחמירים' על

באר הפרשה - כבד את אביך ואת אמך

ב'ירושלמי' (פאה פ"א ה"א קידושין פ"א ה"ז) 'גדול' כבוד האמור באביו ואמו 'יותר' מכבוד הקב"ה... [וע"ע ב'חיי אדם' (כלל סו ס"א) דברים מבהילים בעניין זה].

וזוה השער לה' צדיקים יבואו בו' לעלות ולהתעלות בכל מידה נבונה, וכדאיתא ב'תנא דבי אליהו' (רבא, פכ"ז) לבאר טעם סמיכות מצות כבד את אביך

שאמרו שהוקש כבודם לכבוד המקום הוא רק לגבי ה'שכר ועונש', באם זלזל ח"ו בכבודם שעונשו מרובה כאילו זלזל ח"ו בכבוד המקום, וכשהוא נזהר בכבודם יש לו שכר גדול, שמעלה עליו המקום כאילו כבדהו, אבל לעניין חיוב הרי חובת הכיבוד המוטל על הבן והבת לכבד אביהם ואמם גדול הוא יותר מחובת כבוד הקב"ה (עיי"ש מה שמוכיח בן מפרטי ההלכה), ועל כך אמרו

עצמם שלא 'לטלטל' בשבת (ואינם סומכים על העירוב שבירושלים) ואילו אביהם אינו מקפיד, על כן נתנו לו ליטול על כתפיו את המשא הכבד. הדבר חרה מאד להגרש"ז זצ"ל - למשמע 'חומרות' כאלו, כשהם באים על חשבון ההכבדה על האב, ובמשך כמה וכמה ימים חזר בפני כל מי שנקרה בדרכו - השמעת טיפשות כזו, להכביד על האב במקום 'חומרא'...

ולדין ייאמר, יש ה'מדקדק' בהלכות הפסח לצאת ידי כל השיטות בחומרות על גבי חומרות, והרי הוא מזניח מצוות עשה דאורייתא העומדת לפניו לכבד את אביו ואת אמו... היש לך 'טפשות' כזו...

וכבר אמרו במליצה, מעשה באב שביקש מאחד מבניו שיצא אל באר המים אשר בחצר הבית, וישאב לו מעט מים להרוות את צמאונו. קם אחד מהבנים וקרא, הלא מצוה רבה נפלה בחלקנו ולכן נמכור אותה למי מהאחים שירבה במחיר (כדרך שמוכרין את העליות בבית הכנסת), והחל למכור את המצווה, אחד האחים הציע לשלם עשרה זהובים, השני רצה לרכוש בעשרים זהובים, ובין לבין מתחנן האב שכבר יביאו לו המים כי נחלש גופו עד מאד מחמת הצמא, אבל בנים סוררים הללו לא הביאו את המים, רק נענו ואמרו לו, העניינים ב'טיפול'... עד שקם אח שלישי ואמר, מדוע אתם מבזים את מצות המלך, הנני מוכן לרכוש את המצווה הרבה בסכום של חמישים זהובים, ומכרו פעם א' ב' ג', ו'זכה לו'... כעת נענה זה השלישי, 'מצוה רבה כזו' הנני מכבד בה את אבינו שיחיה, שילך לשאוב את המים מהבאר וכך יזכה למצווה כפולה ומכופלת. וכל המחמיר על עצמו על חשבון הוריו אינו דומה אלא לאלו הבנים, ואין זה מברך אלא מנאץ.

ג. דבר נפלא אמר 'המשגיח' הגה"צ רבי ירוחם ממיר זי"ע, שהרי בעצם היה יכול הקב"ה לברוא את כל הברואים בעצמו כמו שברא את אדם הראשון בלא שיהיה כלל 'אב ואם', ומה טעם הנהיג הקב"ה בעולמו שיהיה לכל אדם אב ואם - משום שרצה הקב"ה שתהיה מצווה זו של כבד את אביך ואת אמך... נמצאת אומר אין אנו מכבדים את ההורים מאחר שהם ילדו אותנו, אלא הקב"ה סיבב שהם ילדו אותנו בכדי שנכבד אותם.

ד. וסמך לדבר יש להביא מה שכתב הט"ז בספרו 'דברי דוד' (עה"ת) על דברי רש"י הנודעים בתחילת פירושו על התורה, הנודעים על הפסוק 'בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ' - 'אמר רבי יצחק, לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית, משום כח מעשיו הגיד לעמו, וכתב הט"ז בזה"ל, נהירנא כד הוינא טליא ראיתי כתב אחד ישן נושן מאד ביאור רש"י, כתוב בו שזה המאמר בשם ר' יצחק שמביא רש"י אינו מוזכר בשום מדרש או תלמוד, אלא שמה שאמר 'מה טעם פתח בבראשית' הוא מדרש ולא דברי ר' יצחק, אלא שר' יצחק הלזה היה אביו של רש"י ולא היה למדן גדול, ורש"י רצה לכבד אביו ולהזכירו בתחילת חיבורו, ואמר לו, שאל איזו קושיה ואכתבנה על שמך, והקשה לו סתם למה התחילה התורה בבראשית, כך ראיתי שם, אלא מה שכתב שר' יצחק אביו של רש"י לא היה למדן גדול, זה אינו דפרק בתרא דעבודה זרה מביא רש"י פרוש על הגמרא וזה לשונו, לשון אבא מורי מנוחתו כבוד, והוא נראה. עכ"ל הט"ז, עכ"פ למדנו מכאן ש'ההקדמה' לתורה היא ע"י כיבוד אב...

ה. ואכן מצינו לצדיקי הדורות שהקפידו בתכלית, בזהירות שבתוך זהירות על קיום מצוה זו, לכבד הוריהם בכבוד הגדול ביותר, והרחיקו עצמם עד הקצה האחרון מלגרום להם ח"ו צער ועגמת נפש. ונביא כאן מעשים בודדים שלא יצאו אלא ללמד על הכלל כולו.

פעם הגיעה שאלה קשה של היתר עגונה לפתחו של הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע, ראה הדברי חיים כי שאלה סבוכה היא זו, לכן שלח לקרוא את בנו הרה"ק ה'דברי יחזקאל' משינאווא זי"ע ששהה אז בעירו, כי רצה

באר הפרשה - כבד את אבך ואת אמך

ללבן את הענין עמו יחדיו. מששמע הרה"ק משינאווא שהוא נקרא אל אביו ביקש ממשמשו שיביא לו את ה'שולחן ערוך', פנה המשמש ורצה להביא לרבו 'שולחן ערוך אבן העזר' (שם נתבארו ענין העגונות) מיד נענה אליו השינאווער ואמר הבא לי 'שולחן ערוך יורה דעה' (כי בסימן ר"מ נכתבו הל' כיבוד או"א), ואף שעתה הוזקקתי אל אבי לגבי ההלכות הסבוכות שב'אבן העזר' – מ"מ בהלכות אלו הנני מכיר, אך חוששני מן ה'חמורות' - הל' כיבוד או"א. שמא במלחמתה של תורה יהיו לנו חילוקי דעות, על כן אני מקדים ללמוד את הלכות כיבוד אב, בכדי שאוכל לכבד את אבי הקדוש כדת תורה תמימה...

מעשה היה בערב שבת קודש, כשישב הרה"ק ה'דמשק אליעזר' מויז'ניץ זי"ע והעביר את הסדרא שנים מקרא ואחד תרגום. לאחר שעה ארוכה משעמד בפסוק האחרון וכבר עמד לסיים, נכנס אל חדרו אביו הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע ושאלו דבר מה, מיהר ה'דמשק אליעזר' וענהו על אתר, שמע האב את תשובתו ויצא את החדר... וה'דמשק' שהקפיד שלא להפסיק כלל בקריאת שמו"ת, חזר לקרוא את הפרשה מתחילה... כל זה היה למראה אחד החסידים שלא הבין, ושאל את ה'דמשק', ילמדנו רבינו, הלא אפשר היה להראות לאב שיחכה כמה רגעים עד סיום הפרשה... ענה ה'דמשק' ואמר, הנה, כיבוד אב היא מצווה חמורה מדאורייתא, ועדיף לי לשוב על כל הפרשה מתחילתה – העיקר שלא לעכב את תשובתי לאבי.

מסופר, כי החדר שהיה הגר"ח מבריסק יושב בו בביתו ועוסק בתורה ובמצוה היה החדר הראשון – אליו היתה דלת הבית נפתחת, על כן בכל עת שנכנס בנו הגרי"ז לביתו, היה אביו הגר"ח היושב שמה קם לפניו מלוא קומתו כדין מצות קימה והידור לת"ח... אמנם הגרי"ז הצטער עד מאד ממציות כזאת שאביו טורח וקם לכבודו, וכל כמה שביקש מאביו שלא יקום לכבודו לא הועיל מאומה, ולא היה לאל ידו לעזור לעצמו, כי שם היתה כניסת הבית היחידה. מה עשה הגרי"ז, בלית ברירה החל להכנס הביתה בכל עת בואו דרך החלון, היה קופץ מהחלון לחדר אחר – שם לא ישב אביו... וכל זה כדי שלא להטריח את האב... הבט וראה עד כמה טרח והטריח עצמו בכדי למנוע טרחה מאביו.

סיפר הרה"ח רבי פנחס אליעזר הכהן פקשר ז"ל שהוא נזדמן באחת מן הפעמים בה חזר הרה"ק רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זי"ע לארה"ק, ונפגש עם אביו הרה"ק רבי דוד צבי שלמה זי"ע, הפגישה הנדירה עשתה בנפשו רושם עז בלתי נמחה. וכך כתב כעבור שנים בפנקס זכרונותיו, מחוץ לחדר ראיתי איך רבי שמעון מגיע אל החדר, באחת נעצר עומד על יד הדלת ופניו מביעות פחד איום, יראת הכבוד שאחזתו בחיל ורעדה, איה הקולמוס שיתאר עלי גליון, אינני יודע אם אדם העומד לפני מלך וקיסר, היה יכול לפעול בנפשו יראת כבוד עזה יותר מזו שראיתי אצל רבי שמעון בעמדו לפני אביו. סוף דבר התגבר על חרדתו הנוראה, וחצה את סף החדר, נכנס פנימה לאיטו, ועדיין כל גופו מרתת, צעד אחר צעד התקרב אל השולחן, עד שהגיע אל אביו וקבל הימנו את ברכת השלום, עם בקשה שישב על הכסא הסמוך. אכן, כיבוד אב.

הוסיף וסיפר הגה"ח ר' שמואל אהרן וועבער ז"ל כי פחדו של רבינו הרשנ"ן מאביו היה כה גדול עד שסרב לשבת ליד השולחן יחד עם החסידים, וכשהפצירו בו רבות ניאות לשבת בירכתי השולחן, בריחוק מופלג, ישב דומם בלא להוציא הגה מפיו, כאשר קרא לו אביו הרבי להגביה את כוס של ברכה וליתנה בידו לפני ברכת המזון, נפל עליו מורא גדול, וכל גופו רעד כקודח, אפילו זקנו רעד בלא הרף, ידיו רתנו כל כך שכמה פעמים נשפך כל היין מן הכוס והיו צריכים למלאותו מחדש.

בנו הרה"ק רבי משה מרדכי זי"ע ספר פעמים רבות מפי עדי ראייה, כי בשעה שהגיע אל רבינו הרה"ק רשנ"ן הידיעה המרה על סילוקו של אביו, והוא היה גולה באותה שעה בעיר קראקא, מיד קפץ ממקומו כנשון נחש וניתר באויר לגובה רב, ויספוק כף אל כף כשהוא זועק מרה דער טאטע איז שוין נישטא (האבא כבר איננו), ובתוך ימים אחדים הפך כל זקנו השחור את עינו והלבין כשלג (קובץ אור אברהם אלול תשס"ב ע' י"ד).

מעשה היה בימים מקדם אצל אב"ז הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע שהיה כ"ק אאדמו"ר זי"ע מסור אליו ביותר להשגיח בכל צרכיו, שנה אחת בערב יום הכיפורים לא זזה מתחת ידו כפשוטו, כשהוא עומד על ידו לשרתו ולשמשו כל העת עד שלא היה סיפק בידו לטבול במקווה, והגם שכל בית ישראל מקפידים ביותר על טבילה זו (ומקורה בדברי הראשונים ע"י טור ס"י תרו), ולפנות ערב קודם 'כל נדרי' אמר לו אביו הרה"ק הרמ"מ 'טבלתי בעדך'...

ואי אפשר לתאר עד כמה היה מופלג בקיום מצוה זו, ולא זו מדברי אביו אפילו כמלוא נימה. ביום נישואי אחי אדמו"ר מוהרדצש"נ שליט"א לבתו של הרה"ק מ'תולדות אהרן' זי"ע (ח' כסלו תשל"ז), לקראת הזמן שנקבע לקבלת

פנים', אמר הרה"ק הרמ"מ זי"ע לאדמו"ר זי"ע שילך אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע לקבל ברכתו, מיד קיים פקודת אביו, אלא שבבואו שמה לא נתנו לו להיכנס היות וה'בית ישראל' נח בחדרו, נשאר שם אדמו"ר והמתין לשעת הכושר, גם כאשר באו להודיעו שהמחותן כבר נכנס לאולם 'בנות ירושלים'... אמר להם אדמו"ר זי"ע איני זז מכאן בלתי ציווי מפורש מאבי... לא עבר זמן מרובה ויצא המשמש הרה"ח רבי בונם קורניק ואמר שהרבי שאל אם יש משהו בחוץ שמחכה להיכנס...

הנה דרכו של הרה"ק הרמ"מ זי"ע לשהות במשך 'תשעת הימים' דייקא בעיה"ק ירושלים. כליל תשעה באב היה מנהגו לראות ולהביט על 'מקום המקדש', באחת השנים (תשכ"ה) הלך אדמו"ר עם אביו אה"ז לשיבת 'בית אברהם' סלונים, כי באותם השנים היו יכולים לראות את מקום המקדש מהגג דשם. בהגיעם שמה כבר הורה השעון על השעות הקטנות של הלילה, וכל בחורי הישיבה כבר נמו את שנתם זה עידן ועדנים. אדמו"ר פגש באחד מחשובי הבחורים ה"ה הגאון רבי אברהם רובין שליט"א רב דרחובות, ושאל אותו, היכן אוכל לקבל את ה'מפתח' של הגג, אבי האדמו"ר מלעלוב נמצא כאן עמנו וברצונו לעלות הגגה. אמר לו הבחור, אינו תח"י, והכל ישינים כאן כאשר הנכם רואים, אך אדמו"ר שמצוות כיבוד אב היתה אצלו ממש כ'עשרת הדברות' - חמורות שבחמורות, לא הסכים לקבל 'תירוצים', והחליט לעשות ככל אשר יצטרך בכדי שה'מפתח' יגיע לידו תיכף ומיד, אך הבחור בשלו, אין לי את המפתח, ואיני יכול להעיר אף אחד מהבחורים. לא עברו כמה רגעים, והנה נפתחת אחת מדלתות חדרי השינה, וממנה יוצא בחור... מיד שאלו את הבחור, אולי יש לך מפתח של הגג, והלה מוציא מכיסו על אתר את המפתח... וכה סיפר, אותו בחור הממונה על המפתח איננו נמצא כעת כלל בישיבה (נסע לביתו), אלא שלפני יומיים עשה הלה סדר בחפצים שבכיסו אשר כבדו עליו מרוב משקל חפצים שהיו בו, ומסר לי את המפתח ועוד כמה חפצים שאשמור עליהם עבורו. ומדוע יצאתי מחדרי באישון ליל, כי זה זמן רב שהנני מתהפך על משכבי מבלי יכולת להרדם, והחלטתי כעת לצאת מעט מהחדר...

ומלבד מה שיש לראות כאן נפלאות ה'השגחה פרטית', עד כמה הקב"ה משגיח על עולמו להמציא לצדיק (וכיו"ב לכל יחיד) את כל צרכיו, אף באישון ליל, מזה ב' ימים תמימים בטרם יצטרך לזה, כבר נטל את המפתח מהממונה שאינו עתיד להיות כלל בישיבה, ונתנו לידי חברו, שלחו לו נדודי שינה, העיקר שהמפתח יגיע לידי הנצרך לו ברגע הנכון, אך עוד נלמד לדידן בסוגיא דכיבוד אב ואם שהקב"ה מסייע לכל הבא להטהר - אחרי שהיה מוכן למסירות נפש בעד כיבוד אב ואם, הכינו לו הכל מן השמים למען יוכל להוציא לפועל את הנצרך.

ידוע דבר המעשה בבית המשפחה המפוארת, הרבנית והנכבדת, נכדיו של הגה"צ רבי שלמה זלמן אונסדארפער זצ"ל, שזקנם הרש"ז היה מגיד מישרים בפרעשבורג, וכל ימיו היה משתוקק לעלות לארץ ישראל בהשתוקקות עזה - דרך שארכה בימים ההם הלך ושוב כחמשה חדשים, אלא שמאחר ולא היתה הפרוטה מצויה בכיסו נשאר הדבר רק בגדר חלום ותקוות טוב, והיו כל יודעיו ומכיריו מכירים בצמאונו העז... שנה אחת בעצם יום הפורים ניגש אליו יהודי מעשירי העיר, ונתן לו כמתנה 'טיקעט' (כרטיס) לנסיעה לארץ הקודש, והיה אותו היום 'יום טוב' אצל רש"ז. מיד החל ב'הכנות' לקראת הנסיעה הגדולה, בהתקרב מועד נסיעתו נסע רש"ז לבית הוריו שדרו בעיר אחרת לקבל מהם ברכת הדרך טרם צאתו... בעודו מדבר עם אמו אמרה לו האם, טובה אחת קטנה אבקשך - מיד בהגיעך לארה"ק בתום ב' חודשים ומחצה, שלח נא אלי טעלעגרם (מברק) המודיע לי על בואך בשלום לארה"ק, וכך אוכל לישן ברגיעות יותר... מיד כשמעו דיבורים אלו הבין רש"ז שבמשך כל ימי הנסיעה לא תישן אמו ברוגע נפש, על כן נענה על אתר ואמר, הנני מבטל נסיעתי, אמרה לו אמו, ח"ו, וודאי שעליך ליסע אלא שתודיעני בהגיעך. אך רש"ז שהבין לעומקן של דברים מסר נפשו וביטל מיד את כל הנסיעה - עם כל השתוקקותו העזה ונפשו הצמאה לנסיעה זאת. מכאן נלמד עד היכן כיבוד אב ואם...

נוראות העידו על הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, שהזהיר את בניו שהיות ואימם הרבנית הצדקנית ע"ה נקראה בשם 'בת שבע' על כן שלא יזכירו את שם השעה 'שבע', שלא יאמרו את שם אימם (ואף שאין זה להלכה), אך הביטו וראו גודל הזהירות בכיבוד אב ואם...)

עוד מסופר, שבאו לשאול את הגר"ח זצ"ל אודות איש מבני ישראל שהיה 'מנהל' תלמוד תורה ביד רמה והצלח מאד בדרכיו, לימים פתח בנו עוד ת"ת שהצליח למעלה מהמשוער, עד שחלק מההורים רצו להעביר את בניהם מהת"ת הראשון המנוהל על ידי האב לת"ת החדש, וצערו של האב הולך וגדל... ופסק הגר"ח שאסור לבן לקבל תלמידים שלמדו עד עתה אצל אביו, ואם אינו יכול לעמוד בבקשות ההורים - עליו לסגור את הת"ת ולחזור ללמוד בכולל...

באר הפרשה - כבד את אביך ואת אמך

והלכו לקנות את האבן מדמא בן נתינה שגם הוא היה נוהר מאד במצות כיבוד אב ואם, והיינו כי רק הנוהר במצוה זו היה יכול להשלים האבן בבית המקדש, מקום אשר השרה הקב"ה שכינתו.

ולא עוד אלא שגדול זכותו להציל את העולם כולו מן הפורענות, וכדאיתא בגמ' (סוכה מה:) שאמר רבי שמעון בר יוחאי 'יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה, ואילמלי אליעזר בני עמי מיום שנברא העולם ועד עכשיו, ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו מיום שנברא העולם עד סופו, ופירש רש"י, יותם בן עוזיהו - צדיק היה ועניו יותר משאר מלכים וזכה בכיבוד אביו, ועליו נאמר (מלאכי א ו) 'בן יכבד אב', שכל הימים שהיה אביו מצורע והוא היה שופט את עם הארץ, כדכתיב (מלכים ב' טו ה) 'ויוותם שופט' וגו' לא נטל עליו כתר מלכות בחייו, וכל דינין שהיה הן אומרן בשם אביו. עכ"ל.

למען יאריכון ימים - אריכות ימים בעוה"ז ולעוה"ב

והנה גילתה התורה שכרו הטוב של מכבד אביו ואמו ואמרה 'למען יאריכון ימך', והגם שפירשו חז"ל

ואת אמך לזכור את יום השבת לקדשו, 'ללמדך שכל זמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו אין חטא של חילול שבת ולא שאר שום כל חטא בא על ידו, ואם חטא נמחל לו'. ואכן מצינו ביוסף דכתיב בו 'ויעל לקראת ישראל אביו' (בראשית מו כט), ופירשו בעלי התוספות (נדפס בספר 'תוספות השלם' שם) 'פירוש, עלייה הייתה לו על שהלך לקראת אביו לכבודו, והלא הדברים קל וחומר, ומה יוסף הצדיק יסוד העולם זכה לעלייה בדרגתו הרמה על ידי קיום מצות כיבוד אב, כ"ש לאנשים פשוטים כערכנו שבודאי תתעלה נפשם ונשמתם ממצוה רבתי זאת.

שמעתי מהנאון בעל ה'שבט הלוי' זצ"ל, דאיתא בחז"ל ששלמה המלך זכה ל'מלכות' בזכות הידורו הגדול במצוות 'כיבוד אב' ככתוב באורך ב'מלכים' (א פרק ב) ¹.

וב'משך חכמה' (שמות כח ט) כתב, שלכן זכה בנימין שנפל קודש הקדשים להיות בחלקו ונחלתו, כי הוא לא השתתף במכירת יוסף ולא ציער את אביו, כי גדול שכר מצות כיבוד אב, ומוסיף רמז לכך, כי בירושלמי (פאה פ"א ה"א) מסופר, שפעם נאבד האבן 'ישפה' מן החושן שהוא היה אבנו של בנימין הצדיק,

1. סיפר הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זי"ע, שפעם שהה הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע בצל אביו הרה"ק רבי חיים מצאנז זי"ע בשבת פרשת יתרו, וכאשר קרא ה'בעל קורא' את העשרת הדיברות הרגיש הרה"ק משינאווא את מעמד קבלת התורה בפועל ממש, ואף זכה לשמוע את הקולות והברקים שהיו באותו מעמד נשגב, באותה שעה הרהר לעצמו, שאם זכה להתגלות כזו בפרשת יתרו כשלא קרא אביו בתורה, ק"ו בחג השבועות שהוא הזמן של קבלת התורה והרה"ק מצאנז עצמו קורא בתורה שבודאי יזכה להשגות אלו וכאלו, ולכן החליט לשהות בצל אביו בחג השבועות, וכן הוה, אולם מה רבה היתה פליאתו שבעת הקריאה לא זכה לקבל את האורות שהרגיש בפרשת יתרו, וחשב לעצמו, דשמא היה עדיף לו להישאר בביתו לחוג את החג ביישוב הדעת, אך אז תפס הרה"ק מצאנז את מחשבתו ופנה אליו ואמר לו וכי מצות 'כיבוד אב' מילתא זוטרתא היא... כלומר שבביאתו קיים מצוה רבה ונשגבה, וזו חשובה יותר מכל האורות וההשגות שאדם משיג בהזדמנויות ובזמנים שונים.

2. וכך העיד ה'בית אהרן' על עצמו שזכה לכל מדרגותיו בזכות 'מצוות כיבוד אב'.

הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע אמר פעם, דעו לכם לכל מדרגה שהגעתי, וכל מידה נכונה שיש בי, הכל בזכות מצוות כיבוד אב ואם (מעשה איש ח"ד עמ' קצח).

סיפר יהודי אחד מחשובי קרתא דשופריא, מעשה שהיה לפני רבות בשנים עם הגאון המחנך הנודע רבי משה טורק זצ"ל, הלה היה נוהג להתפלל בכל יום שחרית עם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, ובכל יום ויום היה מתברך מעמו בברכת 'צפרא טבא'. יום אחד הביא ר' משה את תלמידיו (מת"א) אל החזו"א, בעת שהותם בחדרו ניגש אחד התלמידים אל ר' משה ורצה לשאלו בלחישה דבר מה, אמר לו ר' משה, 'דרך ארץ, כאן בעמדנו לפני החזו"א אין מדברים מאומה... לאחר מכן כשעבר תלמיד זה בין שאר התלמידים, עצר אותו החזו"א ושאלו מה שאלתך בני, שתק התלמיד תוך כדי שהוא מביט אל ר' משה... אמר לו ר' משה אם החזו"א מורה לך, שאל אותו ככל אשר תאוה נפשך, וישאל התלמיד היאך ובמה זכה הרב להיות 'חזון איש', ענה לו החזו"א בב' דברים: א. מעולם לא ביטלתי אפילו רגע אחד לריק. ב. מעודי נזהרתי מאד מאד במצוות כיבוד אב ואם. (וראה עוד במעשה איש ח"ד עמ' קצח).

אין חקר, ולא נזכר רק 'סגולת' המצוה לאריכות ימים ושנים.

ואילו הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע ביאר (עיי' דרשות חת"ס, ח"ב דף שסב ע"ב), כי לפעמים יעלה על ראש הבן לחשוב שאין ראוי לו לבטל מזמנו כדי לשמשם ולכבדם שהרי בשעה זו אפשר לו לעסוק בתורה ש'תלמוד תורה כנגד כולם', ולבל יחשוש האדם לדבר הזה לפיכך הבטיחה תורה 'למען יאריכון ימך', כלומר שאם יבטל עבשו מזמנו יזכה שהקב"ה ישלים לו ימים ושנות חיים, ואז יוכל להשלים בתורה ותפלה מה שלא הספיק לעשות משום כיבוד אב'.

(קידושין לט:): שהכוונה בעיקר 'לעולם שבולו ארוך', כלומר לזכות על ידה לחיי העולם הבא, אך כבר איתא במשנה (רש מס' פאה) שהיא מהמצוות אשר אדם אוכל פירותיהן בעולם הזה מלבד הקרן הקיימת לו לעולם הבא, והיינו שהמקיים מצוה זו יזכה לאורך ימים ושנים".

ובתב רבינו ה'אור החיים' הק' זי"ע, 'אמר יאריכון שמשמע מעצמם, ולא אמר אאריך ימך. אולי שירצה לומר כי מצוה זו סגולתה היא אריכות ימים מלבד שברה מה'ט, כי יש מצות שיש בהם סגולות נפלאות מלבד שכר אשר קבע להם ה', וזו גילה אותה ה', והיינו שעצם השכר לא נתפרש כי לגדולתה

ח. סיפר הרב אליהו דב קלור ז"ל שבימי בחרותו למד בישיבתו של הגאון רבי שלמה היימן זצ"ל בוויילנא, באחד הימים התפרסמה הידיעה שהגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע עומד לבקר בוויילנא ותהום כל העיר, כשהכל סחו בהתרגשות על הזכייה אשר נפל בחלקם לחזות בפניו הטהורות ואף להתברך מפ"ק, וכמובן שכל בני הישיבה הכינו עצמם לקראת קבלת פני הצדיק בתוך שאר עמך בית ישראל. אביו של הרב קלור שמע אף הוא אודות ביקורו של החפץ חיים, וחשש לגורלו של בנו שיצא בין ההמונים ואולי ח"ו יינזק מרוב הצפיפות וההמון הנרגש, על כן מיהר לשלוח לו טעלעגראם (מברק) בו הודיעו נחרצות, שהוא אוסר עליו לצאת לקבל פני הח"ח. ואכן בהגיע יום המיועד נהרו כל שמונים הבחורים לרחוב העיר, ורק הוא נשאר בגפו בהיכל הישיבה, כשהוא מקיים במסי"נ מצוות כיבוד אב. כעבור זמן מה חזרו כל הבחורים בהתרגשות עצומה ובששון ושמחה, כשהם מספרים לו שזכו לקבל ברכת הכהן הגדול מאחיו מרנא החפץ חיים לזכות לאריכות ימים. באותה שעה נתכרכמו פניו והרגיש הפסד בליבו, וכי מילתא זוטרתא היא לקבל ברכה כגון זו מאת הח"ח בעצמו, ומדוע נגרע חלקו, באותה שעה העלה ע"ג הכתב את שמותם כל 80 בני הישיבה. עברו שנים רבות וארוכות, וכבר בא ר' אליהו דב לגיל 95 שנים, נענה ואמר לנכדו - היום נלב"ע לבית עולמו השריד האחרון מכל שמונים הבחורים שזכו לקבל אותה ברכה, ואבדלחט"א נשארתי עדיין בחיים עלי אדמות, והאריך עוד ימים כג' שנים כשהוא בבריות גופא, מהלך על רגליו בלא עזרת מקל ואף לא כהתה עינו ולא נצרך ל'בתי עינים' (משקפיים). הוסיף בעל המעשה לומר, לשם מה אני מספר לך כל הדברים האלו, למען תדע, כי האף אומנם שאין ערוך לגדולת ברכת הכהן הגדול מאחיו - החפץ חיים, מ"מ 'ברכת התורה' עדיפה הרבה יותר מברכת הצדיק הגדול ביותר, שאכן כולם זכו שנתקיים בהם ברכתו של אותו קדוש עליון, אולם אני לא נתברכתי ממנו כי לא הלכתי וקיימתי בעצמי מצוות כיבוד אב, על כן זכיתי לקבל את ברכת התורה 'למען יאריכון ימך'.

ט. עוד יש להביא מה שכתב ב'פירוש הטור הארוך' לבאר מה שנאמר 'יאריכון ימך' ולא 'יאריכו', כי הכוונה בזה גבי האב והאם, שהם מתפללים לה' שיאריכו ימך, וכלומר, שאם תכבדם כראוי אזי הם יתפללו על אריכות ימך בכבדי שתוכל להמשיך לכבדם...

י. וכך מתאמרא משמיה של הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע שהיה אומר שיש לכל אדם קצבת 'שנות חיים' בזה העולם, וכל אותן השנים שהבן עוסק בכיבוד אביו ואמו אינן נכללות לו מכלל שנות ימי חייו, ויאריך ימים יותר כדי להשלים לחיות משך מספר השנים שנקבע לו (הובא בויברך דוד (להרב הארפענעס) חלק כיבו"א פתיחה עמ' לג).

מעשה מבהיל שמעתי מהאי גברא יקרא הרה"ח רבי מרדכי מושקוביץ שליט"א מעי"ת אשדוד יצ"ו, אשר רעייתו הצדקנית ע"ה נלב"ע אחר שהיתה חולה במשך ארבע שנים במחלה הנוראה, והנה, בעיצומם של ימי ה'שבעה' התקשר אליו הרופא שטיפל במנוחה ע"ה, ואמר לו, איני נוהג להתקשר לנחם אבליים כי הנני עסוק ביותר, אך כאן הייתי מוכרח לנחם, כי האי איתתא לימדה אותי 'פרק נאמן' באמונה ובטחון (וכלשונו, 'היא עשתה לי בית ספר באמונה ובטחון', פתגם השגור בפי העולם כמי שרוצה לומר שלמד 'שיעור הגון'...), והוסיף לומר כי הגם שאינו נמנה על גדולי המאמינים בה' אך נוכח לראות בביורר 'אכן יש אלוקים במקום הזה', וסיפר שכאשר הגיעה אליו לראשונה לפני ארבע שנים אחר סדרת בדיקות ראה את מצבה שהוא בכי רע רח"ל, ונאלץ לבשר לה כי לא נשאר לה לחיות אלא שישה

באר הפרשה - כבד את אביך ואת אמך

עוד יש ללמוד מהא דאיתא במדרש (תנחומא קדושים טו) 'אמר הקב"ה מי הקדימני ואשלם וכו', מי הוא זה שהקדים כבוד לאבותיו ולא נתתי לו בנים, והרי שבזכות כיבוד הורים זוכים לבנים, ולא עוד אלא שבמדרש 'משנת רבי אליעזר' (פרשה המישית) איתא על הפסוק (תהלים מה יז) 'תחת אבותיך יהיו בניך תשיתמו לשרים בכל הארץ' - 'רבי יהודה אומר, בשכר כבוד שכברת אבותיך תראה בניך, יכול הדיוטות, ת"ל תשיתמו לשרים בכל הארץ, והיינו שזוכה לבנים מהוגנים. וכן הובא ב'מדרש תלפיות' שזוכה לבנים זכרים הגונים וצדיקים². ומה נפלאה בזה מליצתו של ה'פלא יועץ' (ערך כיבוד אב ואם) 'ולפום צערא אנרא, ואוכל פרות בעולם הזה שיהיו לו בנים מהוגנים, שאילו לא היה אלא שכר זה דיו ליגע בעשרים צפרניו כדי לזכות לזה.

למען ייטב לך - רוב השפעות הטובה בכל העניינים עוד נאמר בשכר המצווה 'למען ייטב לך', והדברים כפשוטם, כי אין גבול לריבוי הטובה הנשפעת על האדם בכל העניינים הנצרכים לו אם הוא מכבד את אביו ואת אמו כדבעי. וכן איתא ב'פסיקתא' (בראשית א ט) שכל המכבד את אביו ואת אמו, הקב"ה מאיר לו בעולם הזה ובעולם הבא³.

מובא בשם הו"ל, שאמרו על רבי חלפתא, שתדיר היה מעיין ובודק על הצטרכויותיו של אביו, והיה ממלא אותם בטרם יבקשם אביו מעמו - ונהנו עמו מן השמים 'מידה כנגד מידה', ונתקיים בו מקרא שכתוב 'והיה טרם יקראו ואני אענה' (ישעיהו סה כד) - ומילאו מן השמים כל משאלותיו לטובה ולברכה בטרם פתח פיו לבקש ולהתפלל על מבוקשו.

שבועות, והיא לא אבדה עשתונותיה לשמע בשורות איוב כאלו, אלא בקור רוח אמרה לו, יש לי 'ביטוח'... לתמיהת הרופא מה יועיל ביטוח במקום הזה, אמרה, הנני 'מחזיקה' בביתי את אמי הזקנה וסועדת אותה בנאמנות, הגם שהדבר עולה לי בקושי עצום כי כה גדלה חולשת האם עד שכבר אינה מכירה אותי ואת יו"ח... ואכן, חייה ניתנו לה במתנה כשבכל אותם ארבע שנים המשיכה לדאוג במסירות נפש לאמה הישישה (עד שבחודש האחרון לחיי האם, כאשר ה'עובדת הזרה' נסעה ל'חופש' במקום מגורה במדינת הודו - מילאה את מקומה בשלמות כשהיא עצמה כבר כמעט ללא גוף, אלא רק בכוחות הנפש והנשמה הגדולה שבקרבה) וכל זה כשהיא נוטלת בכל יום 'כדור' פשוט המחזיק אותה בין החיים.

והנה לאחר שנפטרה האם ע"ה מצא הרופא שהכדורים פסקו מלפעול את פעולתם ומיד החלו בטיפולי כימותרפי', אמנם למגינת לב לאחר שישה שבועות נפטרה גם הבת החולינית. והיה זה לפלא כיצד נשארה בחיים כנגד כל 'נבואות' הזעם, אך הפלא שבתוך הפלא, כי אכן צדקו דברי הרופא שישה שבועות נשאר לה, אלא ש'מניין' השבועות החל אך ורק לאחר פטירת האם - כשנגמר ה'ביטוח'...

יא. הגה"ק ה'חפץ חיים' היה יתום מאביו, ואמו האלמנה התחתנה בשנית, לאותו בעל היתה בת מאשתו הראשונה, וכשהגיע החפץ חיים לפרקו, הציע אביו חורגו את ביתו מאשתו הראשונה, שתזכה להיות כלתו של העילוי הצעיר, אלא שבימים ההם הוצעו לחפץ חיים הרבה הצעות נכבדות, שידוכים של בנות עשירים מופלגים, שהבטיחו להחזיק אותו על שולחנם, ואחיו הגדול של החפץ חיים רצה לעכב את השידוך הנ"ל עם אביו חורגו, מאחר שלא היה 'בעל יכולת'.

כששמע החפץ חיים שסיפור זה עלול להפריע בשלום בית בין אימו ובין אביו חורגו, לא רצה לשמוע בשום אופן שידוך אחר, וכך נגמר השידוך בסייעתא דשמיא. לעת זקנותו נענה החפץ חיים, שרק בזכות הרבנית הצדקנית זכה ללמוד תורה ולחבר חיבורים, מפני שלא היו לה 'השגות' בעולם הזה, ותדיר היתה תמיד מסתפקת במועט ולא דרשה שום דבר מענייני העולם הזה, וכך היה יכול ללמוד בשלווה. ואילו היה נושא אישה שאינה מסתפקת במועט, אמנם, היה סמוך על שולחן חותנו הרבה שנים, אבל כאשר היה נגמר זמן זה, הרי היה עליו לדאוג לפרנסת בני ביתו, ובדרך כלל, מי שהתרגל לחיות בעושר, איננו יכול לשנות מהרגלו, ואז היה מוטרד ממחיתו... ולא היינו זוכים לכל ספריו הקדושים של ה'חפץ חיים', וכל זה בזכות 'כיבוד אם' ששמר על שלמות ביתה.

יב. מסופר על רבי חיים וורמייז זצ"ל שהיו לו שלשה בנים, ואלו הן, א. בצלאל ב. יעקב ג. הלמן. הבנים שנפשם חשקה בתורה ביקשו רשות מאביהם לנסוע לפולין ללמוד תורה אצל הגה"ק המהרש"ל רבי שלמה לוריא זצ"ל, רבי חיים הסכים לשלוח את שני הבנים הצעירים יעקב והלמן, אולם את בצלאל הבכור לא הסכים לשלוח, ואמר לו שהוא ישאר אתו, וכן היה, יעקב והלמן נסעו לפולין, שם למדו תורה מפיו של המהרש"ל ואילו בצלאל נשאר עם אביו לשמשו.

באר הפרשה - כבד את אביך ואת אמך

יג

זוהו לשון רבינו בחיי ב'כבד הקמח' (ערך כיבוד אב ואם), גדול כח מצות כבוד אב ואם, והיא מצוה בחונה כזהב, והבריות רואים לעין כי יש בשכרה פירות בעולם הזה, או בשלוחה והצלחה שיוסיף לו השי"ת בכל מעשיו^{יג}, או באריכות ימים, והוא השכר הקבוע במצוה הזאת.

כלל הדברים הוא כדאיתא ב'תנא רבי אליהו' (רבא פכ"ו) הא למדת כל המבקש ימים ושנים ועושר וכבוד וחיים ארוכים בעוה"ז ולעוה"ב חיים שאין להם סוף וקץ ותכלית, יעשה את רצון אביו שבשמים ואת רצון אביו ואמו^{יג}.

לאחר שמילאו כרסם בש"ס ובפוסקים חזרו השנים אל אביהם, בצלאל האח הבכור שמח לראות בגדלותם של אחיו שהיו גדולים בתורה וביראה, אולם יחד עם זאת הצטער על כך שהוא עצמו לא זכה ללמוד תורה מפי המהרש"ל, למרות שהתברך בכשרונות מעולים, ראה האב ר' חיים בצערו של בנו ובירכו מאחר שביטלת רצונך מפני רצוני וקיימת מצות כיבוד אב, יהי רצון שיצאו ממך ארבעה בנים שיאירו את עיני ישראל בתורתם.

ואמנם ברכתו של האב התקיימה במלואה, לרבי בצלאל נולדו ארבעה בנים שהאירו את העולם בתורתם שמוותיהם מפורסמים עד היום בקרב עם ישראל (מה שלא זכו לכך שני אחיו האחרים), ואלה הם, רבי חיים אב בית הדין בפרידנבורג ה"ה בעל 'ספר החיים' לאחי המהר"ל, רבי סיני אב בית הדין וראש הישיבה במהרי"ן, רבי שמשון אב בית הדין בקרמניץ ורבי יהודה ליוואי הלא הוא המהר"ל מפראג המפורסם בגדולתו בכל קצווי תבל.

ומכאן 'תשובה' לכל מי שרוצה להשתמט מכיבוד אב ואם בתואנה שנפשו חשקה בתורה, כי מלבד שמצוה שאי אפשר להעשותה על ידי אחרים דוחה תלמוד תורה, הרי לעולם לא יפסיד מכיבוד הורים, ואדרבה בזכותה יזכה להצלחה בתורה וסייעתא דשמיא.

וכך מובא בספר תפארת היהודי (אות קמא), פעם אחת היה לומד הרב הקדוש היהודי ז"ל עם תלמידיו הגאונים הקדושים שיעור גפ"ת, והיה לומד שם גם כן בחור מופלג מעיר פרשיסחא, והבחור ההוא היה יתום מאביו רחמנא ליצלן. פעם אחת באמצע הלימוד התחיל הרב הקדוש להעמיק בעיון באיזה עניין שהיה קשה לו, ומחמת שהבחור ידע דרכו בקודש, שבכל פעם שהוא מתחיל לעיין ומקשה איזה קושיא עצומה בעת השיעור אז הוא שוהה איזה שעה בעיונו בדביקות עצומה בתורה, לכן הרהיב הבחור עוז בנפשו, לילך לבית אמו לאכול, כי היה לו חלישות הלב. אחר אכילתו בחפזון קם במהירות לרוץ לחזור לבית הרב הקדוש. כאשר כבר אחז בדרכו, קראה לו אמו שיעלה לעליית ביתה ויוריד לה חבילת שחת שהיתה צריכה אז, ולא רצה לילך בחזרה, כי היה נחפז אולי כבר התחיל רבו הקדוש ללמוד, אבל באמצע הדרך נתישב בלבו, הלא עיקר הלימוד היא רק לשמור לעשות ולקיים, וכעת כאשר בא לידו מצות כיבוד אם לא יקיים... לכן רץ במהירות ועשה רצון אמו, ורק אח"כ חזר לבית רבו, כאשר פתח הדלת של בית הרב הקדוש היהודי זלה"ה, אז הקיץ הרב הקדוש מעיונו, וקם מלא קומתו, ונתמלא שמחה ויישב את כל הקושיות באר היטב. אחר כך שאל את הבחור, איזה מצוה עשה כעת, מחמת שבהכנסו אז ראה את האמורא הקדוש אביי שנתלווה עמו, ותיכף נתיישר לו הקושיא.

וסיפר לו הבחור כל המאורע. ואמר הרב הקדוש לתלמידיו שזה היה מחמת שאביי לא היה לו אב ואם, כידוע שלכן נקרא שמו אביי על שם הפסוק (הושע יד ד) א'שר ב'ך י'רוחם י'תום', ולכן דרכו שאצל מי שמקיים מצות כיבוד אב הוא נתעבר בו והולך עמו להיות לו חלק במצוה. והוא הגיד לו את התירוץ על הקושיא.

וללמדנו, כי מי שחושש על ביטול תורתו, על ביטולו מהוויות אביי ורבא, כאשר בא לעזר אביו ואמו בנקיון לפסח ובכל השנה כיו"ב, ידע כי דייקא בזכות מצוה זו יבוא אביי בעצמו אליו, ואדרבה יזכה להוסיף בתורה, לא להיפך.

יג. עוד איתא שם (פ"ט"ז) שנח ניצול מגזירת המבול מפני ש'היה זן את אבי אביו וכל אבותיו שהיו באותה שעה', ומכאן נתעורר אף אנו לשים על לב גודל החיוב לכבד גם את זקנינו, אבי אביו ואבי אמו...

יד. מעשה היה באיש יהודי ת"ח מופלג 'מרבין תורה' לעדרים שהיו לו ג' בנים מבוגרים מאד, מגיל 27 ועד 23, ובעסקם ב'פרשת השידוכים' לא ראו כל קץ ותכלית להמתנתם, ובבושת פנים חיכו ל'פדיון נפשם' והיה צערם וצער ההורים הולך וגדל מידי יום ביומו, והנה, יהודי זה מקום מגוריו רחוק מאד מבית אביו, ואעפ"כ היה עוזב בכל לילה את עיסוקיו הרבים (בהפצת תורה וכל המסתעף מזה) ועושה את הדרך הארוכה שמביתו עד לבית הוריו לבקרו על אף טלטולי הדרכים והטירחה הגדולה שבדבר. לפני כמחצית השנה הוצרך האב עזרה וסיוע רפואי... מתחילה הפקידו תפקיד זה בידי כמה עוזרים ולא עלתה עזרתם יפה כפי הנצרך, רק אותו הבן עשה מלאכה זו בנאמנות ובאופן הטוב ביותר, על כן שינס מתניו להוסיף שעות על משמרתו דמקדמת דנא, ובכל יום ויום נסע מביתו המרוחק

באר הפרשה - כבד את אביך ואת אמך

וכה כתב בספר 'מאה שערים' (שער טז) שהמקיים הגה"ק רבי חיים פאלאנאי זי"ע כתב בספרו נפש כל מצוה זו לא יאונה לו כל רע, ו'נאמן הוא חי (ערך כיבוד) 'כי אביו ואמו הם יותר טוב מקמיע בעל הגמול לשלוח מלאכיו לפניו ולהצילו'טו, ואילו לשמרז'טו.

(בשני אוטובוסים) וטיפול באביו כדת וכנכון וחוזר לביתו כשכוחותיו בל עמו, לא עבר חודש ימים ובנו הגדול מבין ג' הבנים המבוגרים בא בקשרי אירוסין, אחר ב' ימים בלבד באה ישועת הקטן, ועדיין לא נגמרו ימי 'שבע הברכות' של השני נושע השלישי כיו"ב בסימן ובמזל"ט, וכל השלושה זכו בזיווג הגון לכתחילה שבלכתחילה, וזהו פירוש נוסף להא דאמרה תורה 'למען ייטב לך'.

לפני כמה שנים (אדר תשע"ח) נאלץ בחור חשוב מעי"ת מודיעין עילית יצ"ו לעבור ניתוח מסובך ברגלו, ונכנס לבית החולים 'זיו' בעיה"ק צפת שם היה רופא מומחה באותו התחום, ונקבע זמן הניתוח ליום שישי עש"ק, וכבר עשו את כל ההכנות, ואף הבחור חדל מלאכול ולשתות (שכן הניתוח צריך להיות ב'צום', וכידוע), ושהה הבחור בחדר הניתוחים כמה שעות, אך משום סיבה כלשהי נדחה הניתוח מרגע לרגע משעה לשעה, לאחר כמה שעות חזרו והעלו אותו ל'מחלקה האורתופדית' (חדרי אשפוז) וכבר קידש היום, פנתה אליו אמו שעמדה על ידו ואמרה לו 'חיים', בוודאי הינך רעב ותשוש, על כן אל תמתין עלי אלא עשה 'קידוש' ותסעד את ליבך, השיב ה'בן יקיר' ואמר, ברצוני לכבד אותך ולסעוד עמך בצוותא, על כן אמתין עד שתגמרי להתפלל ואז אעשה קידוש, בינתיים גברו ייסוריו ושתק ולא אמר מאומה, ולפתע הגיע הרופא הגדול והודיע כי ניתן לעשות עכשיו את הניתוח המיוחל (שהיה בו סכנה והותר לעשותו בשבת), ומיד שאלו אותו האם כבר אכל משהו, שאם כן אי אפשר להרדים במצב כזה, והשיב שעדיין לא אכל, מיד הרדימוהו וטפלו בו כמה שעות, ולמחרת 'גילה' לו הרופא שאם לא היו עושים לו את הניתוח בליל שב"ק אזי היה מאבד את רגלו ח"ו לצמימות... ו'רגלי חסידי' ישמור ה' בזכות אותו 'כיבוד אם' שלא לאכול לבדו, ואותה המתנה לאמו היא שהצילה לו את רגלו...

טו. שמעתי מבעל העובדא אברך משכמו ומעלה, מה שראה בעיניו את קיום הבטחת הקרא 'כבד את אביך ואת אמך... למען ייטב לך', וכך הוא מספר, לפני כמה שנים נסעתי לחודש ניסן מביתי שבעי"ת בני ברק, לשהות

בחג החרות בצל ההורים הדרים בעי"ת מאנסי יצ"ו, בית האכסניה שלי היה סמוך לביהמ"ד סאטמאר (ברחוב monsey blvd) בסמיכות לרחוב מייפל עוועניו, באסרו חג פסח בהתקרב זמני לחזור הביתה לארה"ק, ראיתי שנשאר לי שעה אחת עד צאתי מן העיר, וחכתי בדעתי לגשת אל ציון הקודש של הרה"ק מרימניץ, או לעלות לבקר שוב את אבי, והכרעתי בעצמי לקיים כיבוד אב, עליתי למעונו, כשחשבתי שאתעכב שם דקות ספורות, אך משום מה החל אבי לבקש ממני עזרה בענין פלוני, לסדר כאן ולעלות שם, מה אומר ומה אדבר (בעוונתי הרבים) היה נראה לי שהוא מבקש ממני דברים של מה בכך, ובכל זאת עשיתי הכל בסבר פנים יפות, ועזרתי לו ככל שנתבקשתי, עד שגמרתי וקבלתי ממנו ברכת הדרך ויצאתי מביתו.

בצאתי ראיתי על השעון שיש לי עדיין רבע שעה פנויה, על כן ירדתי בהמשך רחוב מייפל לחנות 'הצלחה גארסערי', מאחר שחיפשתי כבר בכמה חנויות איזה דבר מאכל שהייתי צריך לבניי ולא מצאתי כיוון שהוא חמץ ועדיין לא הגיע לחנויות האחרות. והנה לפליאתי, מיד בהכנסי שמה, שמעתי מכריזים בקול (ברמקול) האם יש כאן מישהו שקוראים לו בשם ש... והיה זה שם משפחתי (שם משפחתי אינו נפוץ מאד), נגשתי מיד לאפיס, ולתדהמתי מצאתי שם את בני הקטן, אשר בקושי מלאו שש שנים, ואחר בירור הבנתי שהילד יצא מהבית - ושוטט בעיר שאיננה מוכרת לו כשגם שפת הענגליש איננה מוכרת לו, הוא ירד את כל רחוב מייפל עוועניו, וכבר עבר את הצלחה גראסערי, ונכנס לאזור שבו דרים גויים רבים, ובנס עבר שם איש מבני ישראל, ששאלו מה הוא מחפש, ואמר לו שאביו הלך לקנות... (איני יודע על סמך אמר זאת, מן השמים הכניסו לו את הדיבורים הללו) והאיש הביאו לחנות 'הצלחה' הקרובה לאותו מקום באותו רגע שגם אני נכנסתי לשם.

מששבה רוחי בקרבי, עשיתי חשבון, אילו לא הלכתי לבית אבי, בוודאי לא הייתי מגיע לאזור של 'הצלחה' (ורק בזכות שעליתי לבית אבי שהוא באותו אזור הייתי שם) ומי יודע מה היה עולה בגורל בני בסביבת הגויים, מתי ואיך היינו מוצאים אותו, אחרי שעות של עגמ"נ וכו' וכו', וגם, אילו לא היה אבי מעכב אותי 'סתם' בדברים של 'מה בכך', כבר הייתי מזמן מסיים את הקניה ב'הצלחה', ורק בזכות שאבי עיכב אותי... במשך ג' רבעי שעה, הגעתי ברגע המדויק שהכריזו את שם בני.

בן יכבד אב - הזהירות במצות כיבוד אב ואם השתחוה אליו, ובגין כריעה זו נגזר על יוסף שיהיו נוראות מצינו ב'תרגום יונתן' (בראשית מו כט), כי בשעה שהניע יעקב למצרים לא הכיר את שליט מצרים - ולא ידע כי הוא יוסף בנו לכן 'כיבוד אב ואם', להזהר במשנה זהירות" בכבוד

טז. מעשה באחד מאנשי ירושלים שחלה במחלה קשה רח"ל ולא מצאו הרופאים מזור ותרופה, והחליט לנסוע לבני ברק אל ה'חזון איש' לקבל ברכתו, באותם הימים היתה ה'נסיעה' מירושלים לבני ברק קשה וארוכה, כי הוצרכו להתגלגל מאוטובוס לאוטובוס, גם 'מעות' להוצאות הנסיעה לא היו בידו ורק כעבור כמה ימי עבודה הצליח להשיגן, אחר הדברים האלה, כשכבר נכנס אל החזון"א ושפך לפניו צרתו, שאלו החזון"א כמה עלתה הנסיעה והשיב לו כך וכך, נענה לו החזון"א, הן מקרא מלא דיבר הכתוב 'כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימך', וכי הוצאת מימך עבור אביך חמישית מהסכום אותו הוצאת עבור נסיעתך הנה, שהיא רק ספק ספיקא, ספק אם תצליח להיכנס לביתי, ואפילו אם תקבל ברכתי מאן יימר שהיא תישא פירות... מדוע עזבת את ה'וודאי' ונתפסת ל'ספק ספיקא' (הובא במעשה איש ח"ז עמ' צח).

ומן העניין להביא דבריו הנפלאים של ה'ספורנו' על הפסוק (בראשית לב א) 'וישכם לבן בבוקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם', וז"ל, כבר אמרו 'אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך' (ברכות ז), אמנם סיפר ברכת לבן לבנותיו, להורות שברכת האב אשר היא על בניו 'בכל נפשו' בלי ספק, ראוי שתחול יותר בסגולת צלם אלוקים המברך, כאמרו (בראשית כז ד) בעבור תברכך נפשי. עכ"ל. על כן העצה היעוצה - במקום לתור אחר ברכות וישועות במקום פלוני ואלמוני, ילך כל אחד אל בית אביו ויתברך ממנו, כי אם על ברכתיו של לבן הרשע שביקש לעקור את הכל הדברים אמורים, קל וחומר לבני ישראל הכשרים.

יז. הגר"י טרעגער זצ"ל פנה פעם במכתב אל חותנו הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, בענין מה שביקשוהו להכריע בדבר מריבה שפרצה בין אב לבנו שיש ברשותם מפעל, ורוצים לחלוק ואינם יודעים היאך וכו', ענהו הגרש"ז, חתני היקר, אם אתה לו שמעני - סלק עצמך מתוך 'דין' זה, כי ענינים אלו (שבין אב ובנו) הרי הוא 'החמורה שבחמורות', על כן משוך ידך תיכף מכל זה העניין.

פעם אחת נסע הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע ברכת עם אמו הרבנית ע"ה, הוא היה יושב בקרון אחד עם אנשים מבני המשפחה בעוד היא יושבת בקרון סמוך עם נשים אחדות שנתלו אליה, תוך כדי נסיעה נטל רבינו את ידיו לסעודה אכל סעודת הצהריים ובירך ברכת המזון, כעבור רגע קט נכנסה אמו אשר לא ידעה שכבר אכל, ואמרה לו, 'עליך לאכול', מיד קם וניגש בשתיקה אל צרור מטלטליו (מזודה), הוציא מתוכה פת לחם, נטל ידיו שנית, ואכל ובירך כדי לקיים מצות כיבוד אב ואם. לא עלתה על דעתו כלל שיגיד לאמו 'זה עתה אכלתי' (ראש גולת אריאל).

פעם אמרה בתו של הגה"ק הסטייפלער זי"ע לאביה 'לחיים כואב הגב', הוא חשב שהכוונה לבנו רבי חיים, הלך לביתו וציווהו לשכב במיטתו, נשכב רבי חיים והסטייפלער טיפל בו במסירות כדי להקל מעליו את 'כאביו', והורה לו לשכב כך עד הבוקר.

כששב לביתו הוברר להסטייפלער שהכוונה הייתה לבעל נכדתו, עלתה בת שחוק על פניו, ואמר רבי חיים עלול לשכב כך עד הבוקר, חזר מיד לבית בנו הגר"ח, ואמר לו, אתה יכול לקום...

אגב אורחא, ידוע שהרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, שח בימי חרפו לאיש ממקורביו, ואמר לו, מובא בספרים שכל יהודי מחוייב לאחוז לכל הפחות במצות עשה אחת ומצות לא תעשה אחת, אשר יקבל עליו לקיימן בשלמות ממש ובכל מצב שהוא, אפילו אם צריך לזה מסירות נפש, אני קבלתי על עצמי את העשה 'כבד את אביך ואת אמך' ואת הלאו 'מדבר שקר תרחק'. שאלו המקורב, מה ראה לבחור באלו דוקא, השיב הרה"ק כי המה הקשות ביותר (ראש גולת אריאל).

יח. סיפר הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, לאחר שסיימתי את כתיבת הפירוש 'השם אורחותיו' לספר ארחות חיים, כתבתי את ההגהות עליו כדי לשלוח אותן לבית הדפוס, אלא שאז שכבתי חולה במיטתי ולא יכלתי לגשת לבית הדפוס. באותו זמן נכנס אבי זצ"ל לבקרני בחוליי, ובין הדברים סיפר לי שהוא הולך לבית הדפוס עם ההגהות על ספרו שלו. סיפרתי לו כי גם לי יש הגהות לספר שסיימתי לכתוב, וכאשר שמע זאת אמר לי שאתן לו אותן, והוא יעבירן למדפיס. עשיתי כדבריו, ומסרתי לו את ההגהות, והוא העבירן לבית הדפוס. אבל למרבה הפלא ארך זמן ההדפסה

באר הפרשה - כבד את אביך ואת אמך

עמדתי ונשקתיו על ראשו, אמרתי לו, בני, כמוך ירבו נזורי נזירות בישראל'.

ובמה דקדוקים יש במעשה זה, הלא מדוע הזכיר הש"ס שהיה הנזיר מן הדרום, מה נפק"מ לנו מהיכן בא ומה מקורו ושורשו, גם צריך להבין מאי קאמר 'למה אתה מתנאה בעולם שאינו שלך', מה ענין גאות להכא, הרי רצה להכשילו בדבר עבירה מגונה, כמו כן יש לדקדק מה שהשיב הנזיר 'רועה הייתי לאבא בעירי', מדוע פירש שהיה רועה לאביו ולא לאדם אחר, ועוד למה הדגיש בעירי, מאי שנא אם היה זה במקומו או בעיר אחרת.

ומפרש המהרש"א (שם בחידושי אגדות), שאותו נזיר היה תלמיד חכם מופלג שמחמת ציוויו של אביו היה רועה את צאנו, והיינו דקאמר 'מן הדרום' - הרומז לחכמת התורה כאמרם (ב"ב כה:): 'הרועה שיחכים ידרים'. וכששאלו רבי שמעון הצדיק מה ראית להשחית את שערך זה הנאה, השיב האיש 'רועה הייתי לאבא בעירי', שאבי ציוה עלי לרעות צאנו, ואע"פ שהייתי 'בעירי' - במקום שכולם מכירים אותי ויודעים גדלותי בתורה לא סרבתי לבקשתו, אלא הלכתי לקיים רצונו. פעם אחת 'הלכתי למלאות מים מן המעיין, ונסתכלתי בבבואה שלי' - שראה את צורתו במים, 'ופחו עלי יצרי וביקש למורדני מן העולם', כי התבוננתי לחשוב עד כמה הנני גדול בתורה, 'וכי איש כמוהו במעלת החכמה ויפה עינים יהיה רועה'... כאומר, כיצד אינו מיושבי אוהל המרביצים תורה לעדרים, ובזאת ביקש היצר הרע זה המלאך המות (ב"ב טו:): 'למורדני מן העולם', כי סגולת מצות כיבוד אב היא 'למען יאריכון ימך', והוא רצה לבטל אותו מלקיים מצוה זו, לפיכך 'אמרתי לו רשע למה אתה מתנאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה, העבודה שאגלחך לשמים, מיד

הורים" אשר עונש המזלזל בהם נורא, ועווננו גדול מנשוא, ומאידך כל המכבדם בכבוד הראוי, זוכה לברכת התורה הקדושה.

ועד היכן הדברים מגיעים יש ללמוד מהדברים המבהילים דאיתא בזוה"ק (סו"פ ויצא, קסד:): 'ואף על גב דרחל איהי עבדת לאעקרא ליה לאבוקה מפתר עבודה זרה, אתענשת. דלא רביאת ליה לבנימן, ולא קיימא בהדיה שעתא חדא, בגין צערא דאבוקה, אף על גב דאתפונת לטב. - שאע"פ שרחל היתה כוונתה לטובה כשגנבה את התרפים מלבן, להפרישו מע"ז, מ"מ נענשה שלא גידלה את בימין ולא היתה עמו בעולם אפילו שעה אחת, בגלל צערן של אביה. והדברים נוראים, שהרי אין לנו שמץ השגה ברחל אמנו, שרק בזכותה אנו עתידים להינאל, וכמו שאמר לה הקב"ה 'מנעי קולך מבכי, כי יש שכר לפעולתך ושבו בנים לגבולם', ומה עוד שהיתה כוונתה לטובה, לאידך נתבונן, מי היה אביה - הלא הוא לבן הארמי שביקש לעקור את הכל, ואף על פי כן נענשה כ"כ ממפני שציערה את אביה.

והנה איתא בגמרא (נדרים ט:): תניא אמר רבי שמעון הצדיק, מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד [כי בדרך כלל מתחרט הנזיר על נזירותו כשנטמא, זולת כאשר כוונתו לשם שמים באמת, דומיא דעובדא דידן], פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום, וראיתו שהוא יפה עינים וטוב רואי, וקוצותיו סדורות לו תלתלים, אמרתי לו, בני, מה ראית להשחית את שערך זה הנאה, אמר לי, רועה הייתי לאבא בעירי, הלכתי למלאות מים מן המעיין, ונסתכלתי בבבואה שלי, ופחו עלי יצרי וביקש למורדני מן העולם, אמרתי לו, רשע, למה אתה מתנאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה, העבודה שאגלחך לשמים, מיד

של הספר כמה שנים - דבר לא מקובל ולא שגרתי, כשדברתי על כך עם אבא זצ"ל, אמר לי ההדפסה התעכבה כי שלחת עמי את ההגהות לבית הדפוס. שאלתי אותו, הרי לא בקשתי מאבא לשלוח את ההגהות רק ספרתי עליהן והאבא בקש מעצמו שאמסרם לו, ענה לי אבא בכל זאת לא היית צריך לשלוח על ידי (דרך שיחה). יט. כידוע היה הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע רק פעם אחת אצל מרן הבעש"ט הק' זי"ע, בערוב ימיו אמר שאילו היה נוסע אפילו רק פעם אחת נוספת אל הבעש"ט היו בני ישראל נגאלין בביאת גואל צדק, אלא שנמנע מליסע פעם נוספת מאחר שאביו ציווה עליו שלא יסע עוד, שאלוהו תלמידיו, רבי, וכי לא היה עדיף לעבור פעם אחת ויחידה 'עבירה לשמה', ובכך הייתם מביאים סוף וקץ לגלויות ישראל עם כל הצרות הכרוכים בהם, נענה הרה"ק רבי מיכל'ע ואמר, 'לא מחכמה שאלתם על כך', כי אם הייתי מפר את ציווי אביו והייתי משים פעמי אל ביתו של הבעש"ט זי"ע, שוב לא הייתי אותו 'מיכל'ע' (שהרי עברתי על רצון אבי) והייתי מאבד את מדרגותי ושוב כבר לא היה בכוחי להביא את משיח.

למשא כבוד על הבנים, והכיבוד יכבד עליהן, לכך קבע שכר המצוה הזאת 'למען יאריכון ימך', כלומר עליך לכבדם²¹ ותחיה עמהם, ואם אולי תצטער על חייהם, דע שעל חיך אתה מצטער²², עב"ל²³.

וההתנשאות ניסה היצה"ר לגרום בעדו להתבטל מכיבוד אב²⁴, על כן קיבל על עצמו נזירות כדי להכניע את יצרו, מיד עמדתו ונשקתיו על ראשו, אמרתי לו, בני, כמוך ירבו נזורי נזירות בישראל.

ואכן מצינו בספה"ק דברים נשגבים בגודל הזכות לאדם המכבד את הוריו לעת זקנתם²⁵, והגם שלעיתים 'הכיבוד יכבד עליהן' והדבר כרוך בקושי רב וביגיעה עצומה - להשתדל לדאוג לכל צרכיהם ובריאותם, אך

עוד ינובון בשיבה - כיבוד הורים לעת זקנה ושיבה כתב רבינו בחיי ב'כד הקמח' (ערך כיבוד אב ואם) בשם רבינו סעדיה גאון בזה"ל, כי מפני שלפעמים עתידין שיחיו האבות עם הבנים זמן ארוך, והאבות הם

כ. לפני כשלושים שנה אירעו כמה אסונות כולל לאברכים חשובים ובני עלייה בבני ברק, וכמה מטובי האברכים בעלי תריסין נפטרו לבית עולמם בדמי ימיהם בזה אחר זה, הצער היה קשה ביותר, נכנסו בני הכולל אל הגה"ק הסטייפלער זצוק"ל ושאלוהו 'בשל מי הסער הגדול הזה', הסביר להם הגה"ק כי הוריהם של אברכים אלו הינם ניצולי המלחמה הנוראה, אשר במיטב שנותיהם שהו במחנות הנוראות ולא היו יכולים לעסוק בחוקי חורב - לא מקרא ולא משנה, לא תלמוד ולא אגדה, ולא נתגדלו כ'תלמידי חכמים', כעת אחר כשלושים שנה, שב"ה זכו שבניהם נעשו גאונים ממש, אך דא עקא שהבנים מביטים על הוריהם במעט זלזול, שהרי 'ידיעת התורה' שלהם גדלה פי כמה וכמה מהוריהם - ובשל זה אירע מה שאירע...

וכבר כתב ה'חיי אדם' (כלל סז אות ג) בזה"ל, הכיבוד הוא במחשבה ובמעשה ובדיבור, במחשבה וכו' שמכבדים בלבו שהם חשובים בעיניו ובלבו, דהיינו שידמה בעיניו שהם גדולים ונכבדי ארץ אף שבעיני שאר בני אדם אינם חשובים כלל, וזהו עיקר כיבוד, שאם לא כן הרי כתיב (ישעיה כט יג) 'בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני'.

והעצה היעוצה מובאת בספרים (הגאון רבי חיים שמואלביץ היה חוזר על זה) לחפש ולמצוא איזה מעלה באביו ובאמו שבהם הם מתייחדים ביותר (ואין לך אדם שאין בו איזה מעלה שבה הוא מיוחד על שאר בני אדם) וממילא יחשיבם גם בלבו עד מאד. ומן העניין להזכיר את המעשה הידוע, כי הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע ישב פעם בסדר, ובמשך הסדר עשה כמה דברים שונים ומשונים, כדי שבנו הרה"ק רבי אהרן זי"ע (בילדותו) ישאל 'קושיות'... אך הוא לא שאל ולא דיבר, משראה האב כי אין הבן שואל ודורש מאומה, שאלו וכי לא נראה לך משונה כל אשר אני עושה כאן, מדוע אינך שואל עליהם. ענה הרה"ק ואמר, אכן לא זכיתי להבין ביאור ופירוש כל המעשים הללו שעשה אבי הק', אבל לא שאלתי מאומה, כי אויף א טאטן פרעגט מען נישט קיין קושיות - על האב אין שואלים קושיות, רק את ה'ארבע קושיות' שחז"ל תקנו לשאול - מה נשתנה, שאלו אשאל אותם, אבל תו לא מידי. ומכאן ילמד כל אדם ארחות חיים עד כמה צריך להתייחס למעשה אביו שכולם קודש קדשים עד שאין לך רשות להרהר אחריהם...

כא. ב'דרך שיחה' מביא שנשאל הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, עד כמה מחויבים הבנים להחזיק את הוריהם הזקנים בביתם, עם כל הקושי הכרוך בדבר, וענה, עד כמה שהיית מחזיק בביתך אילו היה המדובר מ'בנך' (ולא אביך). וכשהגיעו הדברים לאזני גיסו הגאון רבי יצחק זילברשטיין שאל את פי חמיהם הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, ואמר שאינו נכון, כי את האב צריך לכבד יותר מהבן.

כב. שאלו את הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, היו לפניו אביו וכהן, את מי עליו להקדים לכבד, השיב הגר"ח יקדים את כבוד האב, חזרו ושאלוהו, הרי הוא ואביו חייבים בכבוד הכהן (וכעין מה דאיתא ביבמות ו. עיי"ש), והשיב כי כיבוד אב זה 'פיקוח נפש' דכתיב למען יאריכון ימך...

וכן הביא הגר"ח בספרו 'ארחות יושר', ש'בזמן החזון איש זצ"ל היה בבני ברק אברך אחד שאמרו עליו שאין מתנהג עם אביו כראוי, וכשאביו נפטר אחר כמה שבועות מת פתאום, והוא היה צעיר ובריא, ואמרו, שאביו תבעו לדין'.

כג. שמעתי בשם הגאון החסיד רבי חיים ברים זצ"ל שהיה אומר משם רבו הגה"ק ה'חזו"א' זי"ע, ש'אבן הבוחן' לראות כמה מידת יראת שמים יש באדם - ע"י שרואים כיצד הוא מטפל בהורים זקנים.

כד. וזכור יזכור מה שאמר הגרי"ז הלוי סאלאוויצ'יק זי"ע מבריסק לבניו בימיו האחרונים, 'כאפט אריין די מצות עשה פון כיבוד אב'... (תחטפו' לקיים מצוות כיבוד אב), כי עוד זמן קצר לא תזכו לקיים מצוה נכבדה זו. אף אנן

באר הפרשה - כבד את אבך ואת אמך

ידע כי אדרבה לפום צערא אגרא^ג, ודייקא מפני זכבר כתב ב'תנא דבי אליהו' (רבא פכ"ו) ובזמן שהאדם שהמצוה באה בטורח ובצער על כן יגדל^י מתן שכרה^י הוא מכבד זון ומפרנס את אביו ואת אמו לעת זקנתן - למה הוא דומה, למלך שבא אצלו בן אוהבו, ביותר.

נעני ונאמר לכל מי שזכה ויש לו אב ואם לאורך ימים ושנים, אל תמתינו לימים שתמצו לקיים את המצוה הגדולה הזאת וכבר לא תוכלו... והחכם עיניו בראשו שלא להיות כמו אותם האנשים אשר מתחרטים אח"כ מדוע נהגו בטפשות ולא 'תפסו מצוה זו בשני ידיים'...

וכבר אמר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע לבנו יבדלחט"א כ"ק אדמו"ר מסלונים שליט"א כאשר שירתו בנאמנות לעת זקנתו, מקנא אני בך שאתה זוכה למה שאני לא זכיתי (שכן אביו הרה"ח רבי משה אברהם זצ"ל נעק"ד ב'מלחמה' הנוראה)... כה. צא ולמד מן הסיפור המובא ב'סדר הדורות' (אות י) על רבי יהושע בן אלם שגילו לו מן השמים בחלום הלילה, 'שמח בלבבך שאתה וננס הקצב מושבו ומושבך בגן עדן, וחלקו וחלקך שוין כאחד'. כשהתעורר ר' יהושע משנתו חשב בלבו ואמר, 'אוי לי, שמיום שנולדתי הייתי תמיד ביראת קוני, ולא עמלתי אלא בתורה, לא הלכתי ד' אמות בלא ציצית ותפילין, והיו לי שמונים תלמידים, ועכשיו שקולין מעשי ותורתך עם הקצב'. מיד הלך עם תלמידיו מעיר לעיר כדי לברר מי האיש ששמו 'ננס הקצב', ואחרי חקירות ודרישות הגיע אל עירו ושאל את בני עירו היכן מקום דירתו, השיבו לו תושבי המקום שאין מן הראוי לתלמיד חכם ואיש מכובד כמותו ללכת אליו, אך רבי יהושע התעקש וביקש שייגידו לו שברצונו להיפגש עמו. הלכו האנשים אל הקצב ואמרו לו שרבי יהושע בן אלם שואל אודותיו, תמה ננס ושאל 'מי אנכי ומי אבותי בישראל' שרבי יהושע שואל אותי, אמרו לו, עמוד ולך עמנו, חשב בלבו שכל מה שאמרו לו שקר הוא, ואמר לא אלך עמכם שאתם משחקים בי. מיד חזרו לר' יהושע ואמרו לו, אתה אור ישראל ואור עינינו עטרת ראשנו איך תשלחנו בשבילו, הלא הוא לא רצה לילך עמנו, אמר להם תדעו, שלא אשב עד שאראה אותו. הלך רבי יהושע בעצמו אצל ננס הקצב, ונפל ננס על פני רבי יהושע ואמר, מה היום מיומיים שעטרת ישראל בא לפני עבדו, א"ל דבר יש לי לדבר עמך, א"ל דבר, א"ל מה מעשיך ומה מלאכתך, א"ל אדוני, קצב אני ויש לי אב ואם זקנים, ואינם יכולים לעמוד על רגליהם, ובכל יום ויום אני מלבישם ומאכילם ומרחיצם בידי, מיד עמד ר' יהושע ונשקו על ראשו, ואמר לו, בני, אשריך ואשרי גורלך מה טוב ומה נעים, ואשרי חלקי שזכיתי להיות חברך בגן עדן'.

כו. מעשה נורא נשמע מאחותו של הגה"צ רבי יקותיאל יהודה מייזליש גאב"ד סי גייט, זה עתה בימי ה'שבעה' על הסתלקותו לשמי מרום. חותנו של הגאב"ד היה הגאון רבי בנימין חיים פעלדמאן (שהיה גם חותנו של הגה"צ ר"ט ווייס גאב"ד עיה"ק ירושת"ו), רב"ח היה בסוף ימיו חולה וזקן, והיה דר בבית חתנו בסי גייט כשבתו וחתנו מתעסקים ומטפלים בכל צרכיו במסירות נפש ממש עד לפטירתו ביום ט"ו סיון תשס"ה.

בשנת תשס"ג - אחרי 15 שנים שכבר היה דר בבית חתנו, נחלה גיסו של אב"ד סי גייט הגאון רבי יחיאל מיכל כ"ץ (בעל אחותו) במחלה הידועה כשהרופא טוען שנשארו לו רק ג' שבועות לחיות בעולם הזה. אב"ד סי גייט התקשר אל גיסו לחזקו, ומלבד זאת ירד בעצמו לביתו אשר בבארא פארק, והסתגר עמו בחדרו, שם אמר לו, היות שחותני דר בביתי והנני זוכה לקיים מצות 'כיבוד אב' בהידור גדול עד מאד, והרי התורה מברכת את המכבד אביו ואמו 'למען יאריכון ימיו', הריני נותן לך ומעניק לך את שכר המצוה... וראה זה פלא הפלא ופלא, המחלה נעלמה מעצמה כמו שלא היתה מעולם ללא שום פעולת רפואה. זכה רבי מיכל לחיות עוד 15 שנה, עד שנת תשע"ח שאז נחלה ונתבקש לשיבה של מעלה, וראו בחוש איך שקיבל 15 שנות חיים כנגד אותם 15 שנה שהעניק לו גיסו הגדול את שכרם (וכמובן שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, ובעצמו זכה לאריכות ימים ושנים מופלגת).

כז. הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זכה לאריכות ימים מופלגת, כשכולו אומר כבוד מופלג, עד כדי שבמקום מגוריו בטורקי, קיבל מעמד של 'שופט' שיכול לפסוק ככל שופטי בית המשפט העליון דשם, והיה לו משמר מטעם המלכות כ"ד שעות מעת-לעת (ובזה היה בידו 'כח' להיטיב לאחיו בני ישראל), פעם שאלוהו תלמידיו, רבינו, במה הארכת ימים, ענה הר"ח ומנה בפניהם כמה וכמה עניינים המביאים לאדם אריכות ימים, וא' מהם מי שמטפל בהוריו אפילו כשהם שוטים וכבדים (כלומר, יתכן שיש 'התירים' להפטר, אבל סוף דבר זה עסק כדאי לאדם עצמו, כל זה הובא בספר 'טובך יביעו').

וכן כתב להדיא בספרו 'קול החיים' (1) שיזכה אדם לזקנה ושיבה אם יקיים כיבוד אב ואם אפילו שהם שוטים וכבדים הרבה עליו, עכ"ל.

גם ישים אל ליבו מה שכתב רבינו ה'אברבנאל' זי"ע (בפירושו על 'מורה נבוכים' פל"א) וז"ל, כי הנה בדברות הראשונות אמר בלבד 'למען יאריכון ימיך', ובדברות השניות הוסיף 'ולמען ייטב לך', וכו', וגם מפני דבר אחד שאני מוסיף עתה והוא 'למען ייטב לך' אותו שבר שצורך, וההטבה הזאת היא דבר אחר מזולת אריכות הימים, ועניינה, שאם האדם יכבד את אביו ואת אמו וינהג בן תמיד, יועיל לו אחר זקנתו שיכבדוהו בניו גם כן¹, וזהו אמרו ולמען ייטב לך².

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו - בזכות כיבוד הורים נזכה להכניע כוחו של עשו ולגאולה העתידה

איתא במדרש (דב"ר א טו) על הפסוק (דברים ב א-ג) 'ונסוב את הר שעיר ימים רבים וכו', רב לכם

אמר לו המלך, בני, מאין אתה בא, אמר לו, מבית אבי ואמי אמר לו המלך, אביך ואמך מה הם עושים, אמר לו, נפטרו בשלום לבית עולמם. אמר לו המלך, בני ברוך אתה, ותהיה לך קורת רוח בעולם שנתת מנוחה לאביך ואמך עד שנפטרו בשלום לבית עולמם. עכשיו בוא עמי לביתי ואראה לך מה שגנזו לך אביך ואמך אצלי. כך, מי הוא מכבד וזן ומפרנס את אביו ואת אמו עד שנפטרו בשלום לבית עולמם, וגם הולך בדרכי שמים ובזה הוא עושה נחת רוח לאביו ולאמו, ואמר לו הקב"ה, בני, בוא וראה גנוי שמים שהם גנוזים לך אצלי מפני שכיבדת ופירנסת לאביך ואמך³ ועשית לי נחת רוח במעשים טובים שלך ולאביך ואמך וכו'. עוד כתב ב'תנא דבי אליהו' (פכ"ו) ובשם שכבדת ועינגת את אביך ואת אמך לעת זקנתן כך תהא מתענג על ה'.

כח. הגה"ח רבי ישראל שמעון קסטלניץ מעיד ששמע מפי הרה"ק רבי מאטיל סלאנים זי"ע, בדידיה הוה עובדא כשהיה גר בצפת, הלך פעם ברחוב של עיר בליל שב"ק עם עוד שניים מהידידים, בדרך שמעו מחלון בית של זקן אחד ניגון מתוק מאד, ונכנסו לתוככי הבית לשאול את הזקן מה מקור הניגון, ויען האיש, היה לי בן - שכבר נפטר לעולמו, בחיי חיותו כיבד אותי מאד בגופו ובמאודו, לימים חלה בני ושלח להודיעני כי חלה בחולי קשה, באתי לביתו, ישבתי אצל מיטתו ואמרתי כל ספר תהילים, השי"ת קיבל תפילתי וקם מחליו והבריא. אחר זמן חלה שוב, באתי לבקרו אמרתי תהילים והבריא, אמנם משחלה בשלישית, בפעם הזאת כשכבר באתי לביתו כבר לא היה בין החיים. כעבור איזה זמן התגלה אלי בחלום הלילה, וראיתיו שוכב על מיטה שכולה זהב, שאלתי אותו ע"ז - כולה זהב... אמר לי, שזה המיטה עשו לו מכל המטבעות ששלח לי בחיים חיותו. והיינו כלשון ה'תנא דבי אליהו בני ברוך אתה... עכשיו בוא עמי לביתי ואראה לך מה שגנזו לך אביך ואמך אצלי.

והנה, באותה שעה שמעתי את הבן מנגן ניגון ערב ומתוק זמן מה, עד שנקלט לי הניגון במוחי אז פרח ונעלם הבן, וזה הניגון ששרתי - ניגון הבא מגן עדן. כי מאז אני רגיל לנגן זה הניגון (והניגון ידוע ומקובל בין החסידים עד היום).

כט. כתב ה'בן יהוידע' (ב"מ לג.) מעשה באחד שהיה לו אב זקן ולא היה חס עליו להביאו בתוך ביתו כדי להאכילו ולכבדו, אלא היה הזקן דר עם עניי העיר מושלך ברחובות, ויהי היום בימי הקור היה הזקן יושב עם עניים ברחוב העיר, ויעבור שם בן בנו של הזקן, ויתחנן הזקן אל בן בנו, ואמר לו, ראה איך אני ערום בקור הזה, על כן לך תגיד לאביך שישלח לי בגד להתכסות בו, כי קר לי מאד. הלך הבן וספר לאביו את דברי זקיני הסבא, אז אמר לו אביו, עלה אל העליה ותמצא שם בגד תלוי ביתד קח אותו ותנהו לסבא שלך, עלה הבן אל העליה ומצא שם בגד ישן נושן ובו כמה קרעים, ויחר לבן מאד על הדבר הזה, תכף לקח מספרים וחתך את הבגד לשנים לארכו, אז נתעכב שם בעליה (בעת חיתוך הבגד), ויצעק אביו עליו פעם ושתים - רד מהר, אז ירד ובידו חצי מן הבגד, ויאמר לו למה חתכת אותו לשנים, ומה מועיל החצי השני, אז ענה לו הבן כי את החצי השני עזבתי שם בעדך ואחרי שתזקין אוציאך מן הבית הזה, ואכריחך לשבת שם עם העניים, ובעת הקור אשלח לך את חצי הבגד הזה הנשאר, כי 'מעשה אבות יעשו בנים', וכמו שאתה מתנהג עם אביך כי מדה כנגד מדה לא בטלה, כך אנהיגך גם אני. כשמוע האב את דברי בנו ויבוש ויכלם, וידע את אשר חטא לו חטאה גדולה בכבוד אביו, והבין כי גם עליו יעבור הכוס המר הזה, תכף הלך ובקש מחילה מאביו, והביאו לביתו ונהג בו כבוד עד יומו האחרון, וכשראה הבן כך שמח מאד ואמר אשרי הגדולים ששמעו אל הקטנים, והלך ונשק יד אביו וגם זקנו, ואמר גם אני מוכרח לקיים את הכתוב כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך ע"כ, והבן.

ל. אמרו בעלי הרמז על הפסוק (בראשית כז לא) ויבא לאביו, שב' תיבות אלו יחדיו נקראים 'ישר והפוך', מתחילתם לסופם ומסופם לתחילתם, כי כך הטביע הבורא בעולמו, אם בן יכבד את אביו ישנה הדבר אצלו - שבניו יכבדוהו, ומי שאינו מכבד אב ואם, גם אליו יחזרו הדברים...

באר הפרשה - כבד את אביך ואת אמך

שתהיה לו גם כן מצוה זו של כיבוד בלי פקפוק, ומי הוא זה גבר שיש בידו מצוה זו כשלימות ומי הוא שחף מפשע ולא יהיה פוגם בכבוד אביו בכל דהוא, וכבר אמרו חז"ל (קידושין לא:): 'אשרי מי שלא חמאן לב, אכן אסתר המלכה היתה יתומה מאב ואם מלידתה, והיא היתה תמיד מצטערת שלא היה סיפוק בידה לקיים מצות כיבוד' על כן נחשב לה כאילו קיימה כיבוד אב ואם בתכלית השלימות, ומשום כך היה בכוחה להכניע את זרעו של עשו.

עפ"ז ביאר בספר 'רחמי האב' (ערך 'אם', בהערות), הטעם שענינו הרואות את גודל הקושי לקיים מצוה זו בשלימות אף שהיא מצוה שהשכל מחייב אותה, 'דהנה עשו יש לו זכות כיבוד אב ואם, ואם אנתנו בני ישראל היינו מקיימין המצוה של כיבוד אב ואם במס"נ בשלימות, אז כבר היה עשו נופל לפנינו וכבר הי הגאולה. אבל הבעל דבר הוא השטן היצה"ר מתאמץ להבשיל את ישראל ולהכביד עליהם שלא יקיימו מצות כיבוד אב ואם בהוגן, לפי שבנפילת עשו יהיה הגאולה ואז הוא קיצו של השטן לג'.

סוב את ההר הזה, בזה"ל, אמר רבי יודן, כיון שבאו ישראל לעשות עמו מלחמה הראהו הקב"ה למשה אותו הר שהאבות קבורין בו, אמר לו, משה אמור להם לישראל אין אתם יכולין להודווג לו [- לעשות מלחמה עם עשו ולנצחו], עד עכשיו מתבקש לו שבר הכיבוד שביבד את אלו שקבורין בהר הזה, מנין ממה שקרינו בענין רב לכם סוב את ההר הזה, עכ"ל. ומלבד מה שנראה מדברי המדרש גודל השכר שיש לו לעשו הרשע על שביבד את אביו הרי מכאן נלמד כי הדרך בה נזכה להכניע את עשו הרשע וזרעו אחריו היא רק על ידי כיבוד אב שע"ז תתבטל זכותו לג', והגאולה העתידה בה יעלו מושיעים לשפוט את הר עשו תלויה בהתחזקותנו במצוה רבתי זו של כיבוד אב ואם.

ביסוד הדברים ביאר הגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ח"ב דרוש ב) הטעם שדייקא אסתר המלכה היא שזכתה להציל את כלל ישראל ולשבר את כוחו של המן הרשע, שהנה כל כוחו של המן ועמלק הוא מזכותו של עשו שהיה מופלג במצוות כיבוד אב, וא"כ מי שיבוא לבטל זכותו וכוחו צריך

הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל מביא בספרו 'ארחות יושר', שבספר 'חרדים' (פ"א לה) כתב, מעשה נורא שהיה בימיו באחד שפרנס את אמו, לימים נישאה לאחר ונעשית בזויה בעיניו, לימים מצאווה הרוג מחוץ לעיר והעורבים נקרו את עיניו, וראה נא כי 'מידה טובה מרובה פי חמש מאות', כי אם יכבד את אביו הקב"ה מאיר לו בעולם הזה ואף גם בעולם הבא (פסיקתא המובאת לעיל).

וממשיך בארחות יושר, וכמו שהאדם מתנהג עם הוריו כך בניו יתנהגו עמו, וזה מהדברים שרואים גם בזמננו, וכן כתב בספר פלא יועץ (ערך כבוד אב ואם).

(עוד מספר הגר"ק) גם היום יש אחד שלא התנהג עם אביו כשורה בחייו ואחר כך יצאו בניו לתרבות רעה רח"ל, אף שהוא תלמיד חכם. וכן יש כאלו לרוב, והרוצה לראות רואה, השי"ת יצילנו מכל זה. עכ"ל. וראה נא כי 'מידה טובה מרובה פי חמש מאות' כאשר הבאנו ממדרש תלפיות שהמכבד את הוריו זוכה לבנים זכרים הגונים וצדיקים. לא. ובכך ביאר הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע (נועם אלימלך ריש פר' ויצא) את הברכה שנתן לו יצחק אבינו 'על חרבך תחיה', כי כוחו של עשו לשלוט על בני ישראל הוא בזכות 'חרבך' - היא החרב בה היה צד ציד להביא לאביו, ומשום כך נאמר על חרבך תחיה ולא בחרבך תחיה, כי 'על' היינו 'בשביל', ר"ל בשביל חרבך. וכנגד זה צריכים בני ישראל לאחוז במצות כיבוד אב, וזהו שנאמר (שמות יז ג) 'ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב', שהלא הכח והזכות שבגינם בא על ישראל הוא לפי חרב, אכן כשבני ישראל מקיימים את המצוה באופן נעלה יותר ממילא יש בכוחם לחלוש אותו ולהכניעו.

לב. אכן עלינו להביא מה שסיפר הר"ר יוחנן דוד סלומון ז"ל, למדתי בצעירותי עם הרב ישראל זינגר את סוגיית כיבוד אב במסכת קידושין, פ"א הלכנו לשוחח בסוגיא עם החזו"א, במהלך השיחה כשהזכרנו לדברי רבי יוחנן 'אשרי מי שלא חמאן' פירש רש"י שאי אפשר לקיים כבודם ככל הצורך והוא נענש עליהם, נעצר החזו"א ואמר בהדגשה אשרי מי שחמאן (כפי הנראה, רצה להדגיש את הצד החיובי שבמצות כיבוד אב ואם, אשרי מי שזוכה לקיים המצוה. וכאומר, שגם באינו יכול לעשות ככל הצורך אשריו, מעשה איש ח"ג).

לג. כדברים הללו כתב גם ב'מדרש תלפיות' (ערך א' - אב ואם), כי בזכות כיבוד אב ואם נצא מהגלות, והביא ראייה לדבר, מ'גדעון' שהושיע את ישראל כמבואר בארוכה ב'שופטים' (פ"ו), ומבואר במפרשים שם שכוחו ורב חילו

הרעים והנלוזים גורם להם חסרון וחטא, ומוסיף לומר, שלא די שחטא עם אבותיו ממש, אלא אף העוינו והרשענו, שעשה את העבירות במזיד רח"ל, ובוה גרם לאבותיו עוון ופשע.

ובזה יתבאר 'איש אמו ואביו תיראו', 'שירא ויזחל מחטא מחמת חלק אביו ואמו, כי אם יחטא ח"ו, יחטא גם בחלק אביו ואמו, ואז נוגע להם הפגם והעונש וכו', ודברים האלה כאשר הוא מוטבע בהטבע בהבנים אהבה לאבותם, ומה גם כאשר יסעו לעולם העליון, צריך כל אחד ואחד לזכור הצער והעלבון שגורם לאביו ואמו בעולם העליון לה וכו' לו.

וכבר איתא בזה"ק (ח"ג קט"ו): בהאי לישנא קדישא, 'בן יכבד אב ועבד אדוניו' (מלאכי א' ו), בן יכבד אב כמו שנאמר (שמות כ' יב) 'כבד את אביך ואת אמך', וְאִקְמוּהָ, בְּמִכְלָא וּמִשְׁתַּיָּיא וּבְכָפָא, הַאי בְּחִיּוּי דְאַתְחִיב בֵּיהּ. בְּתַר דְּמִית, אִי תִימָא הָא פְּטוּר מְנִיה הוּא, לְאוּ הַכִּי. דְּאָף עַל גַּב דְּמִית, אֲתַחֲבִיב בִּיקְרִיָּה יְתִיר, דְּכַתִּיב

איש אמו ואביו תיראו - שלא לבזות את אביו ואמו על ידי מעשיו הרעים

עוד ציוותה התורה (ויקרא י"ג), 'איש אמו ואביו תיראו', ומבאר הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (קדושים ב) בשם אביו האדמו"ר הזקן מאלכסנדר זי"ע, עפ"י דברים מבהילים שכתב הגה"ק הרמ"ע מפאנו זי"ע (עשרה מאמרות, חקור דין, ח"ה פ"ד) בקרא (תהילים ק"ו) 'חטאנו עם אבותינו העוינו הרשענו, ותמוה, א. מהו 'חטאנו עם אבותינו', אחר שכבר אינם בעולם הזה, כיצד יחטא עימם עתה. ב. משמעות הלשון 'העוינו הרשענו' היינו שגרם לאחרים (וכאמר העוינו והרשענו את אחרים), א"כ מה עניינו לתחילת דבריו 'חטאנו עם אבותינו'. ומבאר ש'האמת הברור הוא', כי נודע מה שאמרו חז"ל (קידושין ל.) 'שלושה שותפים באדם, הקב"ה אביו ואמו', נמצא שבכל אחד יש בו מחלק אבותיו, וכשאדם חוטא ח"ו הרי הוא גורם פגם וחטא גם לאביו לדי, שהרי גם החלק שיש בו 'ממש' משל אביו השתתף בחטא, והוא שאמר חטאנו עם אבותינו, והגם שהם היו צדיקים גמורים, אך במעשיו

היה בזכות מצות כיבוד אב שכיבד את אביו באופן נפלא. ונלמד מדבריו כי אפילו יחיד שיתאמץ ביותר לכבד את הוריו יכול להושיע את כל עם בני ישראל מיד אויביהם ושונאיהם.

לד. סיפר הגאון רבי הלל זקס זצ"ל ראש ישיבת חברון ונכדו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, שפעם אחת הגיע מאן דהו ותרם לשיבת חברון חמישה חומשי תורה שנדפסו עם פירוש מאחד המשכילים, רבי הלל זצ"ל עלה מורא על ראשו פן יציץ בו אחד הבחורים ויכשל 'ושאני מינות דמשכני' על כן אסר להכניס ספרים אסורים אלו לאוצר הספרים, ונטלם לביתו שהיה בבנין הישיבה, והניחם בארון הספרים לאחורי הספרים, כשהם מוטמנים ומוצנעים מעין רואה. ויהי בחצי הלילה, והנה קמה משנתה אמו של ראש הישיבה - בתו של החפץ חיים, והחלה להסתובב בסלון בסערת רוח, שאל אותה בנה לפשר הדבר, וסיפרה לו כי זה עתה הגיע אביה הקדוש בחלום הליל והראה באצבעו על מדף זה בארון הספרים ושאל אותה מה לספרים אלו בבית זה... מיד הבין רבי הלל בשל מה הסער הגדול הזה, נטל את הספרים הטמאים והוציאם מביתו וקיים בהם מצוות 'ובערת הרע מקרבך' ואין ביעור אלא שריפה. למחרת סיפר רבי הלל כל המעשה הזה ואמר בהתעוררות ובהתרגשות, בינו נא זאת עד היכן הדברים מגיעים, שספרים חיצוניים מפריעים אפילו למנוחת הקדושים אשר בארץ המה ומקום משכנם בגנזי מרומים.

ואף אנן נעני אבתריה כנגד ה'ספרים החיצוניים' שבימינו, הלא המה 'הכלים הטמאים', שהם מזיקים לחיים ולמתים, מכלים כל חלקה טובה ומעכבים כל השפעות החסד והרחמים, והמחזיק בהם מונע 'מנוחה נכונה' לאבותיו ואבות אבותיו בעולם העליון, ושומר נפשו ירחק מהם ולא יביא תועבה אל ביתו.

לה. גם בצוואתו הקדושה (הנדפסה בסוף 'ישמח ישראל' ח"א) הביא את דברי הרמ"ע מפאנו הנ"ל, וכתב בזה"ל, ואז ח"ו נחשב כאילו הבן מפיל לאביו בשוחה עמוקה רח"ל, שימו נא על לבכם הרחמנות הגדול והנורא מאביכם ויסוריו הנוראים ובושתו הגדולה, שובו שובו מדרכיכם וכו'.

לו. מעתה מידה טובה מרובה, שבכל מעשה מצוה שעושה הרי הוא גורם שאף אביו ואבות אבותיו עושים עמו מצוה באותו החלק שיש בו משורש נשמתם, ואין לך כיבוד אב ואם גדול מזה, ואם על מי שמכבד את אביו ואמו במאכל ומשתה נאמרו הבטחות מופלגות כאלו בשכרו בעולם הזה ובעולם הבא, וכאשר האריכו בספה"ק בגודל מעלת מצוות כיבוד אב ואם, הרי ק"ו בן בנו של ק"ו למי שמכבד את אביו 'במצוה'... שעשה לו טובה נצחית שאין למעלה הימנה, ואין הכוונה דווקא למי שהוריו בעולם העליון, אלא גם למי שהוריו אתו עמו בארץ החיים.

באר הפרשה - כבד את אביך ואת אמך

בכבודו יותר, שנאמר כבד את אביך. שאם אותו הבן הולך בדרך תקלה ומכשול ודאי שהוא מבזה את אביו, ודאי שעושה לו קלון, ואם אותו הבן הולך בדרך ישרה ומתקן את מעשיו, ודאי שזה מכבד את אביו^ל, מכבדו בעולם הזה אצל בני אדם, ומכבדו בעולם ההוא אצל הקב"ה, והקב"ה מרחם עליו ומושיב אותו כנסא כבודו, ודאי בן יכבד אב^{לח}.

כָּבֵד אֶת אָבִיךָ. וְדַאי תְּהוּא בְּרָא אָזִיל בְּאַרְחַ תְּקַלָּא, וְדַאי מְבִזָּה לְאָבוּי הוּא, וְדַאי עֶבֶד לִיה קְלָנָא, וְדַאי תְּהוּא בְּרָא אָזִיל בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, וְתִקְוִין עוֹבְדוּי, וְדַאי דַּא אֹקִיר לְאָבוּי, אֹקִיר לִיה בְּתַאי עֲלָמָא נְפִי בְּנֵי נְשָׂא, אֹקִיר לִיה בְּתַהוּא עֲלָמָא, נְפִי קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּוִים עֲלֵיהּ, וְאוֹתִיב לִיה בְּבוֹרְסִיָּא דִּיקְרִיָּה, וְדַאי בְּן יִכְבֵּד אָבִי. עַבְלָ"ק.

וזה"ר שנזכה לקים את המצוה של 'כבד את אביך ואת אמך' בהידור רב, ונזכה לכל הטבות וההבטחות שהבטיחנו הבורא בתורה, למען יאריכון ימיך ולמען יטב לך.

ובתרגום ללה"ק, בן יכבד אב כמו שנאמר כבד את אביך ואת אמך, ופרשוה במאכל ובמשתה ובכל, זה בחייו שנתחייב בו. אחר שמת אם תאמר הרי הוא פטור ממנו, לא כך, שאע"ג שמת התחייב

לז. לא פחות מכך, זוכים ההולכים בדרכי ישרים כשאביהם ואימם בחיים, כי בכל מצווה ומצווה שעושים הרי הם מקיימים בזה 'גם' מצוות כיבוד אב, עליה יש הבטחה בתורה 'למען יאריכון ימיך', וכבר אמרו חז"ל (יומא פו.) 'שיהא שם שמים מתאהב על ירך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו אשרי אביו שלמדו תורה'.

לח. ומן העניין להביא פירושו של הגה"ק החיד"א ב'נחל קדומים' (פרשת יתרו) בדרך רמז לבאר טעם הסמיכות בעשרת הדיברות של מצוות שמירת שבת לכיבוד אב ואם, דהנה איתא בזוה"ק (ח"ג קעג:) שראוי לחדש חידושי תורה בשבת קודש, ואז מעטרין את נשמת אביו בעולם הבא [וב'יסוד ושורש העבודה' (שער השמיני, פרק יב) כתב, דאף הנהגה טובה חדשה שהאדם מקבל על עצמו הרי היא בכלל זה], וזה נרמז מסמיכות הדיברות, דבשבת כשמחדש חידושי תורה מקיים מצות כיבוד אב ואם.

תוכן הענינים

כבד את אביך ואת אמך איש אמו ואביו תיראו

נה	מדיני המצוה.....
נו	מצות כיבוד.....
נו	מאכיל ומשקה.....
נו	אם ההורים זקנים במצב סיעודי.....
נו	בסבר פנים יפות.....
נו	משל אב.....
נו	ממעות מעשר כספים.....
נה	מלביש מנעיל.....
נה	מכנים ומוציא.....
נה	עוד מדיני מצות כבוד אב ואם.....
נט	בקשת טובה.....
נט	מצות קימה מפני אב ואם.....
לא	אם ההורים מחלו על כבודם.....

עד היכן כיבוד אב ואם

לב	לצער אב ואם במקום שיש לבן הפסד.....
לב	איסור השתמשות.....
לג	אסור לגרום צער.....
לג	לעשות נחת רוח.....
לג	סנדקאות ושאר כיבודים.....
לד	אתרוג יפה.....
לד	אם ההורים נמצאים במצוקה כל שהוא.....
לד	אם האב או האם עוברי עברה.....
לד	אם יש חלוקי דעות בין ההורים וכדומה.....
לד	התייעצות עם רב.....
לה	חומרות במקום כבוד אב ואם,.....
לה	אם האב נוהג חומרא אם זה מחייב את הבן.....
לה	אם האב מבקש שיגיע לביקור עם הילדים ויש דברים מפריעים.....

באר הפרשה - תוכן הענינים

- איש אמו ואביו תיראו..... לו
- לא יעמוד במקומו..... לו
- ולא יסתור את דבריו..... לו
- ולא מכריע את דבריו..... לו
- לא יקראנו בשמו..... לה
- האיסור להעיר אביו או אמו משנתם..... לט

עד היכן מורא אב ואם

- במקום הפסד..... מ
- איסור ביזוי אביו או אמו ארור מקלה אביו ואמו..... מ
- עונש מיתה..... מא
- מכה אביו ואמו..... מא
- לספר שער אביו..... מא
- מקלל אביו ואמו..... מב
- מכבדו בחייהם ובמותם..... מב

מי קודם למי

- אביו ואבי אביו..... מג
- כיבוד אב או מצוה אחרת..... מג
- כבד 'את' לריבוייא..... מד
- הלכות כלליות..... מד
- שכרה - למען ייטב לך..... מו
- והארכת ימים..... מו

קונטרס למען יאריכון
הלכות כיבוד אב ואם

כבד את אביך ואת אמך
איש אמו ואביו תיראו

מדיני המצוה

א. צריך ליזהר מאד בכבוד אביו ואמו ובמוראם. ומ"מ אין בית דין כופין על מצות כבוד אב ואם, שאם אינו רוצה לקיים מצוה זו אין בית דין מטפלים בזה לתת לו עונשים עד שיקיים, דזה נחשב מצות עשה שמתן שכרה בצדה שאין בית דין כופין עליה: והיינו שכל מצוה שכתוב בפסוק השכר של המצוה יש כלל שאין בית דין כופין על זה, וכאן כתוב בתורה השכר של המצוה למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך.

ב. ז"ל הערוך השלחן (סעיף ב-ג) כיבוד אב ואם היא מהמצוות השכליות ונתפשטה בכל אומה ולשון, וגם הכופרים בתורה נזהרים בה מפני השכל והטבע, ואנחנו עם בני ישראל נצטוינו על כל מצוה לבלי לעשותה מפני השכל, אלא מפני ציווי הקב"ה בתורתו הקדושה, וזהו עיקר גדול במצות התורה. ויראה לי דלכן בדברות האחרונות כתוב כבד את אביך ואת אמך "כאשר צוך ד' אלקיך", שבא לומר לא תכבדם מפני שהשכל גוזר כן, אלא "כאשר צוך ד' אלקיך". ובדברות הראשונות לא הוצרכו לזה מפני שהיו במדרגה גדולה, כדכתיב אני אמרתי וגו' ובני עליון כולכם, ופשיטא שכל מה שעשו לא עשו רק מפני ציווי הקב"ה, אבל בדברות האחרונות אחר חטא העגל שירדו ממדרגתן נצטרכו להזהירם על זה, עכ"ל: היוצא מדברי הערוך השלחן שיש כאן דגש מיוחד במצות כבוד אב ואם שכשמקיים מצות כבוד אב ואם לא יחשוב שעושה בשביל שהשכל מבין כך, אלא צריך לכונן לקיים רצון השי"ת.

ג. בכל פעם שעושה מעשה לעזר אביו או אמו יזכור לכונן לקיים מצות כבוד אב ואם.

ד. אמרה תורה כבד את אביך ואת אמך, השווה הכתוב כבוד אביו וכבוד אמו, שצריך לכבד את שניהם : וכן במצות מורא איש אביו ואמו תיראו, שצריך להיות מורא משניהם.

ה. אחד האיש ואחד האשה מצווין במצוות כבוד אב ואם ובמצוות מורא אב ואם, אלא שאשה נשואה אין בידה לקיים מצות כבוד אב ואם כמו הגברים, משום שהיא משועבדת לבעלה, ולכן אשה נשואה פטורה מחלקים מסוימים של מצוות כבוד אב ואם בדברים שהיא משועבדת לבעלה. ואם נתגרשה או נתאלמנה, שעכשיו אינה משועבדת לבעלה, חייבת כמו האנשים.

ו. בנות שאינן נשואות חייבות בכבוד אב ואם כמו הבנים.

ז. צריך לחנך את הילדים לקיים מצות כבוד אב ואם כמו שמצווים לחנך בשאר המצוות, אלא שי"א

א. קידושין ל: סימן ר"מ סעיף א':

ב. חולין ק"י: רמ"א שם:

ג. שם פב, ו:

ד. שמות כ, יב:

ה. סימן ר"מ סעיף יז:

באר הפרשה - הלכות כיבוד אב ואם

שנכון יותר שהאב ידבר בבית על מצות כיבוד אם, והאם תדבר בבית על מצות כיבוד אב, כדי שלא יחשבו הילדים שההורים מבקשים לכבוד עצמם. אמנם, להלכה למעשה נראה שגם האב וגם האם צריכים לדבר בביתם גם על כבוד אב וגם על כבוד אם, ולהנחיל בביתם שמצות כיבוד אב ואם היא מצוה מן התורה כשאר כל המצוות, ואין שום חילוק ביניהם.

ת. גם אם כבר למד הלכות כיבוד אב ואם יש חיוב לשנן ולהתמיד בלימוד הלכותיה כיון שזה הלכה שנוגעת למעשה בכל עת.

מצות כיבוד

א. אמרו חז"ל איזהו מצות כיבוד, "מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא": ופירוש דברים אלו מובא להלן.

מאכיל ומשקה

א. "מאכיל ומשקה" הפירוש שצריך לכבד את אביו ואת אמו בצרכי אכילה ושתייה, להגיש להם אוכל ושתייה, ונכלל בזה כל עניני אכילה ושתייה, כגון ללכת לחנות לקנות להם דבר מאכל, וכן לעשות קניות לכבוד שב"ק וכדו"ט וכן לבשל עבורם להכין להם את האוכל.

ב. וכל זה בדבר מאכל רגיל שמותר לאב ולאם לאכול, אבל אם האכילה סכנה היא לו, כגון אם אביו חולה, ואסור לו לאכול המאכל ההוא שזה מגביר החולי, אסור ליתן לו, למשל אב חולה סכרת והרופא אומר שסכנה לאכול דבר שיש בו סוכר והאב מבקש לאכול, אם זה בגדר סכנה אסור לתת לו, אם אינו בגדר סכנה ממש צריך לתת לו.

ג. וכן אם האב או האם רוצים לאכול מאכלות אסורות אפילו אם זה בשוגג שחושבים שמותר, אסור לתת להם, אבל אם זה דבר שיש בזה מחלוקת הפוסקים ויש על מי לסמוך אז אפילו אם הבן נוהג לאיסור בזה צריך לתת להם.

ד. בכלל המצוה לקנות לאב ולאם כל דבר שהם צריכים לצרכם אפילו אינו ממש מאכל ומשקה.

ה. אם האב רוצה לקנות דבר שנאסר ע"י החכמים, אסור לבן לקנות לו את הדבר.

ו. אם האב רוצה לעשן סיגריה ומבקש מהבן שיתן לו סיגריה, אף ע"פ שסיגריה מקובל היום שאם מעשנים הרבה זה סכנה, כיון דסיגריה אחת אין בה סכנה צריך לתת לאב, אבל אם באופן שזה סכנה ממש אין לתת לאב.

אם ההורים זקנים במצב סיעודי

א. אם ההורים אנשים זקנים במצב סיעודי שאינם יכולים לאכול בעצמם וצריך להאכיל אותם מצוה על הבנים להאכילם, אא"כ נראה שנוח להורים שאדם אחר יאכילם אז יש לבנים לדאוג שאדם אחר המטפל בהם יאכילם.

ב. אם האב או האם חולה אלצהיימר שאינו יודע ומבין מה שקורה עמו, ומבקשים לאכול ביו"כ, אם אינו חולה, אסור להושיט לו מאכל, אמנם מותר להניח האוכל על השלחן לפני שהאב מגיע והוא יקח מעצמו, וחשוב להתייעץ עם רב במצבים אלו.

ו. כן איתא בשם ר' אייזיק שר ז"ל:

ז. כ"כ היסוד ושורש העבודה שיש ללמוד כל שנה הלכותיה. והחזו"א הורה שיש חיוב ל' יום לפני שחוזר הביתה, ומי שגר בביתו בתמידות חייב להתמיד בה מאוד, כמו הלכות חג בחג: [הרב שמואל צבי קובלסקי שמע את זה מהחזו"א מובא בספר אנא עבדא]

ח. קידושין ל:, סימן ר"מ סעיף ד':

ט. שם:

בסבר פנים יפות

א. וכל זה עיקר המצוה שידאג לצרכיהם ויושיט להם אוכל ושתיה "בסבר פנים יפות", דהיינו שמראה להם ששמח לשרת אותם, אבל אם מראה להם שזה טרדה ועול בשבילו, אזי אפילו אם נותן להם מאכלים יקרים כמו "עופות פטומות" בכל יום, אם נותן בצורה כזאת שההורים מרגישים שהוא נותן את זה בפנים זעופות, אינו מקיים מצוה בזה אלא מקבל עונש על זה: וכן להיפך, אם עושה בסבר פנים יפות אפילו אם נותן לאביו לעבוד קשה בטחינת ריחיים, וכוונתו לטובה כדי שינצל אביו מדבר קשה יותר מזה, ומדבר דברי פיוסים על לב אביו ומראה לו שכוונתו לטובה עד שיתרצה אביו לטחון ברחיים, מקיים בזה מצות כבוד אב ואם נוחל עולם הבא^י.

משל אב

א. מה שאמרנו 'מאכילו ומשקהו', הוא "משל אב", והיינו שאין הבן חייב להוציא הוצאות מכיסו לפרנסם, אלא ההוצאות הם על האב והאם, אם יש להם^ב. אבל אם אין לאב ולאם כסף די הצורך ולבן יש ממון, אז כופין ב"ד את הבן שיתן כסף למזונות אביו כפי מה שהוא יכול^ג. [וי"א דאינו חייב ליתן לו רק כפי מה שמחויב לתת לצדקה לעניים^ד]. ומ"מ אם ידו משגת ומפרנס ממעות צדקה, על זה אמרו חכמים תבוא קללה ומארה למי שמפרנס אביו ממעות צדקה שלו^ה.

ב. ואם אין ממון לא לאב ולא לבן, לא חייבוהו חכמים לבן לחזר על הפתחים לאסוף ממון להאכיל את אביו, אבל וודאי עושה מצוה גדולה בזה של כבוד אב אם עושה כן אלא שאינו חייב בכך.

ג. אם יש לו בנים רבים שיש להם אפשרות לתת, מחשבים לפי ממון שלהם, מי שיש לו יותר ממון יתן יותר. ואם מקצתן עשירים ומקצתן עניים, מחויבים העשירים לבדם לישא בהוצאות^ו.

ד. אע"פ שאמרו חכמים שאינו חייב לזון את האב והאם מממונו, מ"מ חייב לכבדו בגופו, אע"פ שמתוך כך בטל ממלאכתו ויצטרך לחזר על הפתחים. ודווקא אם יש לו לבן ממון לאותו יום, אבל אם אין לו אפילו לאותו היום, לא חייבוהו חכמים להתבטל בכדי לכבדם, כדי שלא יצטרך אח"כ לחזור על הפתחים^ז.

ממעות מעשר כספים

א. אם אין לאב מספיק ממון לצורך מחייתו, אז אם יש לבן מספיק ממון לפרנס האב והאם צריך לפרנסם משלו, אבל אם אין לו לבן מספיק בכדי לפרנסם, אז מותר לבן להוציא ממעות צדקה של מעשר כספים שלו כדי לפרנס את אביו ואמו. [ומה שאמרו חז"ל תבוא מארה למי שמפרנס אביו

י. קידושין לא. ושם איתא טורדו מן העולם, סימן ר"מ סעיף ד':

יא. שם, שם בהג"ה. וז"ל התוס' שם (ד"ה וטורדו בא"ד) ובגמרת ירושלמי (פאה פ"א) גרסינן מעשה בשניהם, מעשה באחד שהיה מאכיל לאביו פסיוני [עוף חשוב ממין השליו שירד לישראל במדבר], פעם אחת אמר לו אביו, מאין לך כל אלה. אמר לו, סבא, מאי איכפת לך עד דטחון ואכול, כלומר לעוס ואכול כעין כלבים דמדושין ואוכלים. א"כ הראהו שקשה עליו. ושוב מעשה באחד שהיה טוחן בריחים ואב זקן היה לו ואתא ציווי לטוחנין פירוש מצות המלך בשביל אביו לבא לעבודת המלך א"ל בנו טחון ואני אלך תחתין לעבודת המלך שאין לה קצבה אם לבזיונך טב לך ואם למלקי טב לך:

יב. סימן ר"מ סעיף ה':

יג. שם:

יד. ר"ן פ"ק דקידושין, רמ"א שם:

טו. הגהות מרדכי דב"ב ובהגהות פ"ק דב"מ ובחידושי אגודה, רמ"א שם:

טז. תשובת מיימוני הלכות ממרים בשם מוהר"ם, הביאה הבית יוסף, רמ"א שם:

יז. רמ"א שם:

באר הפרשה - הלכות כיבוד אב ואם

ואמו ממעות צדקה, היינו דוקא אם יש לו בכדי לתת להם שלא ממעות הצדקה, והוא הולך לפרנסם ממעות צדקה זה מבזה אביו ואמו, אבל אם אין לו מספיק כסף משלו מותר לכתחלה^י].

ב. ויש חידוש דין בדין הזה של מעשר כספים, שבדרך כלל במעות מעשר כספים ורוצה לתת לענים קרובים שלו, כתב החת"ס שיתן רק חצי לקרובים וחצי יתן לשאר עניים, אמנם אם אין לאביו ואמו מספיק בזה יכול לתת אפילו כל המעשר כספים עבור זה.

מלביש מנעיל

א. "מלביש ומנעיל" המצוה שצריך לדאוג להם להלבשה והנעלה, אם הם זקנים וצריכים לעזור להם להלביש ולהנעיל מוטל על הבן לעזור להם.

ב. בכלל "מלביש ומנעיל" הוא לדאוג לצרכי הלבשה והנעלה שיהיה להם בגדים ומנעלים ללבוש.

מכניס ומוציא

א. "מכניס ומוציא" המצוה אם ההורים נצרכים לעזרה בכניסה ויציאה, אם הם זקנים וקשה להם ללכת לבד צריך לעזור להם.

ב. בכלל "מכניס ומוציא" אם צריך להכניס דברים בביתם או להוציא, על הבן לעשות זאת, כגון שצריך להוריד את פח הזבל, מצוה לעשות כן.

ג. בכלל "מכניס ומוציא" לכבד את ההורים בכניסה ויציאה, שאם זה כבוד בשבליים כשהם מגיעים למקום שהם מגיעים עם אחד הילדים אז המצוה ללכת עמהם.

עוד מדיני מצות כבוד אב ואם

א. אם אביו או אמו קוראים לו, צריך לענות מיד, ולענות בצורה מאד מכובדת.

ב. המדבר בטלפון ורואה על הצג שיחה ממתנה מהוריו, אם מתקשרים מהטלפון שבבית ויש לתלות הדבר שאחד מבני המשפחה מתקשר, אינו חייב להרים. אבל אם אביו או אמו מתקשרים מהטלפון האישי שלהם שנראה שהאב או האם מתקשרים, צריך לעבור לשיחה עמהם, דזה דומה כאילו האב או האם קוראים לו (אלא א"כ הוא יודע שרצון אביו ואמו שלא יעבור אליהם באמצע שיחתו עם אחרים, או עם מי שהוא מדבר עמו כעת מחמת חשיבותו וכיו"ב).

ג. אם הוא באמצע הלימוד והטלפון מצלצל, ורואה על הצג שזה האב או האם, אם אינו מפסיק באמצע הלימוד לטלפונים אחרים, אז בדרך כלל אינו צריך להפסיק באמצע הלימוד לענות, וגם האב והאם רוצים שלא יפסיק לענות אם אינו מפסיק באמצע הלימוד. אבל אם הוא מפסיק באמצע הלימוד לכל מיני טלפונים אז גם לכבוד אב ואם צריך להפסיק.

ד. לאידך, כשהבן מדבר עם אחד מההורים בטלפון, אסור לו בשום אופן לעבור תוך כדי השיחה לשיחה חדשה שנתקבלה, דזה נחשב כמזלזל בכבודם, שבאמצע הדיבור עמם פונה לדבר עם אדם אחר. ואם רואה שזה שיחה דחופה מאד ומבקש מהם רשות באופן מכובד, מותר, ובאופן זה עדיף שיציין בתחלת השיחה עמהם שיתכן שיקבל שיחה דחופה באמצע ומבקש רשות שיוכל לעבור באמצע.

ה. בן שמתפלל לפני העמוד, והאב מתפלל באותו מנין, אם יכול בקלות להמתין על אביו בסיום ק"ש ובסיום שמונה עשרה יעשה כן. ואם אינו יכול לעשות כן כגון שנמצא במקום שיש רב שממתנינים

ית. סימן ר"מ סעיף ה', מדברי המרדכי פ"ק דבבא בתרא וחידושי אגודה:

לרב, או במקום שיש אנשים נוספים ואביו מסיים יותר מאוחר, א"צ להמתין שהוא משועבד לציבור, אמנם אם יש אפשרות רצוי להודיע לאביו לפני זה שאינו יכול להמתין עליו.

ו. אם מארגנים מנין מבני המשפחה כמו בחתונה וכדומה אז וודאי צריך להמתין על האב בסיום ק"ש ובסיום שמונה עשרה אא"כ האב אומר שאינו רוצה בכך.

ז. אם שומע אנשים אומרים דברי גנאי על אביו או על אמו, חייב למחות בידם^י אלא אם יודע שאם ימחה בידם ידברו יותר דברי גנאי ויגדיל המחלוקת, אז לא יעשה כן אלא יראה להסתלק מהמקום ואם אינו יכול להסתלק יעשה מחאה ויאטום אזנו שאינו רוצה לשמוע דברי גנאי על אביו או אמו.

ח. יש נוהגים כשעולה לתורה, לעשות מי שבירך גם עבור אביו, אפילו אם אינו נמצא שם, ומנהג הגון הוא.

בקשת טובה

א. מי שצריך איזה טובה מאדם אחר או מקהלה וכדומה, ויש בידו אפשרות לבקש שיעשו עבור כבודו או לאיך עבור כבוד אביו, ויודע שבכל אופן שיבקש יתנו לו מבוקשו, עליו לבקש בשם האב, שזה נותן כבוד לאביו שנותנים בעבור כבודו. וזה דוקא אם יודע שהם יעשו עבור כבוד אביו, אבל אם הם לא יעשו אלא עבורו אע"פ שהוא יבקש עבור כבוד אביו, אז לא יבקש בשביל כבוד אביו (ועין בהערה)^כ. ואם אינו רוצה לבקש עבור כבוד עצמו או עבור כבוד אביו אלא מבקש בסתם אז אינו צריך לתלות זה בכבוד אביו^כ: ואם יודע שאם יבקש עבור כבוד אביו עושה היזק לאביו שבפעם הבא לא יתנו לאביו כשיצטרך איזה טובה, ויודע שאביו יצטרך איזה טובה במקום הזה, אז מסתבר דלא יזכיר בשביל כבוד אביו.

מצות קימה מפני אב ואם

א. צריך לעמוד בפני אביו או אמו כשהם נכנסים^כ וצריך לעמוד מלוא קומתו^כ, ואפילו אם הבן עוסק באמצע לימודו כמו שצריך להפסיק באמצע הלימוד לכל מצוה שזמנה עכשיו^כ. וחייב קימה, יש בזה שני שיטות, לפי שיטה אחת חייב לקום מפניו בכל פעם שרואהו נכנס או עובר לפניו^כ אפילו אם יארע הדבר כמה פעמים ביום. וכן הוא לפי דעת הב"י, ולפי שיטה שניה אינו חייב לקום מפניהם אלא פעמיים ביום פעם אחת בבקר ופעם אחת בלילה, והטעם לפי שיטה זו שלא יהא כבודו חשוב יותר מכבוד המקום שכמו בכבוד המקום מקבל פני הקב"ה פעמיים ביום באמירת קריאת שמע פעם אחת בשחרית ופעם אחת בלילה גם כן^כ. ואם הגיעו פנים חדשות, היינו שיש כעת אנשים שלא

יט. ספר חסידים, שערי תשובה לרבינו יונה :

כ. סימן ר"מ סעיף ו':

כא. ברש"י וטור, ודעת הרמ"ה דבכל אופן צריך להזכיר כבוד אביו אע"פ שיודע שיעשו עבור האיש עצמו, אלא אם כן באופן שהם שונאים את אביו אז לא יבקש עבור כבוד אביו והט"ז שם סובר כן להלכה:

כב. פתחי תשובה סימן ר"מ ס"ק ה':

כג. סימן ר"מ סעיף ז':

כד. ערוך השלחן סימן ר"מ סעיף כ"ד, דדבר פשוט הוא:

כה. וה"ה באמצע ברכות ק"ש, דזה נחשב כמו שואל ומשיב מפני הכבוד. וי"א דבאמצע הפרק אסור, וטעמם אינו מובן לענ"ד, דבפשטות גם אם נאמר שיש איסור שזה נחשב שואל מפני הכבוד, הלא מסתבר רק בדבור יש איסור, אבל לקום למצוה וודאי דמותר:

כו. טור בשם הרא"ש (קידושין פ"א סימן נו) וטעמו מדדריש ר"ע את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים, מחבר סימן רמ"ב סעיף יז גבי כבוד רבו, וה"ה הכא, וע"ע בערוך השלחן סעיף כד שהאריך בזה:

כז. טור שם בשם הרמב"ם פרק ו' מהלכות תלמוד תורה הלכה ח' לענין לקום מפני רבו, וכ"ה ברמ"א שם סעיף יז, וה"ה הכא:

באר הפרשה - הלכות כיבוד אב ואם

- היו בשעה שקם בבקר אז גם לפי שיטה השניה צריך לקום אפילו כמה פעמים ביום משום החשד שלא יחשדו בו שאינו מקיים מצות כבוד אב ואם, וכן הדין לפי הנוהגין לפסוק כשיטת הרמ"א.
- ב. צריך לקום מפניהם אפילו אם כתוצאה מזה שהוא קם בפניהם יש לו הפסד ממון, כגון שהוא באמצע מלאכה עדינה וההפסק באמצע המלאכה לצורך קימה מפני ההורים מפסידו, אעפ"כ צריך לקום^כ [בכל אופן צריך לדעת שאיש אינו מפסיד שום דבר אם מקיים רצון השם, ואם נראה לו שמפסיד כאן ירויח את הכסף הזה במקום אחר וביותר מזה].
- ג. אם קראו את אביו לתורה, חייב לעמוד מפניו כשעובר לפניו, [ואפילו לפי השיטה השניה דאינו חייב לעמוד אלא פעמיים ביום בבקר ובערב כאן חייב לקום, דבית הכנסת הוי כפנים חדשות, וכשיש פנים חדשות צריך לקום^{כז}]. אבל אינו חייב לעמוד כל זמן הקריאה אלא בשעה שעובר לפניו. ובמקום שנהגו לעמוד על עמדו משך כל זמן הקריאה, אין להקל דנעשה הדבר כחובה, שאם לא יעמוד נראה שהוא מזלזל בכבודו, ובכל כבוד שנהגו אם אינו עושה, דומה כאילו מבזהו בפניו^{כח}.
- ד. המחזיק ספר תורה אינו חייב לעמוד בפני אביו.
- ה. מצד הדין אפשר לסמוך באופן שאינו סומך עצמו כל כך שאם יפול הדבר שנסמך עליו לא יפול הסומך^{כט}, "א דראוי לעמוד מפניהם בלי סמיכה על דבר אחר כלל, כמו בתפילה, מפני מוראם^ל.
- ו. וכל מה שאמרנו שחייב לקום מפניו דוקא באותו חדר, אבל אם הוא עומד בחדר אחר אינו חייב לקום מפניו^{לא}.
- ז. אם גר יחד עם אביו ואמו בבית, אין חיוב לקום כל פעם, רק בבואו מבית הכנסת וכדו'^{לב}.
- ח. "א דאינו חייב לקום לפניו אלא ד' אמות משיגיע נגד פניו עד שיעבור מכנגד פניו^{לד}. אמנם לדעת רוב הפוסקים חייב לקום לפניו משעה שרואהו עד שעה שישב האב במקומו או שיעבור האב ממלוא עינו, וכן פוסקים להלכה. ושיעור מלוא עינו הוא, כל שאילו היה מסתכל היה רואהו, כל אחד כפי ראות עינו.
- ט. אם עמד אביו ממקומו כדי לחפש איזה ספר, או לקחת דבר מה, צריך לעמוד מפניו עד שישב או שיעמוד במקומו [אמנם אם כבר עמד מפניו פעם אחת ביום תלוי במחלוקת הנ"ל שי"א שאינו חייב לקום אלא פעם בשחרית ופעם בערב כנ"ל].
- י. "א שגם אם אינו רואה אותם צריך לקום משעה ששומע קולם שמגיעים אפילו לא ראה אותם, ומביאים ראיה מהא דמבואר בגמרא קדושין מרב יוסף כששמע קול פסיעות אמו קם לכבודה. אמנם "א שאין צריך לקום כששומע קולם ואינו רואה אותם, וסוברים שאין ראיה מרב יוסף, שרב יוסף מידת חסידות היה עושה, ולהלכה לכתחילה יש להחמיר, במקום צורך אפשר להקל:
- יא. אם האב הוא תלמיד של בנו, שלמד האב את כל תורתו מבנו, ונמצא הבן הוא הרב של האב, כל אחד מהם יש לו לעמוד מפני השני [שזה איבעיא בגמ' האם הבן צריך לעמוד מפני האב או האב

כח. חזון אי"ש. ולכאורה ה"ה בעלי אומנות ג"כ דינא הכי:

כט. רמ"א שם שכתב דדוקא בבית הרב דינא הכי, אבל שלא בבית הרב חייב לעמוד אפילו מאה פעמים:

ל. סימן רמ"ב סעיף יח, וה"ה הכא:

לא. חיד"א בספר לדוד אמת סימן ה' סעיף לד:

לב. משנה ברורה סימן צ"ד ס"ק כ"ב:

לג. חרדים סימן ס"ו אות קיב.

לד. רמ"א שם:

לה. ערוך השלחן סימן ר"מ סעיף כד:

לו. אור החיים הק' בספרו ראשון לציון סימן רמ"ב סעיף לד:

באר הפרשה - הלכות כיבוד אב ואם

לא

צריך לעמוד מפני הבן, ולכן להלכה, כל אחד יש לו לעמוד מפני השני^י. ואם הבן רוצה למחול על כבודו, ולשמש את אביו, הרשות בידו, דהא הרב שמחל על כבודו כבודו מחול, וכן נכון לעשות. ודוקא בצנעא, או אפילו בפרהסיא ודש בעירו שהכל יודעים שהוא אביו, אבל אם הבן גדול בתורה ואין אביו דש בעירו, יש לחוש לבזיון התורה אם יתבזה הבן לפני האב, ויש להם להרחיק זה מזה שלא יקל שום אחד בכבודו לפני חברו^י.

יב. האחרונים הסתפקו האם סומא ג"כ בחיוב בזה או לא, ויש להחמיר בזה^ט.

יג. נחלקו הפוסקים האם יש חיוב לקום בבית המרחץ^ב. ולהלכה יש להחמיר^א.

יד. האחרונים נסתפקו מה הדין באבל וחולה האם חייבים בקימה מפני ההורים או לא. אבל בתשעה באב וודאי חייבים בקימה אע"פ שנחשבים כאבלים.

טו. יש ליזהר לחנך הקטנים במצוה זו לקום מפני אב ואם, כדי לחנכם במצות מורא וכיבוד^ב.

טז. בזמנינו נהגו בהרבה מקומות להקל במצות קימה מפני כבוד אב ואם, וסומכין שבדרך כלל אב מוחל על כבודו^ב. אמנם נראה דיש להדר לקום לכה"פ שחרית וערבית כפי השיטה השניה הנ"ל^ב.

אם ההורים מחלו על כבודם

א. אסור לאדם להכביד עולו על בניו ועל בני ביתו ולדקדק בכבודו עמהם, שלא יביאם לידי מכשול^א, אלא ימחול ויעלים עיניו מהם^ב, שהאב שמחל על כבודו, כבודו מחול^ב. י"א דראוי להורים לעשות כן ולמחול על כבודם גם בקימה והידור^א. וי"א דאין ראוי לעשות כן בקביעות^ב.

ב. אפילו אם מחל האב על כבודו עדיין יש חיוב על הבן לקיים באביו הידור קצת שמראה שרוצה לקום: [וי"א שאינו חייב אפילו בהידור קצת^א].

לו. סימן ר"מ סעיף ז':

לח. רמ"א שם. כתב הרא"ש על רבו המהר"ם מרוטנבורג אחר שנפטר בבית האסורים, מעולם לא ראה פני אביו מיום שעלה לגדולה, כיון שלא רצה שיעמוד אביו מפניו. ומזה יש לנו לקחת מוסר לעצמינו שמשפחה שלימה לא ראו פני זקנם רק מפני פגם של כיבוד אב ואם:

לט. פתחי תשובה סימן ר"מ ס"ק ו':

מ. וטעם מחלקותם אי חיוב קימה הוא דייקא כשיש בה הידור או חיוב מ"מ:

מא. כיון דיש אומרים דהחיוב הוא מצד מורא ולא מצד כיבוד, ובמורא אין לחלק אי יש בה הידור או לא:

מב. ואני מכיר מאן דהוא שאמר שאינו מוחל, כדי לחנכם במצות כיבוד אב ואם:

מג. ואע"ג דמצוינו גבי מצות הסיבה (סימן תע"ב סעיף ה) בן אצל אביו צריך הסבה, אפלו הוא רבו מובהק. תלמיד לפני רבו אינו צריך הסבה, אפלו אינו רבו מובהק, אלא אם כן יתן לו רבו רשות, ואיתא הטעם דסתם אב מחיל ליה לבריה. מ"מ מדסתם השו"ע כאן משמע דמ"מ חיוב קימה יש מ"מ:

מד. ממשמעות הפתחי תשובה ס"ק ט"ז בשם שו"ת הרדב"ז ח"א סימן תקכ"ד, דס"ל דהמחילה מועיל רק לגבי עונש אבל מצוה ודאי איכא:

מה. גיטין ח.:

מו. הרה"ק ר' עקיבא יוסף שלזינגר זי"ע סבר כשיטת הרה"ק מראדז'ין בענין התכלת, והכי אמר להם לבניו, אני איני מצוה אתכם לנהוג כדעתי, כיון שאין העולם נוחא להם משיטה זו, אבל אם אכן כל העולם היו נוהגין כדברי הייתי מצוה אתכם ג"כ לנהוג כדברי:

מז. סימן ר"מ סעיף יט:

מח. ספר חסידים סימן קנב:

מט. חזון אי"ש קמ"ט סק"א, קנ"א סק"ב:

נ. מרן רבי חיים קניבסקי ז"ל:

נא. שו"ת תשובות והנהגות:

ג. אע"פ שמחל האב על כבודו, מ"מ יש מצות כבוד אב ואם לכבדם ומקיים מצוה אע"פ שמחלו על הכבוד^{נב}, ולפי כמה פוסקים מדיני שמים 'חייב' לכבדם^{נג}.

עד היכן כיבוד אב ואם

לצער אב ואם במקום שיש לבן הפסד

- א. אפילו נטלו אביו או אמו ארנק ובו ממון הרבה שלו והשליכו בפניו לים, לא יכלימם ולא יצער בפניהם ולא יכעוס כנגדם, אלא יקבל גזירת הכתוב וישתוק^{נד}. אבל יכול לתבעו לבית דין באופן מכובד לשלם את ההפסד^{נה}.
- ב. ונחלקו הפוסקים בזה אם רואה שהאב רוצה לזרוק את הארנק לים, אבל עדיין לא זרקו, יש אומרים דמותר למונעו אפילו אם הוא מכלימו ע"י המניעה, דהא אינו חייב לכבדו רק משל אב, אבל לא משל בן, ולכן מותר אפילו להכלימו ולמונעו מזה, ורק אם כבר זרקו אין להכלימו על זה^{נו}. וי"א דאפילו קודם שזרקו אסור להכלימו, כמו להעירו משנתו^{נז}. והלכתא כדיעה ראשונה.
- ג. ודוקא במקום שיש בו חסרון כיס אז יש מתירים להכלימו שלא יזרוק, אבל אם רוצה להעביר ממנו ריוח בעלמא, אסור בכל ענין להכלימו^{נח}.

איסור השתמשות

- א. אסור לבן להשתמש עם אביו או עם אמו^{נא}, ואפילו אם הולך האב לאותו מקום ממילא, ג"כ אסור להשתמש, כגון לומר לאביו כשתלך לבית הדואר קח משם גם בשבילי דברי דואר ג"כ אסור, אבל מותר לבקש מהם בדרך כבוד^{נב}.
- ב. וכן בבית ג"כ אסור לבן להשתמש עם אביו או עם אמו. אבל דברים שהדרך שהאם עושה, כגון כביסה וכדו', מותר, ועדיף שיודיע לה שיש לי כביסה.
- ג. אבל ודאי שאסור להעיר לאב או לאם בלשון הערה למה לא עשתה כפי שבקש אם לא עשתה כרצונו, וזה דבר חמור מאד מאד^{נא}.
- ד. אם האב או האם רוצה לשרת את הבן, מותר לבן לקבל ממנו. אבל אם האב בן תורה, יש להימנע מכך, ויראה לו שאינו רוצה שישרתו שיוכל להיות שיהיה לו לאב חלישות הדעת מזה שהבן מסכים

נב. פתחי תשובה שם:

נג. ספר חסידים סימן תקעג:

נד. קידושין לא. סימן ר"מ סעיף ח':

נה. טור סימן ר"מ בשם הרא"ש, רמ"א שם:

נו. טור סימן ר"מ, בשם הר"י, רמ"א שם:

נז. תירוצ' א' בר"ן (יג. מדפי הרי"ף ד"ה משל מי):

נח. ר"ן שם, רמ"א שם: תה"ד סימן מ'

נט. וכמפורש בקדושין דף מ"ג ע"ב לא חציף איניש לשוויי לאבוא שליח, ושם מדובר לעשות את אביו שליח לקדש אשה שזה מצוה :

ס. הגר"ש אלישיב:

סא. דהורים אינם משרתים לבניהם ח"ו:

שהאב ישרת אותו^כ, ואם מתעקש בדוקא, מותר^כ. ולכן אם אביו ואמו שניהם רוצים לשרתו, אם אביו בן תורה הוא יקבל מאמו ולא מאביו. וה"ה להסתפר, אם אביו בן תורה הוא, לכתחילה אסור, אבל מאמו מותר לכתחילה. וגדר בן תורה הוא, כל שמוחזק כבן תורה או מחזיק עצמו כבן תורה.

אסור לגרום צער

א. אסור לגרום שום צער לאביו ואמו. ולכן אסור לספר להם דברים המצערם אותם. ואם הם רוצים בדווקא שיספרו להם, מותר. וכל זה דוקא בדבר שאינו שייך לו בעצמו, אבל אם הדבר שייך לו בעצמו, כגון אם הבן חולה, יעשה שאלת רב האיך והאם לגלות את אזנם שהוא חולה וכדו', מה מותר להגיד ומה לא, שלפעמים טוב שההורים ידעו כדי שיוכלו להתפלל.

ב. אסור לגרום צער להוריו ולהעמידם על טעותם אפילו בשאלת הלכה, במקום שזה רק חומרא, כגון אם נפל כף על הרצפה בפסח והאם השתמשה עם זה, דמצד הדין מותר, אז גם שנוהגים בהרבה מקומות שאין להשתמש, אין לומר כלום, ובכל שאלה אם רוצים להעיר לאב או לאם צריך לשאול רב מקודם האם לומר וכיצד, שלא יכשל ח"ו באיסור זה.

לעשות נחת רוח

א. מצוה לבן וה"ה לבת לגרום נחת רוח לאביו ולאמו ממעשיו הטובים, כגון אם ישמעו שהתמיד בלימודו^כ, או שעשה איזה מצוה. ואם אין מי שיספר זאת להם, מצוה עליו לכבדם ולענגם בסיפור הדברים^כ, אף אם אינו אוהב לספר, כיון דעושה מצוה בזה שגורם להם נחת רוח.

ב. ולכן בחור שהצליח במבחן או כתב מאמר חידושי תורה אף אם אינו רוצה לפרסם שידעו מזה, הרי זה חשוב להודיע להורים על כך, לתת להם נחת רוח, ומקיים בזה מצות כיבוד אב ואם.

ג. שאלו האם מותר לספר לאב מה שאינו אמת כדי שיהנה, לספר לו שנבחן והצליח, בדרך כלל אם אינו אומר אמת סוף שמתגלה ונמצא לא ההנה לאב, ובכלל אינו דרך לומר דבר שאינו אמת.

ד. מצוה לדבר עם אביו ואמו ללכת לבקרום ולדבר עמהם, כיון דעצם הדיבור עמהם מביא להם קורת רוח. ואם אינו רגיל לפגוש אביו או אמו יתקשר אליהם בטלפון מפעם לפעם^כ. ומצוה יש כל פעם שמתקשר בטלפון, ובכל יום ויום שמתקשר עושה מצוה, והכל לפי הענין שיש הורים שאין אוהבים שמתקשרים אליהם כל יום^כ. ויש להתייעץ עם רב כל פעם לפי מה שהם אדם בענין זה.

סנדקאות ושאר כיבודים

א. אם נולד לו בן ויכול לכבד אביו בסנדקאות או איזה שאר כיבוד חשוב, מצוה לכבדו, אף אם כבר כבד את האב בסנדקאות כשנולד לו בן קודם והאב העבירו לאב שלו, בכל זאת מצוה שיתן לאביו, כיון דלמעשה האב לא קיבל סנדקאות בפועל, ובדברים אלו רצוי להתייעץ עם רב.

כ. סימן ר"מ סעיף כה:

כג. כן משמע מהר"ן ומאירי ועוד ראשונים, והפרי חדש סובר דאפילו הכי אסור, דלא סגי דלא חלשא דעתיה, והובא בברכי יוסף, להלכה למעשה נקטינו לקולא, ויש סוברים דכיון דהרי"ף והרא"ש והרמב"ם לא הביאו החילוק בין אב בן תורה לבין אם משמע שסוברים דלהלכה מותר לקבל גם מאב בן תורה:

כד. ולפי מה שנפסק בסימן ס' דמצוות צריכות כוונה, יש לכוון בלימודו שיהא זה לנחת רוח להורי היקרים, ויאמר בפה מלא, לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה וכו' הריני בא לקיים מצות כבד את אביך ואת אמך כאשר ציוני הבורא יתברך שמו, ויהי נועם וגו':

כה. ואע"ג שבדרך כלל מדרך ענוה הוא שלא לדבר ממעשיו הטובים כדי להשתבח בהם, מ"מ במקום כיבוד אב ואם אין עצה ואין תבונה, ומצוה רבה היא:

כו. כן כתב הישועות מלכו באיגרת לבנו, שיכתוב לו ג' פעמים בשבוע איגרת לדעת כל מוצאו:

כז. כן נהג החזון איש שדיבר עם אמו כל יום משך חצי שעה ויותר, ולא חש על ביטול תורה בזה:

באר הפרשה - הלכות כיבוד אב ואם

ב. ואם יש לו שאלה למי לכבד בסנדקאות אב או רבו. די"ל שטובת הילד הוא שיכבד את רבו, או י"ל דאביו קודם כיון דחייב בכבודו זהו ג"כ טובת הילד^{סח}, ויש לשאול בזה שאלת רב. ויש מקומות שנהוג שכולם נותנים את הסנדקאות לרב, ואז כבר אין מנהג אחר במקום הזה, אבל אם אין מנהג ברור בזה יש להתייעץ עם רב מה לעשות.

ג. אם צריך לכבד באיזה כיבוד כגון לומר שבע ברכות או בהמ"ז וכדומה, יש לכבד את אביו ראשונה, ואם יש שם אביו וכהן^{סט} יש להקדים האב משום דכבוד אב ואם יותר חיוב על הבן מכבוד כהן, אמנם זה רק בכבוד לתת לברך בהמ"ז ושבע ברכות וכדומה, אבל במה שתקנו חז"ל כהן בס"ת לעלות לראשון זה תקנה של הצבור בזה תמיד הכהן קודם.

אתרוג יפה

א. נזדמן לבן לקנות אתרוג יפה, ואביו מבקשו לעצמו, והוא גם חפץ בו, אינו חייב ליתנו לאביו^ע, ומ"מ מצוה גדולה עושה אם נותן את זה לאב, שמקיים בזה כבוד אב.

אם ההורים נמצאים במצוקה כל שהוא

א. אם יודע שההורים או אחד מההורים נמצא במצוקה כל שהוא, מצוקה כספית או מצוקה רפואית, צריך לעשות כל הפעולות לעזור להם, וזה אחד מהאופנים הגדולים של כבוד אב ואם, ולכן אם ההורים נמצאים במצוקה כספית מחמת חתונת ילדים מוטל על הילדים להכנס בעובי הקורה ולשאת בעול לעזור להם.

אם האב או האם עוברי עברה

א. אם אחד מההורים ירד מהדרך הישרה, לפי דעת השו"ע עדיין מצוה לכבדו ולירא ממנו, לפי דעת הרמ"א אין מצווה לכבדו כלל, אמנם אסור להכותם ולקללם, ובאופן כזה יתייעץ עם רב מומחה בענינים אלו לדעת איך להתנהג.

ב. אם האב או האם לכתחלה לא היו שומרי תורה ומצוות, גם כן דינם כן, ובכל אופן יש להתייעץ עם רב מומחה על ההנהגה איך להתנהג.

אם יש חלוקי דעות בין ההורים וכדומה

א. אם ההורים פרודים או גרושים צריך הבן והבת לנהוג כבוד בשניהם, ואם יש חלוקי דעות ביניהם אין לבן להכריע ביניהם, וישאל בעצת רב מומחה לדעת איך להתנהג.

התייעצות עם רב

א. מי שמרגיש איזה קושי ביחס עם הוריו, צריך להתייעץ עם רב מה לעשות, וכן בכל אופן שיש איזה שאלה בהלכות כבוד אב ואם צריך לדעת שהיא מהחמורה שבחמורות וצריך להתייעץ עם רב מה לעשות.

ב. אסור לעשות עבודת מחקר ובו לכתוב הקשיים שעבר עם הוריו אע"פ שמרוויח כסף עי"ז.

סח. פעם כיבדו החזו"א ז"ל בסנדקאות, ואח"כ הגיעו אחד מהסבים, ונסתפקו מה לעשות. אמר להם החזו"א, אני מוותר הייתי אלא שאין זה טובת הילד:

סט. אומרים בשם הגר"ק נראה דכבוד אביו קודם, מפני שנאמר בו 'והארכת ימים', ופיקוח נפש דוחה כל התורה כולה:

ע. כיון דחייב כיבוד הוא משל אב ולא משל בן:

חומרות במקום כבוד אב ואם,

- א. אסור לנהוג בעצמו חומרות יתירות במקום צערא דאביו ואמו^ע:
- ב. בכל דבר שמחמיר והדבר פוגע בכבוד אב או אם אסור לו להחמיר בזה, וכגון, לשבת בסוכה של מעמיד דמעמיד (היינו, שהקנים של הסכך נסמכים על סכך כשר וזה נסמך על דבר שפסול לסכך) שהחזו"א מחמיר בזה ורוב הפוסקים מקילים בזה, אז אף אם לעצמו נוהג להחמיר אסור להחמיר במקום כבוד אב או אם, ואם נזדמן לו להיות בסוכה שלהם צריך לאכול שם.
- ג. וכן לענין טלטול בשבת אם אביו או אמו מבקשים לטלטל והוא נוהג להחמיר שלא לסמוך על הערוב בתורת חומרא, אז במקום כבוד אב ואם אין לו להחמיר, וגם אם נוהג כהסוברים שאסור לטלטל יש מקום לעשות ע"י בלי עקירה והנחה מרה"י לרה"י דרך כרמלית, ובכל אופן בענינים אלו וכדומה יתייעץ עם רב איך להתנהג.
- ד. בכל אופן שנוהג חומרא, ומשום כבוד אב עכשיו אינו נוהג חומרא זו א"צ לעשות התרת נדרים על זה, כיון שאינו מבטל לגמרי את מנהגו, אלא שעכשיו משום כבוד אב ואם אינו נוהג כן, על זה א"צ התרת נדרים^ע

אם האב נוהג חומרא אם זה מחייב את הבן

- א. אם האב נוהג חומרא באיזה דבר כגון בחג הפסח, בהרבה אופנים אין זה מחייב את הבן לנהוג כן, אלא אם כן התחיל הבן אחר החתונה פעם אחת לנהוג אז עליו להמשיך לנהוג כן. אמנם אם לאב יש הנאה מזה שהבן ממשיך את המנהג, אע"פ שהבן אינו מחויב להמשיך את המנהג, מ"מ מקיים בזה מצות כבוד אב, שהרי גורם הנאה ונחת רוח לאב שבדרך כלל ההורים נהנים שהבן ממשיך את המסורת. ולכן, אם הדבר אפשרי נכון להמשיך בזה את המנהג, ובכל אופן גם באופן שאינו ממשיך לנהוג את המנהג, מכל מקום כשנמצא בבית האב ינהג כמנהגם.

אם האב מבקש שיגיע לביקור עם הילדים ויש דברים מפריעים

- ב. אם האב מבקש שיגיע לביקור והבן יודע שיש שם כלים לא כשרים וכדומה, ויכול לקלקל את הילדים, אינו צריך להגיע, אמנם יתייעץ עם רב מה לעשות.
- ג. אם ההורים שלו קוראים לו לסעודת שבת והם אוכלים הכשר שהוא אינו אוכל, יתייעץ עם רב איך להתנהג.

- עא. אמר לו החזו"א לאחד שאמו הלכה פרועת ראש ובשעת ברכת המזון החזיר פניו ממנה, שלא 'להיכשל' ח"ו לומר דבר שבקדושה נגד הערוה. דאסור מדינא לנהוג כן, אלא דיו בעצימת עינים שלא יסתכל, כיון דמדינא מותר לומר דבר שבקדושה נגד שער באשה אם עוצם עיניו, אלא שיש מחמירים על עצמם ואין מחמירים במקום זלזול בכבוד אם.
- וכ"כ ידוע שהרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע אע"פ שהחמיר מאוד שלא לאכול שרויה בפסח כמנהג החסידים, מ"מ כשהיה אצל אמו כיון שהיא אכלה אכל ג"כ הוא עמה שלא לצערה, שמחמיר הוא יותר ממנה.
- פעם ראה הגרש"ז אויערבאך זצ"ל באחד שהחמיר ע"ע לא לטלטל בשבת במקום שיש עירוב, ולכן נתן לאביו לטלטל חפציו, וחרה לו הדבר מאוד, וכי בשביל איזה חומרא בעלמא יעבור על איסור דאורייתא
- הג' ר' ישראל יעקב פישר הוכיח בדרשותיו על אחד שלא רצה לאכול אצל אמו בחג הסוכות, כיון שסוכתה לא היתה לפי שיטת החזו"א, ולא הבין איך יתכן דבר כזה ובפרט בדבר כזה שגם החזו"א אלא החמיר בזה אלא לכתחלה:
- עב. דעל דעת כן לא נהג מנהגו, וכעין דין זה מוזכר בדגמ"ר סימן ריד באופן שאינו רוצה לבטל לגמרי את מנהגו א"צ התרת נדרים:

איש אמו ואביו תיראו

לא יעמוד במקומו

- א.** אסור לעמוד במקומו המיוחד לו לעמוד שם בסוד זקנים עם חביריו^א. והטעם, מפני שנראה שהוא מחשיב עצמו מכלל אנשי העצה ומשוה את עצמו לאביו^ב. אבל מותר לעמוד על מקום המיוחד לאביו אם עומד רגע להוריד איזה דבר. אבל אם נראה שזה בזיון, אסור.
- ב.** אסור לעמוד במקום המיוחד להם להתפלל שם^ג. י"א דזה דוקא במקום שזה מקום מכובד, אבל אם הוא סתם מקום, כגון על הפארענצ'ס, מותר^ד. ולהלכה נראה דאסור בכל אופן. ואם רגילין באותו מקום שכשהאב אינו נמצא יושב בנו תחתיו, מותר לכו"ע לשבת במקומו^ה. ואם נותן האב רשות לבן מותר^ו. והמחמיר גם בזה שלא לשבת במקום האב מקיים מצות כיבוד^ז.
- ג.** יש להסתפק האם מותר להתפלל בצדו או מאחוריו [שאצל רבו מפורש דאסור]^ח, ומסתבר דמותר, כי בדרך כלל האב מוחל על דברים כאלו כמו שמצינו בהלכות פסח בענין הסיבה דבן אצל אביו חייב בהסיבה, מפני שמסתמא מחל על כבודו.
- ד.** אם קנה מקום מיוחד לימים נוראים בבית הכנסת, מותר לישיב שם, כיון דדרכו בהכי דאם הוא לא נמצא יושב בנו תחתיו^ט.
- ה.** אם היה אביו מגי"ש וכדו' מותר לבנו למלא מקומו כשיחסר איזה ימים, אבל לא יושב במקום המיוחד לאביו ממש אלא יצדד קצת. ואם קיבל רשות מאביו לישיב ולעמוד במקומו ממש, מותר.
- ו.** אסור לישיב במקום המיוחד להם להסב בבית, כגון בראש השלחן^י. בין בפניו ובין שלא בפניו^{יא}. ואם מחל, מעיקר דדינא נראה דמותר, ומ"מ יש להחמיר בזה, כיון דהוא בביתו.
- ז.** מותר לעמוד במקום המיוחד לאביו לישיבה דוקא, והבן רק עומד שם. אבל מקום המיוחד בין לעמידה ובין לישיבה, אסור אפילו לעמוד שם, ולכן אסור לעמוד במקום אביו בבית הכנסת^{יב}.

עג. קידושין שם, סימן ר"מ סעיף ב'.

עד. חיי אדם כלל ס"ז סעיף ח, ילקוט מעם לועז קדושים עה"פ איש אמו ואביו תיראו:

עה. קידושין שם, סימן ר"מ סעיף ב'.

יש להסתפק אם מותר לבקש משכינו להחליף עמו, וצ"ע:

עו. בנין עולם:

עז. חיי אדם כלל ס"ז סעיף ח' דמסתמא מוחל:

עה. נחלקו האחרונים בזה אי שייך מוחילה במורא אביו ואמו, עיין בברכי יוסף סימן ר"מ אות י"ג שמביא אמרי נועם פרשת קדושים, דכבודו מחול אבל מוראו אינו מחול כלל. והרב משכנות יעקב (קע"ג ע"ג) דחה דבריו והסכים דגם מוראו יכול למחול. וכן נראה משו"ת הריב"ש סימן ק"כ, וכ"ה בכנסת הגדולה סימן רמ"ד, וכ"מ מהערוך השלחן דהתיר בזמנינו לישיב במקומו בבית הכנסת כיון דרגילים בו, אע"ג דהוא משום מורא משמע דמותר:

עט. פתחי תשובה ס"ק ט"ז בשם שו"ת הרדב"ז ח"א סימן תקכ"ד, דס"ל דהמחילה מועיל רק לגבי עונש אבל מצוה ודאי איכא:

פ. כן איתא בסימן רמ"ב סעיף טז גבי כבוד רבו, וי"ל דה"ה הכא:

פא. ואין לחוש למראית עין בזה כיון דבזמנינו הכי נהוג, ועיין במקור חיים שמחמיר בזה. אמנם להלכה יש להקל:

פב. קידושין שם, סימן ר"מ סעיף ב'.

יש לדון במה שנהגו שחתן בבר מצוה או בסעודת תנאים או בעל ברית יושב בראש השלחן על מקום אביו בפניו. וי"ל דודאי אביו מחל לו ולכן מותר, אמנם עדיין מצוה יש כנ"ל מהפתחי תשובה. וצ"ל דאז הוי זה כבוד אביו שיושב במקומו דוקא. אולם מ"מ אם עושים ראש שלחן מצומצם יש לדון בזה כנ"ל, וצ"ל לתרץ כנ"ל דזהו כבוד אביו. אמנם מ"מ מצוה יש להימנע או לבקש רשות מאביו בפירוש. אמנם היינו דוקא אם הוא בבית אביו, אבל אם עושים השמחה באולם או בבית אחר מותר לישיב אפילו באמצע ממש, כיון דאינו מקום המיוחד לאביו דוקא:

פג. ערוך השלחן סימן ר"מ סעיף ט':

פד. ש"ך סימן ר"מ ס"ק א', ערוך השלחן שם סעיף ט':

באר הפרשה - הלכות כיבוד אב ואם

- ח. אסור לישב על כסא המיוחד בצורתו שהוא לכבוד אביו אפילו אינו על מקומו. אבל אם אינו מיוחד בצורתו מותר לישב שם אם אינו על מקום אביו דהיינו בראש השלחן וכדו' פה.
- ט. י"א דאסור לישב אפילו בצד אביו אם אין איזה דבר מפסיק פה. וי"א דמותר פה, ולהלכה מותר.
- י. וכל זה דווקא בחיי אביו, אבל לאחר פטירתו מותר לישב במקומו פה:
- יא. לישן על מיטת אביו, נראה דמותר פה. ולכתחילה יש לבקש רשות מאביו פה.

ולא יסתור את דבריו

- א. אסור לסתור דברי אביו, דהיינו לומר שלא כדברי אביו, וזהו בפניו פה. אבל שלא בפניו נחלקו הפוסקים, י"א דאסור פה, וי"א דמותר פה. וכן הלכתא פה. אמנם יותר טוב שלא יסתור דבריו במוחלט פה. ולעבור על רצון אביו שלא בפניו תליא בפלוגתא דלעיל, ולהלכה מותר שלא בפניו אם לא ישמע אביו אח"כ.
- ב. וכל זה מיירי במילי דעלמא, אבל בדברי תורה, אם הוה דרך משא ומתן של הלכה, מותר פה. ולסתור דבריו ממש, י"א דמותר פה. וי"א, דאסור פה. וי"א, דהבא לסתור דבריו בסברא אסור, אבל המביא ראיה ידו על העליונה ומותר לסתור דבריו. ולהלכה נראה דמותר שלא בפניו פה.

ולא מכריע את דבריו

- א. אסור להכריע את דבריו בפניו. ונחלקו הראשונים בביאור ענין 'להכריע', י"א, דדוקא לומר נראין דברי פלוני אסור פה. וי"א, דאפילו לומר נראין דברי אב ג"כ אסור פה. וכן הלכתא פה. ודוקא בפניו אסור,

- פה. שו"ת שבט הלוי חלק ח' סימן קסח אות א' בדיני כבוד רבו, ונראה דה"ה הכא, וכן הורה הגרי"ש אלישיב ז"ל:
- פו. בית יוסף בבדק הבית בשם האורחות חיים, והביא ראיה מיהונתן שנאמר בו, וישב המלך על מושבו וגו' ויקם יהונתן וישב אבנר מצד שאול, ופרש"י ושאר המפרשים, לפי שתמיד ישב דוד אצל שאול ויהונתן אצל דוד ואבנר אצל יהונתן, ועתה שנפקד מקום דוד נשאר יהונתן סמוך לאביו, לכן החליפו המקומות וישב אבנר אצל שאול ויהונתן אצל אבנר.
- ובבן איש חי איתא, דאפילו להאוסרים נראה דהיינו דוקא במסיבת מריעים או באסיפת אנשים הרבה, אבל אביו בביתו מותר לישב לצידו לכו"ע:
- פז. ערוך השלחן שם סעיף י', וראיתו ממה שלא הביאו הב"י בשלחן ערוך, וכן כל האחרונים השמיטו דין זה וש"מ שלא חשו לכך. וסיים, דגם מיהונתן אין ראיה דכבוד המלך שאני מכיבוד אב, ואין למידין מזה:
- פח. אמנם בכמה מקומות נהגו דב"ב חודש שהוא שנת האבל לא ישבו במקום אביו ממש, אלא נטו קצת הצידה:
- פט. שו"ת חיי הלוי חלק ד' סימן עו אות יב:
- צ. ועיין בילקוט מעם לועז וישלח עה"פ וילך ראובן וגו' שכתב בשם הזוהר הק', שחטא ראובן בזה שישן במטת אביו, שאסור לו לבן לישן במיטת אביו. אמנם חידוש גדול, וי"ל דבזמננו היתה זו אותה המיטה שישבו בה בסעודה ולהכי אסור. ולכן להלכה נקטינן דמותר:
- צא. קדושין לא., סימן ר"מ סעיף ב'.
- צב. ט"ז שם ס"ק ב', דרישה סימן רמ"ב סעיף כ':
- צג. ש"ך שם ס"ק ג'. אמנם עיין במסגרת השלחן על הקיצור שלחן ערוך סימן קמ"ג אות ב', וכן בתפארת ישראל על המשניות קידושין פרק א' משנה ז' (אות נד) דרק בדברי תורה מותר:
- צד. ביאור הגר"א שם אות ג' דמצינו דרבי חולק כמה פעמים על אביו רשב"ג ואין סברא לומר שמחל לו בזה, כן הורה ג"כ החזו"א. וי"ל עוד דיש לצרף לזה דברי הבאר שבע דלקמן שמקיל בדברי תורה לגמרי, ובשלא בפניו:
- צה. דלאפוקי נפשיה מפלוגתא עדיף:
- צו. עצמות יוסף קידושין ל: ד"ה אפילו, וכן הורה החזו"א דדוקא לסתור דבריו במוחלט אסור:
- צז. באר שבע סנהדרין קי. הקשה דבכמה מקומות משמע דמותר לחלוק על אביו ועל רבו. וסיים, דלולא פיו הקדוש של רש"י וכל הנגדרים אחריו הייתי מפרש הברייתא דלא איירי בדבר הלכה כלל ועיקר אלא דוקא במילי דעלמא, הגהות ר' עקיבא איגר סימן ר"מ סעיף ב, שו"ת שאילת יעב"ץ חלק א' סימן ה':
- צח. רש"י קידושין ל: ד"ה ולא מכריעו, ים של שלמה שם, שבט הלוי חלק ב' סימן קי"א אות ב':
- צט. דיש לסמוך על שיטת באר שבע דמתיר בפשיטות בדברי תורה, ושלא בפניו יש מתירין בכל אופן, ולכן יש לסמוך להקל בזה:
- ק. קידושין שם:
- קא. רש"י שם ד"ה ולא מכריעו:
- קב. טור סימן ר"מ בשם הרמ"ה. והלבוש סעיף ב' מוסיף, אלא אם יש לו להשיב לפני אחרים להצדיק דברי אביו ישיב:
- קג. סימן ר"מ סעיף ב':

באר הפרשה - הלכות כיבוד אב ואם

אבל שלא בפניו מותר^פ. וי"א, דהא דמתירין שלא בפניו, היינו דוקא לומר נראין דברי אבא, אבל לומר נראין דברי פלוני אסור בכל גווני^פ.

ב. ואסור לבן להכריע אם יש חלוקי דעות בין האב לאם, אלא אם הם מבקשים חוות דעתו מה דעתו בדבר שנסתפק להם מותר לומר להם מה נראה לו יותר ובאופן מכובד בלי צורה של הכרעה.

לא יקראנו בשמו

א. אסור לקרות את אביו או את אמו בשמו, לא בחייו ולא במותו, אלא לאב אומר 'אב מארי'^פ. ולאם אומר 'אמי מורת'. י"א, דאם מקדים תואר כבוד מותר אפילו בפניו^פ. וי"א, דדוקא שלא בפניו מותר אבל בפניו בכל ענין אסור^פ. וכ"ז דווקא כשקורא להם בשמם הפרטי, אבל אם קורא להם בשמם עם שם משפחתם, מותר. אבל המתפלל על אביו או אמו, לא יאמר אבא מארי. אלא יאמר, אבי, פלוני בן פלוני, דאין גבהות לפני המקום.

ב. יש מחמירים דאפילו בכתיבה אסור^פ, ויש מתירים^פ. ומכיון שיש בזה מחלוקת לכתחילה יש להוסיף איזה תואר לכבודו^פ.

ג. י"א דאם שואלים לו בן מי אתה כגון גבאי בית הכנסת וכדו' [שלא לצורך לקראו לעלות לתורה], מותר לומר בן ר' פלוני אני^פ.

ד. היה שם אביו או אמו כשם אחרים, משנה את שמם והיינו שאם קורא לאדם אחר ששמו בשם אביו קורא לו בשם אחר קצת, לפי דעה א' דין זה הוא רק כששם אביו הוא שם פלאי - שאין הכל רגילים לקרות בו. וכ"ז בפניו, אבל שלא בפניו מותר^פ. אמנם יש אומרים דשם שהוא פלאי אסור אפילו שלא בפניו. אבל שם שרגילין בו מותר לקרות אחרים שלא בפניו^פ, אבל בפניו גם זה אסור^פ.

קד. שם.

ואם כותב בספר (או בגליון המתפרסם) 'וכן הורה אבי' נראה דאסור דהוה כפניו:

קה. לבוש שם:

קו. סימן ר"מ סעיף ב'.

והנה בקהילות הספרדים היו נוהגים לקרות שמות הילדים על שם הסבים הנמצאים בחיים ובקהילות האשכנזים היו נוהגים שלא לקרות על שם הסבים הנמצאים בחיים, ובשו"ת חלקת יעקב כתב הטעם שבקהילות האשכנזים נוהגים שלא ליתן שמות כשמות אביהם בחייהם, מפני שא"א לאב של הילד לקרוא את הילד בשמו שזה כשמו של הסבא אם הסבא יהיה כאן, ובשם שהוא פלאי לא יוכל לקרוא לו בשמו כלל לכן נהגו שלא לקרא את הילד בשמו של הסבא החי. אבל אחינו הספרדים סוברים דמסתמא מוחלים הם על כבודם בזה:

קז. פרי חדש סימן רמ"ב, ומביא ראיה ממה שאמר לו יהושע למשה 'אדני משה כלאם' (במדבר יא, כח), וה"ה הכא:

קח. ש"ך שם ס"ק כ"ד:

קט. סימן ר"מ רמ"א סעיף ט':

קי. ים של שלמה (קידושין סה). דיש שרצו לחלק בין אמירה לכתיבה. וכן כתב החיד"א בשו"ת יוסף אומץ (סימן פז) שחילוק נאה לחלק בין כתיבה לאמירה, ומביא ראיה מרש"י ז"ל שחתם שמו 'שלמה בר יצחק', וכהנה רבים מגדולי ישראל. ועיין בפתחי תשובה סימן ר"מ ס"ק ב' בשם המהרש"ל דמה שהטור מזכיר שם אביו היינו משום דמזכירו בלשון כבוד הרא"ש, כלומר ראש לכל ישראל. עיי"ש. אמנם עיין בשו"ת חיי הלוי חלק ד' סימן עו אות טז שכתב ע"ז, וצ"ע דבטור (הו"מ סי' פ"א) איתא וא"א הרב רבינו אשר ז"ל. אכן י"ל דהטור בעצמו לא כתב כן, רק המעתיק העתיק כן, אכן בעיקר הדבר מה שכתב הטור שם אביו לכאורה יש לתרץ בפשיטות די"ל דהאיסור אינו רק באמירה ולא בכתיבה, וכנ"ל:

קיא. הגהר"ש אלישיב, וכן נראה מדברי רש"י בסנהדרין (ק. ד"ה בשמו) גבי הקורא רבו בשמו כתב, שאומר פלוני ואינו אומר מורי רבי פלוני.

ויש לעיין הטעם שבחתימת העדים בהכתובה כותבין רק פלוני בן פלוני עד בלי שום תואר כבוד. ועיין בשו"ת דברי חיים חלק ג' בהשמטות סימן מג, דכיון דחותם שם אביו רק כדי שידעו לסימן מי הוא מותר. וע"ע בשו"ת עמק שאלה סימן ס"ז בענין זה:

קיב. פתחי תשובה שם, ולכן העצה היעוצה היא כשבאים לכתוב קוויטעל ושואלו הגבאי שמו ושם אמו, לא יאמר שם אמו לבד, אלא יאמר אני פלוני בן מרת פלונית:

קיג. דרישה אות ד':

קיד. סימן ר"מ סעיף ב':

קטו. ט"ז ס"ק ג':

ויש מקילים, דבזמנינו מסתמא מוחלים^{קטז}. אמנם להלכה יש להחמיר ורצוי להשגיח ע"ז^{קצ}.

ה. יש מחמירים בשם פלאי שלא לקראו אפילו לאחר מותו^{קצ}. ולהלכה אין נראה להחמיר בזה.

ו. בגדר "שם פלאי", תלוי בכל מקום לפי מה שהוא, יש מקומות ששם מסוים הוא נפוץ אצלם ויש מקומות ששם זה אינו נפוץ אצלם נחשב שם פלאי.

ז. אסור לקרות לאביו בשמו אפילו אם אומר 'הרב פלוני', אלא א"כ במקום שא"א בענין אחר.

ח. אם הוא גבאי בבית הכנסת ובא לקרות את אביו לתורה, י"א שיאמר 'יעמוד אבי מורי' בלי פירוט שמו כלל^{קצ}. וי"א, שיאמר 'יעמוד אבי מורי פלוני בן פלוני'^{קצ}. ויש נוהגים שאחר מקריא כדי לא להיכנס לספיקא דאורייתא כלל.

האיסור להעיר אביו או אמו משנתם

א. אסור להקיץ את אביו ואמו משנתם אפילו אם יש לבן הפסד בכך^{קצ}. אולם אם יודע שיצטער אביו מזה וודאי מותר להקיצו משנתו דיש לו שמחה מזה וזהו רצון אביו^{קצ}, והכל לפי מה שהוא אדם^{קצ}. אבל אם בא ריוח לאביו, ואם לא יקיץ אותו, יצטער יותר מפני מניעת הריוח, מצוה להקיצו, מאחר שאביו שמח בזה^{קצ}. י"א, שיש להעירו ע"י אחר ולא ע"י עצמו^{קצ}. אמנם להלכה נראה שלעורר סתם אב או אם אסור גם ע"י אחר. ואם מסתפק בזה אם נוח להם שיעירו אותם אסור להעירם.

ב. וכן מותר להעיר את אביו או את אמו לדבר מצוה אם יודע בעצמו שאביו ישמח בזה שיעירו, כגון שמעירו ללכת לבית הכנסת לתפילה^{קצ}, או שיעבור זמן קריאת שמע, או לכל דבר מצוה דאורייתא

קטז. חיי אדם כלל ס"ז סעיף ח':

קצ. מקורו בערוך ערך אבוי (הובא בגליון הש"ס גיטין לד): בשם הגאונים, דאבוי נחמני שמו, והיה בר אחוה דרבה בר נחמני ותלמידיה, וכיון דהוה שמו נחמני כשם אביו, לא קרא לו בכל שעה נחמני, כיון דהוה שם פלאי. אבל רבא קרא לו נחמני בשמו. ולפ"ז לכאורה משמע דאסור שם פלאי אפילו אחר פטירתו. אמנם יש לדחות, דאולי אביו עדיין היה קיים, וצ"ע. אבל רש"י שם (ד"ה והלכתא) פירש להיפך, דבאמת אבוי שמו, ומתוך שגידלו רבה בר נחמני בביתו כיון דיתום היה, השיאו את שם אביו נחמני. ולשיטתו מוכח דמותר לקראו בשמו שלא בפניו:

קיא. חזון אי"ש, ולכן החמיר שלא לקרות במשפחה בשם 'שמריהו' לבד (כשם אביו של החזו"א), אלא קוראם בשם אחר, ועד היום כן הוא המנהג במשפחתם:

קיב. הגרי"ש אלישיב ז"ל.

יש מקשים, הלוא ברבו כו"ע מודים שמותר לגבאי בית הכנסת לקראו בשמו ושם אביו, ומהו הטעם להמחמירים ביותר באביו יותר מברבו?. אמנם קושיא זו ליתא, כיון דמציינו דהחמירה התורה באביו כ"כ, א"כ ה"ה הכא. אמנם יש נוהגים שגם ברבו מובהק לא קוראים אותו בשמו.

מון בעל שבט הלוי זצ"ל נהגו שקראו לו 'יעמוד מורה מורינו הרב הלוי', והנה בשבת פרשת קדושים שנת תשע"ב קרא לגבאי בית מדרשו שמהיום והלאה יקראו לו בשמו 'יעמוד מורינו הרב שמואל בן הרב יוסף צבי הלוי', ואמר כשאבוא לאחר ימי ושנותי בודאי יבוא אבי לקראתי, וישאל בטרוניא 'וכי התביישת בשמי שלא רצית ליקרא בני?!':

קכ. שו"ת ארץ צבי סימן צז:

קכא. קידושין לא, מעובדא דדמה בן נתניה וכו' בדברים רבה א, טו. וקיבל בשכרו שבאותו לילה נולדה לו פרה אדומה וקנו אותה אח"כ בדמים מרובים, ושם הפסיד מעיקרא סך ששים רבוא זהובים, כיון שהמפתח היה מונח תחת מראשותיו של אביו ולא ציערו להעיר אותו.

ומפשטות הסוגיא דשאלו עד היכן כיבוד אב ואם, ואמר להם צאו וראו מה עשה נכרי באשקלון וכו', מוכח דאיסור גמור הוא. וכן איתא ביפה מראה על דברים רבה שם, שהקשה למה מביא רבי אליעזר ראה מנכרי אחד, ותירץ דר"א ס"ל הכי מעיקרא דדינא, והביא סייעתא לדבריו דאפילו נכרי הבין זאת בדעתו שהחיוב אכן כן הוא. אולם בשיטה לא נודע למי (שם ד"ה שאלו) כתב, דלאו למימר דמחוייב איניש בהכי אלא שישא כל אדם ק"ו בעצמו אם נכרי כיבד כך אנו עאכ"ו, משמע דאינו אלא מידת חסידות:

קכב. ט"ז סימן ר"מ ס"ק י':

קכג. ספר חסידים אות שלז, ערוך השלחן סימן ר"מ סעיף מ:

קכד. חיי אדם כלל ס"ז סעיף יא:

קכה. ערוך השלחן שם, וכתב וכן נכון לעשות:

קכו. גבי תפילה אי מותר להעיר אמו יש לעיין בזה, כיון דאינו אלא מדרבנן, וי"א דאינה חייבת כלל. ולכאורה הוי כמו זמן ק"ש הא', עיין בהערה לקמן:

באר הפרשה - הלכות כיבוד אב ואם

או דרבנן^{קכ}, או להדלקת נרות שבת. אבל אם יודע שאביו ואמו יצטערו מזה שיעירם לדבר מצוה, נחלקו הפוסקים בזה, י"א דאסור להעירם^{קכ}. וי"א דחייב להעירם, מפני שאתה ואביך חייבים בכבודי^{קכ} [ועיין בהערה^{קל}]. וכן הוא למעשה דיש להעירו. אבל אם ביקשו ממנו שיעירם, ודאי מותר^{קלא}:

עד היכן מורא אב ואם

במקום הפסד

א. אפילו היה לובש בגדי חמודות ויושב בראש הקהל ובאו אביו ואמו וקרעו בגדיו והכוהו בראשו וירקו בפניו, לא יכלימם אלא ישתוק ויירא ויפחד ממלך מלכי המלכים שצוהו בכך. שאילו מלך בשר ודם גזר עליו דבר שהוא מצער יתר מזה לא היה יכול לפרכס בדבר, קל וחומר למי שאמר והיה העולם כרצונו^{קלב}.

איסור ביזוי אביו או אמו ארור מקלה אביו ואמו

א. כל המבזה אביו או אמו, אפילו בדברים, אפילו ברמיזה, הרי זה בכלל ארור מפי הגבורה^{קלד}. שנאמר, ארור מקלה אביו ואמו^{קלד}. וכל מקום שיש "ארור" הרי זה חמור מאד מאד.

ב. על כן, על כל אדם להשתדל לדמות בלבו, כי הוריו גדולים ונכבדי ארץ מאוד, שזהו עיקר כיבודם להחשיבם כאנשים מיוחדים ונכבדים, אף שבעיני שאר בני אדם אינם חשובים, ובמחשבה זו יקל לו להעריכם, ולא יזלזל בהם אפילו בלב^{קלה}, והרבה שואלים איך אפשר שיהיה כזה מצוה אם נראה לו שהוריו אינם חשובים ונכבדים איך יהיה מצוה לחשוב שהם אנשים חושבים ונכבדים, ומסבירים

קכו. ספר חסידים אות שלז, חיי אדם כלל ס"ז סעיף יא:

קכח. הליכות שלמה להגרש"ז אויערבאך זצ"ל במילואים כתב, גבי סוכה אי מותר להוציא ישן מהסוכה כדי שיוכל לישן שם, הורה דמותר דיין פטור מכל המצוות, ולכאורה ה"ה הכא, אמנם ידוע שאמר את זה רק לפופלא בעלמא ולא למעשה :

קכט. חיי אדם שם, ברית עולם על ספר חסידים שם אות א', שו"ת קרן לדוד שם:

קל. ולגבי זמן ק"ש יש לחלק בין זמן הא' שהוא שיטת המג"א, לזמן הב' שהוא שיטת הגר"א והשו"ע הרב. דלזמן הב' שהוא וודאי מדאורייתא אם יעבור, חייב להעירו כיון שאתה ואביך חייבים בכבודי. אבל בזמן הא' של ק"ש שיש בזה מחלוקת אין להעיר, אלא אם ידוע שהאב מקפיד על זה, ידוע שהחזו"א סבר שאין להעיר בחור בשיבה על זמן ק"ש הראשון אלא לזמן ק"ש השני, דסבר דעיקר הוא הזמן ק"ש השני, אמנם אם נוהג האב עיקר כזמן ק"ש הראשון יש להעיר לזמן ק"ש הראשון.

וה"ה לתפילה שאינו אלא מדרבנן, נחלקו האחרונים בזה, בשו"ת קרן לדוד סימן י"ח מחלק בין מצוה דאורייתא למצוה דרבנן, דלמצוה דאורייתא חייב להעירו, ולרבנן לא. ולכן לזמן הא' וה"ה לתפילה דאינו אלא מדרבנן אסור להעירו. וכן הורה ג"כ החזון איש זצ"ל. ולהחיי אדם חייב להעירו כיון דאתה ואביך חייבים בכבודי.

ובזה יש לדון האם מותר כלל להעיר אדם לדבר מצוה, ולכאורה תליא בנידון דלעיל, [בבעלזא נהגו שלא להעיר אדם כי אם לדבר מאכל]. אמנם להלכה נראה שבמצוה שזמנה עוברת מותר להעירו:

קלא. כן משמע מהנ"ל:

קלב. לשון הרמב"ם פרק ו' מהלכות ממרים הלכה ז', סימן ר"מ סעיף ג':

קלג. סימן רמ"א סעיף ו', חיי אדם כלל ס"ז סעיף יט:

קלד. דברים כז, ט:

קלה. חרדים פרק א' אות לה, ועי"ש שמביא מעשה נורא שהיה בימיו, באיש שהיה זן את אמו, רק שהיתה קלה ובזויה בעיניו לפי שנשאת לאיש אחרי מות אביו. והאיש הזה הלך דרך ים ונהרג והושלך לים, וחפשו היהודים לבקשו ומצאוהו על שפת הים, ועין אחת מנוקרת, שנקרוה העורבים:

באר הפרשה - הלכות כיבוד אב ואם

שבאמת כל אדם יש לו ייחודיות בדבר אחד שהוא מתייחד בו מאחרים במעלה מסויימת, ומצוה שיחשוב על אביו ואמו שיתעמק במעלה שלהם עד שבאמת יחשיבם כאנשים מיוחדים.

ג. ודבר זה דבר חמור מאד, ליזהר שלא לבזות אב או אם, וצריך ליזהר בזה אפילו כשהם בחוג אחר ויש חלוקי דעות בין החוגים אסור בשום אופן לדבר עליהם [מלבד אם פרשו מהכלל כדלהלן].

ד. ומי שמדבר לשון הרע על אביו או אמו נחשב מבזה ק"ל.

עונש מיתה

א. מצינו שהתורה החמירה עונש מיתה בבזיון אב או אם בשני דברים, בהכאת אב או אם ובקללת אם או אם, וכדלהלן.

מכה אביו ואמו

א. המכה אביו או אמו בחייהם חייב מיתה. וחייב עונש מיתה על ההכאה הוא אם על ידי ההכאה יצא דם, ואפילו טיפת דם. אבל אם לא עשה חבורה אינו אלא בלאו, כמו מי שמכה אחד מישראל ק"ל.

ב. וכל שעושה פעולה שיוצא דם הוא בכלל דין מכה אביו ואמו.

ג. וכיון שיש כאן עונש מיתה החמירו חז"ל שאסור לעשות שום פעולה שיצא דם אפילו אם עושה לצורך רפואה.

ד. ולכן אם היה קוץ תחוב לאביו, לא יוציאנו, שמא יבוא לעשות בו חבורה ק"ל.

ה. וכן אם הוא מקיז דם, או רופא, לא יקיז דם לאביו ולא יחתוך לו אבר, אף על פי שמכוין לרפואה. ודוקא בשיש שם אחר לעשות. אבל אם אין שם אחר לעשות זאת והוא מצטער, הרי הוא מקיזו וחותך לו כפי מה שירשוהו לעשות ק"ל. וה"ה בבדיקת סוכר הדין כנ"ל דלכתחילה אסור לעשותו, אבל אם אין שם אלא הוא מותר.

ו. י"א דהטעם שאסור להקיז דם לאביו הוא שמא לא יכוין המחט היטב, ונמצא שהוציא מהם דם לבטלה ק"ב. ולפ"ז אם כבר מכוון המחט מותר, אמנם להלכה יש להחמיר בכל אופן מצד עצם הוצאת הדם קמ"א.

ז. הכהו על אזנו וחרשו, חייב מיתה, שא"א שיעשה חרש בלא חבורה, דטיפת דם יוצא מבפנים באוזן ועל ידי זה נתחרש קמ"ב.

לספר שער אביו

א. בדרך כלל מותר לבן לספר שער אביו, ואדרבא עושה בזה מצוה בזה כיון דמכבדו בזה שמשמשו, אבל אם יש חשש שיש לו איזה פצע ואפשר שיצא ממנו אפילו טיפת דם, אסור לספרו דהוי בכלל מכה אביו ואמו.

קלו. ח"ח הלכות לשה"ר..

קלו. סימן רמ"א סעיף א':

קלח. סימן רמ"א סעיף ג':

קלט. שם:

קמ. ר"ן סנהדרין פד::

קמא. שו"ת שבט הלוי חלק ב' סימן קיב אות ב' דכן משמע מסתימת שאר הראשונים שלא חילקו בזה:

קמב. סימן רמ"א סעיף ב':

מקלל אביו ואמו

- א. המקלל אביו או אמו, אפילו לאחר מיתתן, חייב סקילה אם הוא בעדים והתראה, אחד האיש ואחד האשה שקללו. במה דברים אמורים, שקללום בשם מהשמות המיוחדים, אבל קללם בכינוי, אינו חייב אלא בלאו, כמו המקלל אחד מישראל^{קמג}.
- ב. מי שאמרה לו אמו עשה כך וכך, ולבסוף בא אביו, ואמר לו, מדוע עשית כך, מי אמר לך לעשות כן, אסור לו לומר אמי אמרה לי כן, אם רואה שאביו כועס, פן יכעס אביו על אמו ונמצא שהוא גרם לכך, ומעלה עליו הכתוב כאילו קיללה^{קמד}.

מכבדו בחייהם ובמותם

- א. חייב לכבד אביו אפילו אחר מותו. י"א דהיינו מדאורייתא. וי"א דאינו אלא דרבנן^{קמה}.
- ב. כיצד מכבדו לאחר מותו, אם היה אומר דבר תורה בשמו, אם הוא תוך שנים עשר חודש אומר, כך אמר אבא מארי הריני כפרת משכבו. ואם הוא לאחר שנים עשר חודש אומר, זכרונו לברכה^{קמז}. ואין חילוק בין דברי תורה למילי דעלמא^{קמח}.
- ג. י"א, דגם תוך י"ב חודש יכול לומר ז"ל, רק דלאחר י"ב חדש לא יאמר הכ"מ, משום דמשפט רשעים בגיהנם רק י"ב חודש^{קמט}, וי"א, כיון דלאחר י"ב חדש צ"ל ז"ל, ובחודש הי"ב א"א לומר ז"ל דשמא לא זכה עדיין לעוה"ב ויש כאן שקר, ואם לא יאמר כלל יש כאן זלזול שהכל יודעים שמת, ממילא א"א להיות בשב ואל תעשה, ע"כ מוטב להזכירו בשם הכ"מ שאין זה זלזול וגם אינו שקר, דהא אומר אם יש עליו דין הריני מקבלו, דהא אפילו על צדיק גמור אמורים כן ואפשר שלא ראה פני גיהנם^{קמט}. וכן נוהגין^{קמט}.
- ד. י"א, דאם כותב תוך שנים עשר חודש דבר ומזכיר אביו, אין צריך לכתוב הריני כפרת משכבו אלא זכרונו לברכה, דהא כתיבתו מתקיימת לאחר שנים עשר חודש^{קמז}. ויש מחמירים אפלו בכתובה^{קמז}. וכן נוהגין^{קמז}. ואין חילוק בין אם לאב בכל זה^{קמז}.
- ה. אינו חייב לכתוב במפורש 'הריני כפרת משכבו', ואפשר לכותבו אפילו בר"ת.
- ו. י"א, שיש לכתוב בדוקא זללה"ה, שזה ראשי תיבות זכרונו לברכה לחיי העולם הבא, ואילו אלו שכותבים רק ז"ל, מחסרים הם בכבודו^{קמז}. אולם נהגו לכתוב ז"ל לבד.

קמג. סימן רמ"א סעיף א':

קמד. ספר חסידים סימן שלו:

קמה. וראיתם ממה שאיתא בירושלמי הטעם שה'קריעה' שקורעים על אביו ואמו יותר חזקה מעל שאר קרובים ל"ע, מפני שנתבטל ממנו מצוה חשובה זו. ולכאורה הלוא מצוה יש לו אפילו אחר מיתתם, אלא מכאן מוכח שאינו אלא מצוה דרבנן. והחולקים ס"ל, דלאו דנתבטל לגמרי, אלא עיקר גדול ממצוה זו נתבטלה:

קמו. קידושין לא: סימן ר"מ סעיף ט'.

י"א, דהכוונה למליצה הוא, כיון דאינו יכול לקבל העונשים תמורת אביו, אגרות משה. וי"א, שהכוונה כפשוטו שבאמת מוכן הוא לקבלו:

קמוז. כן משמע מדכתב הרמ"א דאין חילוק בין אביו לאמו, ונשים אינן בתלמוד תורה:

קמח. ש"ך שם ס"ק יג:

קמט. ט"ז שם ס"ק יב:

קנ. ש"ך שם

קנא. שלטי הגיבורים פ"ק דקידושין, הובא ברמ"א שם:

קנב. בית יוסף סוף סימן רמ"ב בשם הרשב"ץ, הובא ברמ"א שם:

קנג. רמ"א שם:

קנד. מהרי"ל סימן כז, רמ"א שם:

קנה. ט"ז שם:

- ז. נוהגים לומר בברכת המזון 'הרחמן הוא יברך את אבי מורי ואת אמי מורתי' אפילו אם אינם שם. ויש שנהגו לומר לאחר פטירתם, 'הרחמן הוא יברך את אבי מורי בגן עדן'^פ.
- ח. כל מי שאינו יכול לקיים מצות כבוד אב ואם ולומד הלכות כיבוד אב ואם, מעלה עליו הכתוב כאילו כיבדם בפועל^פ, ואין לך כיבוד גדול מזה.
- ט. כתוב הספרים הקדושים כל מי שבנו מחדש חידושי תורה במשך השבוע אז בשבת אחר כך הנשמה של האב יש לה עליה.

מי קודם למי

אביו ואבי אביו

- א. "א, דאין חייבין כלל בכבוד אבי אביו^פ. ולהלכה חייבין אלא דיש חיוב בכבוד אביו יותר מכבוד אבי אביו^פ. וה"ה אם אביו. ולכן במסתפק לכבד מי מהם בסנדקאות או איזה כיבוד אחר, יש לו להקדים אביו לאבי אביו.
- ב. אביו אומר השקיני מים, ואבי אביו אומר השקיני מים, חייב בכבוד אביו ומניח כבוד זקנו, ולא אמרינן בזה, אתה ואביך חייבים בכבוד^פ.
- ג. אבי אביו ואבי אמו, אבי אביו קודם^פ. וי"א דאין חילוק^פ.
- ד. אבל אם אמר לו אביו השקיני מים, ואם אומרת השקיני מים, חייב להשקות אביו קודם, כיון שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך, דאשה משועבדת לבעלה^פ. ואם נתגרשו, אז אין חילוק בין האב לאם ויכול להקדים איזה שירצה^פ [ולדעת מהרש"ל יתן לשניהם בשוה ולא יקדים אחד לשני].

כיבוד אב או מצוה אחרת

- א. אמר לו אביו השקיני מים, ויש לפניו לעשות מצוה עוברת כגון קבורת מת או לוויה, אם אפשר למצוה

קנו. הרה"ק ממונקאטש זצ"ל:

קנו. כמו שאמרו ז"ל (מנחות קי). כל הלומד תורת עולה כאילו הקריב עולה:

קנח. מהרי"ק שורש מד, והובא ברמ"א סימן ר"מ סעיף כד:

קנט. רמ"א שם. ומסיק, וראיה מבראשית רבה (צד, ה) ויזבח לאלקי אביו יצחק (בראשית מו, א) רבי יוחנן אמר, שחייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זקנו:

קס. דלא אמרינן כן אלא גבי אב ואם שחייב בכבוד שניהם בשוה, בזה אמרי' שיקדים כבוד אביו מפני שאתה ואמך חייבים בכבודו. אבל הכא שהוא חייב יותר בכבוד אביו מכבוד אבי אביו לא אמרינן כן.

וא"ת ולמה אינו נכלל שאם אביו אומר לעבור על ד"ת אין שומעין לו, ומשו"ה יקדים כבוד זקנו מכבוד אביו. וי"ל, כיון דהרבה פעמים אינו זה נגד זה ממש, משו"ה לא פלוג:

קסא. ביאור הגר"א שם, וכן משמע משו"ת ר' עקיבא איגר גבי ברית מילה אם האב אינו, יברך אבי אביו ברכת להכניסו, מפני שמצווה הוא ללמד את בן בנו תורה:

קסב. שו"ת הרמ"א:

קסג. קידושין לא. סימן ר"מ סעיף יד:

קסד. שם:

באר הפרשה - הלכות כיבוד אב ואם

שתעשה ע"י אחרים, כבוד אביו קודם. ואם אין שם אחרים לעשות, יעסוק במצוה ויניח כבוד אביו קודם.^{סה}.
ואם אין זמן המצוה עובר, יעסוק בכבוד אביו ואח"כ יעשה המצוה קטי.

ב. אם התחיל במצוה תחילה ואח"כ בא אביו לבקשו, יגמור קודם את המצוה, כי העוסק במצוה פטור מן המצוה קטי.

כבוד 'את' לריבויא

א. חייב אדם בכבוד אחיו הגדול, בין שהוא אחיו מאביו בין שהוא אחיו מאמו קטי. ואפילו הקטן הוא ת"ח וגדול בתורה יותר מן הגדול קטי. ודוקא בחיי אביו ואמו מפני שזהו כבודם קטי.

ב. "א, דהיינו דוקא לאחיו הגדול הבכור, אבל לאחיו השני לא קטי.

ג. "א דדוקא אחיו אבל לאחותו לא קטי. ו"א, דה"ה אחותו, והכי הלכתא.

ד. וכן חייב לכבוד אחי אביו ואחי אמו קטי.

ה. חייב אדם לכבוד אשת אביו, אף ע"פ שאינה אמו, כל זמן שאביו קיים. וחייב לכבוד בעל אמו, כל זמן שאמו קיימת. אבל לאחר מיתה, אינו חייב בכבודם. ומכל מקום דבר הגון לכבודם אף לאחר מיתה קטי.

ו. חייב אדם בכבוד חמיו וחמותו, ואין זה ממש בדרגה של כבוד אב ואם אלא כמו שאר זקנים חשובים קטי. וה"ה אשה חייבת בכבוד חמיה וחמותה קטי.

הלכות כלליות

א. מי שנטרפה דעת אביו או אמו, משתדל לנהוג עמהם כפי דעתם עד שירוחם עליהם. ואם אי אפשר לו לעמוד, מפני שנשתגעו ביותר, ילך לו ויניחם, ויצוה לאחרים לנהגם כראוי קטי.

ב. המחבר ספרי קודש, יראה לרמז בה שם אביו קטי.

ג. ראה אביו שעבר על דברי תורה, לא יאמר לו, עברת על דברי תורה, אלא יאמר לו, אבא כתוב בתורה כך וכך, כאילו הוא שואל ממנו ולא כמזהירו קטי, והוא יבין בעצמו ולא יתבייש קטי. ואם רגיל

קסה. סימן ר"מ סעיף יב:

קסו. רבינו ירוחם נתיב א' בשם רא"ש, שם:

קסז. ב"י בשם הר"ן, שם:

קסח. סימן ר"מ סעיף כב:

קסט. שם:

קע. הכרעת הפוסקים:

קעא. גליון מהרש"א שם:

קעב. פתחי תשובה שם ס"ק יט בשם שו"ת שבות יעקב:

קעג. ברכי יוסף בשם ספר היראה לרבינו יונה, והחרדים:

קעד. סימן ר"מ סעיף כא:

קעה. סימן ר"מ סעיף כד:

קעו. פשוט:

קעז. קידושין לא: מעובדא דרב אסי, סימן ר"מ סעיף יב:

קעח. ד"א דהא דהתחיל רש"י הק' פירושו על התורה אמר רבי יצחק וכו', אע"ג דמדרש הוא, מ"מ רצה להתחיל את ספרו הק' בשם אביו כדי לכבדו:

קעט. כ"כ הרמב"ם פרק ו' מהלכות ממרים, אבל רש"י (קידושין לב. ד"ה מקרא) ס"ל דאומר לו בניחותא, אבא כך כתוב בתורה והוא יבין מעצמו שטעה. וכן הורה החפץ חיים (באר מים חיים כלל כה אות כז):

קפ. סימן ר"מ סעיף יא:

באר הפרשה - הלכות כיבוד אב ואם

מה

הוא לדבר לשון הרע וכדו', צריך להראות שאינו רוצה בשמיעתן, אבל אסור להכניס אצבעו לאזנו ^{קפא} כיון שמביישו בזה.

ד. הרי שאביו מחזיק במחלוקת, אסור לשמוע לו דהוי כעובר על דברי תורה, דעובר על תשנא. ואע"ג דאינו מדבר מתוך שנאה ממש, אבל כיון דתוצאותיו הוא שיבוא לידי שנאה, הוי כעובר על דברי תורה ממש.

ה. אמר לו אביו לעבור על דברי תורה, בין מצוה עשה בין מצות לא תעשה, אפילו מצוה של דבריהם, לא ישמע לו ^{קפב}.

ו. ואם היה אומר שמועה בטעות, לא יאמר לו לא תתני הכי ^{קפג}. וה"ה אם ראה שאביו טעה בחשבונותיו, לא יאמר, אבא טעית, אלא יאמר לו, אבא יש כאן איזה טעות (מבלי לייחס את הטעות לאב).

ז. האב שצוה את בנו שלא ידבר עם פלוני ושלא ימחול לו עד זמן קצוב, והבן היה רוצה להתפייס מיד לולי צוואת אביו, אין לו לחוש לצוואתו ^{קפד}.

ח. תלמיד שרוצה ללכת למקום אחר, שהוא בוטח שיראה סימן ברכה בתלמודו אצל הרב הנמצא שם, ואביו מוחה בו לפי שדואג שבאותה העיר העובדי כוכבים מעלילים, אינו צריך לשמוע לאביו בזה ^{קפה}.

ט. אם האב מוחה בבן לישא איזו אשה שיחפוץ בה הבן, א"צ לשמוע אל האב ^{קפז}.

י. מותר לשכנע דעת אביו שתהיה כדעתו, אבל אסור לדחקו שיסכים עמו, ואפילו אמר שמסכים רק בדיעבד, אסור להמרות פיו בזה.

יא. מי שלא ראה אביו ואמו בעומדו על דעתו, ויש לו זקן וזקנה, הרי זה יקיים בהם מצות כבוד כאילו הוא בנם, וכן אם לא ראה ויש לו אחים גדולים ממנו, מוטל עליו לכבדם ^{קפא}.

יב. אסור לאדם לצאת לדרך ללא ידיעת אביו ואמו, מפני שמכאיב להם כשלא ידעו היכן הוא ^{קפב}.

יג. מי שהיה בסכנה וניצל ממנה חייב מיד להודיע להוריו, מפני שהם דואגים וזה מיצר להם מאוד ^{קפג}.

יד. יש פוסקים הסוברים שבן המשאיל חפץ לאביו, אין אביו חייב באונסין כשאר שואל, דטעמא מאי אמר רחמנא דשואל חייב, מפני שכל הנאה שלו, וכיון דכאן אין כל הנאה שלו, כיון דמקיים בזה מצות כיבוד אב, משו"ה אינו חייב באונסין ^{קפד}.

קפא. כתובות ה: אמר ר' אלעזר מפני מה אצבעותיו של אדם משופות כיתידות שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו באזניו: קפב. סימן ר"מ סעיף טו, סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתין על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצות. והטעם מפני שאתה ואביך חייבים בכבודי.

ועיין במשך חכמה עה"פ איש אמו ואביו תיראו (ויקרא יט, א) שביאר, דהיה מקום לומר כיון דמצות כיבוד נכללה בעשרת הדברות, הרי דהוא חד מיסודות התורה, ולכן י"ל דדוחה אפילו שמירת שבת, לכן הסמיכן הכתוב לומר שאין לומר כן:

קפג. סימן ר"מ שם:

קפד. סימן ר"מ סעיף טז:

קפה. סימן ר"מ סעיף כה:

קפו. רמ"א שם בשם המהרי"ק שורש קסז. והטעם כתב המהרי"ק דאין מצות כיבוד אלא מה שמנו חז"ל. ויש להסתפק בדבריו אי הוי כפשוטו ממש. וי"ל, דכוונתו לומר שאין חיוב לשמוע בקול אביו במה שלא היה עליו להגיד דעתו בזה:

קפז. ספר חסידים סימן שמה:

קפח. נלמד מאלישע שאמר לו לאליהו (מלכים א יט, ט) וירץ אחרי אליהו ויאמר אשקה נא לאבי ולאמי ואלכה אחריך, ופירש במצודות דוד, כדרך השואלים רשות ונפטרים ללכת מאתם:

קפט. והוה עובדא באחד שהיה בבית הסוהר עוד לפני קום המדינה, ומיד כשהשתחרר בא וצהלתו על פניו להודיע להרה"ק מסאטמאר זי"ע, אמר לו הרה"ק וכי להוריך שדואגים לך מאוד כבר הודעת!?:

קצ. הגהות הגאון רבי עקיבא איגר או"ח סימן י"ד על פי דעת הר"ן דשואל ספר אינו חייב באונסין דאין כל הנאה של השואל דהמשאיל ג"כ מקיים מצוה, ה"ה בכבוד אב, אמנם לפי דעת הרבה פוסקים גם בשואל ספר חייב באונסים וכן מי שמשאיל לאב סוברים דהאב חייב באונסים:

שכרה - למען ייטב לך

- א. אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, כיבוד אב ואם^{קצ"א}, ורואים את זה בעליל^{קצ"ב}.
- ב. המכבד אביו ואמו הוא כמו המכבד את השכינה, מדהשוה הכתוב כבוד אב לכבוד המקום, כבד את אביך ואת אמך, כבד את ה' מהונך^{קצ"ג}.
- ג. וזוכה לאריכות ימים^{קצ"ד}, לתורה^{קצ"ה}, ולבנים^{קצ"ו}, ולבנים שיכבדו אותו אח"כ^{קצ"ז}, ומצות כבוד רב של בניו נחשבת כמצותו כיון שהוא גרם להם זאת^{קצ"ח}, ויכול לפטור את כל העולם מן הדין^{קצ"ט}, וכן מסוגל להינצל מעבירה כשיצייר דיוקנם^{קצ"י}, וניצל מחילול שבת^{קצ"יא}, וזוכה שהאמורא אביי מתלווה לצידו במשך כל אותו היום^{קצ"יב}.

והארכת ימים

- ד. אריכות ימים אין פירושו רק בכמות, אלא גם אריכות באיכות, כגון אם היה רגיל ללמוד דף לשעה, יקבל שכרו שילמדנו בזמן קצר יותר, ויבין יותר טוב בעומק הדברים וכדו'.

קצ"א. משנה פאה פ"א משנה א:

קצ"ב. כד הקמח לרבינו בחיי ערך ציצית:

קצ"ג. קידושין ל:, וכ"כ הרבינו יונה באגרת התשובה:

קצ"ד. כמ"ש למען יאריכון ימך (שמות כ, יב). וכתב האור החיים הק' שם, כי מצוה זו סגולתה היא אריכות ימים מלבד שכרה מה', כי יש מצות שיש בהם סגולות נפלאות מלבד שכר אשר קבע להם ה' וזו גילה אותה ה':

קצ"ה. שאל ר' בעריל רוזנשטיין את החזו"א ז"ל במה זכה לגדלות כזו. אמר לו, בזכות כיבוד אב ואם. בילדותי חולה מעיים הייתי, וכל אימת שהרגשתי שיוצא אנחה מרוב כאבי מיד רצתי לעזרת נשים (מקום שלא היתה אמו נמצאת) שח"ו לא תצטער בשמיעת אנחותי:

קצ"ו. ילקוט שמעוני איוב (פרק מא רמז תקכז) מי הקדימני ואשלם. מי הוא שהקדים כבוד לאביו ולא נתתי לו בן:

קצ"ז. בירושלמי ברכות ט. איתא דכל עשרת הדברות כלולין בקריאת שמע וכו', כבד את אביך נגד למען ירבו ימיכם וימי בניכם. ופירש הפני משה (ד"ה כבד) שאם תקיימו מצוה זו ירבו ימיכם וכן ימי בניכם אם הם יקיימו. וכן איתא אור החיים הק' עה"פ איש אמו ואביו תיראו (ויקרא יט, ג) וז"ל, כי כשהבן יהיה ירא מאביו גורם גם כן שבנו יהיה ירא ממנו, איבעית אימא למה שקדם בדברינו במקומות אחרים (ויחי מט ג) כי שורשי הקדושה ונגדיהם הנמצאים במוליד יעשו כיוצא בהם בנולדים. ואיבעית אימא מדרך המוסר כי כשיראה הבן שאביו מזלזל בכבוד אביו יפקע כלילת מוראו גם כן ממנו, וכשאדם ירא מאביו וכו' הבן לוקח מוסר. גם ישרישו בנפש הבן בחינת מפעל הטוב:

קצ"ח. אור החיים הק' שם, וז"ל, ונמצא מקיים ב' מוראים, וזה אומרם מצוה גוררת מצוה:

קצ"ט. סוכה מה: ואמר חזקיה א"ר ירמיה משום רשב"י יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה ואילמלי אליעזר בני עמי מיום שנברא העולם ועד עכשיו ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו מיום שנברא העולם עד סופו. ופירש רש"י, צדיק היה ועניו יותר משאר מלכים וזכה בכיבוד אביו, שכל הימים שהיה אביו מצורע, והוא היה שופט עם הארץ, לא נטל עליו כתר מלכות בחייו, וכל דינין שהיה דן אומרן בשם אביו:

ר. אור החיים הק' שם, וז"ל, טעם סמיכות מצוה זו למצות קדושים. נתכוון לרמוז גם כן גדר לעריות, וכו', ולזה מי שתקפו יצרו יצייר בין עיניו צורת יולדיו ויהיה לו למשיב נפש:

רא. תנא דבי אליהו רבה פרק כ"ו, זכור את יום השבת לקדשו וכבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימך, וכי מה ענין זה אצל זה. אלא ללמדך, שכל זמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אין חטא של חילול השבת ולא שאר שום כל חטא בא על ידו, ואם חטא נמחל לו:

רב. הכי מיתאמרא מהאר"י הק' וכ"כ בשם היהודי הק':

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת תזריע תשפ"ד שנה י | גליון מס' 529

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

שליחות שהיא זכות

כמה מאתנו בודאי ראו את המחזה הבא: אדם נכנס לבית הפנסת עם בקר. תיק הטלית והתפלין בידו ובלבו בוערת השאיפה לומר את ברכות השחר בשלמות, באפן שכלן יכתרו וישלמו באמן.

הוא מתבונן מינה ושמאלה; פלוני שקוע לחלוטין בסדורו, הבעת פניו של אלמוני אינה מזמינה, את היהודי היושב לצדו הוא אינו מכיר, והיהודי ההוא... מה פתאום שיגש אליו?! החץ כבר עומד להתחיל, והלה פונה למקומו באכזבה. ברכות השחר שלו תותרנה יתומות, נטולות אמן, חסרות הפתח הפלכותי שיפאר אותן ויעלה עמן פדורון משלם לפני הקב"ה. כמה חבל!

ופתאום... מפנת בית הפנסת מתקרב אליו מישהו בצעדים מהירים, פניו מאירות ומחייכות, והוא מציע לו באדיבות: "אשמח לענות אמן אחר ברכתך!"

פניו של האורח מאירות באחת, ברכתיו נאמרות פראוי, רעש גדול נעשה בשמים, והקול מכריז בכל העולמות: "פרתחו שערים בפני ברכתיו של פלוני ששגר דורון משלם למלך העולם".

זהו תאור שגרתית לדמותו המיחדת של "גבאי אמן", איש אמונים אוהב מצוות, המוכן ומזמן לענות אמן אחר ברכות חבריו. אדם רגיל המחולל מהפכה יומיומית ומתמשכת בבית הפנסת שבו הוא מתפלל. הוא משנה את פני המקום לגמרי ויוצר מעטפת הגנה רוחנית משלמת לו ולסביבתו.

קורא יקר! אם התאור הנזלבב הזה עורר אצלך שאיפה כמוסה להוביל זקמה רוחנית של זכאי הרבים ולהפך ל"מעצמה של איש אחד" - אל תחכה! קפץ עוד היום למשימה והצטרף לסגל הנבחר של 'גבאי אמן', אשר הם חלק משרשרת ארפה של 'צדיקים שומרי אמונים' מדורי דורות, שהעמידו את עצמם לטובת זולתם והאירו את סביבותיהם באור האמונה.

הצעד הזה לבטח ישנה את חייך לטובה והפך אותם לחיי שליחות נעלים ומלאי ספוק. את חיייהם של רבים הוא כבר שנה, הם כבר זכו למהפכות-ישועה מפלאות בכל תחום, ברוחניות ובגשמיות. גם אתה ראוי לכך!

בקריאת "ושאינו יודע לשאל - את פתח לו".
שבת שלום,

אשר מנחם

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

בנים אינם תלויים בזכות

"דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר" (יב ב)
דרש רבי אליהו הורושובסקי, רבה של דרוהוביץ:

ראשי התבות: "לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר" הם "לא זכות", בכך רמז הפתוח לזכרי הגמרא (מו"ק כח א) כי מספר הילדים שיזכה להם האדם אינו תלוי בזכותו, כי אם במזלו ["חיי, בני ומזוני - לא בזכותא תליא מלתא, אלא במזלא תליא מלתא"].

ואולם אף לדעת רבי יוחנן (שבת קנו א) שבכח תפלה ומעשים טובים יכול אדם לשנות מזלו לטובה, נתן לדרש מרמז זה, כי בבוא אדם להתפלל להפקד בבנים עליו להיות שפל בדעתו, להכיר במעוטי ערכו ולדעת שאין לו שום זכות להתלות בה, וכל שבידו הוא רק לבקש מתנת חנם בחסדי הבושר. העושה פן יזכה שתקבל תפלתו לטובה (אזור אליהו).

עברות שאינן נמחלות לחתן

"וביום הראות בו בשר חי יטמא" (יג ד)

מכך שלא נאמר "ובהראות" אלא "וביום הראות", למדו חכמים (מו"ק ז, ב, הובא בר"י) שיש ימים שבהם אין רואים נגעים; "מכאן אמרו חתן שנולד בו נגע, נותנים לו שבועת ימי המשטה".

בעת שהזדמנו הרבי מגור, האמרי אמת והאדמו"ר רבי אליעזר דוד מראדושיץ להשתתף בשמחת שבע ברכות, שאל הרבי מראדושיץ את האמרי אמת: כיצד יתכן שחתן ילקה בצרעת, הלא הצרעת באה מחמת החטא

(ערכין טז א), והרי אמרו חכמים (ירושלמי בכורים ג) שחתן מוחלים לו על כל עוונותיו.

השיבו האמרי אמת: מדברי הגמרא (ערכין פס) עולה כי בין החטאים הגורמים לצרעת נמנים אף חטאים שבין אדם לחברו, ומסתבר אפוא, כי כפי שיום הכפורים אינו מכפר על חטאים שבין אדם לחברו עד שירצה את חברו, כך יום הנשואין אינו מכפר לחתן אם לא רצה את הנפגעים (ראש גולת אריאל ח"א עמ' שכא).

סימן עמאה המתפשט - טהור

"וראה הכהן והנה כסתה הצרעת את כל בשרו וטהר את הנגע כלו הפך לכן טהור הוא" (יג ג)

מבאר בפסוק שאף על פי שהתפשטות הנגע היא סימן טמאה, מכל מקום אם התפשט הנגע בכל העור ונהפך כלו לכן - טהור הוא. במסכת סנהדרין (צא א) לומד מכך רבא, שכאשר התפשט המינות והכפירה בכל המלכות השולטת בעולם, יהיה זה סימן להתקרבות ביאת הגואל וגלוי כבוד ה' בעולם.

הפרדס יוסף מציין כי דין זה אף עולה בקנה אחד עם דברי חכמים (שם ז א) על אודות בית דין הדין דיני נפשות, שאם הדינים פסקו פה אחד שיש להרג את הנדון, הרי הוא נפטר מענש. ומוסיף ומבאר שזו אף פונת בקשתנו בימים נוראים: "באין מליץ ישר מול מגיד פשע תגיד ליעקב דבר חק ומשפט וצדקנו במשפט המקל המשפט"; שכשם שפוטרים את הנדון אם הסנהדרין כלה מרשעים אותו פה אחד, פן ראוי שהקב"ה יצדיקנו במשפט, באשר אין אף "מליץ ישר" אחד שיצדיקנו "מול מגיד פשע".

שדוך של אמן

יקר ומיוחד כבן עשרים ושש, שעד כה התעכב מלשמע הצעות, כל עוד אחיו הגדול, זה שהתאָרס לאַחרונה, לא מצא את זוגו.

אף שלרגל טרדות החתנה הקרובה העדיף הלה להמנע משמיעת הצעות לבנו הבא בתור, כיון שראָה במפגש עם ר' שלום אות משמים, החליט להוסיף ולהתענג על אודות הנכדה, ועד מהרה קרם השדוך עור וגידים.

כשבועים לאחר מכן, במוצ"ש פרשת ויצא, נערכה שמחת הארוסין המרגשת. לסבא ר' שלום היה ברור שהשדוך קם והיה בזכות האמנים הרבים שנענו לזכות נכדתו, ואף טבעי היה שכאשר הזמן לשאת דברים בפני הנאספים התמקדה דרשתו בענין האמן ומעלתו.

ר' שלום פתח ברעיון שעלה בדעתו, כי שם הפרשה שקראו באותה שבת, "ויצא", הוא בגימטריה 'גבאי אמן' - 'וי' בגימטריה 'גבאי', ו'יצא', בגימטריה 'אמן'. "יש בכך אף רמז לאחריות הנכדה הרוכצת על כתפי הגבאי", הוסיף ואמר ר' שלום, "לומר 'וי' על כל 'צא' [אמן]- שנאבדה, ולעשות הכל כדי ששום מתפלל לא יאבד את הזכות".

הסב סיים את דרשתו באחול חם לאוג הצעיר שיזכו להקים בית נאמן בישראל על אדני האמונה, והתישב על מקומו.

בנקדה זו בקש המחמת להתענג מפיו של ר' שלום מתי החל בפעילותו כגבאי אמן, וכשנענה כי החל בכך מיד לאחר חג הסוכות, נפלטת מפיו קריאת התפעלות: "מדהים! בדיוק לאחר סוכות, לאחר כשנה וחצי של 'יבש מחלט', הגיעה הצעת שדוך רצינית לבני הגדול עם בתו של אחד ממתפללי בית הכנסת שלכם, פו, אותה הצעה שנסגרה לבסוף בשעה טובה, ובעקבותיה התפנה תורו של החתן דגן! אין לי ספק אפוא שבזכות התחזקותכם התאָרס בני הגדול, כדי לסלל את הדרך לשדוכם של אחיו הקטן - החתן דגן עם נכדתכם. האמנים שנענו על שלחנכם פעלו ישועה כפולה ומכפלת - אמן ואמן".

ר' שלום, בעל המעשה, הוא ששח לנו את ספורו המפעים. ממרומי גילו הוא מוסיף ואומר בשנינות: "באחד העלונים כתבתם כי מי שמקפיד על עגית אמן יזכה לחיות צ"א שנים בגימטריה של אמן, וחושבני שאפשר להוסיף ולהמליץ כי מי שהוא 'גבאי אמן', יאריך ימים אף יותר, עד גיל 107 שנים, בגימטריה של 'גבאי אמן'".

מברכים את ברכות השחר בחברותא. דא עקא, שלאחר חג סוכות האחרון, מסבות אישיות הצרך ר' טוביה להעדר מתפקידו. מפעל חייו של ר' טוביה עמד בספנת התמוטטות, אלמלא נקרא אל הדגל מידענו ר' שלום, והתנדב לזכות בתפקיד עתירי הזכיות.

בבקר הראשון לכהנתו השכים קום, ובמחשבה של רגע החליט לגייס את התפקיד החדש לטובת ישועת נכדתו. המתפללים שהגיעו למקום הבחינו מיד בדף גדול שעליו נכתב באפן בולט כי "זכות הברכות והאמנים מקדשת לאסתר בת דבורה, שתזכה לזוג הגון וראוי במהרה". רבם ככלם שמחו להשתתף עם ר' שלום ביחולו ובצפיותו, וכך, כל אחד שסיים את הברכות הוסיף ברכה חמה לנכדה שתזכה במהרה למצא את שדוכה ההגון, כשהסב המיחל עונה גם על ברכה זו אמן בכונה ובתרגשות.

זמן מה לאחר כניסתו לתפקיד הופיע בבית הכנסת אחד מהמתפללים הקבועים, כשאָליו מתלוצץ יהודי בלתי מכר. מסתבר כי לאַחרונה נקשרו השנים בקשרי שדוכין. בנו הבוגר של האורח השתדף עם בתו של אותו מתפלל, וכפי הנראה עתה הגיע לכאן המחמת ממקום מגוריו המרחק, כדי לחפש דירה להשכרה עבור הזוג הצעיר המתעתד להנשא בקרוב.

האורח שמח לשמע כי גם בבית כנסת זה יש 'גבאי אמן', וגם הפעם, כשהוא מתפלל במקום בלתי מכר, יהיה לו בפני מי לומר את ברכותיו. ר' שלום קבל את פניו בסבר פנים יפות, הקשיב ברכו לברכות והשיב על כל אחת ואחת מהן בכונה "אמן".

בטרם פנה האורח למקומו, נפל מבטו על הדף שעמד לפניו ר' שלום, המכריז כי הברכות והאמנים מקדשות לזכות נכדתו, ולהפתעתו פנה אליו האורח והתענג: "בת כמה היא, נכדתך?" ר' שלום צין בפניו את גילה, והאיש פנה להתפלל, לא לפני שהביע בפני ר' שלום ברכה חמה שנכדתו תזכה למצא את זוגה ההגון בקרוב.

עם סיום התפלה הפתיע האיש בשנית כשנגש שוב לר' שלום והוסיף להתענג על אודות נכדתו. מתברר כי לאותו יהודי העומד להשיא את בנו, יש בן נוסף, בחור

ר' שלום, יהודי מבגר תושב אחת מערי הדרום, התהלך משך כמה שנים כשמועקה רוכצת על צוארו. נכדתו, כלילת המעלות והמדות, משועת לשדוך הגון הראוי לה, ואין זה מכבר הגיעה לגיל עשרים ושש, ושדוך טרם נמצא לה.

בני משפחתה עשו הכל כדי לסייע בידה

כשבועים לאחר מכן, במוצ"ש פרשת ויצא, נערכה שמחת הארוסין המרגשת. לסבא ר' שלום היה ברור שהשדוך קם והיה בזכות האמנים הרבים שנענו לזכות נכדתו, ואף טבעי היה שכאשר הזמן לשאת דברים בפני הנאספים התמקדה דרשתו בענין האמן ומעלתו.

לזכות בשדוך המיחל. לצד פניה לשדוכים ידועי שם, הם חלקו ביניהם את אמירת ספר התהלים כמה וכמה פעמים לזכותה, פקדו את מעונותיהם של צדיקי הדור ולהבדיל אף השתטחו על קברותיהם של צדיקים שוכני עפר, ואולם הצעות באו ונפלו, והשדוך המיעד בושש מלהגיע.

בבית הכנסת שבו מתפלל הסב, ר' שלום, משמש דרך קבע אחד מהמתפללים, ר' טוביה שמו, כגבאי אמן. ר' טוביה חולל מהפך של ממש בבית הכנסת, והביא לכך שכמעט מאה אחוזים מהמתפללים בו

הפסקה בדברים שיפקדושה לעניית אמן

בין "ברכו" לברכות קריאת שמע

אמירת "ברכו" מכוונת בעיקר כלפי הברכה הנאמרת אחריה. ולכך לאחר אמירת "ברכו", אף אם טרם התחיל ברכת "יוצר" בשחרית, או ברכת "מעריב ערבים" בערבית, נדון המתפלל כאלו הוא עומד באמצע הברכה, ואין לו לענות אמן על הברכות, כי אם על עקר הקדשי, כדן העומד באמצע ברכות קריאת שמע.

ברכו של סדר התפלה, תחשב עניתו פהתחלת ברכת "יוצר", ויפסיד את ברכת "שתבח".

במשנה ברורה' (רלו א) כתב שאין לחלק בין "ברכו" הנאמר בתפלת שחרית ל"ברכו" הנאמר בתפלת ערבית, ולכך המתפלל מעריב עם הצבור, לאחר אמירת "ברכו", נדון כמי שעומד באמצע הפרק.

ואולם ראה בשו"ת 'ביעי אמר' (ח"ב סי ה) שכתב שבין "ברכו" ל"יוצר" נדון כבין הפרקים ומתו לענות שם אמן על כל הברכות.

הערה 62. אמנם כאמור האחרונים פסקו כדברי הרמ"א, ובאר המשנה ברורה' (שם יז) שאף לשיטת הרמ"א אין הדברים אמורים, אלא במי שעומד להתחיל ברכת "יוצר" עם הש"ץ, ואולם העומד באמצע פסוקי דזמרה ובדעתו להמשיך ולהתפלל כפסד, אין נחשב כמי שעומד באמצע הפרק מחמת אמירת "ברכו" של הש"ץ. וראה ב'הליכות שלמה' (תפלה פ"ו בדבר הלכה כ) שכתב שהעומד באמצע פסוקי דזמרה, ועונה אחר "ברכו" שאומר הש"ץ, עליו לכוון בהדיא שאין כוונתו להחשיב זאת כ"ברכו" הנאמר לפני ברכת "יוצר אור" בסדר התפלה, שאם יכוון לענות על

1. רמ"א (שם), וכן פסקו השו"ע הרב' (שם ג), הכף החיים' (שם ט) והמשנה ברורה' (שם יג). והנה הרמ"א סובר שדין זה נאמר כלפי כל המתפללים שהם נדונים כמי שעומדים באמצע הברכה, אחר שאמר הש"ץ "ברכו" (משנה ברורה' שם יז). ואולם בשער הציון' (שם יט) הביא שהג"ח צאנזר בהגהותיו מוכיח שהאור זרוע' (שם) וה"מגן אברהם' (שם ד) חולקים על הרמ"א וסוברים שדין זה אמור רק לש"ץ עצמו, ואולם המתפללים שענו אחר הש"ץ ולא התחילו ברכת "יוצר" אינם נדונים כמי שעומדים באמצע הפרק (וראה 'הלכות יום ביום' תפלה ח"ב פרק ה

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

לכבוד מערכת 'וכל מאמינים',
חיים ושלוש עד העולם!

נהגיתי מאד לקרא את מאמרו הנפלא של נשיא 'בני אמונים' בעלון פרשת תרומה, בו הפליא לתאר ולבאר את גדל מעלתה ועמק סודה של עניית אמן, ועד כמה אין לנו כל השגה בה.

שמעתי פעם מי שהמליץ על מאמר זה את מאמר חכמים במסכת אבות (א טו): "אמר מעט ועשה הרבה", כלומר, הקפד על עניית אמן שהיא אמירה מועטת, ואולם היא פועלת הרבה, וזהו ממש כעין הכותרת שנתנה למאמרו של הרב מרמור שטיין: "השקעה קטנה - תוצאה גדולה". חשבתי להוסיף ולפרש על פי זאת, שלכך רומז אף המאמר המסיים את המשנה האמורה: "והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות", בין שכדי לזכות לעניית אמן, זקוקים לשמע ברכה מפי המברך, לכך ממליץ התנא להקפיד לקבל כל אדם בסבר פנים יפות, ומתוך כך לשמע ברכות לרב ולענות אחריו אמן.

ויש להוסיף כי במסכת נדרים (כא ב) מובאת מימרא זו בהאי לשנא: "צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה", ומאמר זה בודאי רומז לעניית אמן, כפי שכתב בספר 'כד הקמח' (ערך אמונה) שמהפסוק (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמינים" יש ללמד: "שבשביל המדה הזאת של עניית אמן נקראו ישראל צדיקים".

תברכו משמים על עשותכם כה רבות על אמירה כה מועטת... ובפרט בהוצאת העלון המפלא שהוא בבחינת נחל נובע דעת ומדע על מעלתה העליונה של עניית אמן.

מנאי מוקירכם,

א.פ. - חופ"ק לונדון הבירה

נתן לשלח מכתבים לפקס שמוספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

תענה אמונים

פנינים על מצות התפלה

מופתים עם משפטים

"זכרו נפלאותיו אשר עשה מפתיו ומשפטי פיהו"
באר הרמ"ד ואלי:

לפי שאין הקב"ה עושה נפלאות ומופתים אלא למי שהולך בדרך התורה ומקים את משפטיה, אמר הכתוב: "מפתיו ומשפטי פיהו", כלומר שרק עם השומרים "משפטי פיהו" עושה הקב"ה נפלאות ומופתים (באור הרמ"ד ואלי, תהלים קה ה).

כאלו היום נתנה

"ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם;
לאמר לה אתן את ארץ כנען חבל נחלתכם"
דרש ה"יטב לב:

מי שזכה להשיג את מעלתה הרוחנית של ארץ ישראל, ככל שהוא מתמיד לדור בה, פן גוברת השגתו בקדושתה וממילא מתגברת אהבתו אליה, עד שהוא מרגיש כל יום מחדש כאלו נתנה לו הארץ ביום הזה.

לזאת רמזו הכתובים: "ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם" - "לאמר לה אתן את ארץ כנען", כלומר שהעמיד הקב"ה לחק עולם שתתחדש הרגשת "לה אתן" מדי יום מחדש בקרב דרי הארץ המשיגים את מעלתה ("יטב פנים" מאמר זכור לטוב).

"העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דין של שבועים שנה"

(תיקו"ז מ א).

אמן ר"ת "אנה מלטה נפשי" שבאמצעות עניית אמן ממלט אדם נפשו מגזרות רעות (שארית מנחם' תהלים קטו ד).

ה'אוהב ישראל' מאפסא ה' בניסן תקפ"ה

בית מדרשו של 'אוהב ישראל'
במז'בון

רבי אברהם יהושע העשיל נולד בשנת תק"ח לאביו רבי שמואל. כבר מנעוריו החל רוח ה' לפעמו והשיג מדרגות גבוהות. היה פרוש מכל עניי עולם הזה, והתמדתו בתורה היתה לפלא (נתיב מצוותיו) שביל אמונה ה ב).

לאחר נשואיו יצא שמו לתהלה ובשנת תק"מ נתעטר בכתר הרבנות בעיר קולבואסוב. בעת כהנתו בעיר זו התקרב לדרך החסידות, החל להסתופף בהיכלו של רבי אלימלך מליז'נסק ונמנה עם גדולי תלמידיו.

בשנת תק"ס נבחר לכהן כרבה של אפסא. עיר זו היתה חביבה עליו ביותר, וכשעזבה בשנת תקס"ט לכהן כרבה של יאס, הבטיח לתושבי העיר ששמו יקרא על עיר זו לדורות. בשמו אמרו כי אפסא בגימטריה צ"א, כגימטריה של ב' שמות הקדש (קבץ שפתי צדיקים' ד עמ' נה).

ה'אוהב ישראל' היה מגדולי התורה בדורו, וכפי שמעיד עליו רבי יוסף שאול נתנזון בהסכמתו לספרו 'אוהב ישראל': "ואבותינו ספרו לנו בעת שהיה כאן, היו הכל, כל גדולי ישראל שבעירנו, והיו משכימים וּבאים אצלו, וראו ונפלאות מתורתו".

בחדש אדר תקע"ד השתקע ה'אוהב ישראל' בעיר מז'בז'וב, ובתקופת שבתו שם נחשב לזקן הצדיקים בדורו, והכל העריצוהו ונשאו עיניהם למוצא פיו. ביום חמישי ה' בניסן תקפ"ה הסתלק רבנו לבית עולמו, ונטמן בבית הקברות במז'בז'וב.

בעולם הפא לומדים להעריה פל אמן

שח בעל ה'אוהב ישראל':

יש בני אדם שבעודם בעולם הזה, אין הם מבינים את גדל מעלתה של עניית אמן, ובמקום לענות אמן על הברכות, משקיעים הם את זמנם בעניי החמר. בבואם לעולם העליון, יזכחו לראות עד כמה חשובה כל עניית אמן לפני ה', וכאשר יתחרטו על כך מעמק לבם, יהיה זה כבר מאחר מדי.

והיה הרבי דורש על כך את הפסוק (תהלים קכו ו): "הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נשא אלמתיו": מי שזלזל בעניית אמן בעולם הזה, כאשר "הלוך ילך" - לבית עולמו, אזי יבכה ויתחרט על שלא השפיל לאסף עוד ועוד אמונים. אולם מי שנישא משך הזרע, שהקפיד על עניית אמן, שנדמית בעולם הזה כגרעין תבואה קטן הנזרע באדמה, אזי "בא יבא ברנה" - יכנס לעולם העליון בגיל וברנה, כשהוא "נשא אלמתיו". שאז יזכר לראות כי האמן שגראית בעולם הזה כזרע קטן, בעולם הפא היא מצוה גדולה ונכבדה המשולה לאלמה גדולה.

כדי להמחיש ענין זה היה ה'אוהב ישראל' נושא על כך את משלו הקולע:

מעשה בעשיר שירד מנכסיו והיה לאביו. כיון שהתביש במצבו ולא היה מסגל לבקש עזרה מאנשי עירו, החליט לעזוב את מקום מגוריו ולנדד למקום שאין מכירים אותו, כדי לנסות ולשקם את מעמדו. במשך כמה שנים נדד האיש ממקום למקום, עד שנחו רגליו בארץ רחוקה, במקום שבו יש הרים וגבעות גדושים במחצבי זהב ואבנים יקרות.

במדינה ההיא היו מתגוללות אבנים יקרות כדמן על פני האדמה, עד שלרב שכיחותן

איש לא שת לבו לשון. משהתרגל הסוחר למקום, נטה גם הוא לחשב שאין לאבנים אלו כל ערך, ואף בעיניו הן היו כאבנים רגילות.

שנים חלפו עליו במסחר כושל, עד שלבסוף התיאש והחליט לשוב למשפחתו המצפה להגעתו, אלא שכיון שלא רצה לחזור בידיים ריקות הפך בדעתו והתבונן במחשבתו, מה יוכל להביא לביתו. לבסוף עלה בו רעיון לטל קמץ מהאבנים המתגוללות באותו מקום, שאף כי אינן שוות הרבה הרי מראן שונה במקצת מאבני המקום שבו התגורר. אמר ועשה. נטל קמץ אבנים ויצרן באמתחתו, לבש את בגדו שכמנהג המקום היה רכוס בכפתורים המשבצים באבנים אלו, ויצא לדרך.

הדרך חזרה היתה קשה ורצופת מכשולים וסכנות, ובמהלכה תעה הסוחר בדרך ולא הצליח למצא מוצא. מזונו אזל, והוא סובב על פני השממה בדאגה מפני הפנות שעשוי לפקדו בקרוב. אלא שאז הבחין בזוית עיניו באדם הנושא שק מלא כפרות לחם על כתפו.

איש זה רמאי היה. השק שברשותו היה מלא בלחם מעפש, ורק מלמעלה הניח כפרות טריות כדי להטעות את העין, אלא שמידענו לא ידע על כך, וברב רעבונו הוא התחנן בפני ההלך שיעניק לו מכפרותיו, והתנצל כי אין לו כיצד לשלם על כך, מלבד קמץ "אבנים פשוטות" שברשותו.

הרמאי הביט באבנים וגשמתו ונתקה, אך הוא פלא את התרגשותו ומתוך רחמים מעשים גאות לעסקה, והרכוש החליף ידים; זה קבל לרשותו שק מלא בלחם נקודים, והשני הפך בן רגע לעשיר מפלג.

האכילה נסכה בו כח. סוף סוף תמו תלאותיו של האיש ורגליו עמדו בפתח עירו! בני

ביתו וחבריו הנרגשים מהרו לצאת לקראתו ולקדם את פניו בשמחה גדולה, הן שנים פה רבות שלא התראו עמו. כאשר נכנס לביתו מהרו ילדיו לחטט בצרורותיו מתוך תקווה שבודאי מלאים הם מפל טוב הארץ אשר בא ממנה, אך מה רבה היתה אכזבתם כשגלו שהשקים מלאים בלחם מעפש. בראותם זאת, זעקו ילדיו במר נפשם: "אבא, האם לכך עזבתנו שנים רבות, כדי להביא לנו לחם שאיננו ראו אפלו לאכילת בעלי חיים?"

לאחר שנרגעו מעט מצערם, שבו וחפשו באמתחתו, עד שלבסוף מצאו אבן אחת שנשמטה מידו כאשר הוריק את שקו לידי מוכר הלחם הרמאי. כמו כן הבחינו בכפתורי בגדו שהיו מעטרים אף הם באבנים אלו, ומיד נטלו אותם ומהרו לרוץ לסוחר הגר ברחוב הסמוך כדי שיעריף את שונו. לשמחתם הוא העריכם בהון תועפות שהפך אותם מיד לעשירים.

אלא שאביהם לא היה שתף לשמחתם. אדרבה, השמועה על כך גרמה לו למרט את שערות ראשו ולזעק בקול גדול: "אוי לי, הן יכלתי לקחת משם עגלות טעונות באבנים טובות ולהפך עתה לעשיר שבעשירי תבל... במו ידי אבדת את הפל כשהחלפתי את המעט שהיה בידי בעד שק מלא כפרות מעפשים!" דמעות זלגו על לחיו כשאמר זאת, ואיש לא הצליח לנחמו.

והנמשל ברור, כאמור: כאשר יגיע האדם לעולם העליון ויראה את גדל מעלתה של עניית אמן, יצטער ויזעק מרה על אשר ברב סכלותו לא שת לבו והשליך מנגד אבני פז ויהלומי אמן, ובמקום לאגרם בבית גנזיו החליפם בעד כפרות לחם מעפשים (ספר הפנים [לגרו"ו לייכטר] אות לא).

איש לרעהו

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל - רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

לקט אמרות חז"ל
 רעיונות, עובדות
 והנהגות מגדולי
 ישראל,
 על מדות טובות
 שמביאות לאהבת
 הזולת הנלמדות

מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
 כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
 אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

לע"נ
 אמז"ר ר'
 אברהם
 אלעזר
 בן ר' נפתלי
 וינברג
 זצ"ל
 כ"ז ניסן

שבת קודש ה ניסן תשפ"ד: הדלקת נרות: ירושלים: 6:31 תל-אביב: 6:46 חיפה: 6:38 מוצאי שבת: ירושלים: 7:45 תל-אביב: 7:47 חיפה: 7:47 ר"ת: 8:23

פרשת תזריע

מדה כנגד מדה

כפי המדה שאדם נוהג עם הבריות כך נוהגים עמו מן השמים!

נלמד מהפסוק: "בדד ישב מחוץ למחנה" (פרק יג-מו)

ואמרו חז"ל מה נשתנה מצורע [משאר טמאים] שאמרה תורה "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו"? אלא הואיל והוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו, ובין איש לרעהו, אף הוא יבדל, לפיכך אמרה תורה בדד ישב (ערכין טז:). גם בפסוק "טמא טמא יקרא" ישנה "מדה כנגד מדה". כשם שנהג הוא לגלות קלוטם של אנשים בפרהסיא, כך עליו לגלות קלוטו שלו. (שמייה"ל ח"ב - פרק טז).

גם עשר המכות שקיבלו המצרים נעשו בהנהגה של "מדה כנגד מדה": כמפורט בחז"ל. וכך גם בעונש שקיבלו בים סוף, כפי שאמרו חז"ל "במים דימו לאבדם ולכן נאבדו הם במים". וכבר עמדו המפרשים (ערכי נחל ועוד) על הלשון "דימו לאבדם" שהרי אכן בפועל לא אבדו היהודים כמובא בתנא דבי אליהו רבה (פ"א) שהמלאכים הצילום, ובכ"ז נהגה בהם בחומרה רבה ה"מדה כנגד מדה", בבחינת "מחשבה רעה - אצל הגויים - הקב"ה מצרפה למעשה".

מדוע ניתן העונש לאדם לפי הנהגת "מדה כנגד מדה"? ביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (בשיחות מוסר - תשלב) משום שתכלית העונש הוא להעמיד את האדם על טעותו, ולהורות לו את הדרך הנכונה ילך בה. זו הסיבה שכאשר מתו המרגלים במגיפה, היו תולעים יוצאים מלשונם עד טבורם. זאת כדי להראות לכל כי בעוון לשון הרע מתו המרגלים.

גם הנגעים שנענש בהם האדם, באים עליו קמעה קמעה, כדי שיוכל להתבונן ולראות את טעותו אולי ישוב ורפא לו. עונש זה של צרעת הבית והבגדים (המובא להלן בפרשת מצורע), הוא למעלה מדרך הטבע, כמו שכתבו הראשונים כי הנגעים בדרך נס הם, והכל כדי להוכיחו שאין מעשיו רצויים לפני הקב"ה.

הכלל הזה של "מדה כנגד מדה" או בלשון המשנה (סוטה ח'): "במדה שאדם מודד, בה מודדין לו" נוהג הן לטוב והן למוטב. ביסוד זה ביאר הגאון רבי ישעיה קרלינסקי זצ"ל (בספרו הגיון ישעיה) את הפסוק בתהלים (פרק י-א) "למה ה' תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה". שואלים אנו את הקב"ה: רבונו של עולם "למה ה' תעמוד ברחוק"? למה לא תרחם עלינו ולא תראה בעונונינו?

וכך גם נשאל בזמננו: הרי כמה וכמה צרות נוראות ופגעים קשים קורים לאחינו בית ישראל בשנים האחרונות, ובמיוחד בשנה זו משמחת תורה, שדם ישראל נשפך כמים, ויהודים נמצאים בצרה ובשביה, ושנאת החינם מתגברת מתוכינו, ובד בבד, שנאת העמים מאיימת עלינו, ואנו נרדפים מבית ומחוץ, כלום לא הגיעה כבר העת לרחם עלינו ולחלצנו מן המיצר?!

על טענה זו משיב הקב"ה: "תעלים לעתות בצרה" - משום שבשעה שצר ומר לזולתך. רעד זקוק לעזרה ואין אתה מרחם עליו, ולא עוד אלא שאתה מנצל את המרות והשררה שנטלת לעצמך ואתה מנגח בזה את זולתך. אתה מסית נגדו ופוגע בפת לחמו, היכן מדת הרחמים והחמלה של "היהודי" שבך?!

על כך מודד לך הקב"ה כמדתך, שהרי כבר קבעו חז"ל (שבת קנא:): "כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו", על כן לזה שאינו מרחם שולחים מן השמים לרודפו, ע"י "אויב ואורב וחיה רעה" כפי המדה שמוודד לזולתו. ה' ישמרנו ויצילנו.

"מדוע נעלמה ממני ההלכה?"...

פעם נשאל הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל בדבר הלכה, אך למגינת לבו נעלמה ממנו ולא יכל להשיב, דבר שמעולם לא קרה. עצם רבי בן ציון את עיניו לרגע ופקחן ואז ענה לו את התשובה עם ציון מקורה.

אמר רבי בן ציון למלווהו: "כסבור אתה שעצמתי עיני כדי להיזכר? לא! אלא עצמתי עיני כדי לערוך חשבון הנפש מדוע נעלמה ממני ההלכה. ואז נזכרתי ששמעתי ביזוי מזלזל על ספר ומחברו, ולא מחיתי על כבודו ונענשתי. עשיתי תשובה ונזכרתי בהלכה!".

יגילו במלכם

"מדדו לי כמדתי"...

יהודי בעל מפעל לייצור ארונות הקפיד להתפלל במנין ג' תפלות ביום. ואולם היה מאחר בקביעות. רב בית הכנסת גער בו: "אם הנך מקפיד כל כך להגיע לתפלה, מדוע לא תקפיד גם להגיע בזמן?!"

השיב לו הסוחר: "מה זה משנה, העיקר שאני מגיע לתפלה ומצליח להשלים את החלקים שחיסרתי!"

והנה באחד הימים הגיע הסוחר לבית הכנסת בשעה מוקדמת. הוא פנה לרב ואמר: "קיבלתי את עונשי מדה כנגד מדה. בית המלאכה שלי נשרף כליל וזאת כעונש על שאיחרתי לתפלה!"

התפלל הרב: זאת מנין לך שזה עונש כנגד זה? השיב הסוחר: "הזעקתי את מכבי האש מיד, אלא שעברו דקות יקרות עד שהגיעו. כשגערתי בהם על האיחור, אמרו: מה זה משנה "העיקר שהגענו!" אבל אז כבר לא היה מה להציל."

מפי השמועה

לנהוג בענוה ובשפלות עם רעהו [ולא בגאווה וגסות הרוח]!

נלמד מהפסוק: "אשה כי תזריע וילדה זכר" (פרק יב-ב)

וכתב רש"י: כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף. עוד אמרו חז"ל במדרש, על הפסוק "אחור וקדם צרתני" אם זכה אדם אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית, ואם לאו אומרים לו יתוש קדמך! עכ"ד. זאת כדי שלא יתגאה ויתנשא האדם לחשוב שהוא השליט על הבריאה ויכול ללכת בדרכי לבו. לדעת חז"ל (ערכין טז.) אחד משבעה דברים המביאים נגעים על האדם הוא גסות הרוח. לפיכך על המצורע להביא כפי שנאמר להלן "עץ ארז ואזוב" (יד-ד) וכתב רש"י: מה תקנתו ויתרפא: ישפיל עצמו מגאוותו כתולעת וכאזוב.

על גדרה ומהותה של הענוה כתב רבי אברהם בן הרמב"ם ז"ל (בספרו המספיק לעובדי ה'): הענוה הדגולה היא הפנימית, כמו שאמר דוד (תהלים קט-כב) "ולבי חלל בקרבי". והענוה החיצונית מורה עליה ומאמתת אותה. ואמר דוד (שם קלא-א) "לא גבה לבי" וזוהי ענוה פנימית. ואמר עוד: "לא רמו עיני... אם לא שויתי ודוממתי"... וזוהי ענוה חיצונית.

"והענוה הפנימית" - כותב הרמב"ם - "היא שיהיה האדם יודע בזיונו, ומתבונן בפנימיותו לגבי מי שהוא שלם ממנו. ואמרו חכמים כי הגאווה והאהבה העצמית מקורן בכך שהכח השכלי באדם רואה עצמו נעלה מכפי שהוא באמת.

"ומכאן מתבקשת הגדרת הענוה, היפוכה של הגאווה, שמקורה בראיית הכח השכלי את עצמו פחות מכפי שהוא באמת בלי הוסיף ובלוי גרוע ויכוון לבו אל המדות התרומיות שאינן עדין בהשג ידו. ולפיכך ישבר לבו בקרבו כמו שאמר דוד "ולבי חלל בקרבי" - זוהי הענוה הפנימית..." עכ"ד הרמב"ם.

ידועה השאלה שנשאלה בבית מדרשם של גדולי המוסר: האם יש לחשוש לכבד את הזולת, שכן בהרעיפו על הזולת כבוד, עלול להכשילו בכך שיביאו לידי גאווה?

בספרו אור יחזקאל - ח"ז הביא המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בענין זה את העובדה שבקלם אכן הרבו לחנך ל"הצנע לכת" כי מיראתם של התלמידים מפני נזקי הכבוד המזיק, נהגו שלא לחלוק כבוד איש לרעהו, עד כדי כך שאף בפני הגדול שברבני ה"ת"ת" לא היו קמים בשעת כניסתו.

וכמו שסיפרו על הסבא מקלם שנכנס פעם לבית המדרש והיו שם תלמידים חדשים שלא היו מודעים לסדרים, וקמו בפניו. ומיד עזב את האולם ורק לאחר מספר רגעים חזר, בהביעו תמיהתו, שהרי בפעולת הכיבוד הזו עלולים להזיק... ולמסקנת הנידון, כתב המשגיח, שוודאי עפ"י דין אין לחשוש כאן ל"הזיק", וחייב אדם לכבד את זולתו בכל מה שאפשר. אבל אם סיכמו ביניהם מראש, לא לכבד ולא להתכבד, כדי להתרחק מן הכבוד, או-אז אכן אינו חייב לכבד, משום שהכבוד עלול להזיק ולגרם זחירות הדעת ורוח גבוהה. כאמור.

בדרך רעיון זה, ביאר המשגיח (בספרו אור יחזקאל - מידות) את אמרת חז"ל (ובמות סב): על תלמידי רבי עקיבא שנפטרו על "שלא נהגו כבוד זה בזה". הטעם שלא כיבדו כראוי, משום שחשו שמא ע"י שינהגו כבוד ביניהם יבואו לידי גאווה. ובאמת היה בזה פגם, שכן אין זה מעניינו של אדם לדאוג על ענוותנותו של חברו, אלא יעבוד על ענוותנות עצמו ואילו את חברו יכבד בכל הכבוד הראוי לו. וכמפורש בחז"ל (תד"א רבה-כח): "כך אמר להם הקב"ה לישראל... ותהיו מכבדין זה את זה." עיי"ש.

על הפסוק "ועניים מרודים תביא בית" דורשים חז"ל (ויק"ר לא-ג): "אלו תלמידי חכמים הנכנסים לבתי עמי הארץ ומרוים אותם בדברי תורה". מדוע דוקא הת"ח נקראים "עניים מרודים"? משום שאין להם משלהם כלום, ואין להם שום סרך של התנשאות. הוסיף הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל לשאול: מדוע לא ביארו חז"ל את הפסוק כפשוטו "ועניים מרודים" - אלו עמי הארץ. "תביא בית" - לביתו של תלמיד חכם?!

וביאר הרב וולבה כי העניים האמיתיים הם רק הת"ח שיודעים להכנע לפני בוראם ולהתבטל לפני רצונו לגמרי. אף שכל אדם באשר הוא נדרש להכנע לפני השי"ת [ואפילו פרעה נתבע "עד מתי מאנת ליענות מפני" - להיות עניו ושפל לפני]. אך היודעים לעשות זאת למעשה הם הת"ח.

הבורח מן הכבוד...

עוד בהיות הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל משגיח בישיבת מיר בפולין, כשנשאל ע"י מי שלא הכירו, מהי עבודתו. היה עונה: "יחזקאל השמש", שהרי משגיח הוא שמש בישיבה. וכך כשהגיע אורח מאמריקה עם מצלמה בידו, וראה את המשגיח, ישיש מופלג ונכבד, שאל: מי אתה? והשיב: "יחזקאל השמש"...

בתקופה שהיה רבי יחזקאל משגיח בקלצק, לא היה לשיבה בנין משלה. המשגיח שסבר שזה בזיון כבוד התורה ששוכנים במקום לא ראוי, המריץ ופעל שיבנו בנין לשיבה. וכשהוקם הבנין ונערכה חנוכת הבית גדולה שבעה ימים, השתתפו בה גדולי ישראל. בהם הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל שהגיע במיוחד מארץ ישראל.

המשגיח רבי יחזקאל, התחמק, בענוותנותו, מלשבת בבימת הכבוד, וישב בין הקהל. כשחזר לביתו, התלוננה בתו שכאב לה שלא ישב על הבימה, שהרי מלבד זאת שכיהן כמשגיח בישיבה, הרי הוא זה שיוזם את הקמת הבנין... וביושבו בין הקהל לא היה לזה ביטוי... נענה המשגיח ואמר לה: "בתי היקרה, בשמים יודעים"...

חתנו של המשגיח הג"ר אפרים מרדכי גינזבורג ראש ישיבת מיר בארה"ב, שלח לו פעם מכתב שיש לו עגמת נפש במשרתו בישיבה והוא רוצה לעזוב וללמוד במנוחה בביתו.

כתב לו המשגיח שגם אצלו אירע מצב דומה, ושאל לרבו הגה"צ רבי ירוחם לייבוניץ זצ"ל והוא הניא אותו מכוונתו, וכתב לו שהנסיון בזה נובע מרחמיו המרובים של הקב"ה שיבואו עלינו כאלו מצבים, כדי שלא תתגבר עלינו הגאווה, שכן רק על ידי נפילות אלו זוכים למדת הענוה.

מתוך הספר החדש והנפלא "עבדא דקוב"ה" - פרי יוזמתו של הצדיק החפץ בעילום שמו

אברך מן השורה...

אל הצדיק רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל הגיעו תלמידים מיישיבת פורת יוסף. אמר להם רבי מאיר: "היה אצלי אברך אחד מהישיבה שלכם בשם בן ציון אבא שאול, והנה רואה אני שהוא תלמיד חכם גדול".

אמרו לו התלמידים: "הוא לא אברך כשאר האברכים שלומדים בישיבה, אלא הוא הרב שלנו"..." תמה רבי מאיר: "זהו הרב שלכם. הוא בא אלי ודיברתי איתו בדברי תורה. ואחר שראיתי אותו מלא וגדוש, שאלתי אותו: "מי כבודו ומה עושה"? ואמר לי: "אני אברך בישיבת פורת יוסף".

יש לציין כי באותה תקופה היה רבי בן ציון אבא שאול במשרה חשובה בישיבה. ראש כולל ובוחן ולא נעשה בישיבה דבר בלעדיו. ועם כל זאת הציע עצמו כאברך רגיל מן השורה...

דורש ציון

התבוננות של ענוה...

סיפר בנו רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל: פעם החל רבי מיכל לעלות במדריגות האבן שבפתח הכניסה לשיבתו 'בית יהודה'. לפתע החליק מכל המדריגות. מיד נעמד והמשיך בדרכו למסור את השיעור. התלמידים הפצירו בו ללכת לנוח, אך הוא השיב: השיעור הוא המנוחה שלי.

לאחר השיעור ותפלת מנחה, התפנה רבי מיכל לבית החולים והתברר שהיה לו שבר באגן. תקופה ארוכה שהה בביה"ח ואח"כ בביתו עד שהמשך הזמן חזר בהדרגה לומר את שיעוריו בישיבה.

באותה שעה לאחר הנפילה, התבונן על מה ולמה אירע לו כך, הוא התבטא אז שתולה את נפילתו בכך "כי הלכתי עם הרגשה טובה, שיש לי שיעור טוב, הייתי בעל גאווה"... כלשונו..

הלמות עמלים - ח"ב

שלא לדבר לשון הרע על הזולת!

נלמד מהפסוק: "אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת"... (פרק יג-ב)

ואמרו חז"ל: על שבעה דברים נגעים באים, על לשון הרע ועל שפיכות דמים וכו'. על לשון הרע דכתיב: "מלשני בסתר רעהו אותו אצמית" (ערכין טז.). וכן אמרו: "כל המספר לשון הרע נגעים באים עליו שנאמר "מלשני בסתר" וגו' וכתיב התם "לצמיתות" ומתרגמינן "לחלוטין" ותנן "אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה" ופירש רש"י: אלמא אצמית דמתרגם לשון חליטה היינו צרעת. (ערכין טו:).

ידוע חידושו של החובת הלבבות (שער הכניעה פ"ז) שלעתיד לבוא מראים מצוות להרבה בני אדם שכלל לא עשו אותן והגיעו אליהם מאותם אנשים שסיפרו עליהם לשון הרע ונוטלים אותן ממדברי לשון הרע ונותנים לאלו שעליהם דיברו, וכן מראים לאנשים עבירות שלא עשו שניטלו מאותם אנשים שעליהם סיפרו לשון הרע ונותנים אותם למספרים.

את החידוש הזה למד החפץ חיים (בשמיה"ל שער הזכירה פ"ז) מדברי המדרש (שוח"ט) על הכתוב (בקהלת ה-ה) "אל תיתן את פיך לחטיא את בשרך" - היינו לשון הרע. "למה יקצוף האלוקים על קולך" - על אותו קול של לשון הרע על חברך "וחיבל את מעשי ידך" - יאבד ממך את מעט התורה שיש בידך.

עפ"י? ביאר החפץ חיים את הפסוק "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה, סור מרע ועשה טוב" (תהלים לד.). "כלומר: אם אדם רוצה לראות פירות טובים ממעשיו, עליו להקדים תנאי קודם למעשה ולנצור לשונו מרע, שאם לא כן יעברו זכויות מעשיו הטובים לחברו שעליו דיבר לשון הרע.

בחידוש זה ניתן גם לבאר את הפסוק "יש מתעשר ואין כל" (משלי ז-ג). כלומר: יתכן אדם שכל ימיו התעשר מן המצוות, ובכל זאת "אין כל" - לא נשאר לו מאומה לעולם הבא. ומדוע? משום שלבסוף דיבר לשון הרע על זולתו, ואז איבד בבת אחת את כל זכויותיו, כי ניתנו לחברו.

בדומה לזה ביאר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל את הנוסח שאומרים בסיום מסכת: "שתהא תורתך אומנותינו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא". מה פשר הבקשה הזו ש"שתהא [התורה] עמנו לעולם הבא" מדוע שלא תהיה התורה שלמדנו, עמנו, עד שצריך לבקש על זה?

אלא לפי חידוש החובת הלבבות מובן. שכן יתכן בהחלט מצב כזה שאף שילמדו תורה בעולם הזה, לא תהיה עמו לעולם הבא כי תנטל ממנו ותעבור לחברו שעליו סיפר לשון הרע, ועל זה תפלתנו שלא נכשל בלשה"ר וממילא תשאר אתנו התורה גם לעולם הבא.

ניתן לרמוז רעיון זה גם בפסוק: "ואיש כי יתן מום בעמיתו כאשר עשה כן יעשה לו" (ויקרא כד-ט), כלומר: אותו אדם שמוצא פגמים ועוונות בחברו ומפרסמם "כן יעשה לו" יעברו כל העבירות שמגלה על חברו, לחשבוננו שלו.

וכן נוכל לרמוז גם בפסוק: "גם אויל מחריש חכם יחשב" (משלי יז-כח). כלומר: אימתי אויל יכול להחשב לחכם? כאשר החכם קנה מצוות בחכמתו ודבר על האויל לשון הרע, והאויל מחריש, אזי כל רכושו הרוחני של החכם נזקף לזכותו של האויל ולחכם יחשב.

כמו כן אפשר לרמוז זאת גם בפסוק "ברוב דברים לא יחדל פשע חושך שפתיו משכיל" (משלי י-יט) וביארו חז"ל שאם אדם מדבר הרבה לא יתכן שלא יבוא לידי חטא לשון הרע. עפ"י יש לרמוז שבדיבורי לשוה"ר יגיע למצב "שלא יחדל פשע", שפשעיו יהיו ללא גבול כי יעברו אליו גם עוונותיו של חברו שעליו דיבר, ואילו "חושך שפתיו - משכיל", כי ירויח את מצוותיו של חברו שדיבר עליו לשה"ר.

זה מה שהתאונן דוד המלך: "ישיחו בי יושבי שער ונגינות שותי שיכר". על מה התלונן? וכי היה טוב לו יותר אם חכמי ישראל היו מדברים עליו לשון הרע?! אלא כך אמר דוד: מילא אם צדיקים היו מדברים עלי, לכל הפחות הייתי מרויח את זכויות מצוותיהם, אבל כשריקים ופוחזים ושותי שיכר מדברים עלי לשה"ר, הרי אין לי מהם זכויות שיעברו אלי ואין לי מזה לא עוה"ז ולא עוה"ב.

"שמא נכשלתי בלשון הרע"...

סיפר הרה"ג רבי יצחק זלזניק זצ"ל: הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל הגיע פעם לבית חמיו הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל ופגש אותו שם. הוא ביקש ממני שמא אוכל בטובי להביא לו עתה את ספרי החפץ חיים. השעה היתה לאחר חצות הלילה. הבטחתי לרבי אהרן קוטלר שעד מחר אביא לו את הספר מביתי, כי שם לא מצאתיו.

אך רבי אהרן היה סוער כולו ואמר: "אין בכוחי להמתין עד למחר! אם לא תביא לי את הספר עכשיו, לא אוכל להרדם בלילה!"

משנוכחתי לדעת בדחיפות הענין - מספר רבי יצחק - "יצאתי לרחוב בשעה המאוחרת ורצתי לביתי והבאתי את הספר. הגשתי אתו לרבי אהרן שפתח את הספר עיין בו מספר דקות. לפתע נפלטה מפיו אנחת רוחה "החייטני!"

לפליאתי, הסביר רבי אהרן: "זמן קצר לפני שהגעתי לכאן, שוחחתי עם אדם פלוני, ועלה בלבי ספק שמא נכשלתי במהלך השיחה באיסור לשון הרע, על כן רציתי לברר את ההלכה לאשורה, ולדעת האם היה מותר לי לומר את מה שאמרתי או לא.

זו הסיבה שביקשתי ממך את ספר החפץ חיים. ואתה אומר לי שתביא לי את הספר מחר! כיצד הייתי יכול לישון בלילה אם לא הייתי מברר את ההלכה!?"

הלמות עמלים

רק לתועלת...

פעם שאלו את הגראי"ל שטיינמן זצ"ל על נדיב שחפץ לתת תרומה נכבדה לאחד משני ענינים. או לתת תרומה כדי לקנות אמבולנס, או לתת תרומה לחיזוק שמירת הלשון, לאיזה דבר עדיף לתת?

השיב הרב שטיינמן שאם יתנו לשמירת הלשון לא יצטרכו אמבולנס, כי בהכרח שיהיו פחות צרות בכלל ישראל, ולכן מציע שיתן לשמירת הלשון.

וסיפר אחד התלמידים: פעם דיברתי עם הרב שטיינמן אודות עסקן פלוני שעשה כמה עוולות ושאלתי מה לעשות עמו. חשב הרב שטיינמן זמן-מה, ותוך כדי זה נזכרתי בעוד איזה ענין שעשה העסקן ההוא ורציתי לספרו.

אך הרב שטיינמן עצר בעדי ואמר: "אני החלטתי כבר מה לעשות עם העסקן הזה ואני אומד בדעתי שגם מה שיש לך לספר כעת לא יוסיף לי בהערכה... ואם כן למה לי לשמוע עוד לשון הרע!?"

"אתה ראית?!"

מעשה ברב מצפון הארץ שהגיע לארגנטינה לאסוף תרומות לישיבה מסויימת. בשבת דרש דרשה נלהבת וכל הציבור התרשם מאוד. בסעודה שלישית שוב דרש נפלא ונראה היה שהגיעה 'שעת הכושר' לערוך המגבית.

ואולם הפעם הבחין הרב בתפנית ביחס הציבור אליו, אותם אנשים שהיו מרותקים בבוקר למוצא פיו החלו להזעיף פנים ולהביט בו בזילזול. הוא שאל אותם מה קרה?

קם הגבאי ואמר: "במהלך היום נודע לנו כי כבודו לוקח בעירו את ספרי התורה להגהה, כביכול, ולאחר מכן מוכר אותם בגניבה... ובורח לחו"ל עד יעבור זעם ומעמיד פני חסיד... וכך נוהג תמיד..."

הרב שהיה המום למשמע אוזניו התאמץ שלא לאבד עשתונותיו ושאל: "מנין לו כל זאת?" השיב הגבאי כי פלוני סיפר לו... פנה לאותו פלוני ושאלהו. אך הלה הכחיש וטען שלא אמר שהרב גונב תמיד ספרי תורה אלא ש"הרב גנב פעם אחת ספר תורה... שאלו הרב: "האם ראית אותי גונב ס"ת?" השיב הלה: "לא! אבל פלוני אמר שראה". ניגשו לאותו פלוני ושאלוהו: "אתה ראית את הרב גונב ספר תורה?" "לא!" השיב האיש - "רק אמרתי שהרב גנב ספר, לא אמרתי ס"ת". שאלו הרב: "ומנין אתה יודע שגנבתי ספר?" הצביע הלה על יהודי חכם נשוא פנים: "הוא אמר לי כך בפירושי!"

פנו אל אותו חכם שהשתומם: "אני אמרתי שהרב גנב ספר?! אני בסך הכל שמעתי את הדרשה היפה של הרב. התענגתי מאוד ואמרתי שמתמא דרשה יפה כזו היא לא של הרב אלא גנב אותה מאיזה ספר..." ע"כ המעשה, והדברים מדברים בעד עצמם.

אמרי שפר

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

3 סיפורים !

שלושה סיפורים קצרים שהגיעו לשולחן המערכת. **קצרים – שהם ארוכים!**

סיפור ראשון.

למדתי בישיבת 'גייטסהד', אנגליה, בין השנים תשל"ג-תשל"ז. להלן שני סיפורים קצרים, אך מקסימים, על בין אדם לחברו – אותם שמעתי ממורי ורבי המשגיח הגה"צ **רבי משה שוואב** זצוק"ל.

לפני רבות בשנים התפתחה "מכת גניבות" בישיבה ומחלה ידועה...)

מינו הרבנים שני בחורים שתפקידם לתפוס את הגנב. נכנסו השניים לעובי הקורה, בדקו, בלשו, עד שהחליטו על התרגיל הבא.

היה מקום מסוים בו לפי ההסתברות היה על הגנב לעבור. תלו שם "מראה", ושני הבלשים תפסו עמדות בשני מחבואים שונים. מדוע שונים? כי אם מהמיקום של הראשון לא יהיה ניתן לראות את הגנב, אז הוא ייתפס מהמיקום של השני – וכן להיפך.

* * *

בום! הגנב נתפס!

אחד הבלשים גילה אותו והניח עליו את ידו.

וכאן מגיע ה"שפיץ" של הסיפור.

הבלשים הרי נרתמו למבצע יחדיו – ועבדו בשיתוף פעולה מלא. אך למרות זאת: ברגע שהבלש גילה את הגנב, אזי – לרוב צדקותו – לא גילה לבלש השני מיהו הגנב!!! (ואל תעזו לקרוא לו 'צול' – הוא היה 'בלש' מתוחכם!...)

* * *

סיפור שני.

המשגיח, רבי משה שוואב, גדל בגרמניה ומשם פנה ללמוד בישיבת 'קמניץ' בליטא. רבי משה חונך מילדותו לנימוסים ודרך-ארץ, כיאה לחינוך הייקי שהיה מקובל באשכנז. אך לקמניץ זרמו בחורים ממדינות שונות, שחלקם לעומתו נחשבו ל"עזי-פנים"...

הדבר כל כך חרה לדרך חינוכו, עד שהוא החליט לעזוב את הישיבה ולחזור הביתה.

ארז את החבילות, והזמין כרטיס נסיעה כבר ליום המחרת.

באותו לילה – האחרון לשהותו בקמניץ – נשפכה לבחור בטעות כוס תה על השולחן.

מיד התגייסו החברים לסייע בניקיון השולחן, ואחד הבחורים מיהר למטבח כדי להכין כוס תה נוספת עבור החבר שהתה

שלו נשפך. פתאום קלט הבחור החשוב משה שוואב: החברים פה הם אולי לא "מנומסים" כמו בגרמניה – אבל הם בהחלט מלאים בדרך-ארץ ובלב טוב שופע על גדותיו.

פה אשב כי אויתיה!

נשאר בקמניץ...

נשלח ע"י הרב שמואל מורלי – רכסים

* * *

סיפור שלישי.

אני לומד בכלל חושן-משפט, כרגע אנו עוסקים בהלכות נזיקין. מידי פעם מתנקזים אלינו סיפורים מהשטח, ואנו דנים במקרים – מתי חייבים ומתי פטורים.

עד כמה שונים המקרים הנ"ל, מהמקרה המרגש הבא:

נסיעה של בוקר, בתוך השכונה.

מבחין בילד מנסה לחצות במעבר-חצייה. עוצר. שומע חבטה מאחור...

יוצאים מהרכב, אני והנהג הפוגע. מנהלים בינינו דיון [רגוע!]: האם האשמה ביי? האם עצרתי "בפתאומיות"? כשמבין הנהג הפוגע את הסיטואציה הוא מיד לוקח על עצמו אחריות. מוסר לו את הפרטים שלו ומודיע שהוא מתכוון לשלם על הנזק.

תחילה נראית לי הפגיעה קטנה. אני פונה למוסך [אמין!] ושם ממליצים להחליף את הפגוש כולו.

ואז אני מתחיל להתלבט: אם הנזק היה על חשבוני לא הייתי מחליף את כל הפגוש. אני די מצומצם בכלכלת המשפחה, ומעדיף לחסוד היכן שניתן. אז לכאורה מן הראוי לחוס גם על כלכלת משפחתו של הפוגע, לא?

אומר לעצמי: למה אני צריך לפשוט לעצמי את הספק? שהוא יפשוט! מתקשר אליו, מספר לו הכל והוא מודיע: 'אם המוסך ממליץ להחליף את כל הפגוש – תחליף!'

אז אני פונה למוסך ומבקש להחליף את הפגוש כולו. זה עולה לי 1,500 ₪. אני מעדכן את הנהג הפוגע והוא שולח לי מעטפה עם כסף.

פותח. סופר. אווופס! טעות!!!

זה לא הסכום עליו דיברנו.

מתקשר אליו והוא מסביר: 'נכון שאמרת לי 1,500 ₪, אבל זה רק על הנזק – הוספתי עוד 200 ₪ על העגמת-נפש'.

ירבו כמותו בישראל!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

מה ששנא עליך אל תעשה לחברך – וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת תזריע תשפ"ד | גליון מספר: 647 |

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

קראת? נהנית?

רוצה להיות חלק מאיתנו?

שאלת את עצמך איך

תורמים?

באופציות שלהלן:

בבנק: פאג'י

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנשי:

052-7683095

054-8446691

תודה מראש!!!

בשורות טובות

לכל בית ישראל!

טעיתי טעיתי!!! גדולי ישראל אמרו אחרת.

בשבוע שעבר כתבתי כאן בגיליון מאמר, ופניתי לבחורים בקריאה נרגשת צאו לטייל בבין הזמנים!!!! ואח"כ אני רואה מכתב מגדולי ישראל שכתבו ש... שלא!!! לא לצאת לטיולים בבין הזמנים... כמדומני שמיותר לציין שעפר אני תחת כפות רגליים, כתבתי את זה על דעת עצמי עוד לפני שהתפרסם ה'קול קורא' בשם הרבנים... וברגע שמגיע כזה מכתב כולי נרתע בבת ראש לאחורי... ואין צריך לומר שמה שכתבתי ליבטיל ולהוי כעפרא דארעא...

אם כיוו! מי שידוע לקרא מסמך ומבין עניין. יודע שאליבא דאמת אין פה סתירה.

אתה מבין לבד שכשאני פונה אליך ומעודד אותך לצאת לטייל בבין הזמנים... אני לא עובד בק"ל ואין לי מניות ב'סובב כנרת'. אין לי באמת עניין שאתה תבקר ביהודה ובדרגה...

התכוונתי לעקרון של הדברים!!! שבדיוק כמו שככולם מבינים שחייל קרבי צריך רענון כך גם בחור ישיבה צריך רענון... ועל זה באתי!!! כשגדולי ישראל אמרו מיד במוצאי שמחת תורה לחזור לשיבה וכעת שהם אומרים שלא לצאת לטייל... יש תמיד את הצעירים הנחיתיים האלו (מה שנקרא ש'טינא הייתה בלבם', כלומר: שיש להם מקדמה של תחושת נחיתות חרדית) שמפרשים את ההוראה בסוג של 'אנחנו החרדים לא מתגייסים ולא עושים כלום', אז לפחות תשב בפניה... וזה לא נכון!!! לא רבתי!!! כשחזרנו לשיבה מיד במוצאי שמחת תורה זה כי התגייסנו!!!! וכעת שגדולי ישראל אומרים בבין הזמנים לא לטייל, זה הוראה לגופו של עניין... כי סו"ס אנחנו חיים עם אנשים שלא כשיימם להבין את המעמד המרומם של בן ישיבה ולכן 'למה תתראו', אבל אוי ואבוי למי שיפרש את זה בנימה של- לא מגיע לך לצאת לטיול בבין הזמנים!! כי... כי מה בסה"כ עשית... ישבת בישיבה רגל על רגל ולמדת??

לא!!! על זה באתי ומחיתי... טפחתי לך על השכם ואמרתי לך: צא... מגיע לך... לא פחות מהחייל הקרבי והרבה הרבה יותר... ומהמסר הזה אני לא חוזר ביי!!!

אבל לגופו של עניין... גדולי ישראל כן חוששים מ'למה תתראו ופה טעיתי ושגיתי!!! אני בקטע להחטיף בחזרה... אף אתה הקהה את שיניו... וגדולי ישראל לא רוצים שהויכוח יהיה כזה... גדולי ישראל כן רואים את החילוני של דורנו כתינוק שנשבה שהוא לא כשיר להבין את ה'אירוע' הזה שנקרא בן ישיבה, ואתה סתם לוחץ על עיניך ואתה סתם לוחץ על עיניך ואתה סתם לוחץ על עיניך... אנחנו עוד נקרב אותו והוא עוד יתקרב לתורה, אבל כעת, בסיטואציה הזו שיש מלחמה וזה הנושא, ואילו אתה מטייל לך ובדיוק עכשיו להתחיל להסביר לו את כל התורה כולה על רגל אחת בו בזמן שגם הרגל האחת הזו היא רועדת וחצי שבורה... זה לא הזמן לחנך אותו ולהסביר לו את העמדה שלנו, וזו הוראה לגופו של עניין ואני מוסר מודעא שדברי בטילים ומבוטלים!!! אלא שהעקרון של הדברים שכתבתי שלבחר ישיבה מגיע לטייל לא פחות מחייל קרבי... זה ממשיך להיות נכון!!! וההרואה: שגדולי ישראל התעקשו בשנה זה שלא להמשיך את הזמן (למרות שבשנים כתקן יש הרבה שממשיכים... ולמה?? כי החייל הקרבי הזה צריך לנוח!!! הוא עבר מלחמה בחצי שנה האחרונה...

ואם כבר הגענו לזה... אז במילה אחת... הגיע אלי מכל הכיוונים שיש איזשהו סרטון מזעזע שרואים שם אוטובוס שלם וכל הכסאות תפוסים בחרדים ובחורי ישיבות שיושבים להם במנוחה ויש שם חייל אחד שעומד כי אין לו מקום ישיבה והוא נרדם בעמידה באפיסת כוחות... וזהו!!! וזהו!!! ברגע שהסרטון הזה התפרסם אז זהו... מה זה צריך להיות? החרדים האלו וכי? איפה ההתחשבות... רואים חיל כורע תחת עייפות ולא נותנים לו לשבת... גיוואלד...

וכמה נגשו אלי... נו נו... מה אתה אומר?? מה אתה עונה על הטענה הזו??

אז אחד התחיל לעשות לי 'אוקימתא...' מי אמר... אולי לא שמו לב לחיל... ואם היו רואים אותו בטח היו נותנים לו לשבת... ואולי אפעס... אולי בכלל הסרטון הזה מפורק מהבינה מלאכותית... אבל ההלו... מה אתה עונה כאלו תשובות חיוורתות???

השאלה בכלל לא מתחילה!!! כי נגיד!!!! נגיד שבחורי ישיבות לא קמים בפני אותו חייל... לכן מה...? לכן השמש לא זורחת?? תחילי: חייבים להתגייס או אסור להתגייס?? אם אסור להתגייס אז מה זה מעניין אותי אם קמו לחיל או לא קמו לחייל... מה זה קשור לנושא... זה לא משנה את הנתונים... עכשיו: זה לא סתירה שאותו בחור שלא קם לחייל... הייתי נותן לו על הראש... הייתי אומר לו: מה... אתה לא יודע שהחילונים הם מפגרים!! ואם היום אתה לא מפנה את המקום לחייל... הם מסרטים את זה!!! ואז השיך שלהם מתחיל להסית ולהסית נגד היהודים האלו שצריכים דם של חיילים במצות... ובליל הסדר הם יגיעו לך עם גרזנים ויגרשו את בני הישיבות מהכפר... כן... הייתי צועק על אותו בחור!! אל תספק לשמאלנים סרטונים וחומר תעמולה... כי הם משוגעים, כל בחור ישיבה שלא קם לחייל באוטובוס... כל החרדים צריכים להוכיח שהוא נכה, אחרת למה אתם לא מתגייסים?? אם זו הרמה של אלו שמתגייסים לצבא... זה רק מסביר לי למה אני לא שם... לא יעזור לכם כלום... הצבא הוא חילוני!!! והוא אוסף את החילוניות שלנו!! וגם כעת בתוככי עזה, בכל נגמ"ש יש כמה חיילים וחיילת אחת בתור פרמדיקה!!! **אני שם לא אהיה!!!!** כי אני יהודי... אתם יכולים לעמוד על הראש!!! ואתם יכולים להביא כמה סרטונים שאתם רוצים... יש לי עקרונות... אותי לא תבלבלו עם דמגוגיה... תגדלו בשנה ותגמלו מהמוצץ ואז תבואו אלי... כל זמן שהשיח שלכם ברמה של גן אל תפנו אלי... אבל עדיין!!! סו"ס גדולי ישראל וזקני הדור כן דורשים מאיתנו ממלכתיות... הם כן תובעים מאיתנו 'לא תתראו' זה די קשה לי כי יש לי מה לומר... אבל נעשה עבודה עם עצמנו ונשתוק לא ממקום של חולשה אלא ממקום של התגברות... מאיתנו אפשר לצפות להתעלות מעל עצמנו... הלוואי ואציל...

 אנחנו נמצאים בתקופה שהשמועות רצות... כל פעם מגיע אינטרסנט אחר של תאורות חרות וכדו' וממציא עוד איזה משהו בשם ה'צדיקים...' (אגב: הניסיון הכיח שברוב המחולט של השמועות שיוצאות מבתי הצדיקים שעוד 18 ימים הגאולה מגיע וכדו', בדרך כלל אין לשמועות האלו כל שחר... אגב: המילה 'צדיקים' זה המילה הכי מכובסת בעולם... מילא גדולי הדור זה תלוי ב'מועצת'... אבל צדיקים...?? יש סיכוי 'רציני' שגם אני אחד מהצדיקים...) ומאידך יש את המכתבים ה'כבדים' האלו מגדולי ישראל שרבותי... צריך להתחזק בלימוד התורה ולהתנדז מפגעי הטכנולוגיה ולהישמר ממחלוקת וכדו'... וכעת אנחנו צריכים לנסות לנחש: מי מה הגואל!!! מי קולע יותר לשפה של הגואל... מי פה יותר נשמע הדובר של הגואל... ואילו מי סתם מבלבל את השכל??

אז הנה!!! סרח בת אשר נותנת לנו את הסימן המובהק:
 אם מישהו זורק לך פצצה באויר... רבותי: תשמרו את התאריך הזה והזה פנוי!! המשיח דוהר... לפי הווייז זו שעת הגעה ליעד...

אומרת לנו סרח: תדעו לכם מראש שזה לא!!!! זה לא הגואל!! כי אין שום סיבה בעולם שהוא יהיה הגואל... כי תבין: לכל דבר יש תמחור... בשביל לשלוף מידע סודי מלשכת הדבורות של בורא עולם צריך שיהיה לזה איזושהי הצדקה... אז אם מרן ר' דוב לנדא שליט"א כותב מכתב לבחורי הישיבות שיתחזקו לשמור על הרוחניות שלהם ולהתחזק בתורה ובירא"ש כדי לקרב את הגאולה... אוהו... יש פה הצדקה!! מישהו פה מקדם פריצת דרך ממשית שיכולה לעורר מים נוקבין... לעורר אהבה וגעגועים שישבו חרון אפו מעמו ומנחלתו... אם מרן כ"ק אדמו"ר שליט"א פונה לחסידיו בתחינה, אנא, בא נתחזק בייתר שאת לשמור את התקנות ולחזק את בדק הבית הרוחני כדי להתניע גאולה... אזי אם אנחנו מצידנו נשתף פעולה ונאפשר לגדולי ישראל ולמורי הדרך שלנו לחזק אותנו לעורר אהבה וגעגועים בין קוב"ה לשכנתיה... נו... כאן יש הצדקה שגדולי ישראל ומנהיגי הדור יכולים לקבל את ה'דבורות' של הגאולה כי הם מובילים פה תהליך שמאיץ גאולה... אבל סתם להפריח תאריכים ושמועות באויר שהגאולה מגיעה עוד שבע עשרה שניות...???

רק לשמוע את זה, זה כבר מעצבן!!!!
 כל פעם שמגיעה אלי עוד איזה שמועה מפוברקת על תאריך של המשיח זה פשוט מעצבן אותי!!!! מעצבן אותי עצם ההתייחסות לשמועה הזו... כי מי הפעם החליט לעשות הימור על הגאולה ואתה עוד קונה אותו?? מי הפעם מאלץ את בורא עולם להקדים או לאחר את הגאולה שח"ו לא תהיה ברגע שהוא בדה מליבו... כדי לא לתת לו את הבמה הזו שלא מגיעה לו משום סיבה שבעולם???

אבל אם אנחנו נחליט יחד שאנחנו תופסים את עצמנו לידיים ובאמת באמת עושים בדק בית ומתחזקים מעל ומעבר מתוך רצון הכי טהור לשמח את ה' ולעורר געגועים עזים בשמים ולגרם לאבא שבשמים לדלג על ההרים ולקפץ על הגבעות ולהבהיל את הגאולה... כאן המשיח בכבודו ובעצמו אומר לרבי יהושע בן לוי, **היום!!! אם בקולו תשמעו!!!** זה יכול להיות היום!!! אבל תעשו בשביל זה משהו...

הוא מדבר בכיוון הנכון... הוא נוגע בקוד הסודי שיוסף הצדיק הכין אותנו לגאולה...
 עכשיו אתה מבין למה **אין בעיה** שהקוד הסודי הזה יהיה גלוי לכל...

זה לא עניין של סוד... זה עניין של נכונות!! מי שיהיה לו נכונות להזיז את עצמו ולשוב לה' בשביל שישבו אליו, זה קוד סודי שמתניע גאולה!!! **בא נדבר ברחל בתך הקטנה... תכל'ס, מה סרח בת אשר באה לומר???**

אם יבא איזה מישהו ויגיד לכם: רבותי!!! קדימה גאולה... תתחילו לספור אחרי... עשר, תשע, שמונה, שבע, שש, חמש, ארבע, שלוש, שנים, אחד, זהו!!! בום בום... גאולה רבותי... תזמורת בבקשה...
 אומרת לנו סרח: אם זה הסוג, אני כבר מודיעה לכם שהוא לא!!!!
 ולמה לא??? **כי למה כן... תסביר לי למה כן... תן הסבר אחד למה כן...**

הקב"ה מסתיר את הקץ כבר אלפי שנים!!! יעקב אבינו מנסה לגלות את הקץ והקב"ה מעלים ממנו... יש פיוט שלם בר"ה ביוצרות איך שכל השבעה רועים רוצים לדעת את הקץ והקב"ה מסתיר מהם או לא מרשה להם לגלות... פתאום מגיע איזה מישהו... וקדימה רבותי:

זה קורה בתאריך י"ח ניסן התשפ"ד בשעה חמש בצהרים... תשמרו תאריך זה פנוי לביאת המשיח... ואל תשכחו שאני 'עלית' על זה ראשון!

למה מה קרה??? למה שהמטר שבעים הזה יהיה יותר מיוחס מיעקב אבינו שמתחיל לדבר ו... ופתאום מעביר נושא כי נסתמו עיניו...

תן לי הסבר אחד למה מגיע לבן אדם בדורנו באמצע החיים לשלוף את התאריך של הקץ ו... וסתם... בלי שום תועלת רוחנית... רק סתם בשביל שהוא יוכל אח"כ לעשות עם האצבע יש'... הנה... אתם רואים?? ידעתי לפני כולכם ומגיע לי ברוח... ניצחתי בהימור!!! כן...?? בשביל זה הקב"ה העלים מאברהם, יצחק, יעקב, דוד... בשביל שיקום איזה מישהו ויעשה על כולם קופה אישית שהוא ידע לפני כולם?? מה זה פה... טוטו???

לכן אומרת סרח!! תוציאו מהראש... תדעו כלל ברזל: כל אחד שמגיע ומודיע עשר תשע שמונה שבע, והנה גאולה... אתם יכולים להחזיר לו בחזרה אחד שנים שלוש דג מלוח... דג מלוח כן, גאולה לא!!!

אז מה כן?? אם יבא אחד ויגיד לכם: פקוד פקדתי!! כלומר: רבותי: ה' רוצה לפקוד אותנו... אבל בשביל זה צריך להפשיל שרולים ולהתחיל לעבוד... אנחנו צריכים לעורר אהבה... לעורר את הרצון העליון לקראת היחוד הקדוש, ולכן בואו ונתעורר כולנו לקרא בשם ה' באמת... בא נעשה לאבינו שבשמים נחת רוח... נתחזק כולנו בלפרוש מכל הערות דבר שבתוכנו, ואותו גואל יתבע וידרוש ויכה על דקדקדו שנשוב בתשובה ונעשה את כל שיעורי הבית שעדיין לא עשינו כדי להיות מוכנים לגאולה שרק אחרי שאנחנו נעשה את שלנו זה יגיע... כשזה יהיה הסגנון!! אומרת סרח בת אשר... כאן יש סיכוי!!!
 כעת יש על מה לדבר!!!

מה לעשות שלבנתיים אף אחד מהגואלים השקריים לא השתמש בנימה הזו... ולמה לא?? כי זה לא שיווקי... זה לא מעניין... וזה אפילו מרתיע... (את האג'נדה של הנוכל זה לא מקדם לתוצאה הסופית שהוא חלם עליה...)

כיצד לזהות מידע אמין מלשכת

דוברות המשיח..

מישהו שאל אותי שאלה מעניינת: מובא במדרש שכשמש רבינו נגלה לעם ישראל בפעם הראשונה, ברגע שהוא אמר את המילים: פקוד פקדתי!! באותו רגע ויאמן העם!! הם בבת אחת האמינו לו... ולמה???

כי סרח בת אשר כבר הכינה את עם ישראל מראש ונתנה להם סימן: זה לכם האות, אם יבא מישהו ויטען שהוא הגואל... איך תדעו האם הוא באמת הגואל או שהוא סתם נוכל?? אז ככה: אם הוא יפנה אליכם במילים **פקוד פקדתי!!!** תדעו לכם: שזה הגואל... זה הקוד הסודי והזיהוי של הגואל (כי זו גופא הצוואה של יוסף, שאמר 'פקוד יפקוד אלוקים אתכם') אבל אם אותו גואל ישתמש בלשון אחרת ולא ישתמש בקוד הסודי של פקוד פקדתי, תדעו לכם שזה לא הוא...

ואני לא מבין... אני תמיד הבנתי שקוד סודי הוא אמין ושווה משהו רק בתנאי שאף אחד לא יודע אותו חוץ מהנמען בעצמו!!! ואילו כאן, סרח בת אשר מפרסמת ומגלה לככולם את הקוד האישי של הגואל... וכולם יודעים שברגע שמישהו יופיע פה ויגיד פקוד פקדתי... זהו... זה סימן מובהק שהוא הגואל... נו... אז עכשיו כל צרוע וכל זב שחלם בלילה שהוא הגואל... הוא רק צריך להופיע ולהכריז: רבותי... קחו נשימה... עשר, תשע, שמונה, שבע... שלוש שנים אחד אפס... **פקוד פקדתי** וקדימה... אני הוא הגואל, ויש לי אפילו הסכמה מסרח בת אשר... בקיצור: מה שווה קוד סודי של הגואל כשכולם יודעים להקיש אותו?

התשובה היא מאוד פשוטה:

הרמח"ל אומר: שהגאולה מתחלקת לשני שלבים!! **פקידה!!! וזכירה!!!** בלי להיכנס לנושא... רק במילה אחת: השלב הראשון של הגאולה זה **פקידה!!!** שזה אומר **שמתחיל** פה תהליך... וזה לא הולך להגיע בעוד רגע... יש פה הרבה עבודה... יש הרבה מה לעשות... 'אראנו ולא עתה, אשורנו ולא קרוב...' ואז בסוף סוף התהליך אז מגיע השלב ב' שנקרא **זכירה!!!** שזה כבר הגאולה ממש בפועל ובהארה, ובתחינה עינינו... וזה מה שסרח בת אשר אומרת לעם ישראל...

אם מישהו יגיע אליכם ויגיד לכם: אני הגואל!!! תבדקו אותו:

אם הוא יותר מידי נחמד ונדיב... ומפזר הבטחות על ימין ועל שמאל... והכל ורוד ונחמד וצחוקים... וקדימה... רק תבואו איתי... רק תאמינו לי... ותכנעו לגחמות שלי... זהו... מכאן ואילך כוכבים נוצצים בעיניים... ? ! ? מודיעה לנו סרח בת אשר... צר לי לאכזב אתכם אבל אני כבר מודיעה לכם מראש שזה לא הוא!!! חבל לפתח ציפיות...

אבל!!! אם יבא גואל כזה שהוא לא יהיה עד כדי כך אדיב... הוא יגיד לכם: רבותי: **פקוד פקדתי!!!** כן... אמנם יום אחד עוד תהיה פה גאולה ועוד יהיה פה טוב ומאוד טוב!!! אבל יש עוד הרבה שיעורי בית... ואז הוא יבא וידרוש מכם בדק הבית רוחני... ויזרוק בכם מרה ויתבע מכם שינויים... ואחד שנים שלוש מה צריך לתקן ולעשות בשביל שתהיה פה גאולה... אז אמנם הוא יהיה פחות נחמד ואדיב מאשר הנוכל הקודם שהבטיח לנו כאן ועכשיו... אבל הוא הגואל!!!

קריצת נאמנות ממך!! ואולי... אולי גם אתה תתחרט על זה... שהחמצת הזדמנות כזו...

נא להזדרז... אוטוטו הקב"ה מגיע עם כזה חיבוק שיוציא אותנו מהמשחק... אנחנו כבר לא נוכל להתבטא לפניו... כבר לא נוכל לנצח אותו ולומר לו הקדמתי אותך ובחתי בך לפני שבחתי בך... לא נותר לנו אלא להזדרז ולצאת ממצרים מעצמי!!! לבחור בה' מיוזמתי... רגע לפני שהוא מציף אותנו ברחמים ובאהבה...

יום יבא ואבא שבשמים יופיע בבת אחת בפרץ של אינסוף חמלה ורחמים וגעגועים על עוללים הקטנים שלו העטופים בחבילי דמיעיקין ובכל הניסיונות של דורנו... 'והיו לי אמר ה' צבקות, ליום אשר אני עושה סגולה וחמלתי עליהם כאשר יחמול איש על בנו העובד אותו, כן!! את הנבואה הזו אנחנו נקרא בשבת הגדול... זה מה שהולך לקרות ביום בהיר...

וכשזה יקרה, הכל יהיה טוב!!!! אבל תתלווה לזה תחושת החמצה!!!

כי יום אחד לפני שה' יבחר בי בתור בן שלוו!!! אני יכול להקדים אותנו... ושאני אבחר בו... ולא ממקום של בן לאבא... אלא ממקום של נאמנות אישה לבעלה... אני מקודשת לך בכל מצב!!! אני אסורה על כל העולם בשבילך!! גם אם כביכול נראה ש'בעלי' הלך למדינת הים... וארכה לנו הישועה ואין קץ לימי הרעה... אבל אני ממשיכה לחכות לך!! ממשיכה להיות עגונה ומבודדת מכל הפיתיונות של דורנו... כי אני מקודשת לך... אני ממשיכה להיות נאמנת לבעלי גם אם אין פידבק מציינו... גם אם אותותנו לא ראינו ואין לנו את הצדיקים שיכולים להראות לנו אותות ומופתים ולהוכיח לי עד כמה ה' אוהב אותי... אבל אז מה... גם אם אני לא רואה עד כמה ה' אוהב אותי... אבל אני אוהב אותנו... ואני ממשיך להיות נאמן אליו ללא תנאים!!! ואם היום אני אבחר להיות רעיה של ה' גם בלי פידבק מצידו!!! והנה... מחר פתאום יבא האדון אל היכלו... ואז ה' יבא לתת לי חיבוק של אבא שחומל על בנו...

אני אעמוד מול אבא שבשמים בתרועת נצחון ואוכל להגיד לו: לא!!! לא חכיתי לך שתבא בתור אבא שאוהב ומרחם ללא תנאים... אני הקדמתי אותך, ואני הייתי פה הרעיה שנאמנת ומחכה לבעלה ללא תנאים!!! את ההזדמנות הזו אסור לנו להחמיץ... למבינים בלבד...

לא לו שלא רק מחפשים ישועות ולסמן וי בחיים... אלא משהו ברובד קצת יותר עמוק... לא לו שמבינים נימים קצת יותר עדינים...

פתאום יבא האדון אל היכלו, בבהלה של געגועים לפקוד את עמו ונחלתו אמן.

ולסיום: יש הבדל אחד קטן בין גאולת מצרים לגאולה העתידה:

בגאולת מצרים משה רבינו הגיע ואמר: פקוד פקדתי... רבותי: יום אחד זה עוד יגיע... בא נתחיל לעבוד על זה... תתחיל לשאול ממצרים כלי כסף וכלי זהב... עם ישראל נושם נשימה עמוקה ומוכן לצאת לדרך ארוכה!!!

ותכלס... בסוף התברר שהדרך הייתה לא ארוכה בכלל... (כלומר: מאז שמשה רבינו פנה לעם ישראל ועד שהתחילו האותות והמופתים היה פרק זמן קצר... הנכונות והשיתוף פעולה שנדרש מאותו דור סחוף ודווי של עבדים הייתה ממש סמלית!!! ולו בשביל להתניע גאולה...) אבל כעת??? כעת אמנם אנו גם בגלות... אבל סו"ס כבר הספקנו לצבור כמה אלפי שנות חיי נישואין עם הקב"ה... ולכן כעת!!! לקראת הגאולה העתידה הנכונות הנדרשת היא הרבה יותר תובענית!

וההבדל הבולט ביותר בין פסח מצרים לפסח דורות שבפסח מצרים... אנחנו ? ? ? אנחנו לא יצאנו ממצרים!!! אלא מאי?

משה הוציא אותנו ממצרים... משה הגיע כמו שדכן ועבד קשה מאוד לשכנע אותנו לצאת ממצרים... ה' שלח איתו אותות ומופתים... ושכנע אותנו כמה כדאי לנו לצאת... כמה כדאי לנו להתחתן עם הרבש"ע... ו... ועדיין שמונים אחוז נתנו תשובה שלילית... והעשרים אחוז שכן הסכימו ללכת על השידוך... עדיין כל פעם שמשהו לא הסתדר הם איימו לבטל את השידוך ולשוב למצרים... בקיצור: זה לא נקרא שאנחנו יצאנו ממצרים!!! אלא משה הוציא אותנו ממצרים... אבל מכאן ואילך... לדורי דורות... 'חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא **בעצמו** יצא ממצרים' (לשון הרמב"ם בהגדה) כל שנה מחדש אני צריך לשבת ולבדוק ביני לבין עצמי האם אני מסוגל לצאת לבד ממצרים!!! עכשיו אין משה רבינו... אין מישהו שישכנע אותי ויתרפס אלי... אף אחד לא מראה לי אותות ומופתים... אותותינו לא ראינו... וכעת הקב"ה ניגש לכל אחד ואחד מאיתנו ושואל: האם אתה מוכן מעצמך- לצאת ממצרים?? האם אתה מוכן לבחור בי בכל מחיר וללא תנאים!!! או שגם אתה שם יד על המותן ומחכה... נו רבש"ע... איפה הישועות?? איפה ההבטחות??

ולא נעים לומר... באיזשהו מקום גם היום אנחנו די נצמד לריצפה ומחכים למשה רבינו שיגיע... שישכנע... שיוכיח לנו שכדאי להיות חרדים... כן... אני מוכן לפרוש מהרשת... אבל תן לי ביטוח שאני רק ארויח מזה... ולפחות לא אפסיד מזה... ולא!!! אין שום הבטחה!!! יתכן שיש סיפורים מדהימים על אנשים שהתגברו על עצמם והתחזקו וראו ישועות... ואני אומר לך עם יד על הלב: לא כולם!!! יש כאלו שיצאו ממצרים בדור שלנו... התנתקו ממ"ט שערי איפליקציה... ולא נקרע להם הים... תעשה משהו!! זה היה קשה וממשיך להיות קשה... וה' יעזור שתראה ישועות ובטוח שיהיו אבל לבנתיים לא... ולא חייבים!!! זכותך לעשות פרצוף של ילד בעונש ולשאול מה עם המבצעים והפרסים שהובטחו?? ואל תדאג... זה כבר לא כמו במצרים... אם לא תסכים אתה לא תשאר עם ה-80% ממצרים... אבל אבא שבשמים יפסיד מפגן של

לא חסרים לנו אנשים שאמרו שזה הולך להיות היום, מחר מחרתיים, אבל הם לא שכחו להוסיף את ההמשך - **אם בקולו תשמעו...** הם אמרו את זה סתם בתור מידע מודיעיני שהם קיבלו מהאנטנה שיש להם בראש... אז זהו!!! שמעניין מאוד שהמשיח בעצמו לא מכיר תאריך כזה, המשיח לא מכיר תאריך שהיום!!! היום מגיעה הגאולה וזהו...

המשיח כן מכיר, היום--- **אם בקולו תשמעו!!!** תתפלא לשמוע... עם כל הכבוד למשיח בכבודו ובעצמו... אני יכול להפתיע גם אותנו!! המשיח יושב עכשיו בפתח העיר רומי ומחליף תחבושות ומחכה לגאולה... אין לו שמץ של מושג איפה זה אוחז... ואני ואתה יכולים לתפוס את העסק לידיים ואם נחליט היום שבקולו תשמעו... אז פתאום זה קורה היום- כי בקולו תשמעו!!! **מתברר שהמידע היה אצלי עוד יותר מהמשיח!!!** המידע הכי טוב לענייני משיח... נמצא אצל מי שמתעסק ב-קולו תשמעו. אם אנחנו נתפוס את עצמנו לידיים, או נשתף פעולה עם המורה דרך שלנו בעבודת ה', אנחנו מקבלים את דוברות הגאולה... אבל אם מישוהו יזרוק לך תאריך ללא כיסוי... תחזיר לו צ'ק בלי כיסוי...

שורה תחתונה: מה המסר הסופי שטמון פה???

טיירע יידן: אין קיצורי דרך ואין התחמקות!!!! שים את האצבע במקום הנכון!! הכל תלוי ביי!! אל תחפש תאריכים ואל תקושש נבואות... אתה פה הנביא, אתה פה הסיפור, ואל תתחמק מזה... ה' מחכה לי ולך!! ואתה יודע טוב מאוד איפה ה' מחכה לנו?? בחדר יחוד!!!! ואתה יודע טוב מאוד איפה היום נמצא החדר יחוד?? זה באותם ארבע קירות של... של... לא משנה- של איזה חדר... שאתה שם לבד!!!! אבל לא לבד!! ה' נמצא שם יחד איתך, אבל לבד, והוא מסתכל לך בעיניים ומזמין יחוד!!! תהיה איתך!! תפרוש למעני... אל תעשה את זה רק בגללי... כן... אף אחד לא ידע... לא תרויח מזה כלום... אין פה לחץ חברתי... אף אחד לא יחמיא לך... ואף אחד גם לא מעלה על דעתו כמה קשה לך... אף אחד לא חולם איזה סערות רוח ונפש מתחוללת בך... ואין לך שום סיבה שבעולם שלא ליפול...

ואם כן תתגבר... אתה עושה את זה רק למעני!!!! זה החדר יחוד של דורנו!!!!!! ובדור שלנו אני ואתה פוגשים את החדר יחוד הזה באינספור וירואציות... ושם!!!! שם פקוד פקדתי!!! שם נעשה הזיווג העליון... שם נעשה התיקון השלם בפועל... שם קרה הקלקול לפני התשפ"ד שנים... שהיה שם אדם הראשון אחד בודד שה' התייחד איתו לבד לבד בחדר יחוד ענק של גלובוס שלם... וביקש ממנו: תפרוש למענו ותתייחד איתי!! תהיה אחד איתי ותבחר לעשות את רצוני!!! ואדם הראשון לא הסכים והקב"ה כביכול 'הפסיד' את היחוד... וכעת לקראת סוף התיקון ה' מעמיד אותך שוב באותה סיטואציה, היום בלחיצת כפתור אחת כל העולם מונח לך בידיים... וה' שוב פונה ומבקש: תפרוש מעת הדעת למעני!!! וכשאני פורש אני מתייחד איתו!!! כי אני לבד איתו פה... זה השיעורי בית שלנו, וכשאתה עומד בזה, דע לך שנגעת בלבה הרוחת ביותר בשיא הרתיחה שלקראת ה-

יהא מונח עד שיבא אליהו...

כמדומני שהתקופה שלפני פסח, היא התקופה שטומנת בחובה הכי הרבה משקעים וריאקציות!! כמעט לכל אחד יש את הזכרונות שלו... ולא הייבום!!! אין שום מצוה לעבוד קשה לפסח, יש עניין לאכול חרוסת זכר לטיט, ומרור זכר למרידות, אבל לא מצינו שצריך לעבוד בפרך זכר למה שאבותינו עבדו בפרך...

ובכן: כשהייתי בחור... ככל שהיו מתקרבים הימים שלפני פסח... הייתי מרגיש מבובל ותלוש... עצבני ומסתובב סביב עצמי כארי בסוגר... ולא הבנתי למה!!! עד שבשנה שעברה כמעט בטעות הבנתי מה קרה... העניין הוא: שבחג הסוכות יש דין 'כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע וביתו עראי'!! לא תמיד זה קל... לא קל להפוך את הבית לעראי... אבל לפחות יש לך לאן לברוח!! לפחות הסוכה צריכה להיות קבע!!! לפחות את הסוכה אנחנו מצויים לאבזר ולדאוג שהיא תהיה ראויה לדירורים... **אז זהו!!! שבערב פסח הקושי היה כפול...** כי כל הבית נהיה הפוך כי כל הבית ב'שיפוצים'... המקור והתנור נמצאים במרכז הסלון, והשלחן מלא בכלים ליבוש... הארון ספרים מצופה בניילון ואת חדר הילדים פינו לחדר השני, ואני עומד כאן באמצע ומרגיש כמו בקלן בבית שכל כולו נהפך להיות 'אתר בנייה'... אין בעיה... ביתו עראי!!! שיהיה עראי!!! אבל תן לי מנוח לכך רגלי... איפה אני כן יכול לחיות... לפחות תן לי איזה סוכה שתהיה קבע...

אבל לא!!! זה יהיה בעוד שבוע... כעת אנחנו בשבוע של בלגן...

הבלגן הזה של השבוע שלפני פסח... שאין לך ד' אמות על ד' אמות... זה מתכון לפיצוץ!!! בן אדם שלא מוצא ד' אמות על ד' אמות הוא מרגיש הומלס... כן... קיילי' שד' אמות על אדם קונות לו חוץ מרשות הרבים... רשות הרבים זה מקום שגם ד' אמות משלך לא מפרגנים לך... אז יש לי עצה טובה קמ"ל... עשיתי את זה בשנה שעברה וזה הוכיח את עצמו... גם כשעובדים לפסח לשמור על אלוהים של שפיות בתוך הבית!!! אם זה להגיע בשעות ערב ופשוט לסדר את הבית ולא להגיד עזוב... אנחנו כעת ב'שיפוצים'... **לא!!! יש פה בני אדם!!!** וגם יום ט' ו' בניסן זה אחד משמס"ה ימות החמה וגם להם מגיע מנה אישית של מנה קטורת... פרס בשחרית ופרס בין הערביים... בית יהודי ב"א ו"ב בניסן הוא מקום מספיק חשוב להשראת השכינה... ששווה תחזוקה יומיומית!!! ולו בשביל שיהיה אפשר לחיות פה ביממה הקרובה!!

מסתמא הדברים האלו מאוד פשוטים ונדושים בעזרת הנשים... אבל דווקא בגלל שהם כ"כ עסוקות בערב פסח, אולי כאן זה התפקיד שלנו הגברים, להחזיר מידי ערב או בוקר את הבית לשפיות... כי אם הבית יראה לא שפוי, גם אני בשלב מסוים אהיה לא שפוי... וכשזה קורה זה לא יהיה נעים לאף אחד... ראו הוזהרתם!!!

והנה לך למרות שבערב פסח כולם כ"כ עסוקים בהכנות לחג... בכל זאת זה לא הפריע לחז"ל לתקן שמונת ימים טובים במגילת תענית, מא' בניסן ועד ח'... ועל מה? **דאינוקם תמיא!!!** ואני הייתי אומר:

הוי באמת... מה הקשר עכשיו קרבן התמיד? את קרבן התמיד יש כל השנה... אז תעשה טובה... 'תדבר איתי על זה אחרי החגים'... אני עכשיו עסוק בהכנות לפסח... למי יש זמן עכשיו להתעסק עם התמיד...? תבא בחודש תמוז... שהכל רגוע ו'אין לקוחות' ואין תורות ארוכים ואז נחגוג ונדבר כמה שאתה רוצה על קרבן התמיד...

אבל לא!!! קרבן התמיד מצא מקום להתגדר בו גם!!! גם בערב פסח הכי לחוץ... וזה תופס שמונה ימים מא' בניסן עד ח' בו... ללמדך שה-תמיד!!! והשגרה מלווה אותנו גם בערב פסח!!! ודו"ק.

עוד נקודה שקשורה לערב פסח:

תמיד בעשרת ימי תשובה אני תופס את עצמי... רגע... 'למען נחדל מעושיך ידיו', יש לי כל מיני פריטים בבית ששייכים לאנשים אחרים, וצריך להחזיר את זה... ומה מהר לפני יום כיפור... ותכל'ס, בעשרת ימי תשובה זה לא כ"כ ריאלי, גם כי אין פניות נפשית לזה וגם!! בשביל למצא את כל הפריטים שיש בבית שלא שייכים לי... בשביל זה צריך לעשות פסח!!! וערב יום כיפור זה הרי לא פסח, ואילו עכשיו זה כן פסח... ולכן כעת זה הזמן להשלים את החור הזה... **ואגב: חשוב להדגיש:** מה שכתוב שעבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ מכפר... משום מה תקוע לנו בראש שיום כיפור היה אמור כן לכפר... רק מה לעשות שלא הספקת לבקש מחילה מהחבר או לא חדלת מעושיך ידיו... והנה הגיע יו"כ והחמצת את ההזדמנות... לכן נאלץ להיפגש ביוה"כ הבא... אבל לענ"ד זה לא נכון!!! אלא מאי??: עבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ מכפר... למה? **כי זה לא קשור ליו"כ!** כי זה עד שירצה את חבירו... מתי שתירצה את חבירך יתכפר לך!!!

ואם אני צודק (לא בטוח) אז ככה: עבירות שבין אדם למקום **אורול מכפר!!!** ואילו למען נחדל מעושיך ידיו? ! ? **פסח מכפר!!!** בפסח אני אעשה אורול בבית ואני אחפש בחורים ובסדקים ואני אמצא את כל הפריטים של חבר שלי שעשוקים אצלי... ואני אחזיר לו את זה בערב פסח... ואז נזכה לסמן וי שעבירות שבין אדם לחבירו ערב פסח מכפר!! (מצידי גם שבועות... אבל בפסח זה העת רצון למצא הפתעות, ע"כ כמובן שבכל זאת למה אנחנו מבקשים מחילה בעי"כ ומשתדלים כן לסגור אז את כל הפניות?? כי סו"ס העבירות האלו מעכבות כפרה... הגברא לא מתכפר עד שיחזיר ויתוודה!! אבל העבירה וההשבה עצמה לא תלויה ביו"כ...)

עוד הערה עניינית בהקשר זה: בכל בית ממוצע מצטברים במשך השנים כל מיני פריטים שלא שייכים לנו!! **וכאן חשוב להבחין בין שני סוגים:**

אם בטעות לקחתי מהמקווה מגבת שלא שייכת לי!!! כאן מוטל עלי לעשות הכל כדי להחזיר את השאלה שלא מדעת'... אז... זה כאב ראש **שלי** כי זה עושיך שלי... אבל אם מישהו השאיר אצלי בבית את המגבת שלי... אז אני לא צריך לרדוף אחריו כדי להחזיר לו... זה לא גזילה או עושיך שלי... אולי!!! במקרה הכי רגוע יש לי אולי הגדרה של שומר או יותר מדויק הגדרה של שומר אבידה במידה והוא לא יודע שזה אצלי... ולכן, עד כמה שאני יודע שזה שלו, אני מחויב לעדכן אותו שזה בבית שלי מדין השבת אבידה... אבל מכאן ועד לרדוף אחריו כדי להחזיר לו את זה... ועוד להרגיש בזה נקיפות מצפון 'למען נחדל מעושיך ידיו' זה לא קשור... (אפילו גזן שידו על התחנתה, כל מה שמחייבים אותו ללכת עד מדי כדי להחזיר לידיים של הנגזל זה רק באופן שהוא נשבע לשקר ונתחייב אשם והוא לא יכול להקריב עד שהוא לא משלם את הקרן) בקיצור: מומלץ לקחת את כל הפריטים הזרים שיש אצלך בבית ולחלק אותם לשתי מגירות ואולי גם שלוש:

המגירה הראשונה: הספרים, והבגדים, שאני בעצמי לקחתי ולא החזרתי!!! ועל זה כתוב בצבע אדום: **למען נחדל מעושיך ידיו!!!**

והמגירה השנייה: כל הספרים והמגבות והבקבוקים והמוצצים שמישהו היה אצלי והשאיר פה... אז אם עדיין לא עדכנתי אותו שזה פה, אז זו תהיה המגירה בצבע כתום!! שכתוב עליה השבת אבידה...

אבל אם כבר עדכנתי את הגיס שהקפצו'ן או הכיסוי של הפקק של הבקבוק נמצא בבית שלי... והוא לא טורח לקחת את זה... את כל הפריטים האלו **תשים במגירה השלישית** המגירה הידוקה... (יתכן שבשביל להתנער לגמרי מדין 'שומר אבידה' צריך לעדכן את הבעלים שאני יותר לא לוקח על זה אחריות או שאני מוציא את זה מהבית כפי שעושים בכל המלחחות של המקוואות...) אם נעשה את המיון המבורך הזה... יתכן שזה יקרר לנו את המשימה למציאות... זה יהיה קצת פחות הר גבוה ואכן נחדל מעושיך ידיו...

ואם כבר הגענו בעקיפין לסוגיות של מסכת בבא מציעא האהובה התחדש לי איזה חידוש משונה... קח אותו בערבון מוגבל...

ובכן: כעת בדף היומי אנחנו פוגשים את המושג הידוע '**יהא מונח עד שיבא אליהו**' איך תמיד הבנתי את זה בצורה פשוטה??

שאם נקלע לידי סכום כסף או אבידה שאני לא יודע למי להחזיר... אז הדין הוא (באופנים מסוימים) שיהא **מונח!!!** מונח בארון **שלי** מצד ימין למעלה... עד שיבא אליהו הנביא ואז הוא יגלה לי למי זה שייך... אז זהו!!! שאני רוצה לחדש או יותר נכון להמציא שאולי הסיפור פה הוא קצת שונה... העניין הוא שאליהו הנביא פתח תכנית חסכון!!! קרן השקעות מיוחד, שכל כסף שנקלעת איתו למבוי סתום ו'ע"פ הכרעה הלכתית אתה תקוע איתו ואתה לא יודע למי להחזיר וגם אתה לא יכול לקחת לעצמך... **מה עושים??**

אתה לוקח את הכסף ומפקיד אותו בחשבון של אליהו הנביא... וזהו!!! כעת זה נכנס לפס"ס... וכעת זה מונח!!! אתה לא יכול 'למשוך' אותו... וכעת לאליהו הנביא יש רשות בשם כל ישראל להשקיע את זה במקומות טובים... בהשקעות רוחניות כדאיות... (צריך פה את אליהו הנביא כי כל אחד אחר, לך תדע, אני לא סומך עליו... יכול להיות שההשקעה תהיה לא מוצלחת והכסף ילך למימון ואני אפסיד את הקרן...) ותכל'ס, אם אתה אכן מתחייב שזה יהיה 'מונח' ולא לגעת בזה... אז תהיה רגוע, הכסף נמצא בידיים טובות, עד!! עד!! שיבא אליהו... יום אחד יבא אליהו עם!!! עם הכסף... ויתן לך את כל הרווחים... (למי? גם לך שלא נגעת בזה, וגם הבעלים ירויה מזה שהכסף שלו הניב רווחים) **אה... מה אתה**

אומר על החידוש הזה??

תשמע... יש בזה הליגין... מישהו אפילו אמר לי שכבר רואים כזו גישה אצל מלאך המוות, כי הרי הגמ' בחגיגה מספרת שמלאך המוות פעם אמר לשלוחו לך תביא לי את מרים מגדלא שיער נשיא, והשליח 'התבלבל' והביא לו מרים אחרת... מלאך המוות אמר לו: אוי ואבוי ה'מרים' הזו שהבאת, נשאר לה עוד כמה שנים טובות לחיות... נו... השליח של מלאך המוות לא ידע מה לעשות... אולי אני אחזיר אותה לחיים?? אמר לו מלאך המוות: עזוב... אחרי שהבאת אותה, נשאר אותה איתנו, ואילו את השנות חיים שלה אנחנו נשים בצד ב'תכנית חסכון', נעשה מזה 'הקצאה' של שנות חיים, שמיועד עבור מי שמעביר על מדותיו, (אגב: מיותר לציין שכל הדו שיח הזה, זה רק בין מלאך המוות לשלוחו, שם עוד יכול להיות כביכול בחינה של 'טעויות' מהסוג שכזה, אבל גבוה מעל גבוה, קוב"ה שלא נתחלפה בשערות בין נימה לנימה ולא נתחלף לו בין איוב לאיוב, פשיטא שלא היה פה שום בלבול, ובהשגחה פרטית השליחות של אותה מרים היה לתת מהשנות חיים שלה למי שמעביר על מדותיו, ופשוט הוא) הנה לך שצאל מלאך המוות אם קרתה סיטואציה שהצטברו אצלו שנות חיים, הוא מכניס את זה לתכנית חסכון והוא משקיע את זה במקומות הטובים ביותר... אז למה לא נגיד אותו דבר אצל אליהו הנביא?? אם קרה בהשגחה פרטית סיטואציה של ספק ממון או אבידה כזו שיהא מונח עד שיבא אליהו, אז אליהו הנביא משתמש עם הממון הזה בדיוק כמו שמלאך המוות עושה עם השנות חיים... אליהו הנביא פותח מזה תכנית חסכון, ומשקיע את זה במקומות הנכונים... נניח... אם בחודש חודשיים הקרובים חסר תקציבים לבני הישיבות מגיל 18 ואילך... אליהו הנביא מוציא מהקרן הזו ושולח באמצעות כל מיני שליחים משמים... והכה חכה... אוטוטו משיח מגיע ואז יבא אליהו ויבשר לך שה'פראק' שאיבדת הושקע וכעת אני לא יודע אם זה נכון... אבל גם אם לא... אנחנו יכולים לזיז את זה... רק נסכים ונצהיר שאנחנו מעוניינים להקים כזו קרן... מצאתי לזה אפילו שם... הייתה קורא לזה תכנית חסכון 'פתח אליהו'!!!

מה אתה אומר? מה שבטוח החידוש הזה יהיה מונח עד שיבא אליהו.

מה שכן... תמיד כשלמדתי בגמ' וההכרעה הייתה 'יהא מונח עד שיבא אליהו' הייתה לי בלב תחושת החמצה... תחושה של 'הההלך הכסף'!!! תחשוב שאתה רואה מול העיניים שלך 5000 שקל!!! והדין הוא שיהא מונח עד שיבא אליהו... ואתה רואה את זה שנה... שנתיים... שלוש... לא כואב הלב? ? כסף שאתה לא יכול לגעת בו... במילים אחרות: הלך עליו...

אז זהו שלא!!! כשחז"ל אומרים: יהא מונח עד שיבא אליהו... זה לא סלגן... (זה לא כמו שאני מתעצבן ורוצה להגיד לך ש... ש'תשכח ממני'... אז אני אומר לך לחכות למשיח...) לא!!! כשחז"ל אומרים: יהא מונח עד שיבא אליהו!! הם מדברים פה ברצינות על מישהו שאמור להגיע, ועד אז אין מה לדאוג כי הכסף נמצא בידיים טובות ותהיה רגוע... הוא עוד יגיע לבעלים שלו... ועד כדי כך!!! שיש הו"א בגמ' שבאופן שיש ספק ונאלצים לחצות לשנים כגון כלי או טלית... אז אולי כדאי להשאיר את זה ככה עד שיבא אליהו... כי חבל לשבור ולחצות... עדיף כבר לחכות עד שיבא אליהו...

בקיצור: תנסה לדמיין לאורך ההסטוריה כמה אביזרים וכספים וכסחים כבר אלפי שנים לאליהו הנביא... וכל אלפי השנים של המתנה האלו לא גרמו לשנות או לעדכן את אופן ההפקדה... עם ישראל עדיין מניח בכל בית באמונה טהורה- פריטים רבים שמחכים לאליהו... והנה אנוכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום ה' הגדול והנורא...